

Sosiaalinen media työssäoppimisen tukena

Hevostalouden perustutkinnon
työssäoppimisen tuki Virtuaalikylässä

Arja Aalto

Opinnäytetyö

Koulutusala Agrologi (ylempi ammattikorkeakoulu)	
Koulutusohjelma Maaseudun kehittämisen koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Arja Aalto	
Työn nimi Sosiaalinen media työssäoppimisen tukena – Hevostalouden perustutkinnon työssäoppimisen tuki Virtuaalikylässä	
Päiväys	12.11.2012
Sivumäärä/Liitteet	181/26
Ohjaaja(t) Hannu Viitala, Kati Partanen, Petri Kainulainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Virtuaalikylän Ylläpito, Menna Rantala ja Ylä-Savon ammattiopisto, Niina Puumalainen	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Hevostalouden koulutusohjelman ammatillisen perustutkinnon (120 ov) suorittamiseen täytyy voimassa olevien tutkinnonperusteiden mukaisesti sisällyttää ainakin kaksikymmentä opintoviikkoa työssäoppimista alan yrityksissä. Tämä pätee kaikkiin toisen asteen ammatillisiin perustutkintoihin. Hevosalalla nämä yritykset ovat joko ravi- tai ratsastuskilpailutoiminnan valmennus- ja kasvatustalleja, ratsastuskouluja, vaellustalleja, oriasemia sekä mahdollisesti muita hevosalan harrastepalveluja tarjoavia talliyrityksiä. Hevostalouden koulutusohjelman perustutkinnosta valmistuneet ovat joko hevostenhoitajia tai ratsastuksenohjaajia.</p> <p>Työssäoppiminen on osa oppimisprosessia, joka tapahtuu siinä työympäristössä, johon opiskelija eli työssäoppija on kouluttautumassa ja jossa hän todennäköisimmin tulee työskentelemään valmistuttuaan. Työssäoppiminen jakautuu useampaan eri jaksoon tutkinnon osien tavoitteiden mukaisesti ja myös työssäoppimista suoritetaan useammassa työssäoppimispaikassa. Osaamisen työssäoppija osoittaa ammattiosaamisen näytöillä. Työpaikkaohjaajalla, joka useimmiten on työssäoppimispaikan yrittäjä itse, on iso vastuu ohjata työssäoppijaa tutkinnonperusteiden vaatimusten mukaiseen osaamiseen. Tukea ohjaamiseen tulee työpaikkaohjaajan saada alan opetushenkilöstöltä.</p> <p>Tämän kehittämistehtävän tavoitteena on ollut selvittää työpaikkaohjaajille ja alan opetushenkilöstölle suunnattujen kyselyiden pohjalta löytyykö sosiaalisen median toiminnoista sellaisia työkaluja, joilla ohjaamisen tukea voitaisiin antaa nykyistä monipuolisemmin ajasta ja paikasta riippumatta. Nuorille sosiaalisessa mediassa mukana eläminen on arkipäivää, mutta aikuiset mieltävät sen usein vain vapaa-ajan viihdesurffailuksi Internetissä. Sosiaalinen media tarjoaa paljon mahdollisuuksia myös opetussektorille ja opetushallitus on jo ryhtynyt tarjoamaan koulutusta alalla toimijoille.</p> <p>Virtuaalikylä-oppimisympäristö kehittämistehtävässä luotavan tukiympäristön sijaintipaikkana perustuu siihen, että Virtuaalikylä on opetushallituksen hankerahoituksella tuotettu oppimisympäristö ja tämä kehittämistehtävä on osa uutta Virtuaalikylän kehittämishanketta vuosille 2012–2013. Kyselyihin vastanneet pitivät myös työssäoppimisen tukiympäristön luomista Virtuaalikylään suositeltavana.</p>	
Avainsanat ammattiosaamisen näyttö, hevostalous, koulutus, sosiaalinen media, työssäoppiminen, Virtuaalikylä	
Luottamuksellisuus Julkinen	

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Programme in Rural Development			
Author(s) Arja Aalto			
Title of Thesis Social Media Supporting Job Learning – Support for Job Learning of Equine Studies' Basic Vocational Education in the Virtual Village			
Date	12.11.2012	Pages/Appendices	181/26
Supervisor(s) Hannu Viitala, Kati Partanen, Petri Kainulainen			
Client Organisation /Partners Virtual Village Maintenance, Menna Rantala and Ylä-Savo Vocational Institute, Niina Puumalainen			
Abstract			
<p>The basic vocational education of the training programme in Horse Management (120 credits) must provide at least twenty credits for job learning. The job learning must be done in horse industry companies in Finland or a foreign country. These stables concentrate for example on trotting sport, riding sport, riding school, stud station, horse breeding as well as horse trekking operations. Students, who will graduate from this training programme, are called horse grooms or riding instructors.</p> <p>On-the-job learning is part of the studying process and one way for the students to study for their future career in the right working environment. It is not only practical training where they work, with what they have learned in school. It is necessary for the student that-the-job learning if possible is carried out in a few different companies. At the end of each on-the-job learning period students show their professional know-how on the practice. The tutors of the on-the-job learning companies need a lot of support and control from teachers to do this demanding work.</p> <p>The aim of this thesis has been to create an on-the-job learning support environment for entrepreneurs in the Virtual Village profiting from the social media. And find out with facts gained from on-the-job learning tutors and equine teachers work tools which would support this. There are tools in social media within which it would be possible to give assistance to tutors. Those tools should be versatile and easy to use in any place and at any time. For the young it is an everyday way to work with social media, but for adults it is often just a way to spend free time by surfing on the Internet. The Department of Education in Finland has already begun to notice the purpose of the social media and started to educate school personnel.</p> <p>The support environment will be built during the years 2012–2013 in the Virtual Village. The thesis contains the design of how it will be done. The Virtual Village is an electrical learning environment produced by the Department of Education.</p>			
Keywords professional know-how, horse management, education, social media, on-the-job learning, the Virtual Village			
Confidentiality: Open			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	7
2	TYÖSSÄOPPIMINEN HEVOSTALOUDEN AMMATILLISESSA PERUSTUTKINTOKOULUTUKSESSA.....	10
2.1	Hevostalouden perustutkinto	10
2.1.1	Hevostalouden ammatillinen perustutkintokoulutus Suomessa.....	10
2.1.2	Hevostalouden ammatillisen perustutkinnon perusteet	12
2.1.3	Työssäoppimisen rooli ammatillisessa koulutuksessa	16
2.1.4	Hevostalouden työllistymismahdollisuudet	18
2.1.5	Hevostalouden koulutus Ruotsissa ja Norjassa	32
2.2	Työssäoppimisen ohjaaminen	41
2.2.1	Työssäoppiminen, työssäoppija, työssäoppimisen ohjaaja, työssäoppimispaikka ja työpaikkaohjaaja	41
2.2.2	Opiskelijan arviointi ja ammattiosaamisen näytöt	42
3	SOSIAALINEN MEDIA OPPIMISEN OHJAAMISESSA	45
3.1	Sosiaalinen media.....	45
3.1.1	Sosiaalisen median käsitteitä.....	46
3.1.2	Mobiililaitteet, -pedagogiikka ja -ohjaus.....	50
3.1.3	Miksi sosiaalista mediaa käytetään?	54
3.2	Sosiaalisen median rooli oppimisprosessissa.....	55
3.2.1	Ohjaajan pedagogiset vaatimukset ja sosiaalinen media	55
3.2.2	Sosiaalisen median monimuotoisuus	57
3.2.3	Sosiaalisen median toimintatavat.....	58
3.2.4	Sosiaalisen median mahdollisuudet ja uhat.....	61
3.2.5	Sosiaalisen median säännöt, käytöstavat ja vastuut	63
4	VIRTUAALIKYLÄN ROOLI KEHITTÄMISHANKKEESSA.....	68
4.1	Virtuaalikäylä-verkosto.....	68
4.2	Virtuaalikäylä kehittämistehtävän tukiympäristönä.....	69
4.3	Kehittämistehtävän tavoite Virtuaalikäylässä	71
4.4	Virtuaalikäylä-hanke	73
4.5	Yhteistyö- ja verkostosopimus	75
5	AMMATILLISEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TUTKIMUSMENETELMÄT	77
5.1	Tutkimusten yleinen jaottelu.....	77
5.2	Kvalitatiiviset kyselytutkimukset	78
6	AMMATILLISEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTTAMINEN	80
6.1	Kyselytutkimusten merkitys kehittämistehtävälle	80

6.2	Kyselylomakkeiden muotoutuminen	81
6.2.1	Kyselylomakkeiden ulkoasut	81
6.2.2	Kysymykset työssäoppimispaikoille.....	84
6.2.3	Kysymykset opetushenkilöstöille	88
6.3	Kyselytutkimuksen toteuttaminen työssäoppimispaikoille	91
6.4	Kyselytutkimuksen toteuttaminen opetushenkilöstölle.....	94
7	KYSELYTUTKIMUKSIEN KERTOMAA	97
7.1	Työssäoppimispaikoille toteutetun kyselyn tulokset	97
7.1.1	Taustatiedot.....	97
7.1.2	Työssäoppimisen ohjaaminen	114
7.1.3	Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä	123
7.1.4	Palaute kyselyn laatijalle ja opetushenkilöstölle	127
7.2	Opetushenkilöstöille toteutetun kyselyn tulokset	130
7.2.1	Taustatiedot.....	130
7.2.2	Työssäoppimisen ohjaaminen	141
7.2.3	Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä	152
7.2.4	Palaute kyselyn laatijalle	155
8	TYÖSSÄOPPIMISEN TUKIMATERIAALI VIRTUAALIKYLÄSSÄ	157
8.1	Tukimateriaalin tarve.....	157
8.2	Tukimateriaalin sijainti.....	158
8.3	Tukimateriaalin sisältö	159
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	164
10	POHDINTA.....	168
	SÄÄDÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	170
	TAUSTA-AINEISTOT	171
	LÄHTEET	173
	LIITTEET	
Liite 1	Työssäoppimisen puitesopimus (YSAO)	
Liite 2	Opiskelijakohtainen työssäoppimissopimus (YSAO)	
Liite 3	Yhteistyö- ja verkostosopimus: HAMI & YSAO	
Liite 4	Työpaikkaohjaajien kirjekysely	
Liite 5	Työpaikkaohjaajien Webropolkysely	
Liite 6	Saateteksti opetushenkilöstön kyselyn sähköpostisivulle	
Liite 7	Opetushenkilöstön Webropolkysely	

1 JOHDANTO

Sosiaalinen media sanaparina herättää varmasti ristiriitaisia tunteita sen tulkitsijoissa. Omasta kokemuksestani tiedän monen puhuvan vahvasti sen puolesta niin työ- kuin vapaa-ajan sektorilla toimittaessa. Toiset taas haluavat mieltää sen pelkästään vapaa-ajan kuvioihin. Toisaalta moni tuntemani henkilö vastustaa ihan periaatteessa koko sosiaalisen median kenttää, mitä se sitten sisällään pitääkin. Yhtä lailla lähes tulkoon kaikki työelämässä mukana olevat joutuvat sosiaalisen median kanssa tekemisiin jollain muotoa – halusivat tai eivät.

Kehittämistehtävässäni tulen selvittämään, miten sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää hevostalouden perustutkinto-opiskelijoiden työssäoppimisen tukemisessa. Lähtökohtana tulevat olemaan työelämän tuen tarpeet. Miten työpaikkaohjaajat hevosalan yrityksissä voivat hyödyntää sosiaalista mediaa Virtuaalikylä-oppimisympäristön kautta ohjattaessaan ammatillisen toisen asteen hevostenhoitaja- ja ratsastuksenohjaaja-opiskelijoita heidän työssäoppimisjaksoillaan? Toisaalta on myös tarpeen selvittää samat asiat alan oppilaitosten opetushenkilöstöltä. Onko heillä halua ja osaamista käyttää apuna sosiaalisen median työkaluja yhteistyössä työpaikkaohjaajien ja työssäoppijoiden kanssa? Näitä asioita kartoitetaan molemmille tahoille suunnatuilla kvalitatiivisilla kyselytutkimuksilla.

Suomessa ammatillisen perustutkintokoulutuksen laajuus on 120 opintoviikkoa, johon täytyy tutkinnon perusteiden mukaan sisällyttää vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista. Perustutkintoa suorittavat ovat yleensä 15–20-vuotiaita nuoria. Työssäoppimisen tulee tapahtua alan yrityksissä. Näin on myös hevostalouden ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, jossa työssäoppimispaikat ovat pääasiassa ravi-, ratsu-, täysihoito- tai vaellustalleja. Työssäoppiminen ei ole työharjoittelua, jossa pelkästään harjoitellaan käytännössä koulussa opittuja asioita, vaan nykyisten tutkintojen perusteiden mukaisesti osa oppimisesta tulee tapahtua työssäoppimispaikalla.

Työssäoppija työskentelee työssäoppimissopimuksella – ei työsopimuksella. Eriksen sovittaessa voidaan työsopimuksella tehty työ tunnistaa ja tunnustaa työssäoppimiseksi. Työssäoppimisen tehtävä on ensisijaisesti perehdyttää opiskelija työelämän sääntöihin. Nuorelle on tärkeää oppia ymmärtämään, mihin hän sitoutuu työntekijänä toimiessaan. Kokemuksien kartuttua ja opiskelun edettyä työntekijänä toimimisen pelisäännöt tulisi olla selvillä ja työssäoppimisen tehtäväksi jää ammattitaidon kehittäminen.

Työpaikkaohjaajalle, joka yleensä hevostalousalalla on työssäoppimispaikan yrittäjä itse, jää varsin iso vastuu ohjata työssäoppija oppimaan tutkinnon perusteiden ja kyseisen työssäoppimisjakson vaatimat asiat. Siitä huolimatta vaikka hänellä on työssäoppijan työssäoppimista valvova opettaja tukena. Ammattiosaamisen näytöt, joihin lähes poikkeuksetta jokainen työssäoppimisjakso päättyy, tuo arviointikriteereineen omat haasteensa työpaikkaohjaajan työn arkeen. Ei siis ole ihme, jos tämä henkilö kokee olevansa ”hukassa” kaiken terminologian, lomakkeiden tulkitsemisen ja työssäoppijan ongelmien keskellä kaivaten lisätukea opetushenkilöstöltä tai vertaistukea toisilta työpaikkaohjaajilta.

Omalla työurallani hevostenhoitajasta tallimestariksi, myöhemmin vastaavaksi tallimestariksi ja sitä kautta hevostalouden koulutuspäälliköksi edenneenä olen törmännyt näihin haasteisiin, mikä antoi kimmoketta pohtia asian ongelmiin pureutumista tämän kehittämistehtävän ja opinnäytetyön puitteissa. Nykypäivän mahdollisuudet huomioiden halusin lähteä purkamaan kuviota itselleni läheisen ja mielenkiintoiseen aiheeseen eli sosiaalisen median näkökulmasta. Luontainen yhteistyökumppani tähän oli opetushallituksen hankerahoituksella tuotettu ja toimiva Virtuaalikylä-oppimisympäristö, jolle olen tuottanut materiaalia siitä asti, kun luonnonvara- ja ympäristöalan opetusmaatilat tulivat Virtuaalikylän toimintoihin mukaan. Virtuaalikylän ylläpidon toimijat Menna Rantala, Riitta Lehtinen ja Annika Muurinaho ehdottivatkin, että otetaan kehittämistehtäväni mukaan Virtuaalikylän uuteen hankesuunnitelmaan.

Virtuaalikylä (www.virtuaali.info) on opetushallituksen ja Hämeen ammattikorkeakoulun hanketyöllä luoma ja lisäksi myös muiden ammattikorkeakoulujen sekä luonnonvara-alan ammatillisten oppilaitoksien yhteistyössä kehittämä virtuaalinen verkkooppimisympäristö. Virtuaalikylän kehitystyötä on tehty vuodesta 2001 alkaen ja kehitystyö jatkuu yhä. Mukana toiminnassa ovat kaikki yli neljäkymmentä toisen asteen luonnonvara-alan ammatillisen koulutuksen opetusmaatilaa. Vuosien työn myötä Virtuaalikylä on moninaistunut sisällöltään ja siten tämänkin kehittämistehtävän tuotos – hevostalouden koulutuksen työssäoppimisen tukiympäristö – on varmasti sille parhaiten soveltuvalla julkaisupaikalla. Uusimman hyväksytyt hankesuunnitelman mukaisesti Virtuaalikylää aletaan tehdä entistä enemmän tutuksi potentiaalisille käyttäjille vuoden 2013 aikana.

Sosiaalinen media on vuorovaikutteista viestintää Internetin maailmassa. Moni mielestä, että kyse on Facebookista tai vastaavasta yhteisöpalvelimestä. Menetelmiä, alustoja ja ympäristöjä on kuitenkin lukuisia. Sosiaalisesta mediasta on tullut elämisen arkipäivää ja sen mahdollisuudet kasvavat koko ajan. Työkaluja, palveluja ja nii-

den tarjoajia tulee koko ajan lisää. Tekniikka alalla kehittyä vauhtia. Enää ei olla Internetin verkkoyhteyksissä sidottuina kiinteille tai edes kannettaville tietokoneille, vaan mobiililaitteiden kehittymisen myötä on tullut mahdollisuus olla yhteydessä koko maailmaan missä ja milloin vain. Älypuhelin ja tabletti (taulutietokone) kulkevat kätevästi mukana. Olet halutessasi aina ajan hermolla niin kavereiden kuulumisista kuin maailman tapahtumista. Nuorille tämä on jo normaalia arkipäivän elämää, mutta keski-ikäisille ja sitä vanhemmille teknisen kehittymisen nopeus voi tuottaa vaikeuksia pysyä mukana.

Sosiaalisen median ja muun verkkoviestinnän välineiden monimuotoisuuden myötä on tultu myös siihen, että oletetaan vastaanottajan olevan alati tavoitettavissa. Missä menee oman yksityisen elämän rauha ja raja? Tämä lienee vielä kuitenkin useimman kohdalla vapaasti itse päätettävissä, mutta paineet jatkuvaan läsnäoloon eri palvelimilla kasvaa koko ajan. Tätä ongelmaa enemmän kehittämistehtävässä perehdytään kuitenkin sosiaalisen median monimuotoisuuteen ja verkkomaailman mukanaan tuomiin yksityisyyden suojan menettämisen vaaroihin. Tietoturvan suojaamiseen kannattaa suhtautua vakavasti ja miettiä tarkkaan, mitä itsestään on järkevää missäkin forumissa paljastaa ja keneen kannattaa luottaa – vai kannattaako keneenkään?

Tämän kehittämistehtävän tavoitteena on siten kyselytutkimusten pohjalta selvittää tämän päivän sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia hevostalouden perustutkinnon työssäoppimisen tukemisessa. Löytyykö sellaisia sosiaalisen median työtapoja ja -välineitä, joita sekä työpaikkaohjaajat että alan opetushenkilöstö olisivat valmiita käyttämään ja joista olisi todellista hyötyä sekä heille että työssäoppijoille osaamisen kehittämisen prosessissa? Ovatko nämä tavat ja välineet sellaisia, että niitä voidaan toteuttaa ja hyödyntää Virtuaalikylä-oppimisympäristössä?

Opetushallitus on jo huomionnut sosiaalisen median yhtenä osana opiskelijoiden oppimisprosessia myös ammatillisessa koulutuksessa ja kannustaa koulutuksenjärjestäjiä kouluttamaan opetushenkilöstöään *somen* tarjoamiin mahdollisuuksiin ja käyttöön. Opetushallituksen koulutustilaisuuksia järjestetään ilman osallistumismaksua niin paljon kautta Suomen, että on enää kouluttautujan omasta tahdosta ja halusta kiinni, hyödyntääkö niitä. Työssäoppimispaikat eivät kuulu vielä tähän koulutusprosessiin, mutta toivon mukaan lähitulevaisuudessa nekin huomioidaan ja asian tärkeys toiminnan yhtenäisyydelle ymmärretään.

2 TYÖSSÄOPPIMINEN HEVOSTALouden AMMATILLISESSA PERUSTUTKINTOKOULUTUKSESSA

2.1 Hevostalouden perustutkinto

2.1.1 Hevostalouden ammatillinen perustutkintokoulutus Suomessa

Suomessa hevostalouden ammatilliset tutkinnot muodostuvat perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Perustutkintoja ovat hevostenhoitaja ja ratsastuksenohjaaja. Ammattitutkintoja ovat kengitysseppä, ratsastuksenopettaja ja hevostenvälmentäjä. Erikoisammattitutkintoja ovat tallimestari ja ratsastuksenopettaja, mikä tunnetaan paremmin ypäjäläisenä master-tutkintona. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseistä tutkintoa voi tällä hetkellä suorittaa vain Ypäjän Hevosopiston kautta ja sen suorittanut voi käyttää nimikettä master-ratsastuksenopettaja (Ypäjän Hevosopisto 2011).

Hevostenvälmentäjä voi tutkinnossaan suuntautua ravivalmentamiseen, ratsujen kouluttamiseen, hevosten hierontaan tai hevosvarusteiden valmistamiseen ja korjaamiseen. Vuoden 2012 tutkintouudistuksen jälkeen hevostenvälmentäjän ammattitutkinnon alle tulivat myös näin ollen valjassepän ja hevostenhierojan ammattitutkinnot aikaisemmin olleiden ravivalmentäjän ja ratsuttajan lisäksi. Nämä uudet tutkinnon perusteet on otettu käyttöön syksyllä 2012. Myös ratsastuksenopettajan tutkinnon perusteet uusittiin vuonna 2012. (Opetushallitus 2012a.)

Hevostalouden perustutkintokoulutuksen (hevostalouden koulutusohjelma: hevostenhoitaja ja ratsastuksenohjaaja) järjestämisoikeudet ovat kahdeksalla koulutuksenjärjestäjällä ja yhdeksällä oppilaitoksella Suomessa:

1. Axxell Utbildning Ab, oppilaitos: Axxell, Brusaby, Kemiönsaari, <http://www.axxell.fi/>
2. Harjun Oppimiskeskus Oy, oppilaitos: Harjun oppimiskeskus, Virolahti, <http://www.harjunopk.fi/>
3. Hevosopisto Oy, oppilaitos: Ypäjän Hevosopisto, Ypäjä, <http://www.hevosopisto.fi/>
4. Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Keski-Pohjanmaan maa-seutuopisto, Kaustinen (Kaustisen Raviopisto), <http://www.kpedu.fi/kaustinen> ja Perho, <http://www.kpedu.fi/>
5. Päijät-Hämeen koulutus konserni, oppilaitos: Koulutuskeskus Salpaus, Asikkala, <http://www.salpaus.fi/>

6. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Oulun seudun ammattiopisto, Pudasjärvi, <http://www.osao.fi/>
7. Raahen koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Ruukin maaseutupisto, Siikajoki, <http://www.rmo.fi>
8. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Ylä-Savon ammattiopisto, Kiuruvesi, <http://www.ysao.fi/>.

Suomessa on useita muitakin luonnonvara-alan oppilaitoksia, joissa on hevosia osana opetustoimintaa, mutta vain yllämainituilla on oikeus hevostalouden koulutusohjelman tutkintojen hevostenhoitaja ja ratsastuksenohjaaja järjestämiseen. (Opetushallitus 2011a.)

Hevostalouden perustutkinnon nykyiset tutkinnon perusteet on otettu käyttöön syksyllä 2009. Hevostalouden perustutkinto on laajuudeltaan 120 opintoviikkoa kuten muutkin ammatilliset perustutkinnot Suomessa. Hevostalouden koulutusohjelma suoritetaan opetussuunnitelmaperusteisena nuoriso-opiskeluna. Peruskoulua suorittava opiskelija hakeutuu koulutukseen opetushallituksen järjestämän valtakunnallisen toisen asteen koulutuksen yhteishaun kautta yhdeksännen luokan kevättalvella. Toisen asteen koulutukseen kuuluvat ammatilliset oppilaitokset ja lukiot. Yleensä yhteishaun hakuaika on helmi-maaliskuussa. Haku tapahtuu yhdeksännen luokan syyslukukauden todistuksella, mutta valitun opiskelijan on opiskelupaikkaa vastaanottaessa näytettävä peruskoulun päättötodistus. Peruskoulun loppuun suorittaminen on ehtona toisen asteen koulutukseen pääsemisellä. (Opetushallitus 2011a.)

Opiskelijan yhteishaussa saama maksimipistemäärä on 40. Kaikki hevostalouden oppilaitokset järjestävät soveltuvuuskokeen hakijoille huhtikuun–toukokuun aikana ja antavat siitä pisteet 0–10. Ajanjakso, jona soveltuvuuskokeet pidetään, määrätään vuosittain Opetushallituksen toimesta. Soveltuvuuskokeessa kartoitetaan nimenomaan soveltuvuutta alalle ja että hakija on ymmärtänyt, mitä ammattimainen työ alalla vaatii. Loput mahdolliset 30 pistettä tulevat peruskoulun todistuksesta, ensisijaisesta hakuvaihtoehdosta, ensimmäiseen toisen asteen koulutuspaikkaan hakemisesta sekä mahdollisesta työkokemuksesta.

Myös lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon tai toisen ammatillisen perustutkinnon suorittanut opiskelija voi hakeutua hevostalouden koulutusohjelman opiskelijaksi joko yhteishaun kautta peruskoulutodistuksella tai avoimella haulla oppilaitokseen ylioppilas- ja lukiotodistuksellaan. Avoin eli suora haku tarkoittaa yhteydenottamista koulutuksen järjestäjään joko puhelimitse, sähköpostitse tai kirjeitse. Toimitettuaan oppilaitoksen pyytämät todistukset ja annettuaan näytteen soveltuvuuskokeessa opiskelija

voidaan valita suorittamaan alan perustutkintoa. Käytännössä tältä pohjalta aloittanut opiskelija suorittaa tutkinnon kahdessa vuodessa. Perustana on henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman HOPSin laatiminen. Useimmissa hevostalouden oppilaitoksissa on myös erillinen hakumahdollisuus ylioppilas-linjalle, jolloin hakija hakee sinne ylioppilas- ja lukiotodistuksellaan. Tätäkin kautta tutkinnon suorittaminen onnistuu kahdessa vuodessa. (Opetushallitus 2011a.)

Toinen mahdollisuus on suorittaa hevostalouden perustutkinnon osaamisala näyttöperusteisena koulutuksena. Nämä opiskelijat ovat yleensä niin sanottuja monimuoto-opiskelijoita eli aikuisia, joilla on joko oma alan yritys, työpaikka tai työssäoppimispaikka, jossa he hankkivat osaamisensa käytännön työn kautta ja käyvät oppilaitoksella lähijaksoilla hankkimassa alan substanssiosaamistaan. Tutkinnon ammattitaitovaatimukset ovat samat kuin opetussuunnitelmaperusteisessakin, mutta näyttöperusteisen opiskelijan ei tarvitse opiskella ammattitaitoa täydentäviä tutkinnonosia (20 ov) kuten kotimaisia kieliä, englantia, matematiikkaa, fysiikka, kemiaa, liikuntaa, terveystietoa sekä taidetta ja kulttuuria. Osaamisensa nämä opiskelijat osoittavat tutkintotilaisuuksissa näytöillä, jotka vastaavat toteuttamiseltaan hevosalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen vastaavia tilaisuuksia. Tutkintotilaisuuksissa arvioijana toimii kolmikantainen tiimi, johon kuuluu työntekijän, työnantajan ja opetushenkilöstön edustaja. Vähintään yhdellä arvioijalla täytyy olla näyttötutkintomestarin koulutus ja tutkinto. Arvioinnin hyväksyy ja todistuksen antaa valtakunnallinen hevostalouden tutkinto-toimikunta. (Opetushallitus 2009, 14–17.)

Kolmas mahdollisuus suorittaa hevostalouden ammatillinen perustutkintokoulutus on oppisopimuskoulutus. Tällöin koulutuksen järjestäjänä toimii opiskelijan oman kotipaikan oppisopimuskeskus/-toimisto ja alan ammatillinen koulutuksen järjestäjä toimii alan oppisopimuksen tietopuolisena koulutuksen järjestäjänä. Oppisopimuskoulutus tapahtuu pääasiassa työpaikalla ja koulutukseen pääseminen edellyttää opiskelijalta aktiivisuutta etsiä alan työpaikka, jonka kanssa tehdään sopimus opiskelemisesta työn ohessa. Sopimuksen tekevät oppisopimusopiskelija, työnantaja sekä oppisopimustoimisto. Ammattitaidon osaamisen osoittaminen tapahtuu kuten monimuotokoulutuksessa eli näyttöperusteisena. (Opetushallitus 2011a.)

2.1.2 Hevostalouden ammatillisen perustutkinnon perusteet

Kehittämistehtävän aiheena on Virtuaalikylään (www.virtuaali.info) luotava hevostalouden perustutkinnon työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen tukiympäris-

tö. Pääkohteena olisivat työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajat, mutta materiaali olisi yhtäläillä hyödynnettävissä myös opiskelijoille ja oppilaitosten opetushenkilöstölle.

Työ nojautuu hevostalouden ammatillisen perustutkinnon perusteisiin (24/011/2009). Tämän määräyksen mukaisesti koulutuksen järjestäjä, tutkinnon järjestäjä sekä tutkintotoimikunta eivät voi jättää noudattamatta sitä tai poiketa siitä oli kyseessä opetussuunnitelma- tai näyttöperusteinen koulutus. Hevostalouden opetussuunnitelma-perusteisen koulutusohjelman tai näyttöperusteisen osaamisalan ammatillisen perustutkinnon suorittaneet ovat tutkintonimikkeeltään joko hevostenhoitajia ja ratsastuksenohjaajia. Tässä opinnäytetyössä on keskitytty nimenomaan opetussuunnitelma-perusteiseen koulutukseen eli niin sanottuun nuorisokoulutukseen. Näyttöperusteinen koulutus toteutetaan aikuiskoulutuksena joko monimuotokoulutuksena tai oppisopimuskoulutuksena. (Opetushallitus 2009, 3, 10–15.)

Opetussuunnitelma-perusteinen hevostalouden perustutkinto – kuten muutkin suomalaiset ammatilliset perustutkinnot – muodostuu laajuudeltaan 120 opintoviikosta, minikä suorittaminen vie peruskoulusta valmistuneelta opiskelijalta pääsääntöisesti kolme lukuvuotta. Aikaisemmin hankitulla osaamisella ja sen tunnustamisella, jotka voivat perustua toiseen ammatilliseen perustutkintoon, ylioppilastutkintoon ja lukion oppimäärän suorittamiseen tai riittävään todistettuun työkokemukseen, voidaan opiskeluaikaa lyhentää kahteen vuoteen.

Hevostalouden perustutkinnossa täytyy ammatillisia tutkinnonosia olla 90 opintoviikon verran. Näistä kaikille pakollisia on 20 opintoviikon (ov) laajuudelta kaksi kymmenen opintoviikon kokonaisuuden muodostavaa tutkinnon osaa:

- 4.1.1 Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen, 10 ov
- 4.1.2 Yrittäminen hevostalousalalla, 10 ov.

(Opetushallitus 2009, 14.)

Hevostalouden koulutusohjelman hevostenhoitajan perustutkintoa suorittavan täytyy edellä mainittujen 20 pakollisen opintoviikon lisäksi suorittaa tutkinnon osat:

- 4.2.1 Tallin ja talliympäristön hoitaminen, 10 ov
- 4.2.2 Ratsastaminen ja raviurheilu, 20 ov.

Hevostalouden koulutusohjelman ratsastuksenohjaajan perustutkintoa suorittavan täytyy edellä mainittujen 20 pakollisen opintoviikon lisäksi suorittaa tutkinnon osat:

- 4.3.1 Ratsastaminen ja ajaminen, 20 ov.

(Opetushallitus 2009, 14.)

Edellisten lisäksi täytyy hevostalouden koulutusohjelman hevostenhoitajan perustutkintoa suorittavan suorittaa 40 opintoviikon laajuudelta opintoja valinnaisista tutkinnon osista 4.2 tai 4.4–4.5 valiten seuraavista:

- 4.2.1 Tallin ja talliympäristön hoitaminen, 10 ov
- 4.2.2 Ratsastaminen ja raviurheilu, 20 ov
- 4.4.1 Erityisryhmien hevospalvelujen tuottaminen, 10 ov
- 4.4.2 Näyttely- ja kilpahevosten hoitaminen, 10 ov
- 4.4.3 Peruskengityksen tekeminen, 10 ov
- 4.4.4 Hevosvarusteiden huoltaminen ja valmistaminen, 10 ov
- 4.4.5 Ratsastustaidon kehittäminen, 10 ov
- 4.4.6 Hevosen kanssa luonnossa liikkuminen, 10 ov
- 4.4.7 Hevosurheilun lajeissa toimiminen, 10 ov
- 4.4.8 Hevosten hoitaminen ja ruokinta, 10 ov
- 4.4.9 Hevosajotöiden tekeminen, 10 ov
- 4.4.10 Ajovälineiden huoltaminen ja korjaaminen, 10 ov
- 4.4.11 Ravihevosen ajaminen, 10 ov
- 4.4.12 Hevosjalostus ja siitoshevosten hoitaminen, 10 ov
- 4.4.13 Hevostapahtumien järjestäminen, 10 ov
- 4.4.14 Hevosklinikka-avustajana toimiminen, 10 ov
- 4.4.15 Hevosen rehun tuottaminen, 10 ov
- 4.4.16 Tallin ja talliympäristön hoitaminen, 10 ov
- 4.4.17 Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, 10 ov
- 4.4.18 Tutkinnon osa ammattitutkinnosta, 10 ov
- 4.4.19 Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnosta, 10 ov
- 4.4.20 Paikallisesti tarjottava tutkinnon osa, 10 ov
- 4.5.1 Yrittäjyys, 10 ov
- 4.5.2 Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov
- 4.5.3 Ammattitaitoa syventävä ja laajentava tutkinnon osa, 0–10 ov
- 4.5.4 Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot), 0–10 ov
- 4.5.5 Lukio-opinnot, 0–10 ov.

(Opetushallitus 2009, 14–16.)

Mikäli hevostenhoitajaopiskelija haluaa erikoistua esimerkiksi ravihevosen hoitamiseen, ratsuhevosen peruskouluttamiseen, hevoskasvatukseen, hevosharrastepalvelujen tuottamiseen, kengittämiseen tai hevosvarusteiden valmistamiseen, hän valitsee kyseiset valinnaiset tutkinnonosat erikoistumisensa mukaisesti:

- 30 ov tutkinnon osat 4.2.3–4.2.5 erikoistuttaessa ravihevosen hoitamiseen ja 10 ov kohdista 4.4–4.5
- 30 ov tutkinnon osat 4.2.6–4.2.8 erikoistuttaessa ravihevosten peruskouluttamiseen ja 10 ov kohdista 4.4–4.5
- 30 ov tutkinnon osat 4.2.9–4.2.11 erikoistuttaessa hevoskasvatukseen ja 10 ov kohdista 4.4–4.5
- 30 ov tutkinnon osat 4.2.12–4.2.14 erikoistuttaessa hevosharrastepalvelujen tuottamiseen ja 10 ov kohdista 4.4–4.5
- 30 ov tutkinnon osat 4.2.15–4.2.17 erikoistuttaessa kengittämiseen ja 10 ov kohdista 4.4–4.5
- 30 ov tutkinnon osat 4.2.18–4.2.120 erikoistuttaessa hevosvarusteiden valmistamiseen ja 10 ov kohdista 4.4–4.5.

Hevostenhoitajaksi voi valmistua myös ilman mitään erityistä suuntautumista, kunhan vaadittavat opintoviikot täyttyvät. (Opetushallitus 2009, 14–19.)

Vastaavasti täytyy hevostalouden koulutusohjelman ratsastuksenohjaajan perustutkintoa suorittavan suorittaa 30 opintoviikon laajuudelta opintoja valinnaisista tutkinnon osista 4.3.2 – 4.3.4, jotka voi valita vain ratsastuksenohjaajan koulutuksessa sekä 20 opintoviikon laajuudelta opintoja tutkinnonosista 4.4–4.5 kuten edellä on kerrottu hevostenhoitajan perustutkintoa suorittavan osalta. Ratsastuksenohjaajan vaadittavat tutkinnon osat ovat seuraavat:

- 4.3.2 Ratsastuksenohjaajan ratsastaminen, 10 ov
- 4.3.3 Ratsuhevosten kouluttaminen ja ratsastuskoulussa työskenteleminen, 10 ov
- 4.3.4 Ratsastuksen ohjaaminen, 10 ov.

(Opetushallitus 2009, 14–19.)

Näin ollen ammatillisia tutkinnonosia on muodostunut sekä hevostenhoitajille että ratsastuksenohjaajille vaadittavat 90 opintoviikkoa. Tämän lisäksi täytyy hevostalouden koulutusohjelman perustutkintoa suorittavan suorittaa ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia yhteensä 20 opintoviikkoa. Näistä pakollisia tutkinnon osia ovat seuraavat 16 opintoviikkoa:

- 5.1.1 Äidinkieli (suomi tai ruotsi), 4 ov
- 5.1.2 Toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi), 1 ov
- 5.1.3 Vieras kieli (englanti), 2 ov
- 5.1.4 Matematiikka, 3 ov
- 5.1.5 Fysiikka ja kemia, 2 ov
- 5.1.6 Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto, 1 ov

- 5.1.7 Liikunta, 1 ov
- 5.1.8 Terveystieto, 1 ov
- 5.1.9 Taide ja kulttuuri, 1 ov.

Sekä ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien valinnaisina valittavia lisäosia neljä (4) opintoviikkoa tutkinnon osista:

- 5.2.1 edellä mainitut pakolliset tutkinnon osat 5.1.1–5.1.9, 0–4 ov
- 5.2.2 Ympäristötieto, 0–4 ov
- 5.2.3 Tieto- ja viestintätekniikka, 0–4 ov
- 5.2.4 Etiikka, 0–4 ov
- 5.2.5 Kulttuurien tuntemus, 0–4 ov
- 5.2.6 Psykologia, 0–4 ov
- 5.2.7 Yritystoiminta, 0–4 ov.

(Opetushallitus 2009, 16.)

Näiden 110 opintoviikon lisäksi suoritettavat 10 opintoviikkoa vapaasti valittavia tutkinnon osia, jotta vaadittavat 120 opintoviikkoa saadaan täyteen, voivat sisältää joko ammatillisia tai ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia. Hyväksyttäviksi katsotaan myös opintolaajuudelta vastaavat lukio-opinnot. (Opetushallitus 2011a.)

Kehittämistehtävän osalta opinnäytetyöntyön rajaamiseksi on kohteiksi poimittu kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat 4.1.1 Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen sekä 4.1.2 Yrittäminen hevostalousalalla. Lisäksi on otettu mukaan kaikille valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista 4.4.16 Tallin ja talliympäristön hoitaminen, joka on yleisesti valittu tutkinnon osa alan oppilaitoksissa, mikä tuli viimeksi esille alan oppilaitosten yhteistyöpäivillä Ruukin maaseutuopistolla 6.–7.10.2011. Kyseinen tutkinnon osa on, kuten edellä tuli ilmi, hevostenhoitajaopiskelijoille pakollinen 4.2.1 ja näin ollen ratsastuksenohjaajaopiskelijoille valinnainen 4.4.16, mutta joka siitä huolimatta on heillekin ”pakotettu tarjottimelle” ammatillisen perusosaamisen lisäämiseksi. Sisällöllisesti kyse on siis samasta tutkinnon osasta. (Opetushallitus 2009, 4–5, 14, 31–42, 188–192.)

2.1.3 Työssäoppimisen rooli ammatillisessa koulutuksessa

Muiden perustutkintojen lailla hevostalouden perustutkintoon tulee sisältyä vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista. Työssäoppiminen on kirjattu jo lakiin ja asetukseen ammatillisesta koulutuksesta (L 1998/630; A 1998/ 811). Työssäoppiminen tarkoittaa sitä, että osa tutkinnon tavoitteista opitaan työssäoppimispaikalla tekemällä työtä,

mihin opiskellaan. Työssäoppimisella pyritään aidossa työympäristössä tapahtuvaan tavoitteelliseen, ohjattuun ja arvioituun opiskeluun. Työssäoppimisen tulee siten tapahtua alan yrityksessä, millä tarkoitetaan sanaa työssäoppimispaikka. Työssäoppimisjaksojen tulee olla riittävän pitkiä ja monipuolisia. Esimerkiksi Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouskoulutuksen työssäoppiminen 26–30 ov jakaantuu opintovuosille seuraavasti:

- 1. vuonna 3 ov alan yrityksessä ja kesällä 4 ov oppilaitoksen koulutilalla ja oriasemalla (~oppiminen työelämän pelisääntöihin)
- 2. vuonna 10 ov alan yrityksessä (~oppiminen alan perustoihin)
- 3. vuonna 10 ov alan yrityksessä, työssäoppiminen on mahdollista suorittaa myös ulkomailla (~erikoistuminen alalle).

Työssäoppimisen opintoviikkomäärään vaikuttaa opiskelijan henkilökohtaistaminen, joten edellä mainitut viikkomäärät ovat keskimääräisiä lukuja.

(Opetushallitus 2009, 270: Ylä-Savon ammattiopisto 2012.)

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia, että kaikilla työssäoppimisen toimijoilla on tutkintojen perusteiden mukainen käsitys työssäoppimisen järjestämisestä. Alan työssäoppimispaikkojen ja työpaikkaohjaajien tulee tietää, mikä on alan työelämävastavuus, laatu ja ajantasaisuus. (Opetushallitus 2009, 270–271.)

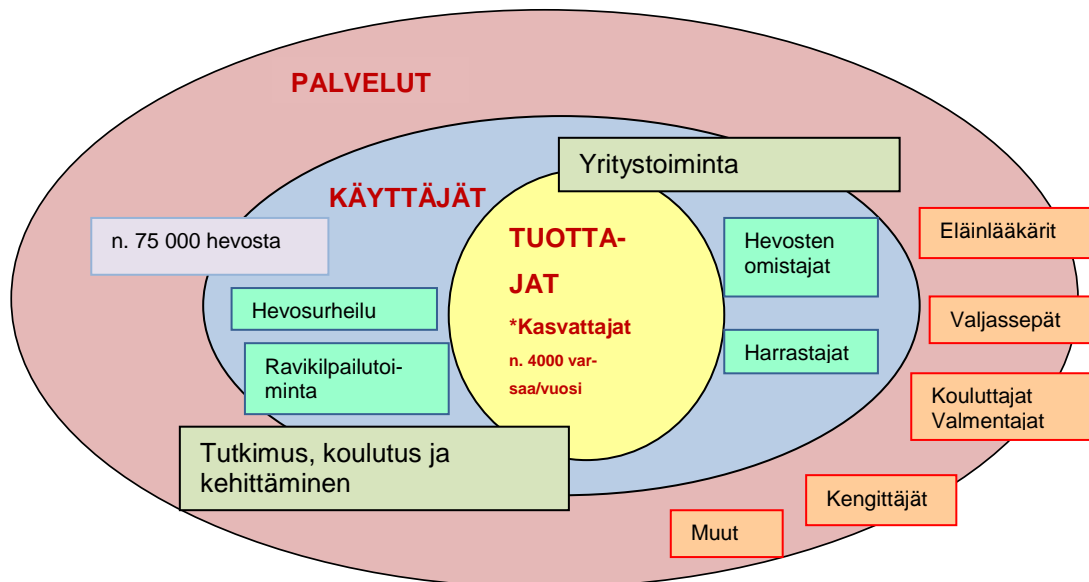
Koulutuksen järjestäjällä on vastuu työssäoppimisen toteuttamisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että opiskelijan ryhmänohjaaja tai muu työssäoppimisen ohjaaja sopii yhdessä opiskelijan kanssa työssäoppimispaikan valinnan. Työssäoppimispaikat valitaan oppilaitoksen omasta työssäoppimispaikkarekisteristä ja osa näistä työssäoppimispaikoista voi olla yhteisiä muiden alan koulutuksen järjestäjien kanssa. Usein työssäoppimisjaksot ovat eriaikaan eri oppilaitoksilla, mikä on työssäoppimispaikan etu. Työpaikkaohjaajan koulutus ja ohjaus tehtävään on koulutuksen järjestäjän vastuulla. (Opetushallitus 2009, 270–271.)

Työssäoppimisen aikana opiskelijalla ei pääsääntöisesti ole työsuhdetta työnantajansa eli työssäoppimispaikkaan. Hän ei saa palkkaa, mutta kylläkin opintotuen ja mahdolliset muut opintososiaaliset edut. Hevostalouden koulutuksessa tämä tarkoittaa ensinnäkin päivittäistä ruokarahaa, joka tällä hetkellä on 9,00 €/pv. Tämä kattaa koulutuksessa opiskelijalle kuuluvan aamupalan, lounaan ja päivällisen. Mikäli työssäoppimispaikka tarjoaa nämä edut opiskelijalle, korvaus kuuluu työssäoppimispaikalle eli työssäoppimisen mahdollistavalle yrittäjälle. Luonnonvara-alan koulutuksessa, mihin hevostalouskin kuuluu, opintososiaaliin etuihin sisältyy myös asunto. Oppilaitoksessa opiskelun aikana tämä mahdollistetaan tarjoamalla opiskelijalle ilmainen

asuntolapaikka oppilaitoksen järjestämässä asuntolassa. Useat hevostalouskoulutuksen työssäoppimispaikoista tarjoavat työssäoppijalle myös majoittumisen ilman erillistä korvausta. Mikäli työssäoppimispaikalla ei ole tarjota majoitusta työssäoppimisen ajaksi, opiskelijalla on mahdollista anoa matkatukea Kansaneläkelaitokselta (Kela) joko kodin ja työssäoppimispaikan tai opiskelija-asuntolan ja työssäoppimispaikan väliselle matkalle. (Opetushallitus 2009, 270–271; Kansaneläkelaitos 2012.)

2.1.4 Hevostalouden työllistymismahdollisuudet

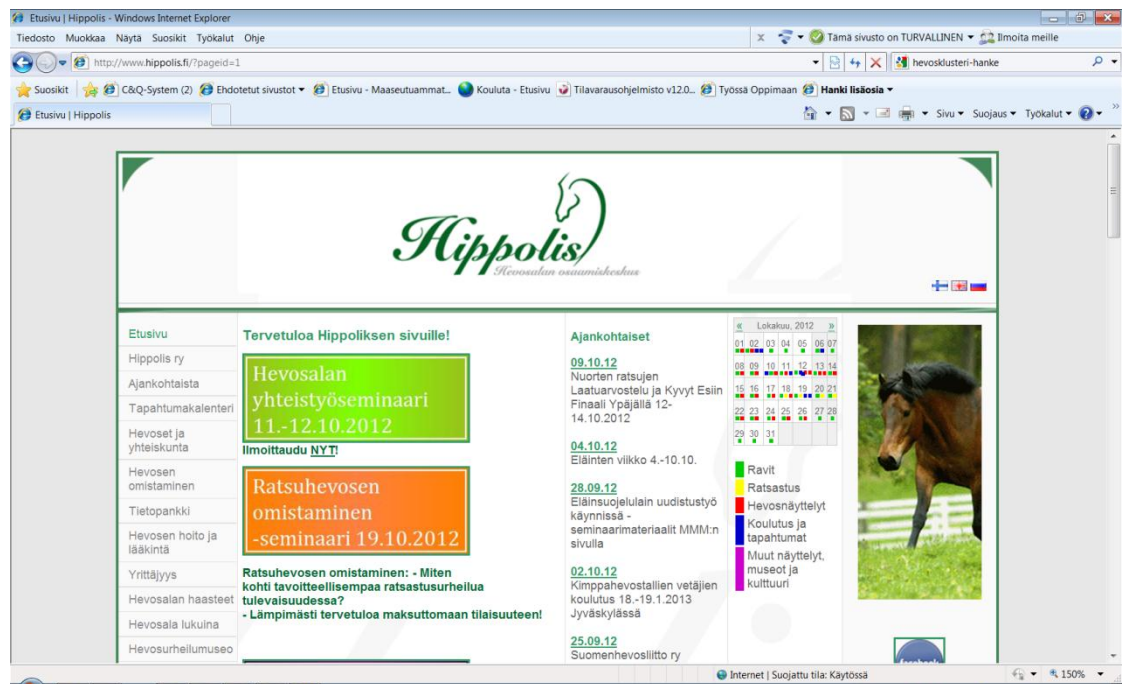
Suomen hevostaloudesta on 2000-luvulla tehty useita tutkimuksia niin alan yritystoiminnasta nyt kuin tulevaisuuden näkymistä kehityssuuntineen, joten niihin ei ole tässä raportissa tarpeen perehtyä kovin syvällisesti. Kuitenkin joitakin asioita alalla ja sen mahdollistamissa sivuelinkeinoissa on syytä tuoda esille työllistymisen näkökulmasta. Hyvin usein alan kouluttajilta kysytään, mihin ja miten nuoret alalla työllistyvät? Hevostalouden kokonaisuutta kuvataan hyvin kuviossa 1, joka kertoo, kuinka alaan kuuluvat niin tuottajat, käyttäjät kuin palvelujen tarjoajatkin. Niiden lisäksi alan yritystoimintaa, tutkimusta, koulutusta ja kehittämistä on tarjolla jokaisella sektorilla. (Pussinen & Thuneberg 2010, 8.)

KUVIO 1. Hevostalouden toimintasektorin kokonaisuus (mukaillen Pussinen & Thuneberg 2010, 8.)

Hippoliuksen (kuvio 2) Hevosklusteri-hankkeen vuonna 2010 julkaiseman ja toimittaman suomalaisen hevosalan katsauksen mukaan ala on voimakkaasti kasvanut viime

vuosina. Hevosalan harrastajien, yrittäjien ja työntekijöiden määrä on kasvanut ja yhä kasvamassa hevosmäärän mukana. Vuoden 2010 lopulla on Suomessa laskettu olevan noin 75 000 hevosta ja määrä kasvaa noin kahdella tuhannella hevosella vuodessa. Eniten on lämminverisiä ravihevosia, joita on 35 %. Suomenhevosia ja ratsurotuksia hevosia on molempia noin 26 %. Suomenhevoset kirjataan Suomen Hippos ry:n pitämässä valtakunnallisessa hevosrekisterissä omaan ryhmäänsä, joten vaikka osa suomenhevosista on ratsuhevosia, ne eivät kuulu laskennallisesti ratsuhevosiin. Poneja on hevosmäärästämme noin 13 %. Suomessa on myös jonkun verran ulkomaisia raskasrotuisia työhevosia, jotka lienee tilastossa luettu ratsuihin, koska molempia on kirjattu tilastorekisteriin. Suomessa syntyy vuosittain nelisen tuhatta varsaa ja sama määrä hevosia myös lopetetaan. Hevosmäärän kasvu on siten tuontihevosien varassa. Hevosomistajia on maassamme tällä hetkellä noin 35 000. (Hevosklusteri-hanke 2011, 2–4.)

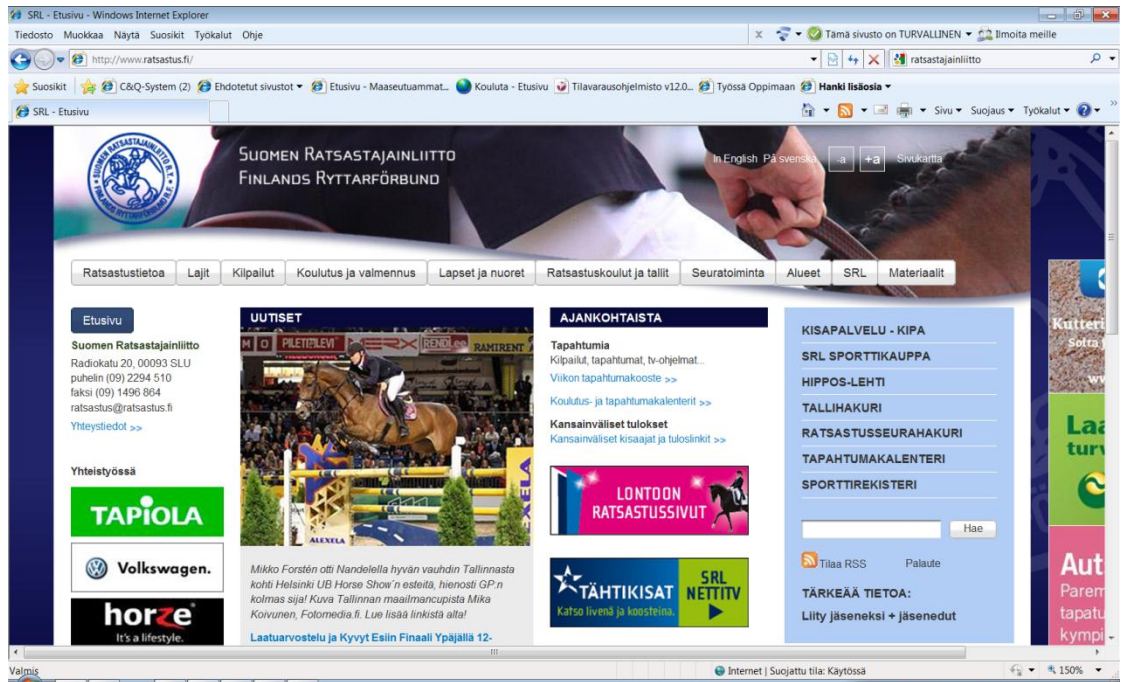
KUVIO 2. Hippolis ry:n etusivu <http://www.hippolis.fi/> [viitattu 9.10.2012]

Hevostalleja on Suomessa jo enemmän kuin lypsykarjatiloja. Talleja on tilastoitu vuoden 2010 lopussa olevan noin 16 000, jolloin lypsykarjatiloja oli viitisen tuhatta tilaa vähemmän. Näistä talleista 75 % toimii maatilana yhteydessä ja loput 25 % ovat puhtaasti hevosalan yrityksiä. Vuosittain alan yritysten määrä kasvaa noin sadalla yrityksellä. Tällä hetkellä hevosala työllistää suoraan noin 15 000 henkilöä, joista vajaat 70 % kokoaikaisina ja loput osa-aikaisina. Hevosalan on laskettu työllistävän 8-10 hevosta kohti suoraan yhden työntekijän. (Hevosklusteri-hanke 2011, 4, 6.)

Hevosklusterihankkeen (2011, 7) antamien tietojen mukaan hevosalalla virtaa rahaa vuosittain noin 830 miljoonaa euroa. Pääosan tästä muodostaa tallien ja hevosten hoito eli 375 miljoonaa euroa. Hevospelitoiminta kierrättää rahaa 260 miljoonan euron edestä. Suomessa hevospelitoiminta käsittää puhtaasti vain ja ainoastaan raviurheilun ja ravikilpailutoiminnan. Näin ollen raviurheilu rahoittaa pitkälle myös muun hevosurheilutoiminnan maassamme. Hevostapahtumissa käyntien osuus tästä rahavirrasta on 195 miljoonaa euroa. Hevosklusterihankkeen katsauksessa (2011, 7) ei käy ilmi, millaisen rajan se vetää pelitoiminnalle ja hevostapahtumissa käynneille. Oletettavaa kuitenkin on, että pelitoiminta on puhdasta ravipelien pelaamista ja kaikki muu raviyleisön rahavirta luetaan hevostapahtumissa käynteihin.

Ratsastusurheilu

Vaikka ratsuhevosten määrä on maassamme selvästi alempi kuin ravureiden, on ratsastuksen harrastajien määrä (keskimäärin vuodessa 144 000 henkilöä) tuntuvasti raviurheilun harrastajia (50 000 henkilöä) suurempi. Merkittävää on, että vuodesta 1994 on ratsastajien määrä kaksinkertaistunut vuoteen 2010. Kilpailevia eli kilpailulisenssin omaavia ratsuja on Suomessa jo yli 7 000. Harjoitus- ja seurakilpailutasolla hevosella ei tarvitse olla kilpailulisenssiä. Kansalliset ja kansainväliset kilpailut sen jo vaativat. Ratsastusurheiluun luetaan lajeina este-, koulu-, kenttä-, vammais-, lännen- ja matkaratsastus, valjakkoajo, vikellys sekä islanninhevosten askellajikilpailut. Suomen Ratsastajainliitto ry (kuvio 3) on näiden kaikkien lajien kattojärjestö. Laukkaurheilu, joka maailmalla on varsin suosittu ratsastusurheilun muoto, ei kuulu suomalaiseen hevosurheiluun. Kaikessa toiminnassa ei tarvitse kilpailla. Kasvavana alana on vaellustallitoiminta, jossa ei kilpailla, vaan tuotetaan asiakkaille elämyksiä hevosten kanssa. Kyseinen yritystoiminta kuuluu harrastetallitoimintana Suomen Ratsastajainliiton alaisuuteen, vaikka lajissa ei kilpailla. Suomen Ratsastajainliitto ry:n (SRL) jäsenmääräksi on ilmoitettu hieman vajaa 50 000 henkilöjäsentä. Jäsenseuroja liiton alla on 440 ja jäsentalleja noin 300. (Suomen Ratsastajainliitto ry 2012; Hevosklusteri-hanke 2011, 5.)

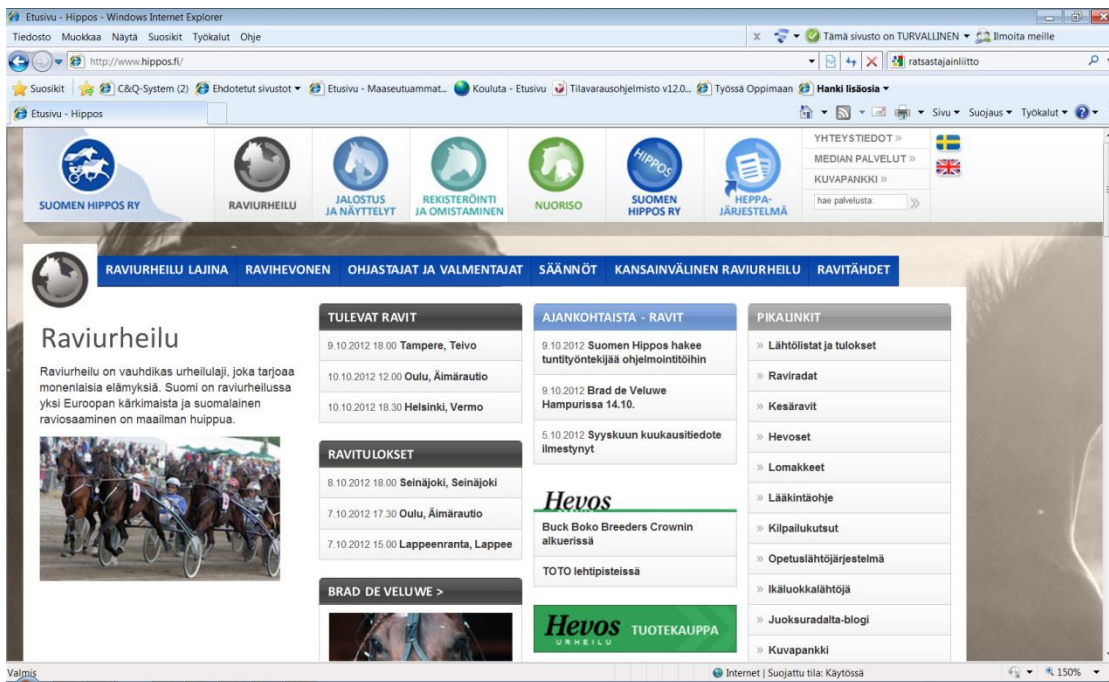
KUVIO 3. Suomen Ratsastajainliitto ry:n etusivu <http://www.ratsastus.fi/> [viitattu 9.10.2012]

Ratsastusurheilutoiminta täytyy Suomessa olla Ratsastajainliiton hyväksymää ja valvomaa toimintaa. Ratsastustaitoja opettavia ratsastuskouluja tai niiden kaltaisia yrityksiä on maassamme noin 1 000. Selvitysten mukaan ratsastustallien keskimääräinen hevospäärä on 26 hevosta ja liikevaihto on 135 000 euron tuntumassa vuotta kohti. Tallia kohti keskimääräinen asiakasmäärä on 132 ratsastajaa viikossa. (Suomen Ratsastajainliitto ry 2012; Hevosklusteri-hanke 2011, 6.)

Ratsastusurheiluun liittyvä tallitoiminta työllistää suoraan yrittäjien lisäksi ratsastuksenopettajia (ammatti- ja/tai erikoisammattitutkinto) sekä ratsastuksenohjaajia sekä hevostenhoitajia (perustutkinto). Esimerkiksi vaellustalleilla voi työskennellä hevostenhoitajana, joka on suuntautunut harrastepalveluiden tuottamiseen. Mikäli hän on suorittanut tutkinnon hyvällä arvosanalla, voi hän hakea Ratsastajainliitosta harrasteohjaajan tutkintoa. Suurimmissa ratsastuskouluissa on erikseen vielä tallimestari (erikoisammattitutkinto) tai useampikin, joka vastaa hevosten sekä tallien ja talliympäristöjen hoidosta. Niin ikään suurimmissa ratsastuskouluissa tai ratsujen myyntitalleissa voi olla erikseen palkattu ratsujen kouluttaja eli ratsuttaja. Tähän ammattiin koulutetaan suuntautumisenä hevostenvallmentajan ammattitutkinnon suorittamisen kautta.

Raviurheilu

Ravikilpailumaana Suomi luetaan viiden suurimman joukkoon Euroopassa. Toisin kuin ratsastusurheilun puolella ravipuolella kilpailu- ja valmennuslisenssin omaavat hevosten valmentajat ja kilpailuissa hevosia ajavat ohjastajat. Kilpailulisenssejä on eritasoisia. Tällä hetkellä Suomessa kilpailevia ravihevoseja on hieman yli 9 000 ja kilpailulisenssin omaavia henkilöitä noin 7 500. Ravivalmentajia on Suomessa noin 4 000 ja -ohjastajia noin 2 500. Lisäksi harrastajavalmentajia on noin 7 000. Raviurheiluun luetaan perinteisen ravin lisäksi monté eli raviratsastus sekä poniravit. Etenkin Amerikassa yleinen peitsarien ravikilpailu ei kuulu maamme raviurheiluun. Raviurheilu sinällään on maassamme toiseksi suurin urheilulaji jääkiekon jälkeen, kun mitataan tilannetta katsojamäärissä. Paikanpäällä ravikilpailuissa käy noin 800 000 katsojaa ja laskematon määrä seuraa lajia television ja tietokoneen välityksellä. Totopelit pyörittävät raviurheilua ja pitävät toiminnallaan yllään muutenkin suomalaista hevosurheilua. Suomen raviurheilun kattojärjestö on Suomen Hippos ry (kuvio 4). (Suomen Hippos ry 2012; Hevosklusteri-hanke 2011, 5; Fintoto Oy 2012.)

KUVIO 4. Suomen Hippos ry:n etusivu <http://www.hippos.fi/> [viitattu 9.10.2012]

Uutena tärkeänä kuviona raviurheiluun on tullut mukaan jo aiemmin mainittu nuorten poniravitoiminta. Monté-ohjastajat ovat pääasiassa nuoria naisia, mutta ajoluvan hankintaan pätevät samat säännöt kuin perinteisessä raviurheilussa ja vaaditaan 16

vuoden ikä. Poniraviajolutapaa pääsee suorittamaan jo 12-vuotiaana. Poniravilähdöissä ajetaan pienillä poniroduilla eli pääasiassa alkujaan Ison-Britannian Shetlandinsaarilta lähtöjään olevilla shetlanninponeilla. Joitakin lähtöjä ajetaan hieman isommillä Ruotsin Gotlannin saarelta lähtöjään olevilla gotlanninrussponeilla. Poniohjastajia on Suomessa jo lähes 500 ja kilpailevia poneja noin 600. (Suomen Hippos ry 2012; Hevosklusteri-hanke 2011, 5.)

Raviurheilu työllistää noin 170 ammattivalmentajaa. Ravivalmennustalleilla on keskimäärin 19 tallipaikkaa ja valmennuksessa olevia hevosia niissä 12. Keskimääräinen liikevaihto puolella talleista on vaihdellen 50 001–100 000 euroa vuodessa. (Hevosklusteri-hanke 2011, 6.)

Suomessa lisenssin omaavien ravivalmentajien täytyy olla ravivalmentajatutkinnon suorittaneita. Ravivalmentajatutkinto on suuntautuminen hevostenvalmentajan ammattitutkinnon alla. Ravivalmentajien lisäksi ravitallit työllistävät suoraan hevostenhoitajia. Usein ravitallia pyörittää yrittäjäpariskunta. Ravitallilla työskentelevän täytyy hallita hevosten kengitystaito ratsutallilla työskenteleviä paremmin, sillä ravureiden kengityksiä vaihdellaan paljon useammin kuin ratsujen ja kilpailukengitys poikkeaa varsin usein treenikengityksestä. Ravitalleilla tarvitaan myös varsojen ajo-opetus-taitoja. Tosin osa talleista on erikoistunut nimenomaan tähän ja varsat tulevat näille talleille opetettaviksi pääsääntöisesti 1,5–2-vuotiaana rodusta riippuen.

Kengitys

Kengitysseppän ammatti on fyysisesti raskas, mutta myös arvostettu ja nykyään jo melko harvinainen käsityöläisammatti. Vielä tänäkin päivänä ammattitaitoisen kengitysseppän täytyy osata tehdä kengät hevoselle suorasta raudasta, vaikka erilaisia standardikengkiä on runsaasti saatavilla. Hevosen peruskengitys täytyy tehdä ja uusia 4–6 viikon välein. Muutoin kavio kasvaa kengästä yli, eikä kenkä aja enää tarkoitustaan kavion suojaamisessa kulutukselta ja tukemisessa parhaimpaan mahdolliseen käyttöasentoon. Suomessa tuskin on montakaan tallia, joilla olisi oma palkattu kengitysseppä. Kengitysseppä (ammattitutkinto) on kuitenkin ammattilainen, jota tarvitaan säännöllisesti hevosyrityksissä kuin myös harrastajien omilla talleilla. Pääsääntöisesti kengitysseppät ovat itsenäisiä yrittäjiä. (Suomen kengitysseppät ry 2012.)

Vaikka Ylä-Savon ammattiopisto ja Ypäjän hevosopisto kouluttavat kengitysseppiä 10–20 sepän vuosivauhtia, on alalla edelleen kova tarve osaavista alan ammattilai-

sista. Huippuammattilainen pystyy jopa 8–10 hevosen läpikengityksen päivävauhtiin, kun kyse on ongelmattomasta peruskengityksestä. Erikois- ja sairaskengityksiä tulee kuitenkin säännöllisesti vastaan ja matkat tallien välillä syövät oman osansa päivän työajasta. Näin ollen tuohon maksimitavoitteen ei useinkaan päiväkohtaisesti päästä ja moni hevosenomistaja odottaa tarpeettoman pitkään hevosensa kengitystä. Alkava talvi hokki- ja tierakenkävaatimuksineen luo vielä oman kausiluontoisen ruuhka-aikansa kengitysepän kiireiseen arkeen. (Ylä-Savon ammattiopisto 2012a; Ypäjän hevosopisto 2012a.)

Harrastushevosten omistajat ovat ottaneet aktiivisella innokkuudella vastaan edellä mainittujen oppilaitoksien järjestämät kengityksen alkeis- ja peruskurssit, joissa he ovat voineet opetella omien tai perheen hevosten kengitykset. Taito kengittää omat hevoset näkyy varmasti myös harrastajan taloudessa. On myös tilanteita, joissa innokkaasta harrastajasta on tullut näiden kurssien ja myöhemmin alan ammattitutkinnon kautta kengityksen ammattilainen. (Ylä-Savon ammattiopisto 2012b.)

Oriasematoiminta ja hevoskasvatus

Suomessa on tällä hetkellä 69 luvanvaraisesti toimivaa oriasemaa (Suomen Hippos ry 2012). Oriasematoiminta pitää sisällään oriiden spermanoton ja käsittelyn tuoreena tai pakasteena sekä tammojen keinosiemennyksen. Tammojen keinosiemennys- ja astutuskausi painottuu maassamme huhtikuulta elokuulle. Suomalaisen hevosalan katsaus 2010 ei tuo esille suomalaisen oriasematoiminnan työllisyysnäkyviä. Pussinen ja Thuneberg (2010, 31) esittävät raportissaan, joka perustuu vuonna 2009 tehtyyn kyselyyn, oriasemien liikevaihdon olevan keskimäärin 300 000 euroa viidelläkymmenellä hevospaikalla. Suurimmat oriasemat toimivat vajaan miljoonan euron liikevaihdolla ja noin sadalla hevospaikalla. Oriasematoiminnan ohella yrittäjät harjoittavat Pussisen ja Thunebergin (2010, 31) mukaan yleensä hevoskasvatusta, hevosten hoitopalveluita ja hevosten myyntiä. Tarkasteltaessa Suomen Hippos ry:n listaa maamme keinosiemennysluvan haltijoista voidaan todeta, että yli puolet heistä saa osan elinkeinostaan myös raviurheilun valmennus- ja kilpailutoiminnan parista (Suomen Hippos ry 2012). Edellä mainittu tulee myös esille Pussisen, Korhosen, Pölösen ja Varkian julkaisussa (2007, 42) Kasvava hevosala – hevosalan kehitysnäkymiä Suomessa.

Pussisen ja Thunebergin (2010, 21–22) mukaan hevoskasvatus on yleisin tallitoiminnan muoto. Hevosalan yrittäjille vuonna 2009 suunnatun kyselyn mukaan 104 vastaa-

jaa saa pääasiallisen elinkeinonsa hevoskasvatuksesta. Hevoskasvatusta harjoitetaan kuitenkin pääsääntöisesti muun hevosalan toiminnan ohella. Suomessa suuret kasvatusyksiköt ovat harvinaisia. Valtaosa kasvattajista on parin siitostamman omistajia. Kasvatustallien liikevaihto on keskimäärin 30 000 euroa vuodessa. Menestys on paljon harvinaisten huippuyksilöiden varassa. Tammalta vaaditaan näyttöjä periyttäjänä, jotta varsoille saadaan myyntiarvoa.

Varsinainen oriasematoiminta on kausiluonteista toiminnan painottuessa kevääseen ja kesään. Toiminnasta vastaa aina luvan mukaisesti vastuueläinlääkäri. Usein toimintaa pyörittää yrittäjäpariskunta tai eläinlääkäri muun yritystoimintansa ohessa. Palkattu henkilökunta on joko tallimestarin erikoisammattitutkinnon tai hevostalouden perustutkinnon suorittaneita alan ammattilaisia. Usein oriasemat ottavat myös ammattikorkeakoulun hevostalouden agrologiopiskelijoita kesäajanharjoitteluun tai töihin. Ainakin yhdellä, mutta mielellään myös useammalla oriasemalla työskentelevällä henkilöllä tulee olla henkilökohtainen hevostalouseläinlääkäri ja maa- ja metsätalousministeriön säädösten mukainen siittola-avustajan tutkinto, mikä oikeuttaa muun muassa sperman ottoon oreilta sekä siementämään tammoja oriasemalla (Hevostalouseläinlaki 20.8.1993/796; Asetus 41/EEO/2006).

Hevosten hoitopalvelut

Hoitopalvelua hevoselleen etsii omistaja silloin, kun hänellä itsellään ei ole mahdollisuutta tarjota hevoselleen omaa tallipaikkaa tai hoitaa hevostaan, mutta omistaja haluaa kuitenkin harrastaa hevosensa kanssa ajamista tai ratsastamista. Hevosten hoitopalveluita tarjotaan tallikohtaisesti erilaisilla volyyymeilla. Minimi lienee tallipaikan eli karsinapaikan vuokraus, johon ei muuta palvelua sisälly, vaan asiakas itse hoitaa hevosensa ruokinnan, tarhauksen, karsinan siivouksen, liikituksen ja muun mahdollisen hoidon. Täysihoidolla taas hevosalalla tarkoitetaan sitä, että hoitopaikkaan sisältyy edellä mainituista kaikki muu paitsi hevosen liikutus. Toisaalta kuntoutus- ja toipilasliikutukset voivat sisältyä joidenkin hoitotallien palveluihin.

Pussisen ym. (2007, 39–40) mukaan Hevosyrittäjyys 2005-kyselyssä, joka perustuu 1 172 kyselyyn vastanneeseen hevosenomistajaan, tuli esille, että hevosten hoitopalvelua tarjotaan pääasiassa muun hevosityritystoiminnan kuten ravi- ja ratsuvalmennus toiminnan ohessa tai maatilayhteydessä. On harvinaisempaa Suomessa, että talliyrittäjä keskittyy pelkästään hevosten hoitopalveluiden tarjoamiseen asiakkailleen, mutta niitäkin löytyy etenkin isojen kaupunkien lähialueilla. Liikevaihdoltaan hevos-

tenhoitopalveluyritykset ovat 50 prosentin laajuudessa 30 000 euron luokkaa, 25 prosentilla se menee yli 50 000 euron ja saman verran jää alle 8 500 euron vuodessa. Yleensä toimintaa pyörittää yrittäjä itse tai puolisonsa kanssa, ja palkattuna henkilöstönä heidän lisäksi voi olla koko- tai osapäiväisiä hevostenhoitajia tai ratsastuksenohjaajia. Etelä-Suomen isoissa täysihoitotalleissa on myös palkattuina työntekijöinä tallimestareita.

Edelleen Pussisen ym. (2007, 39–41) mukaan suurin osa eli 70 prosenttia hevosten hoitopalvelua tarjoavista yrityksistä on laajentanut lähiaikoina tai suunnitellut laajentavansa toimintaa vuoteen 2010 mennessä. Laajennukset kohdistuvat tallirakentamiseen, maneeseihin, lantaloihin sekä ulkoilu- ja harjoittelualueisiin. Laajennushalukkuudelle on perusteita, sillä hevosharrastustoiminta on edelleen kasvussa, eivätkä läheskään kaikki tulevat hevosomistajat pysty itse tarjoamaan hevoselleen omaa tallia hoitoineen. Hevosyrittäjyys 2009-kyselyn, joka perustuu Hevosyrittäjyys 2005-kyselyn jatkokyselyyn 432 vastanneella, mukaan tämä sama suuntaus oli edelleen nähtävissä, sillä 10 prosenttia kyselyyn vastanneista aikoi edelleen laajentaa toimintaansa (Pussinen & Thuneberg 2010, 29). On huomioitava, että vuoden 2009 jatkokyselyyn 432 vastanneesta vain 295 harjoitti kyselyn ajankohtana hevosyrittäjätoimintaa (Pussinen & Thuneberg 2010, 10). Molemmat kyselyt tehtiin puhelinhaastatteluna.

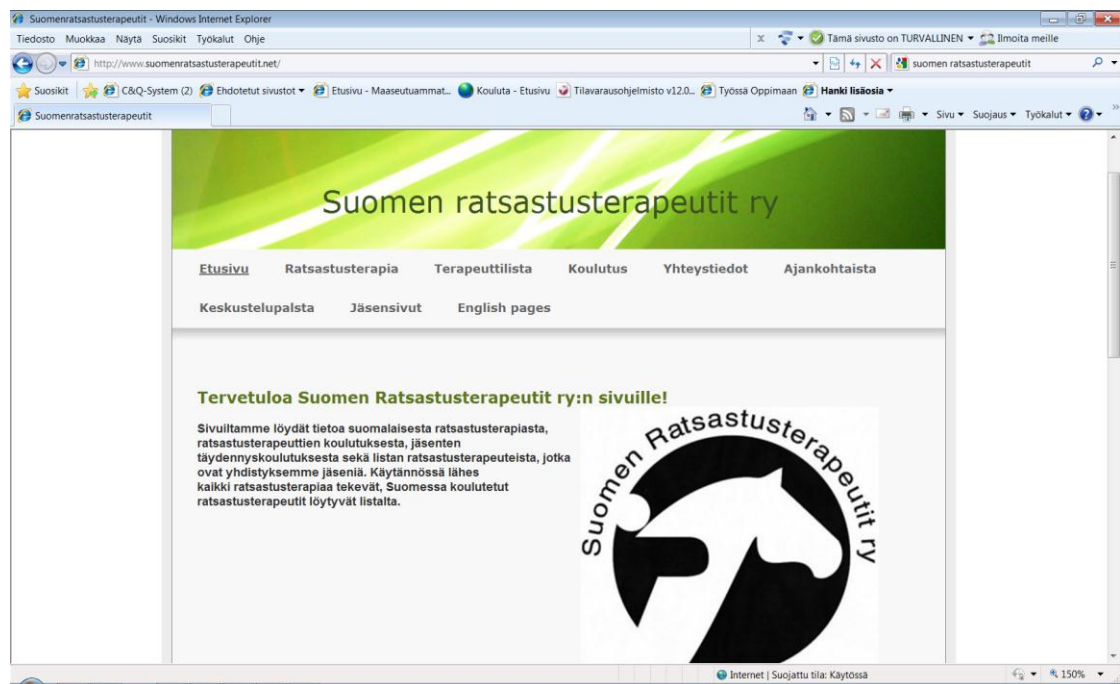
Ammattilaisten ylläpitämät hoitotallit ovat toivottavia myös eläinsuojelun näkökulmasta, sillä varsin monelta alan harrastajalta puuttuu tieto ja taito huolehtia hevosestaan täysipäiväisesti. Näitä valitettavia tapauksia, kun viranomaiset ovat puuttuneet hevosten lajinnukaiseen hoitamattomuuteen, tulee vastaan mediassa säännöllisin väliajoin. Toisaalta myös hoitopalveluiden yritystoimintaa on alettu entistä enemmän harjoittaa ammattimaisesti sellaisten henkilöiden toimesta, joilla ei ole siihen tarvittavaa osaamista ja/tai talli- ja talliympäristöolosuhteita. (Pussinen ym. 2007, 39–41.)

Muut alan elinkeinot

Hevosalan ammattilaisia työllistää suoraan tai välillisesti myös moni muu alan pienempimuotoinen yritystoiminta. Hevosmatkailun parissa toimii parisen sataa yritystä. Vuonna 2009 on toteutettu tutkimus suomalaisesta hevosmatkailusta ja sen mukaan alan yrityksistä työllistää 32 prosenttia vakituisesti vain yhden työntekijän, 60 prosenttia työllistää 2–4 työntekijää ja vain 8 prosenttia kyselyyn vastanneista työllistää 5–10 työntekijää. Yleisimpiä hevosmatkailuyritysten tarjoamia palveluja ovat erilaiset kurs-

sit ja vaellukset. Yli puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä tuottaa myös muita kuin suoranaiseen hevostoimintaan liittyviä palveluja kuten majoitusta, kokous- ja ravintolapalveluja sekä erilaisia ohjelmapalveluja. Ulkomaiset matkailijat eivät ole vielä kunnolla löytäneet hevosmatkailuun liittyvää suomalaista palvelutarjontaa, sillä valtaosa asiakkaista on kotimaasta. (Hevosklusteri-hanke 2011, 6.)

Hevosterapia hevosalan yritystoimintana on joissain yrityksissä yhdistetty hevosmatkailutoimintaan. Pääasiallisesti hevosterapia on sidoksissa sosiaali- ja terveysalan fysioterapia- ja kuntoutustoimintaan. Yrittäjältä vaaditaan siten sekä sosiaali- ja terveysalan koulutusta ja vahvaa osaamista sekä hevosalan ammattitaitoa ennen kaikkea ratsastuksen opettajana tai -ohjaajana. Hevosterapian yleisimmät muodot maassamme ovat ratsastusterapia, sosiaalipedagoginen hevostoiminta ja uudempana Green Care-toiminta. Ratsastusterapia on ratsastusterapeutin ohjaamaa hevosavusteista kokonaisvaltaista kuntoutusta asiakkaan tarpeen pohjalta. (Hevosklusteri-hanke 2011, 7; Suomen ratsastusterapeutit ry 2012.)

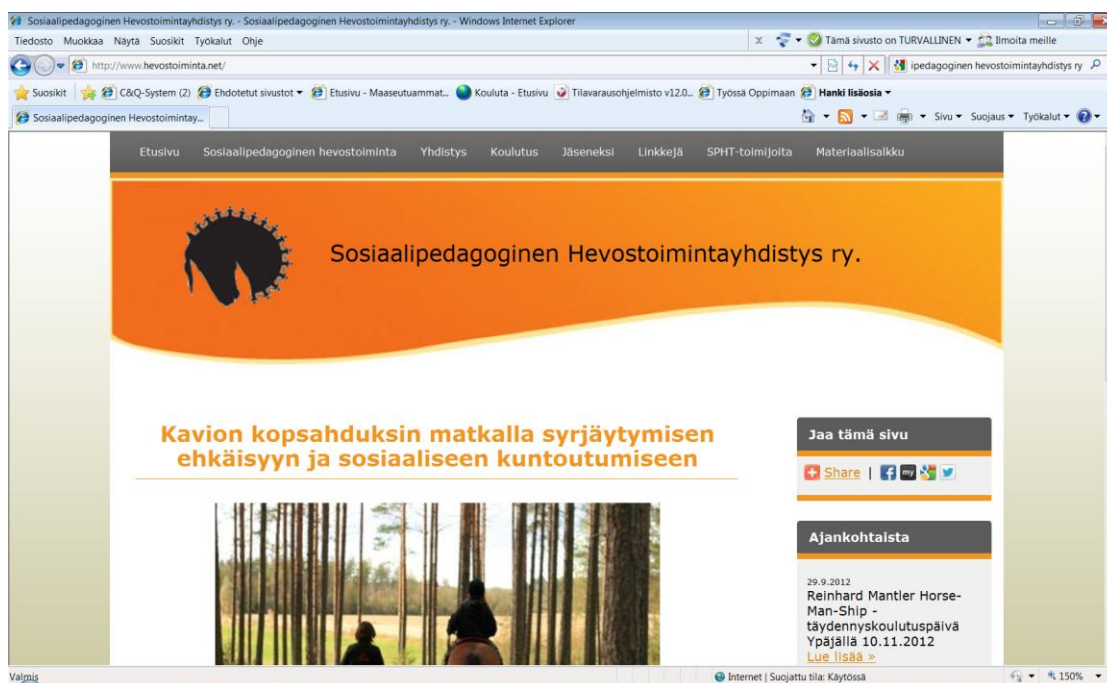

KUVIO 5. Suomen Ratsastusterapeutit ry:n etusivu <http://www.suomenratsastusterapeutit.net/> [viitattu 9.10.2012]

Vuonna 2009 tätä kuntoutusta on saanut Kelan tukemana 1229 henkilöä, jotka ovat olleet pääsääntöisesti vaikeavammaisia. Tuen määrä on kasvanut vuosien 2002 ja 2009 välisenä aikana 45 prosentilla, mikä kertoo varmastikin ennen kaikkea tosiasiaa siitä, että hevosterapian antamaa hyötyä ymmärretään yhä enemmän myös sosiaa-

lialan virkakoneiston sisällä, mutta myös ratsastusterapiaa antavien yritysten määrän kasvusta. Ratsastusterapeutteja kouluttavat yhteistyössä Suomen Ratsastusterapeutit ry (kuvio 5) ja Ypäjän Hevosopisto. Vuonna 2009 koulutettuja ratsastusterapeutteja oli maassamme noin 130. (Hevosklusteri-hanke 2011, 7; Suomen ratsastusterapeutit ry 2012.)

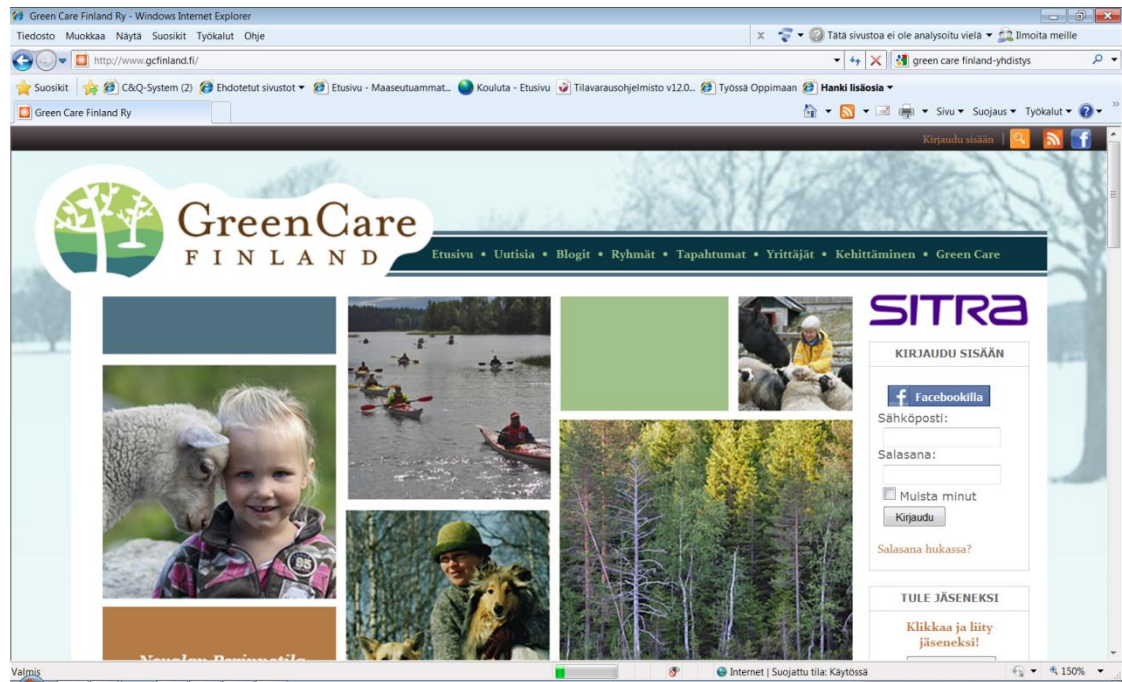
Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on ennaltaehkäisevää, kuntouttavaa ja korjaavaa toimintaa hyvinkin erilaisille asiakkaille. Koulutus on aikanaan Kuopion yliopiston käynnistämää. Sitä toteutettiin vuodesta 2002 alkaen yhteistyössä Turun yliopiston ja Ypäjän Hevosopiston kanssa. Vuodesta 2010 alkaen sosiaalipedagogisen hevostoiminnan (kuvio 6) koulutusta on järjestetty yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston ja Ylä-Savon ammattiopiston kanssa. Koulutuksen käyneitä on vuonna 2012 kaikkiaan noin 180. (Hevosklusteri-hanke 2011, 7; Ylä-Savon ammattiopisto 2012c; Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry 2012.)

KUVIO 6. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta ry:n etusivu <http://www.hevostoiminta.net/> [viitattu 10.10.2012]

Green Care-toiminta (kuvio 7) on kasvanut maassamme viime vuosina merkittävästi. Green Care-toiminta edistää luonto-, eläin- ja maatala-avusteisten menetelmien käyttöä hyvinvointi- ja terveyspalveluiden ohessa. Toiminnalla halutaan luoda myös toimintakyvyiltään heikentyneille – syrjäytyneille, vanhuksille, vammaisille, sairaille – mahdollisuus osallistua luonnossa olemiseen, liikkumiseen, sosiaalisiin suhteisiin ja

yhteisölliseen kokemiseen. Itä-Suomen yliopiston koordinoima Senni-hanke Sosiaalialan yrittäjyys- ja tuotekehitysprojekti Green Care-menetelmin kouluttaa parhaillaan alalla toimijoita toiminnan vaatimusten mukaiseen eläinten käsittelyyn ja hoitoon Ylä-Savon ammattiopistolla. Hevoset ovat merkittävässä osassa avustavina eläiminä. Savon ammatti- ja aikuisopiston vastuulla on puutarhan ja maaseudun mahdollisuuksien esiintuominen toiminnassa. Koulutuksessa painotetaan turvallisuutta, eettisyyttä ja hyvinvointia. (Green Care Finland ry 2012; Senni-hanke 2012.)

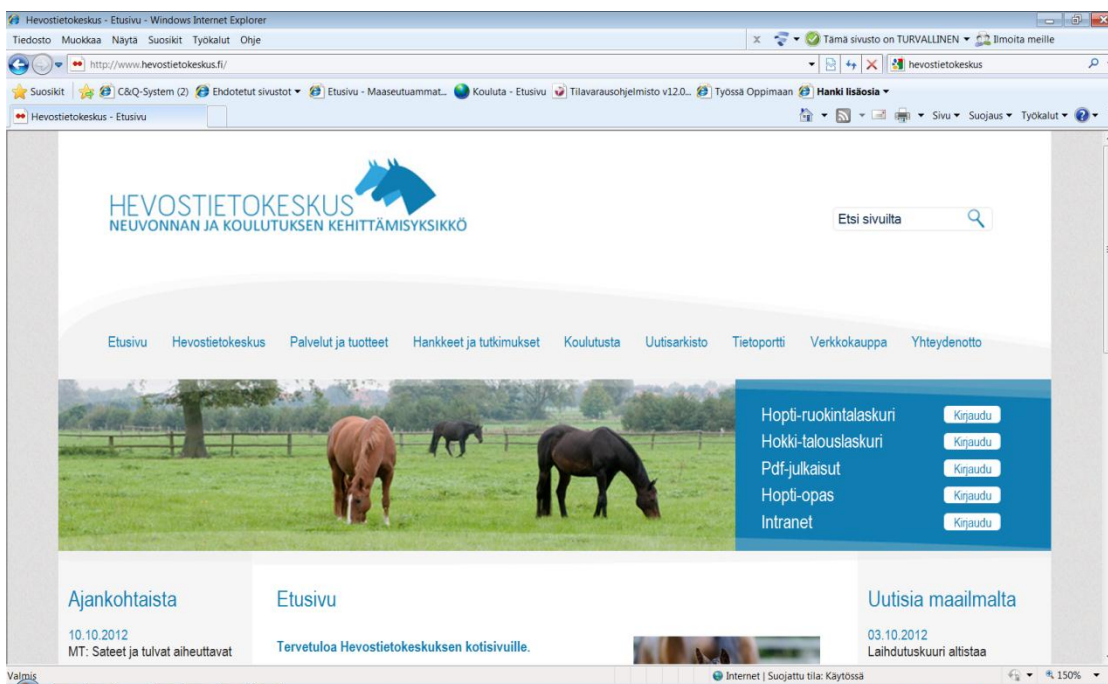

KUVIO 7. Green Care Finland ry:n etusivu <http://www.gcfinland.fi/> [viitattu 10.10.2012]

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain mukainen vuosilomaoikeus koskee vuoden 2009 tilaston mukaan noin 1 600 tilaa, joilla on hevosia. Yleensä näillä tiloilla on hevosten lisäksi muitakin kotieläimiä. Määrä on 10 prosentin luokkaa kaikista lomitetuista tiloista. Tilat, joilla on hevosia, vaativat usein lomittajiltaan alan ammatillista koulutusta. Maatalouslomittaja tai tilatyöntekijä, jolla sekä karja-, että hevostalouden ammatillinen koulutus, on kysytty lomittaja yhdistetyille karja- ja hevostiloille. (Hevosklusteri-hanke 2011, 6; Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 20.12.1996/1231.)

Kaupallista eläinkuljetustoimintaa harjoittavalta yritykseltä vaaditaan lainsäädännön mukaan eläinkuljettajalupa sekä jokaiselta kaupallisessa kuljetuksessa työskentelevältä vaaditaan lisäksi eläinkuljettajan ja hoitajan pätevyystodistus. Valmistavia koulutuksia järjestävät muun muassa maa- ja hevostalouden oppilaitokset. Itse luvan ja

pätevyydistuksen tenttiminen tapahtuu eläinlajikohtaisesti yrityksen toiminta-alueen aluehallintovirastoissa. Eläinkuljetustoimintaa valvoo Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Hevosten osalta kuljettajalupia myönnetään sekä lyhyille eli alle kahdeksan tunnin kuljetuksille että pitkille eli kahdeksan tuntia tai sen yli oleville kuljetuksille. Vuoden 2011 alun tilaston mukaan pitkien hevosten kuljetusten lupia on 51 yrittäjällä ja lyhyiden kuljetusten lupia 117 yrittäjällä. Harva yritys toimii pelkästään hevoskuljetusten varassa, vaikka niitä löytyy Suomestakin muutama. Pääasiassa kuljetusluvan haltijoita ovat ravihevosten valmentajat yrityksineen, koska heidän vastuullaan on kilparavureiden kuljetus ravikilpailuihin. (Hevosklusteri-hanke 2011, 7; Evira 2012; Laki eläinten kuljetuksesta 29.12.2006/1429; Eläinkuljetusasetus 32005R0001.)

KUVIO 8. Suomen Hevostietokeskus ry:n etusivu <http://www.hevostietokeskus.fi/> [viitattu 10.10.2012]

Hevosheinänviljely on maatalouden yritysmuotona kasvanut merkittävästi 2000-luvulla. Tähän ovat vaikuttaneet niin hevosten määrän kasvu kuin osaamisen lisääntyminen hevosten ruokinnassa. Tutkimuksen ja koulutuksen myötä ymmärretään, mikä merkitys sekä ravinto-opillisesti että laadullisesti hyvällä heinällä on hevoselle. Muun muassa Hevostietokeskus ry (kuvio 8) Kuopiosta ja ProAgria ovat kouluttaneet heinäviljelijöitä hevosheinän tuottamiseen. Hevostietokeskuksen koulutuksen ja laatu-järjestelmän vaatiman sertifiointin läpikäyneet viljelijät toimivat Heinämestarit nimikkeen alla. Heinämestareita löytyy Itä- ja Keski-Suomesta sekä Pohjanmaalta. ProAgria on myös panostanut hevosheinän viljelykoulutukseen ja laadun varmistuk-

seen vahvasti ainakin Oulun toimintakeskuksen alueella. (Hevostietokeskus ry 2012; Heinämestarit 2012; ProAgria Oulu 2012.)

Välillisesti hevosten määrän kasvu vaikuttaa myös monelle muulle elinkeinosektorille. Tämä on huomioitu jo koulutuksenjärjestäjien taholta. Hevostalouden ammatillisen koulutuksen lisäksi alan osaamista huomioidaan entistä enemmän ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Hevostalouteen suuntautuneita agrologeja kouluttavat sekä Hämeen ammattikorkeakoulu Tammelan Mustialassa että Savonia ammattikorkeakoulu Iisalmissa. Suomen Hippos ry, Ratsastajainliitto ry, alueelliset hevosjalostusliitot, Hevostietokeskus ry, Hippolis ry, ProAgria, ELY-keskukset ja aluehallintovirastot toimivat myös koulutuksen järjestäjinä erilaisille täydennys-, täsmä- ja erikoiskoulutuksille. Tässä ei liene kaikki, mutta nämä ovat pääasialliset toimijat Suomessa. Yhteistä kaikille on Euroopan Unionin hankerahoitteinen toiminta koulutustapahtumien järjestämisessä.

Hevosiin erikoistuneita eläinlääkäreitä tarvitaan entistä enemmän ja hevosklinikoille sekä -sairaaloille on entistä suurempi tarve. Pohjois-Savon ELY-keskuksen rahoittama ja Savonia ammattikorkeakoulun hallinnoima Eläinterveydentekijät-hanke 1.1.2011–31.12.2013 on huomioinut tämän ja lähtenyt toteuttamaan alueen erikoiseläinlääkärien koulutusta sekä kouluttanut valtakunnallisesti alan toimijoita kuten eläinlääkäreitä ja hevosklinikka-avustajia sekä hevoskasvattajia, kengittäjiä ja alan opiskelijoita. Hankkeen puitteissa on valmistumassa kaksi hevos sairauksien erikoiseläinlääkäriä Itä-Suomeen. Hankkeen lyhytkoulutukset on järjestetty pääsääntöisesti Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutusyksikössä Hingunniemessä, Kiuruvedellä. Osatoteuttajina hankkeessa ovat olleet Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän lisäksi Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta sekä Hevostietokeskus ry. (Ylä-Savon ammattiopisto 2012d; Savonia ammattikorkeakoulu 2012.)

Kaupallinen elinkeinoala on huomioinut hevosalan jo monella taholla: rehut, kuivikkeet, hoitotarvikkeet ja -laitteet, loimet, hevosen ajo- ja ratsastusvarusteet, ohjastajan ja ratsastajan asusteet ja varusteet. Oma alueensa on kaikki talli- ja tarharakentamisen kehittynyt osaaminen ja ratkaisujen tarjonta. Alan kaupallinen elinkeinoala laajenee hevosten, harrastajien ja ammattilaisten määrän kasvaessa.

2.1.5 Hevostalouden koulutus Ruotsissa ja Norjassa

Ruotsi ja Norja ovat hevuskulttuuriltaan hyvin paljon Suomen kaltaisia maita. Skandi-naavinen tapa kohdella ja arvostaa eläintä oli se sitten tuotanto- tai muussa hyötykäytössä, tai puhtaasti seuraeläimenä, on yhteneväinen verrattuna Keski- tai varsinkin Etelä-Eurooppaan. Perehtymättä sen tarkemmin satojen vuosien takaiseen historiankulkuun voidaan todeta, että maittemme historiassa hevonen on ollut arvokas työ-kumppani niin sodankäynnissä, metsä- ja peltotöissä kuin erilaisissa rahdin ja matkustajien kuljetustehtävissä. Toki hevosta on myös käytetty ravinnoksi, mutta se ei ole ollut eikä ole edelleenkään sen ensisijainen tehtävä. Suomen osalta oman lisänsä tähän arvostukseen tuo se tunnustettu uhraus, minkä suomenhevonen teki kansan ohella puolustaessaan maamme itsenäisyyttä talvi- ja jatkosodassa.

Hevosmäärän taantuma tapahtui sekä Suomessa, Norjassa että Ruotsissa 1950–1960-luvuilla, jolloin maatalouden teollistuminen teki työhevokset tarpeettomiksi ja hevosia lopetettiin merkittävästi. Pikkuhiljaa ravi- ja ratsastustoiminnan kasvamisen myötä hevosten määrä on alkanut kasvaa niin urheilu- kuin harraste-eläimenä ja voimakkaampi kasvu on lähtenyt liikkeelle 1980-luvun loppupuolella. Ruotsissa Maatalousvirasto (Jordbruksverket 2012) teetti tutkimuksen vuonna 2010, jonka mukaan maassa on hevosia noin 363 000 eli noin 39 hevosta tuhatta asukasta kohti (Taulukko 1).

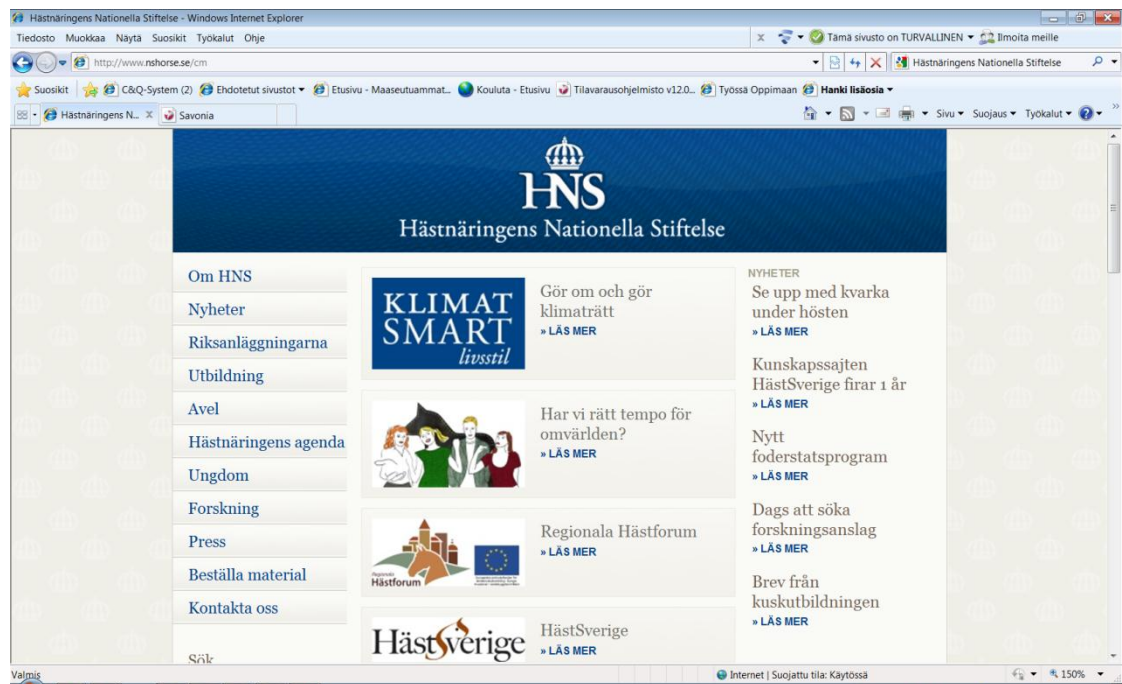
Norjassa niin ikään vuonna 2010 on arvioitu olevan 100 000 hevosta, joista ravureita vajaa neljännes (Hustad 2011). Norsk Hestesenterin eli Norjan hevoseskuskeskuksen tiedottajan Kari Hustadin mukaan kukaan Norjassa ei tiedä todellista hevosten määrää, sillä rajan yli Tanskan kautta tuodaan jatkuvasti rekisteröimättömiä ratsuhevosia harraste- ja ratsastuskoulukäyttöön. Myöskään niiden poistoista eli lopettamisista ei saada tietoa. Norjassa arvioidaan olevan hevosia tuhatta asukasta kohti noin 200. Vastaava määrä Suomessa on noin 14 hevosta. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Hevosten määrä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa suhteutettuna asukasmäärään koottuna tilastona vuodelta 2010

Maa	Asukasmäärä	Hevosten määrä	Asukasta kohti hevosia	Tuhatta asukasta kohti hevosia
Suomi	5,5 milj.	75 000	0,014	14
Ruotsi	9,5 milj.	363 000	0,039	39
Norja	5,0 milj.	100 000	0,020	20

Hevosalan koulutus Ruotsissa

Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) (kuvio 9) eli hevosammattien ja elinkeinojen kansallinen säätiö vastaa Ruotsissa hevosalan koulutuksesta. Läntisessä naapurimaassamme hevosalan koulutusta on mahdollista saada peruskoulun jälkeen lukioissa (gymnasium) ja kansankorkeakouluissa (folkhögskola), jotka vastaavat Suomen toisen asteen koulutusta. Jatkokoulutusmahdollisuudet ovat korkeakouluissa (högskola), ammattillisesti suuntautuneessa lukion jälkeisessä koulutuksessa (yrkeshögskola) sekä lisäksi on mahdollista suorittaa erilaisia alan asiantuntijakoulutuksia. Korkeimman koulutusasteen alalla muodostaa hippologi-koulutus. Jo pitkään hevosalan koulutus on Ruotsissa painottunut ratsastusurheilussa toimimiseen, mutta 2000-luku on tuonut tullessaan yhä vahvistuvan ravi- ja laukkaurheilukoulutuksen. (Heiskanen 2012; Hästnäringens Nationella Stiftelse 2012.)

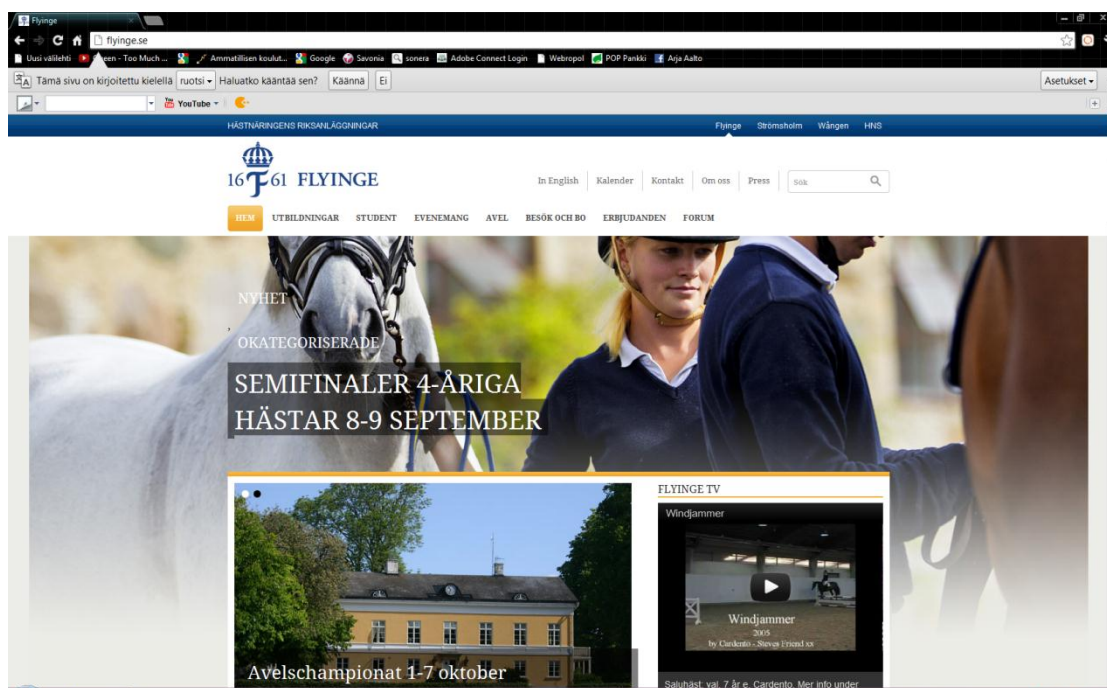

KUVIO 9. Hästnäringens Nationella Stiftelsen etusivu <http://www.nshorse.se/cm> [viitattu 10.10.2012]

Peruskoulun jälkeen ruotsalainen nuori voi hakeutua suoraan niin sanottuun hippologilukioon ja siellä -ohjelmaan, jossa lukioaineiden lisäksi suuntaudutaan hevosaineisiin. Suomessa vastaava koulutusmuoto on toisen asteen koulutuksen kaksoistutkinto, jossa kolmessa tai neljässä vuodessa suoritetaan lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon ohella ammatillinen perustutkinto – kuten hevostalouden perustutkinto. Hippologilukio on kolmivuotinen. (Hästnäringens Nationella Stiftelse 2012.)

Hippologiohjelma tarkoittaa, että hippologilukioon hyväksytyt opiskelijat suuntaavat tulevaisuudessa yliopistoon joko eläinlääkäri- tai agronomiopintoihin. Niin hippologilukioon kuin yliopistolliseen jatkokoulutukseen on pääsykoekriteerit, jotka opiskelijan on läpäistävä. Muitakin vaihtoehtoja on, sillä hippologilukion käytyä voi mennä suoraan työelämään hevosalalle tai hakeutua esimerkiksi ratsastuksenopettajakoulutukseen. Hippologiohjelman mukaista eli hevospainotteista lukiokoulutusta järjestävät Ruotsissa Flyingen, Strömsholmin ja Wångenin hippologilukiot. Hippologiohjelmaan pääseville vaaditaan hyvää taitoa ja osaamista matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Flyinge (kuvio 10) on kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu siittola ja ratsastuskeskus sekä kansainvälinen ratsastusurheilun koulutuskeskus, joka sijaitsee Malmöstä koilliseen. Flyingen historia alkaa vuodesta 1661. Hevosalan suuntautumisiksi Flyingen hevoslukiossa voi valita ratsastuksen lisäksi valjakkoajon tai hevostenhoidon.

KUVIO 10. Flyingen ratsastus- ja koulutuskeskuksen etusivu <http://flyinge.se> [viitattu 5.10.2012]

Flyingessä on mahdollista saada myös 40 opintoviikon laajuista ammattikoulutusta nuorenehevosen kouluttamisessa tai 80 opintoviikon laajuista ammattikoulutusta kengityksessä. Nämä mahdollistavat jatkokoulutautumisen alan ammattikorkeakouluissa. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Strömsholmissa on ratsastuslukio, jossa voi valmistua joko nuoriso-ohjaajaksi tai hevostenhoitajaksi, joka on suuntautunut ratsastusurheiluun tai ratsastuksenohjaamiseen. Niin ikään Strömsholmin ratsastuslukion suorittaminen antaa mahdollisuuden jatkaa opintoja korkeakoulussa ratsastuksenopettajaopinnoissa tai yliopistollisissa hippologiopinnoissa, mikäli läpäisee pääsykokeet. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Wångenin hevoslukiossa on opiskelijalla mahdollista valita ravi- tai islanninhevossuuntautuminen. Opintojen aikana voi suorittaa poni-, monté- ja raviajolisenssin, mitkä antavat mahdollisuuden toimia ammattiravivalmentajana Ruotsissa. Islanninhevoisiin suuntautuneiden opintojen myötä opiskelijalla on mahdollista saada alan diplomi ratsastuksenohjaajana Ruotsin Islanninhevosliitosta. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Hevosurheilun kansankorkeakoulu (Hästsportens Folkhögskola) järjestää koulutusta ratsastus-, ravi- ja laukkurheiluoosaamisen kehittämiseksi. Ammattiaineiden lisäksi koulutukset sisältävät yleissivistäviä aineita kuten kieliä, matematiikkaa, historiaa, uskontoa, luonnontietoutta, uskontoa ja yhteiskuntatietoutta. Kansankorkeakoulun jäsenenä ja kouluttajina ovat mukana Ruotsin ratsastajainliitto, Ruotsin raviurheilun keskusliitto ja Ruotsin laukkurheiluliitto. Monet koulutukset ovat kurssimuotoisia. Hevosurheilun kansankorkeakoulu kouluttaa yhteistyössä Strömsholmin ratsastuskoulun kanssa ratsastuksenohjaajia ja apulaisratsastuksenohjaajia. Wångenissa voi kouluttautua ravi- tai islanninhevostenhoitajaksi. Koulutukset ovat puolen vuoden mittaisia ja pääsyvaatimuksena on 18-vuoden ikä. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Hevosurheilun kansankorkeakoulussa voi opiskella ravivalmentajan B-ammattivalmentajatutkinnon. Pääsyvaatimuksina on joko reilun kolmen kuukauden raviurheilun (valmentaja)esikurssi tai ravisuuntautunut hippologilukiotutkinto sekä kolmen vuoden todistettu työkokemus raviurheilun parissa. Lisäksi on mahdollista suorittaa monté- ja ravi-ohjastajalisenssit. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Vuonna 2010 uudistettu kansainvälinen ratsastuksenopettajakoulutus ja -tutkinto on Ruotsissa jaettu kolmeen erilliseen koulutustasoon. Tutkinnon osaamisvaatimuksista – suomalaisittain tutkinnonperusteista – vastaa Ruotsin ratsastusurheilukeskusliitto (Svenska Ridsport Förbundet). Ratsastuksenopettajakoulutuksen ensimmäinen taso SRL I (Svensk Ridlärare I) vastaa ja korvaa jo aikaisemmin mainittua apulaisratsastuksenohjaajan tutkintoa. Toinen taso SRL II (Svensk Ridlärare II) vastaa ratsastuk-

senohjaajatutkintoa ja kestää yhden lukuvuoden. Kolmas taso SRL III (Svensk Ridlärare III) on kolme kuukautta kestävä tutkintoon valmistava erikoistumiskoulutus. (Hästnärings Nationella Stiftelse 2012.)

Poikkeavaa suomalaisiin vastaaviin tutkintoihin nähden on, että sen kummemmin Ruotsin ratsastusurheilun keskusliiton määrittämässä ammattitaitovaatimuksissa kuin Hevosurheilun kansankorkeakoulun määrittämässä koulutuksen toteuttamissuunnitelmissa ei mainita mitään opintoviikoista tai opintopisteistä. Osaamisvaatimuksissa on määritetty tieto- ja taitotasot työturvallisuudelle ja eläinsuojelulle, tallitöille ja hevostenhoidolle, laitteiden ja kaluston hoidolle. Hevosalan osaamisen syventäviä taitoja arvioidaan terveyden- ja sairaanhoidossa, kavioiden hoidossa ja kengityksessä, ruokinnassa, varusteiden sovituksessa ja hoidossa, ratsastuksessa, ratsastuksenohjaamisessa ja -opettamisessa, hevosten kouluttamisessa, erilaisten hevosten käsittelyssä, kouluttamisessa ja ratsastamisessa, hevosten kuljettamisessa, pedagogiikassa, työnjohtamisessa, yrittäjyydessä sekä lainsäädännön ymmärtämisessä. (Hästnärings Nationella Stiftelse 2012.)

Ruotsissa hippologiohjelma on maan ainoa korkeakoulutasoinen (Högskola) koulutusohjelma, joka antaa hevostalouden erikoistumiskoulutusta. Koulutusohjelma on otettu uudistettuna käyttöön syksyllä 2010, jolloin siitä kehitettiin kandidaattitason koulutusohjelma. Suomessa vastaava on hevostalouteen suuntautunut ammattikorkeakoulun agrologitutkinto ja siihen valmistava koulutus. Sen lisäksi, että koulutus sisältää substanssialueen syventäviä ja laajentavia opintoja, voi opiskelija rakentaa itselleen maisteritason tutkintoon tähtäävän koulutusohjelman. Tämän voidaan tulkita vastaavan Suomessa ylempää ammattikorkeakoulutason tutkintoa eli korkeakoulun ja yliopiston maisteritason tutkintoa. (Hästnärings Nationella Stiftelse 2012.)

Ruotsin maatalousyliopisto (Sveriges Lantbruksuniversitetet, SLU) on hevostalouden korkeakoulutuksen päätoteuttaja. Koulutuksessa on kolme suuntautumismahdollisuutta: ratsuhevoset, islanninhevoset ja ravihevoset. Rahoittajana on maatalousyliopiston lisäksi hevosammattien ja -elinkeinojen kansallinen säätiö Hästnärings Nationella Stiftelse (HNS). Koulutusta annetaan yhteistyössä aiemmin esille tulleiden Flyingen, Strömsholmin ja Wångenin oppilaitoksien kanssa. (Hästnärings Nationella Stiftelse 2012.)

Ammattikorkeakoulu (Yrkeshögskola) on Ruotsissa terminä eri merkityksessä kuin Suomessa ja varsin uusi koulutusmuoto, joka on suunnattu lukiotason jälkeiseen ammattikoulutukseen. Nuortenhevosten kouluttajaohjelma, joka Suomessa tunnetaan

hevostenvalmentajan ammattitutkintotason ratsujen kouluttajana (ratsuttajana), Flyin-gessä on hevosalan ainoana sellaisena tällä hetkellä. Koulutus kestää 40 viikkoa, mikä vastaa käytännössä yhtä opiskelijalukuvuotta. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Kengitysseppäkoulutusta annetaan Flyingen ja Wångenin HNS:n koulutusyksiköissä Ruotsin maatalousministeriön sekä maatalousyliopiston määräyksestä ja toimeksian-nosta. Koulutus kestää 80 viikkoa eli kaksi opiskelijalukuvuotta. Koulutus sisältää runsaasti käytännönharjoittelua alalla. Koulutuksen ja tutkinnonsuorittamisen jälkeen kengitysseppällä tulee olla taidot seuraavista osaamisalueista:

- erilaisten ja eri käyttötarkoituksiin jalostettujen ja koulutettujen hevosten kengitystarpeitten ymmärtämisen ja käytännön kengityksen osaaminen
- riittävä osaaminen hevosten anatomiasta
- riittävä osaaminen kengitysseppän yritystoiminnan harjoittamiseen
- riittävä osaaminen kyetä lähettämään itselle liian vaikeat tapaukset hevoskli-nikalle tai -sairaalaan tai pyytämään tarvittaessa konsultaatiota ammattitaitoi-semmilta kollegoilta
- eettinen käsitys eläinten, asiakkaiden ja ammattiroolin vaatimuksista
- taito tehdä työtään ergonomisesti ja työturvallisesti oikealla, ammattitaitoisella tavalla.

Suomen lailla kengitysseppän tutkinto on arvostettu ammatti myös Ruotsissa. Alan ammattilaisille on alati kasvava tarve. Ammatti on fyysisesti varsin raskas ja iän myö-tä terveydelliset tekijät heikentävät mahdollisuuksia toteuttaa työtä. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Varsinaisen hevostalouden tutkintokoulutuksen lisäksi myös Ruotsissa toteutetaan suomalaisen hevosalan koulutuksen lailla erilaisia lyhyt- ja täydennyskoulutuksia alan tarpeiden mukaan. Kouluttajina ja koulutuksien järjestäjinä toimivat samat aikaisem-min esille tulleet hevostalouden osaamisen tahot maassa. (Hästnäringsens Nationella Stiftelse 2012.)

Hevosalan koulutus Norjassa

Norjassa peruskoulun jälkeinen toisen asteen koulutus tapahtuu useimmiten yhdiste-tyissä lukio/ammattikouluissa (videregående skole, vg skole). Koulutuksen pituus on kolme vuotta kuten Suomessakin. Norjan hevostalouden koulutus kuuluu maa-, kala- ja metsätalous koulutusohjelman alaisuuteen. Ensimmäinen vuosi (vg1-taso) painot-

tuu yleissivistäviin aineisiin sekä ammatillisiin perusopintoihin. Toisena opiskeluvuonna (vg2-taso) tutkinnon suorittaminen jakaantuu kahteen tutkinnon osaan, joita opiskellaan yleensä rinnakkain: Tuottaminen ja palvelut sekä Yrityksen johtaminen ja toiminta. (Norges Utdanningsdirektoratet 2012a.)

Vg3-tasolla kolmantena opiskeluvuonna erikoistutaan hevostalouden ammattiaineisiin (hestefaget). Alaan erikoistuminen tapahtuu kolmen tutkinnon osan kautta:

1. Tallitoiminta ja liiketalous

- tallitoiminnan työprosessit ja ammattimainen työ
- ympäristöystävällinen ja taloudellinen toiminta
- talouden johtaminen
- laadun varmistaminen
- tekniikka ja teknologia
- kiinteistöjen hoito
- työelämän säädökset ja määräykset
- työturvallisuus.

2. Hevostoiminta

- hevosten kanssa työskentelyn työprosessit ja ammattimainen toiminta
- hevostenhoito ja käsittely
- ajaminen
- ratsastaminen
- muut hevosen käyttötaidot.

3. Hevoset ja hevostamistaito

- hevosen anatomia, fysiologia, käyttäytyminen ja tarpeet
- valmentaminen
- peruskengittäminen
- ruokinta
- kasvattaminen
- hevosten hyvinvointi
- eettinen toiminta.

Kaiken tämän osaaminen tulee osoittaa opintojen lopulla 3–4 työpäivän mittaisessa kokeessa, joka painottuu käytännön osaamisen osoittamiseen. (Norges Utdanningsdirektoratet 2012b.)

Opiskelulinjavalinnoilla tehdään ratkaisut lukion ja ammatillisen koulutuksen välillä. Suomalaisen käsitteen mukainen kaksoistutkinto eli ammatti- ja ylioppilastutkinto on myös mahdollista suorittaa. Lukiota pääsääntöisesti käyvä voi suorittaa ammatillisia

opintoja tai päinvastoin. Tämä edellyttää yhden lisävuoden käymistä päätutkinnon päälle. Ammattitutkinnon pääasiallisena tutkintona suorittaneelle täydennetyt lukio-opinnot varmistavat jatko-opiskelukelpoisuuden korkeakouluissa sekä yliopistoissa. Toisaalta Norjasta löytyy myös erikoislukioita kuten ratsastuslukioita tai muihin hevosaineisiin painottuvia lukioita. Tavallisessakin lukiossa, jossa on urheilulinja, voi valita ratsastuksen urheilulajina. Vaihtoehtoja hevosalalla kouluttautumiseen on jo toisella asteella useita. Hevosalan perustason ammatillinen tutkinto on mahdollista suorittaa näissä yhdistetyissä lukio/ammattioppilaitoksissa, joko hevostenhoitaja opinnoilla tai lukiopinnoilla, jotka sisältävät vaadittavan määrän hevosalan ammatillisia aineita. (Brandsegg 2012; Norsk Hestesenter 2012.)

Norjan hevoskeskus (kuvio 11) (Norsk Hestesenter, NHS) on noin kahdenkymmenen hevosrodun jalostusjärjestö sekä samalla hevosalan koulutuskeskus. Norjan hevoskeskuksen pääpaikka sijaitsee Starumissa, lähellä Lenaa, noin 125 kilometrin päässä Oslosta pohjoiseen. Norjan hevoskeskus järjestää suomalaisen ammattitutkintotason koulutusta ratsastuksenopettajiksi, ravivalmentajiksi ja kengityssepiksi opiskeleville. Nämä kurssimuotoiset ammattikoulutukset ovat pituudeltaan 21 viikkoa eli vajaat puoli vuotta. Pääsyvaatimuksina koulutukseen on aikaisemmin mainitun ammatillisen perustutkinnon suorittaminen ja riittävän osaamisen osoittaminen omalla substanssi-alueellaan. Lisäksi pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin kuuluu kirjallinen koe, haastattelu sekä käytännön ammattitaitokoe. Hevoskeskuksessa on noin sata hevospaikkaa. (Norsk Hestesenter 2012.)

The screenshot shows the Norsk Hestesenter website. The browser window title is 'Norsk Hestesenter - Norsk Hestesenter - Windows Internet Explorer'. The address bar shows 'http://www.nhest.no/'. The website has a dark header with the logo 'NORSK HESTESENTER' and contact information: 'Norsk Hestesenter, Starum, 2850 Lena, Tlf 61 16 55 00, nhest@nhest.no'. A navigation menu includes: 'Startsiden', 'Om NHS', 'Avl/registrering', 'Utstilling', 'Kurs', 'Utdanning', 'Forskning', 'Linker', 'Nettstedskart', and 'RSS'. There is a search bar and a 'Følg oss på Facebook' button. The main content area features several news items:

- 2 etteranmeldte til kåring på Bjerke**: Det har kommet to etteranmeldinger til kåringa av varmblodstraver på Bjerke i slutten av oktober. I alt er det innmeldt 11 hingster. Du finner den oppdaterte lista over hestene her. [Les mer](#)
- Meldte kaldblodstravere til kåring på Biri**: 9.-10. november blir en stor helg for alle kaldblodsinteresserte. Fredag og lørdag blir det kåring for kaldblodstraver, og tilsammen 14 hingster er meldt. Du finner lista over påmeldte kaldblodshingster her. På Biri samme helg arrangeres også Veik... [Les mer](#)
- Treningspass med 39 hester**: Det har etterhvert blitt en fast tradisjon at travtrenerstudentene besøker stall Åke...

There is also a 'Ridehester ønskes!' section with a photo of horses and the text: 'NHS søker ridehester til Rideleierutdanningen. [Les mer](#)'. At the bottom right, there is an advertisement for 'Veibeskrivelse GPS'.

KUVIO 11. Norsk Hestesenterin etusivu <http://www.nhest.no/> [viitattu 10.10.2012]

Kehittämistehtävän tekijällä oli mahdollisuus huhtikuussa 2011 tutustua norjalaiseen hevostalouden koulutukseen Norsk Hestesenterissä viiden päivän opintomatalla. Matkan johtajana toimi Suomen Hevostietokeskus ry:n järjestämä Hevosexpertit-hanke. Matkanjohtajana toimi Suomen Hevostietokeskus ry:n johtaja, tohtori Minna-Liisa Heiskanen. Tulkkina matkalla oli Johanna Brandsegg. Hän on asunut Norjassa lähes 20 vuotta ja työskentelee liikunnanopettajana lukiossa.

Ratsastuksenopettajan tutkinnon suorittaminen menee Norjassa pitkälle samalla tavalla kuin Ruotsissakin eli suorittamalla koulutustasot I, II ja III. Kunkin koulutustason pituus on 21 viikkoa. Kokonaisuudessa ratsastuksenopettajan tutkinnon suorittaminen kestää puolitoista vuotta. Ravi- ja laukkavalmentajan tutkinnon suorittaminen kestää puolisen vuotta ja sen kuluessa on mahdollistaa suorittaa valmentajalisenssi. (Norsk Hestesenter 2012.)

Kengityssepäksi aikovan täytyy ensin suorittaa maatalouden (vg1) ja hevostalouden (vg2) opintoja peruskoulun jälkeen. Jo tuolloin opintojen tulisi olla seppä- ja kengityspainotteisia. Tämän jälkeen suoritetaan kahden vuoden mittainen ohjattu työharjoittelu. Kyseessä on kisälli-mestari työparin mukainen oppiminen kengitysseppänä työskentelevän ohjauksessa. Kun on hankittu vähintään viiden vuoden kokemus kengitystaidoista, opiskelijalla on mahdollista suorittaa kengitysseppän harjoittelukandidaatin (praksiskandidat) tutkinto teoria- ja käytännönkokeen kautta Norsk Hestesenterissä, Starumissa. Kengitysseppän mestarikirjan voi suorittaa aikanaan kokemuksen ja osaamisen karttuessa. Ammattitutkinnon lisäksi Norjan hevoskeskus järjestää kengityksen ja kavionhoidon lyhytkursseja ympäri vuoden. Kuten Suomessakin näitä hyödyntävät omia hevosiaan kengittävät harrastajat. (Norsk Hestesenter 2012.)

Ammatillisten tutkintojen ammattitaito- ja osaamisvaatimukset ovat hevosalalla sekä Ruotsissa että Norjassa samankaltaiset kuin Suomessakin. Pitää hallita oman lajin substanssiosaamisen lisäksi alan yritystoiminnan ja yrittäjyyden vaatimukset, hevosten terveyden- ja sairaanhoitoa, ruokintaa, jalostusta, markkinointia, kengitystä ja alan lainsäädäntöä.

2.2 Työssäoppimisen ohjaaminen

2.2.1 Työssäoppiminen, työssäoppija, työssäoppimisen ohjaaja, työssäoppimispaikka ja työpaikkaohjaaja

Työssäoppiminen tarkoittaa aidossa työympäristössä eli työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Tutkintojen perusteisiin on määritetty, että osa kyseisen perustutkinnon vaatimasta ammattitaidosta tulee oppia oppilaitoksen ulkopuolella. Työssäoppiminen kuuluu kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin. Opetussuunnitelmaperusteisessa perustutkintokoulutuksessa sitä on toteutettava vähintään 20 opintoviikkoa ammatillisen perustutkinnon suorittamisen aikana. Työssäoppiminen mielletään varsin usein työpaikoilla työharjoitteluksi – vieläkin, vaikka sitä on toteutettu jo vuodesta 2001 tutkintojen perusteiden mukaisesti. Viimeksi valtaosa Suomen ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteista on uudistettu vuonna 2009. Näin on myös hevostalouden perustutkinnossa. (Opetushallitus 2011b; Opetushallitus 2011c.)

Työssäoppija on ammatillisen toisen asteen koulutuksen opiskelija, joka suorittaa työssäoppimistaan työssäoppimispaikalla. Työssäoppimispaikka on yritys, jossa opiskelija toteuttaa työssäoppimistaan. Työpaikkaohjaaja on työpaikan nimeämä henkilö, joka vastaa työssäoppijan ohjaamisesta sekä työturvallisuudesta. (Opetushallitus 2011c.)

Työssäoppimisen käytännön järjestelyistä vastaa aina oppilaitos. Työssäoppimisen ohjaaja on opiskelijan oma opettaja, ryhmänohjaaja tai oppilaitoksella voi olla koordinoitu työssäoppimisen ohjaaminen yhdelle henkilölle. Toimintatavat näissä ovat oppilaitoskohtaisia. Työssäoppimisesta tehdään kirjallinen puitesopimus oppilaitoksen ja kunkin työssäoppimispaikan kesken. Puitesopimuksessa sovitaan työpaikalla järjestettävästä opiskelijan ohjaamisesta käytännön työtehtävien yhteydessä. Sopimus voidaan tehdä toistaiseksi tai määräajaksi. Liitteenä 1 on esimerkkinä Ylä-Savon ammattiopistossa laadittu ja käytössä oleva puitesopimus, joka on Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojeluhallinnon hyväksymä. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, 16 §; Asetus ammatillisesta koulutuksesta 811/1998, 5 §.)

Oman toiminta-alueen työsuojeluhallinnolle on tehtävä ilmoitus jokaisesta alaikäisen suorittamasta työssäoppimisjaksosta ja myös täysi-ikäisen, mikäli työssäoppimispaikka koetaan työturvallisuuden osalta erityisen vaaralliseksi. Edellä mainitussa puitesopimuksessa sovitaan, tekeekö tämän ilmoituksen työssäoppimispaikka vai oppilaitos. Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuksessa tämä ilmoitus tehdään

kootusti koulutusyksikön opintotoimistosta ennen kunkin ryhmän työssäoppimisjakson alkamista. Tällä halutaan varmistaa, että ilmoitukset tulee tehtyä ja samalla opiskelijan oikeusturva täytettyä. Mikäli opiskelija on työsopimuksellisessa työsuhteessa työssäoppimispaikkaan, on sen yrittäjä vastuussa työsuojelupiirille tehtävästä ilmoituksesta työsuojelulain mukaisesti. (Kainulainen 2012; Työsuojeluhallinto 2012.)

Puitesopimuksen lisäksi tehdään myös erillinen opiskelijasopimus, jossa sovitaan tarkemmin kyseisen opiskelijan työssäoppimisjakson asioista kyseissä työssäoppimispaikassa. Tässä sopimuksessa sopijoina ovat työpaikkaohjaaja, työssäoppija sekä oppilaitoksen työssäoppimista ohjaava opettaja. Asetuksen (811/1998) mukaan työssäoppimisen sopimuksissa on sovittava:

- osapuolten tehtävistä
- opiskelijan ohjauksen ja arvioinnin järjestämisestä
- työnantajalle mahdollisesti maksettavista korvauksista ja muista tarpeellisista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä seikoista
- työssäoppimisen keskeisistä sisällöistä
- kunkin työssäoppimisjakson tavoitteista
- oppimistehtävistä
- työssäoppimisjakson kestosta
- työssäoppimisjakson ajoituksesta
- opiskelija-arvioinnin menettelytavoista.

Säädöstä sovelletaan myös, kun opiskelija on työsopimussuhteessa työnantajaan. Yleensä työssäoppija ei ole työsuhteessa työssäoppimispaikkaan, jolloin hän on oikeutettu kaikkiin opintososiaalisiin etuihin myös työssäoppimisen aikana. Liitteenä 2 on esimerkkinä Ylä-Savon ammattiopistossa laadittu ja käytössä oleva sopimus opiskelijan työssäoppimisesta. (Asetus ammatillisesta koulutuksesta 811/1998.)

2.2.2 Opiskelijan arviointi ja ammattiosaamisen näytöt

Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa arvioinnilla tulee ohjata, motivoida ja kannustaa opiskelijaa tavoitteiden saavuttamisessa sekä kasvua alan ammattilaisena. Arvioinnin tulee myös tuottaa tietoa osaamisesta sekä opiskelijalle itselleen että opettajille ja työnantajille kuin myös jatko-opintoihin pyrkimistä varten. (Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 601/2005, 25 §.)

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opetussuunnitelmaansa suunnitelma tutkinnon osien arvioinnista. Tähän suunnitelmaan sisältyy ammattiosaamisen näyttötoimieli-

men hyväksymä suunnitelma ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista (L 601/2005, 25a §.)

Opiskelijan arviointi perustuu kriteereihin, jolloin hänen oppimista ja osaamista verrataan aina joko ammatillisen tutkinnon osien ammattitaitovaatimukseen tai ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (aikaisempien yhteisten opintojen) tavoitteisiin sekä niiden pohjalta laadittuihin arviointikriteereihin. Opiskelijalla on oikeus oppia ennen kuin osaamista arvioidaan. (Opetushallitus 2009, 258–259.)

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnilla pyritään siihen, että opiskelija tietää, mitä hän jo osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Näiden arviointimenetelmien tulee olla opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia ja niiden tulee tukea ammattitaitovaatimusten tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehittää opiskelijan itsearviointia. Ammattitaitovaatimukset on määrätty tutkinnonperusteissa tutkinnon osittain. (Opetushallitus 2009, 259.)

Oppimisen arvioinnin tulee tapahtua koko koulutuksen ajan joko suullisen tai kirjallisen palautteen kautta. Numeerista arviointia ei tarvita. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset oppimisen tukemiseen ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. (Opetushallitus 2009, 259.)

Osaamisen arviointi

Osaamisen arvioinnissa arviointimenetelmät valitaan niin, että ne mittaavat asetettujen ammattitaitovaatimusten ja tavoitteiden saavuttamista. Menetelmien tulee soveltaa käytettyihin opiskelumenetelmiin ja niiden tulee tukea oppimista. Opiskelijalla on oltava mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan. Osaamisen arviointiin perustuen opiskelija saa todistukseen tulevat arvosanansa voimassa olevan asetuksen ammatillisesta koulutuksesta mukaisella arviointiasteikolla. (Opetushallitus 2009, 259.)

Ammatillisten tutkinnon osien arviointi tapahtuu *ammattiosaamisen näytöillä ja muulla osaamisen arvioinnilla*. Ammattiosaamisen näytöillä tulee arvioida vähintään se, mitä tutkinnon perusteissa on määrätty. Tavoite kuitenkin on, että arviointi kattaisi mahdollisimman laajasti ammattitaitovaatimuksissa määritellyn osaamisen. Tarvittaessa tällä

muulla osaamisen arvioinnilla täydennetään ammattitaitovaatimuksissa edellytettyä osaamista. Muusta osaamisen arvioinnista arviointimenetelmiseen päättää koulutuksen järjestäjä arvioinnin toteuttamissuunnitelmassaan. (Opetushallitus 2009, 259.)

Ammattiosaamisen näytöt

Ammattiosaamisen näyttöjen tulee tapahtua pääsääntöisesti työssäoppimispaikoilla, siksi niiden esille tuominen on tarpeen työssäoppimisesta puhuttaessa. Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelu, toteutus ja arviointi tapahtuvat yhteistyössä oppilaitosten ja työssäoppimispaikkojen kanssa tutkinnon perusteiden mukaisesti. Ammattiosaamisen näytöistä, arvioinnista, arvioijista, näyttöpaikkojen laadusta ja työturvallisuudesta on säädetty laissa. (L 601/2005, 25-25b §, A 603/2005, 5 §.)

Ammattiosaamisen näyttö ja näytön arvosana tulee antaa kaikista *ammattillisista* tutkinnon osista, myös *valinnaisista ammatillisista* tutkinnon osista. *Vapaasti valittavista ammatillisista* tutkinnon osista voidaan ammattiosaamisen näyttö antaa koulutuksen järjestäjän erillisellä päätöksellä. *Ammattitaitoa täydentävistä* tutkinnon osista ei anneta näyttöjä. Ammattiosaamisen näytön voi antaa yhdestä tai useammasta tutkinnon osasta kerrallaan tai joku tutkinnon osa voidaan jakaa useampaan osanäyttöön, jolloin annetaan kokonaisarvosana vasta, kun kaikki osat on suoritettu. Näytöt ajoitetaan koko tutkinnon suorittamisen ajalle. (Opetushallitus 2009, 260.)

Opiskelijalla on oikeus oppia ammattiosaamisen näytöissä arvioitava osaaminen ennen tämän osaamisen näyttämistä. Hänellä tulee olla myös mahdollisuus parantaa suoritustaan näytöistä saamansa palautteen perusteella. Tavoitteena on, että mahdollisimman suuri osa ammattiosaamisen näytöistä annettaisiin työssäoppimispaikoilla työssäoppimisjakson aikana. Ennen oppimisprosessiaan opiskelija tekee itse oman ammattiosaamisen näyttösuunnitelman yhdessä opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa. (Opetushallitus 2009, 260.)

Tutkinnon perusteissa olevan arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaisesti ammattiosaamisen näytön arviointi tapahtuu asteikolla tyydyttävä T1, hyvä H2 ja kiitettävä K3. Arviointi kohdistuu:

- työprosessin hallintaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallintaan
- työn perustana olevan tiedon hallintaan ja
- elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallintaan. (Opetushallitus 2009, 261.)

3 SOSIAALINEN MEDIA OPPIMISEN OHJAAMISESSA

3.1 Sosiaalinen media

Sosiaalinen media tarkoittaa vuorovaikutteista verkkoviestintää, jossa sisällön tuottajina toimivat pääsääntöisesti käyttäjät itse. Käyttäminen on yleensä ilmaista. Yhteisöpalvelu Facebook on tästä yksi hyvä ja monelle tuttu esimerkki. Julkaisukynnys on sosiaalisessa mediassa tehty helpoksi, eikä julkaisuille ole ennakkovalvontaa. Toki ylläpitäjä kuitenkin valvoo sivustojensa toimintaa ja voi tarvittaessa poistaa epäasiallisen ja toisia loukkaavan viestittelyn. Myös toisten käyttäjien on mahdollista ilmoittaa ylläpitäjälle epäasiallisesta viestittelystä ja pyytää sitä poistettavaksi. Sosiaalisen median kautta luodaan erilaisia sosiaalisia verkostoja.

Omaa sosiaalisen median osaamistaan aikaisemman koulutuksen lisäksi tekijän oli mahdollista kartuttaa kehittämistehtävän puitteissa opetushallituksen järjestämässä ja Educodes Oy:n toteuttamassa *Työssäoppimisen oppimisympäristöt* -koulutuksessa Tampereella. Koulutus oli suunnattu ammatillisen koulutuksen opettajille, ohjaajille, oppilaitosjohdolle sekä työelämäneustajille. Koulutus sisälsi neljä lähipäivää ja sen lisäksi etätehtäviä. Koulutuksen sisältö painottui vahvasti sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisessa. Työssäoppimisen oppimisympäristöt-koulutuksen tavoitteet olivat:

1. Kehittää työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä ja erilaisia vaihtoehtoja työssäoppimisen järjestämiseksi. 29.11.2011.
2. Kehittää osallistujien verkkopedagogista osaamista valmiuksia käyttää sosiaalista mediaa työssäoppimisen tukena mielekkäällä tavalla. 18.1.2012.
3. Kehittää osaamisen arviointia ammatillisessa koulutuksessa ja tukea opettajia luomaan vaihtoehtoisia opintopolkuja opintojen henkilökohtaistamisessa. 14.2.2012.
4. Tukea osallistujien kouluttaja-/ohjausosaamisen kehittymistä ja auttaa heitä löytämään kannusteita työnantajien osallistumiselle työpaikalla tapahtuvan opiskelun järjestämiseen. 15.3.2012.

Koulutuksen keskeiset sisällöt olivat:

1. työssäoppiminen aidossa työympäristössä
2. sosiaalinen media ja tv (tieto- ja viestintäteknikka) osana työssäoppimista
3. ohjauksellisuus ja arviointi työssäoppimisessa
4. opettaja työelämäyhteistyön kehittäjänä.

Kouluttajien Nina Eskolan (PIRKO, Pirkanmaan koulutus konsernikuntayhtymä) ja Pauliina Mäkelän (KInda Oy) anti sosiaalisen median sektorilla kehittämistehtävän kannalta oli merkittävä. Etenkin Pauliina Mäkelä on erikoistunut sosiaalisen median eri mahdollisuuksiin oppimisen ohjaajana, ja hän oli kovasti kiinnostunut hankkimaan itsekin lisäosaamista hevostalouden koulutussektorilla, joka oli hänelle ennestään vieras. Nina Eskola tuntee työnsä puitteissa sekä Virtuaalikä- että Mobiilisti-hankkeet. Tapaamiset olivat merkittäviä myös koulutusalan ja henkilökohtaisten yhteistyöverkoston luomiseksi. (Eskola 2011 & 2012; Mäkelä 2012.)

Opinnäytetyön tässä luvussa tuodaan esille kyseessä olevan kehittämistehtävän kannalta oleelliset sosiaalisen median käsitteet ja työkalut sekä mahdollisuudet, uhat ja toimintasäännöt. Tavoitteena kehittämistehtävän antina ja tuotoksena on tuoda mahdollisimman laajasti esille Suomessa tarjolla olevat sosiaalisen median toimintamahdollisuudet hevostalouden ammatillisen koulutuksen ja sen työssäoppimispaikkojen näkökannalta katsoen.

3.1.1 Sosiaalisen median käsitteitä

Sosiaalinen media on vuorovaikutteista verkkoviestintää. Välineinä voivat olla muun muassa wikit, blogit, kuvan-, videon- ja äänen jakopalvelut, virtuaaliset kohtaamispaikat, sosiaaliset kirjanmerkit sekä yhteisölliset kalenterit. Sosiaalisessa mediassa osallistujat voivat tuottaa tai muokata ympäristöön sisältöjä, kommentoida niitä, keskustella, jakaa aineistoja ja verkottua keskenään. Vapaa-ajan viettämisestä sosiaalinen media on nyt tullut myös työ- ja opetusympäristöihin. Kaiken verkkoviestinnän emona voidaan pitää IRC-ympäristöä, irkkiä (Internet Relay Chat). Muita uranuurtajia ovat Windows Live Messenger, GoogleTalk ja Skype-puhelut. (Opetushallitus 2011d.)

Blogi on selaimen kautta toimiva verkkopäiväkirja-tyyppinen palvelu. Blogimerkintöjä on mahdollista antaa myös toisten kommentoida. Ilmaiset versiot ovat perusversioita. Mikäli haluaa toiminnoiltaan vaativamman version, siitä joutuu maksamaan. Käytetyimpiä blogeja ovat Vuodatus, Blogger / Blogspot, Posterous, WordPress ja Edublogs, joka on suunniteltu koulujen käyttöön. (Opetushallitus 2011d; Kalliala & Toikkanen 2012, 109.)

Wiki on tarkoitettu useamman tekijän yhteisölliseksi verkkosivuksi. Wikiin on kaikkien sinne kirjautuneiden mahdollista tuottaa materiaalia yhteen ja samaan tuotokseen. Wikipedia on kaiketi tunnetuin esimerkki wikin toiminnasta. Ilmaisia wiki-ohjelmia ovat

muun muassa Wikispaces, Wetpaint, Wikidot ja PB-works. Etherpad on Googlen omistama yhteiskirjoituspalvelu. (Opetushallitus 2011d. Kalliala & Toikkanen 2012, 112.)

Tapaamisten sopimiseen on luotu myös erilaisia verkkopalveluja. Näiden palveluiden avulla voidaan verrata kalentereita ja sopia kaikille yhteinen aika tapaamiselle ilman monia sähköpostien tai puheluiden vaihtoja. Tapaamisen sopimispalveluja tarjoaa muun muassa Doodle. (Kalliala & Toikkanen 2012, 111.)

Verkostoitumiseen luotuja palveluita ovat muun muassa Ning, Elqq, Qaiku, Twitter, Facebook, Google+, Orkut, Bebo, Tumbir ja LinkedIn. Kaikilla näillä ympäristöillä on jonkun verran toisistaan poikkeavat käyttötarkoitukset ja erityyppiset käyttäjät. Ning ja Elqq ovat verkko-oppimisympäristötyyppisiä, Twitter ja Qaiku käyvät parhaiten lyhyeen keskusteluun ja mobiiliviestintään. Orkut ja Bebo ovat Facebookin lailla profiilien luomiseen luotuja verkostoitumismedioita. Tumbir on blogityyppinen ja LinkedIn on luotu ammatilliseen verkostoitumiseen. (Opetushallitus 2011d.)

Google on luonut edellä mainittujen lisäksi paljon erilaisia käyttösovelluksia ilmaiseen käyttöön. Näitä ovat muun muassa Google Docs, joka on toimistopalvelu ja kilpailee omalla sektorillaan Microsoftin toimistosovellusten monopoliaseman kanssa. Microsoft Officeenhan sisältyvät Word (tekstin tuottaminen), Excel (taulukkolaskenta) ja PowerPoint (esitykset) -ohjelmat. Google Docsin dokumentit tallennetaan pilvipalvelimelle ja mikäli ne jaetaan, myös muut pääsevät muokkaamaan niitä. Googlen suosittuja karttapalveluja ovat Google Earth ja Google Maps. Google Sites tarjoaa puolestaan kotisivujen laatimispalveluja. Pilvipalvelimien käytöstä on tullut yhä suosittumia ja niiden toimintavarmuuteen aletaan luottaa perinteisiä servereitä enemmän. (Kalliala & Toikkanen 2012, 114–116.)

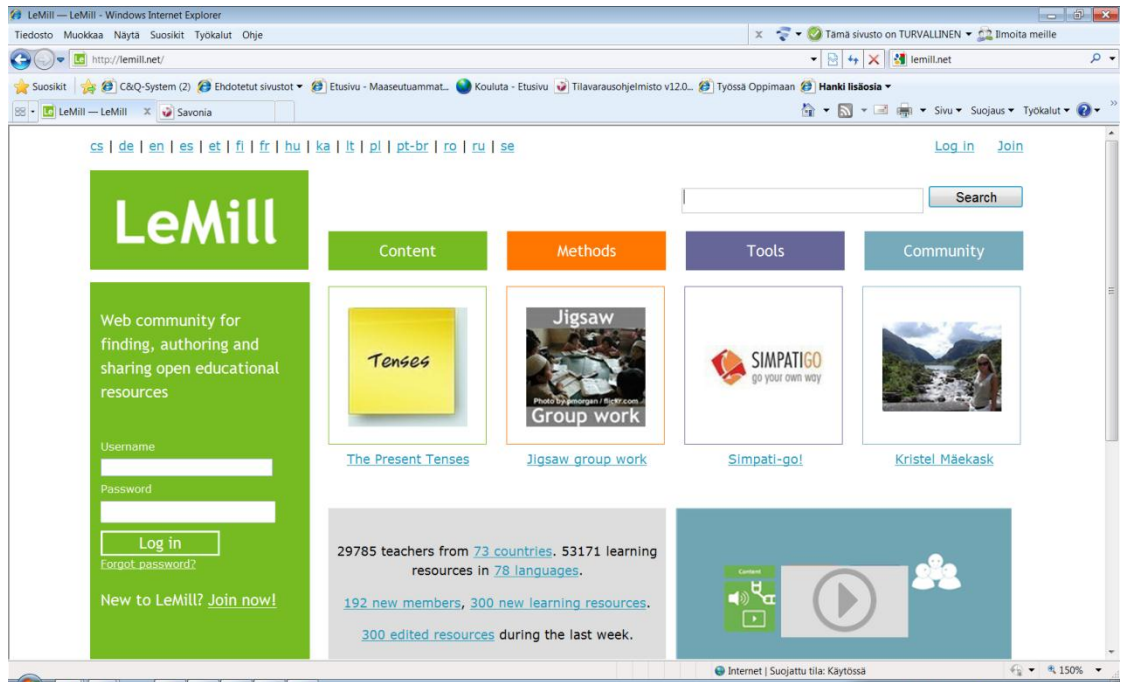
Pilvi ja pilvipalvelu ovat 2010-luvun käsitteitä (taulukko 2). Sinänsä tietoverkoista on käytetty yksinkertaisuuden vuoksi pilvi-symbolia jo kauan alan ammattilaisten keskuudessa, koska verkko käsitteen piirtäminen kuvaksi on ollut vaikeaa. Nykypäivänä *pilvi*-sana on saanut käsitteen 2010-luvun Internetin kehitysvaiheena erilaisten sovellusten tarjontakanavana. Tunnetuin pilvipalvelu lienee useimmille Facebook. (Niemi ja Sarras toim. 2012, 86–87; Heino 2010.)

TAULUKKO 2. Internetin kehitys Niemen ja Sarraksen (toim. 2012, 87) mukaan

Vuosikymmen	Nimike	Kuvaus
1980	verkot	TCP/IP, IT>ICT, kännykkä, 1 G
1990	www	GSM, hyperteksti, kaupallinen internet, hakukoneet, mobiili-internet
2000	web 2.0	verkko alustana, sosiaalinen media, käyttäjälähtöinen sisältö, paikkatieto
2010	pilvi	pilvipalvelut, pilvilaskenta, sovelluskaupat, lisätty todellisuus, joukkoukoistaminen

Pilvipalvelu (Cloud Services), on Internet-verkossa tarjottavaa palvelua, jonka pääluokat ovat: SaaS (Software as a Service), IaaS (Infrastructure as a Service) ja PaaS (Platform as a Service). Pilvipalvelu tarkoittaa, ettei kyseistä palvelua ladata enää työasemalle, vaan sitä käytetään suoraan verkosta. Pilvipalvelun tarjoajia löytyy jo lukuisia. Yksityiskäyttäjä löytää yleensä käyttöönsä ilmaiset palvelut, mutta yrityskäyttäjät maksavat palveluiden käytöstä yleensä tuntihinnoittelun eli todellisen käytön mukaan. Petteri Heino (2010) tuo esimerkiksi, että palkkapäivänä voi yritys ostaa vaikkapa vain yhdeksi päiväksi tai yhdeksi tunniksi palvelimen palkka-ajoa varten. Ensi kerralla ajo-aika voi olla päivän tai tunnin pitempi yrityksen laajennuttua tai muista syistä ja kustannukset sen mukaiset. Yritys maksaa siten vain käytetyn ajan mukaan säästään rahaa ja kykenee mukautumaan muutoksiin. Pilvilaskenta tarkoittaa Internetissä tapahtuvaa tietotekniikan kehitystä ja käyttöä. (Heino 2010.)

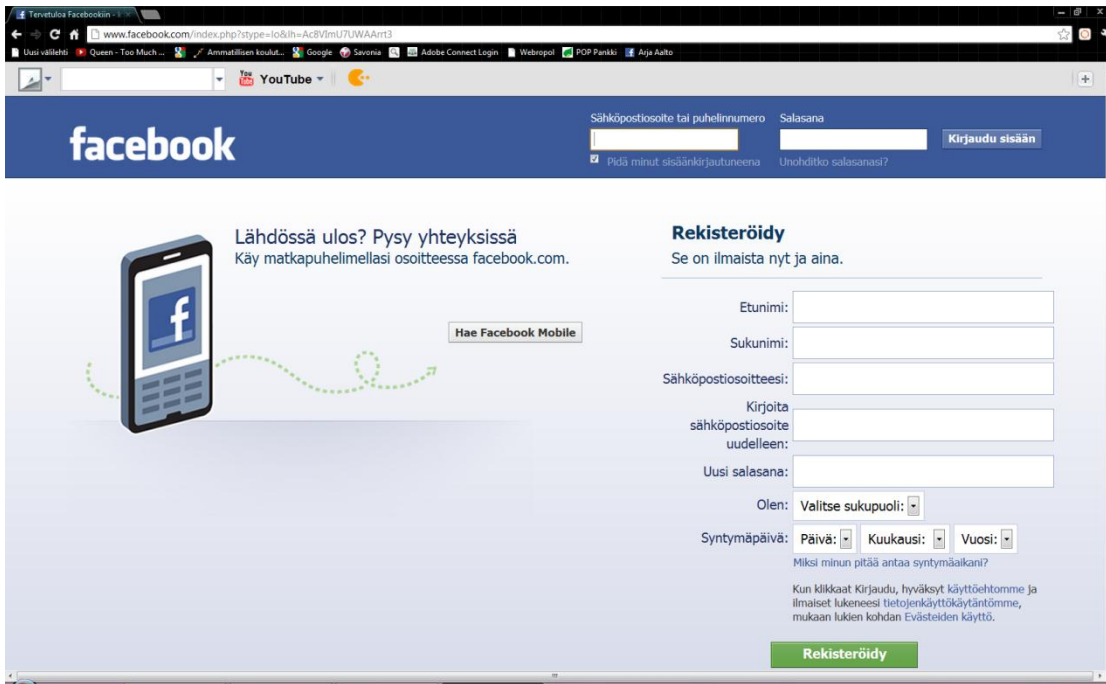
LeMill.net (kuviokuva 12) on Aalto-yliopiston Medialaboratorion johdolla Euroopan Unionissa kehitetty yhteisöpalvelu opettajille ja oppimateriaalin tuottajille. Oppimateriaalin, joka on Creative Commons BY-SA -lisenssin alaista, lisäksi palveluun voi lisätä kuvauksia työkaluista ja pedagogisista menetelmistä. Tällä hetkellä ympäristössä on jäsenenä reilut 27 000 opettajaa 72 eri maasta. (Kalliala & Toikkanen 2012, 118.)

KUVIO 12. Lemill.net etusivu <http://lemill.net/> [viitattu 10.10.2012]

Facebook

Verkosto- ja yhteisöpalvelin Facebook (www.facebook.com, kuvio 13) kannattaa nostaa tässä erikseen esille, koska sen käyttäminen Suomessa on varmasti yleisintä edellä kerrotussa laajassa yhteisöpalvelujen ja -palvelinten verkostossa. Puhutaan jopa sosiaalisesta mediasta ja Facebookista samana käsitteenä. Kalliala ja Toikka (2012, 10–11) tuovat esille, että tilastojen mukaan 15–20 vuotiaista on 100 prosenttia Facebookissa. Virtuaalinen viestintämaailma on nykyisen nuorison aitoa arkipäivän todellisuutta. Tämä tulisi myös koulutuksenjärjestäjien huomioida entistä aktiivisemmin. Opetushenkilöstön osaaminen tälläkin sektorilla on tärkeää opiskelijoiden tavoittamiseksi. Maailman menossa tulisi pysyä mukana, mutta entisiä hyviä käytänteitäkään ei tulisi unohtaa. Koko elämää ei voi elää virtuaalitodellisuudessa.

KUVIO 13. Facebook yhteisöpalvelimen etusivu (www.facebook.com) [viitattu 27.4.2012]

Facebook on sosiaalinen verkosto, joka luotiin vuonna 2004. Suomeen Facebook rantautui vuonna 2006. Maailmanlaajuinen käyttäjämäärä on tällä hetkellä 500 miljoonan jäsenen luokkaa. Alun perin se on luotu yhdysvaltalaisen Harvardin yliopiston opiskelijoiden käyttöön. Vähitellen sen toiminta ympäristö laajeni Yhdysvalloissa muihin yliopistoihin ja myös yliopistomaailman ulkopuolelle – alkaen suuryrityksistä. Vuoden 2006 loppupuoliskolla Facebookin jäsenyys tuli mahdolliseksi kaikille, joilla oli toimiva sähköpostiosoite. (Kalliala & Toikkanen 2012, 113.)

3.1.2 Mobiililaitteet, -pedagogiikka ja -ohjaus

Mobiililaitteet ovat tulleet ja tulevat entistä enemmän osaksi sosiaalisen median työvälinekenttää. Yleisimpiä mobiililaitteita ovat gsm-puhelimet ja kämmentietokoneet. Näiden käyttäminen oppimisen tukena antaa uusia mahdollisuuksia oppimisympäristöille ja niiden laajentamiselle sekä hyödyntämiselle. Mobiiliohjaus on siten enemmän ajasta ja paikasta riippumatonta kuin verkko-ohjaus verkkoympäristössä. Mobiilipedagogiikka on oppimisen ja ohjaamisen muoto, jossa apuvälineenä käytetään jotain mobiililaitetta. (Mobiiliopas 2010.)

Suomen eOppimiskeskus ry:n hallinnoiman AVO-hankkeen luomassa Mobiilioppaassa kerrotaan mobiilien käyttökohteita oppimisprosessissa olevan muun muassa:

- tiedon kerääminen
- muistiinpanot
- kameralla otetut kuvat ja videoklipit
- oppimisprosessin dokumentointi ja reflektointi (mobiilioppimispäiväkirjat, blogit, ääniklipit, joissa reflektoidaan oppimista tai oppimistilannetta)
- kommunikointi, vertaistutorointi ja vertaispalaute (luonnollinen kommunikointi puheella, tekstiviestien ja chattien välityksellä)
- mobiilivideoneuvottelu.

AVO-hanke toteuttaa vuosittain yhdessä Hämeen ammattikorkeakoulun Mustialan yksikön kanssa Mobiilikesäkoulun (kuvio 14), jossa harjoitellaan erilaisin menetelmin mobiililaitteiden hyödyntämistä arkielämän toiminnoissa työssä ja vapaa-ajalla. (Mobiiliopas 2010; Mobiilikesäkoulu 2012.)

KUVIO 14. Mobiilikesäkoulun etusivu <http://www.mobiilikesakoulu.com/> [viitattu 10.10.2012]

Mobiilioppaan mukaan mobiiliohjauksen tarkoituksena on varmistaa, että oppiminen autenttisessa ympäristössä on jäsenettyä. Ajasta ja paikasta riippumatta apu tulee paikan päälle (on-the-site). Myös opiskelija voi reflektoida oppimistaan viestittämällä. Puhelun lisäksi tällaisia tukikeinoja ovat tekstiviesti ja multimediaviesti. Mobiililaitteella voidaan pitää yllä jotain www-palvelun oppimispäiväkirjaa. Mobiililaitte on ennen kaik-

kea helppo yksilöllisen ohjauksen sovellus. Eräs hyödyntämisen mahdollisuus on ammatillisen perusopetuksen työssäoppiminen, jossa on eri koulutusaloilla koettu tarpeelliseksi löytää käytännöllinen yhteydenpitoväline työssäoppijan, opettajan ja työpaikkaohjaajan välille. Tällaisia työssäoppimisen mobiilityökaluja ovat muun muassa eTaitava, Mobilogia ja mTuutor. (Mobiiliopas 2010.)

Mobiiliteknologiakaan ei helppoudestaan huolimatta toimi itsenäisesti ja siihen panostamatta. Sen tehokas hyödyntäminen työssäoppimisen tukena edellyttää opiskelijalta reflektointikykyä, aktiivisuutta, vastuullisuutta ja itseohjautuvuutta omassa oppimisprosessissaan. Ohjaaja puolestaan voi antaa yksilöllistä ohjausta opiskelijan tarpeen mukaan. Mobiiliohjaus on myös vain yksi ohjausmuoto kaikkien muiden ohella. Osa ohjauksesta voidaan toteuttaa edelleen lähiopetuksena tai verkkooppimisympäristössä. Koko oppimisympäristö on suunniteltava hyvin, jotta sen käyttö olisi selkeää. (Mobiiliopas 2010.)

Mobiilisti-hankkeen puitteissa selvitetään muun muassa QR-kooditekniikan (kuvio 15) (Quick Response-Code) hyödyntämistä työssäoppimisen tukemisessa. Kyseinen tekniikka tarkoittaa Japanissa jo 1990-luvulla kehitettyä kaksikulotteista viivakooditekniikkaa, jonka purkaminen on kännykällä erillisen ja yleensä ilmaisen sovelluksen avulla helppoa ja nopeaa. QR-kooditekniikka yhdistää digitaalitekniikkaa ja painettua mediaa. Esimerkkinä voi olla aikataulukoodi linja-auto pysäkillä. Aikatauluja ei tarvitse päivittää pysäkeille erikseen painettuina, vaan ne ovat luettavissa kännyköillä tietoa sisältävän kaksikulotteisen viivakoodin avulla. (Mobiilisti-hanke 2011; Rantala 2011.)

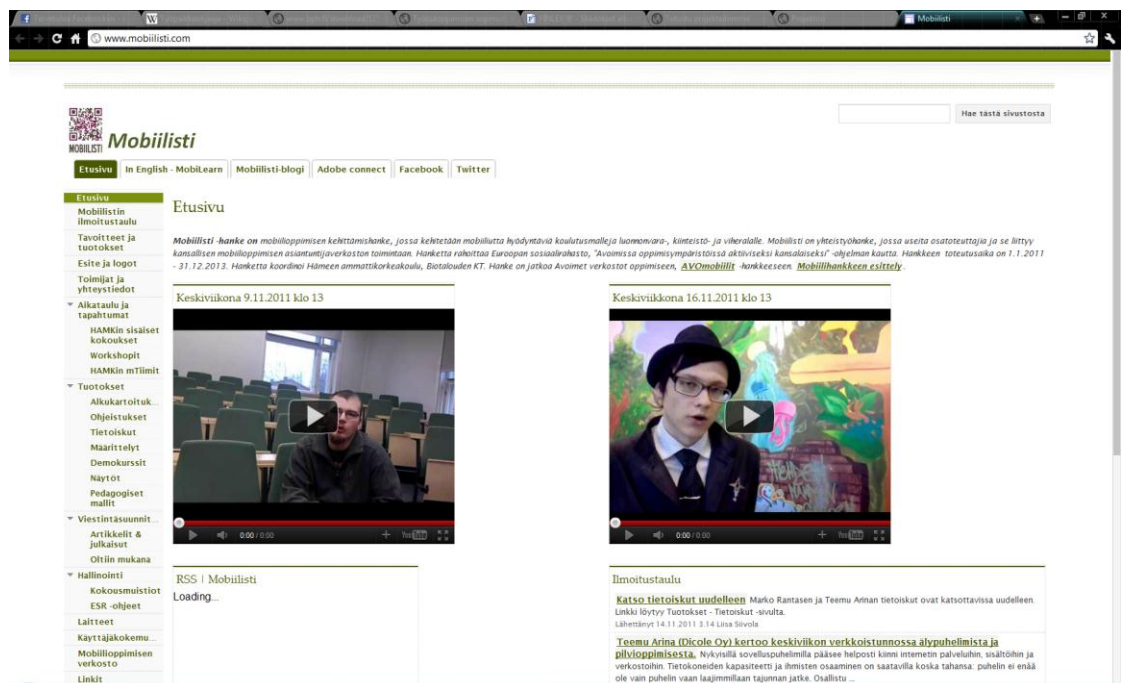
KUVIO 15. Esimerkkikuva QR-koodista

Virtuaalikylä-oppimisympäristön tekniseen kehittämiseen hankekaudella 2012–2013 kuuluu QR-koodien käytön hyödyntäminen koulutilojen omilla sivustoilla. Tämän to-

teutessa on niiden käytön hyödyntäminen mahdollista jatkossa myös hevostalouden ammatillisen koulutuksen työssäoppimisen tukemisessa.

Mobiilisti-hanke

Mobiilisti-hanke (MobiLearn-project) (www.mobiilisti.com) (kuvio 16) on Hämeen ammattikorkeakoulun Biotalouden kehittämistoiminnan hallinnoima ja Euroopan sosiaalirahaston rahoittama hanke, jossa on useita osatoteuttajia (HAMK/AOKK, HAMI, Omnia, Edupoli, HAAGA-HELIA AMK). Hankkeen toteutusaika on 1.1.2011–31.12.2013. Hankkeessa kehitetään mobiiliutta hyödyntäviä koulutusmalleja luonnonvara-, kiinteistö- ja puutarha-alalle. (Mobiilisti-hanke 2011.)

KUVIO 16. Mobiilisti-hankkeen etusivu [viitattu 4.12.2011]

Hankkeen yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on *mobiilioppimisen pedagogisten mallien ja menetelmien kehittäminen*. Muita hankkeen tavoitteita ovat laajan mobiilioppimisen verkoston luominen ja ylläpitäminen, mobiilioppimisen toiminnallisen teknisen kuvauksen luominen, Mobiilit-koulutusmoduulien luominen kohdealoille, medianeuvojen kompetenssikuvaus ja koota tutkimustietoa mobiilioppimisesta.

3.1.3 Miksi sosiaalista mediaa käytetään?

Janne Matikainen (2011) jakaa artikkelissaan ihmisten halun toimia sosiaalisessa mediassa kahteen osa-alueeseen:

1. käyttömotiivit: miksi sosiaalista mediaa halutaan seurata?
2. sisällön tuottamisen motiivit: miksi sosiaaliseen mediaan halutaan kertoa itsestä?

Aikaisemmin median suhteen on oltu passiivisia vastaanottajia, mutta nykyään mahdollisuus ja tarve on toimia sisällöntuottajana kuin myös edelleen etsiä sisältöä. Matikainen mukailee Esa Sirkkusta (2006), jonka mukaan sosiaaliseen mediaan osallistumisen motiivit ovat sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä, mutta käytännössä yhteenkietoutuneita. (Matikainen 2011, 66–79.)

Edelleen mukailen Sirkkusta (2006) Matikainen (2011) mainitsee yksilöllisinä motiiveina sosiaalisen median käyttämiseksi itsensä ilmaisun, omien taitojen kehittämisen, vertaispalautteen saamisen, suhdeverkostojen ja sosiaalisen pääoman kasvattamisen sekä yksilöllistyvän mediakulttuurin eli identiteetin tuottamisen. Yhteisöllisiä motiiveja puolestaan ovat tietojen ja taitojen jakaminen muiden kanssa, uudentyyppinen osuustoiminnallisuus kuten avoin lähdekoodi tai Wikipedia sekä yhteisöjen oppiminen. (Matikainen 2011, 66–79.)

Matikainen (2011) kertoo vuonna 2009 tehdyn empiirisen tutkimuksen, jota varten oli haastateltu kymmentä bloggaajaa tai muuten aktiivista sisällön tuottajaa. Lisäksi hän oli koonnut 1065 verkkonkäyttäjän määrällisen aineiston. Näistä vastaajista noin puolet oli tuottanut jotain aineistoa verkkoon. Bloggaajien haastatteluista oli käynyt ilmi, että sisällön tuottaminen verkkoon on tekijöilleen merkityksellinen osa heidän elämäänsä. Ei siis pelkkää ajankulua ja viihdettä. Bloggaajien motiivit Matikainen jakaa kolmeen ryhmään:

- Itsensä ilmaiseminen: halu ja mahdollisuus toimia itsenäisesti ja vapaasti omana itsenään; halu kertoa itsestään (etenkin nuoret).
- Sosiaalisuus ja sisältöjen jakaminen: Ihmiset haluavat olla toistensa kanssa tekemisissä ja vaihtaa kuulumisia, mielipiteitä, kokemuksia sekä sisältöjä.
- Verkkoideologian toteuttaminen ja itsensä kehittäminen: halu olla mukana verkon toimintamuotojen kehityksessä ja oppia samalla uutta.

(Matikainen 2011, 66–79.)

Artikkelissaan Matikainen (2011) etsii myös vastauksia siihen, mitä sosiaalinen media tuottaa. Varmasti paljon asiatonta, arvotonta ja käyttökelvotonta sisältöä, josta ei lie-

ne hyötyä tekijälleenkään. Vastapainona tälle löytyy tuotannosta myös paljon hyvää ja arvokasta: itseilmaisua, vuorovaikutteista toimintaa, keskustelufoorumeita, tiedon tuottamista ja jakamista, kannustamista, sosiaalista tukea, yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamista sekä voimaantumista digitaalisen maailman toimijana. Voimaantumisella tarkoitetaan omien voimavarojen löytämistä ja vastuun ottamista omasta elämästään. Voimaantumisen tunne syntyy omien oivallusten ja kokemusten kautta. Voimaantunut ihminen kokee itsensä itseään määrääväksi ja ulkoisesta pakosta vapaaksi. (Matikainen 2011, 66–79.; Tuorila (2009) julkaisussa Kuluttajatutkimuskeskuksen vuosikirja 2009, 104–106.)

Edellisten lisäksi Matikainen (2011) pohtii, voiko viihde ja viihtyminen olla arvokasta ja tuottavako ne yhteiskunnallisesti tärkeää sisältöä? Sosiaalinen media tukeutuu kuitenkin pitkälle viihteen ja viihdyttämisen hektiseen maailmaan. Ihmisille hän toteaa niiden olevan elintärkeitä. Lopulta Matikainen toteaa: ”*Jos sosiaalinen media viihdyttää ihmisiä vahingoittamatta mitään tai ketään, on se nähdäkseni riittävän hyvä ja arvokas ihmisten arkisen elämän kannalta.*” Ihmisille itsensä hemmottelu ja mielihyvän etsiminen ovat arvokasta, joten Matikaisen mielestä sosiaaliseen mediaan liittyvä viihtyminen ei voi olla arvotonta tai hyödytöntä. Lainaten vielä Matikaista: ”*...sosiaalinen media on ihmisten mediaa ja siihen liittyvät kaikenlaiset inhimilliset motiivit, arvot, vuorovaikutuksen muodot ja ilmiöt.*” (Matikainen 2011, 66–79.)

3.2 Sosiaalisen median rooli oppimisprosessissa

3.2.1 Ohjaajan pedagogiset vaatimukset ja sosiaalinen media

Vaikka ammatillisella toisella asteella ei nykyään enää juurikaan arvioida oppimista, vaan pääpaino on osaamisella, oli se sitten hankittu oppilaitoksessa, työelämässä tai jopa harrastuksien parissa, oppimisen ohjaamisen taitoja tarvitaan yhä. Niin sanotun *uuden opettajuuden* ajattelutapa vaatii tänä päivänä hyvin opiskelijälähtöistä ohjausta. Varsinkin vanhemmalta opettajalta tämä vaatii melkoista heittäytymistä rooliin, jossa myös opiskelijalla on annettavaa ryhmälleen ja opettajalleen – tiedoissa, taidoissa ja kokemuksissa. Oppimisen ohjaus ei näin ollen ole pelkkää opettajan tai ohjaajan oman osaamisen jakamista. Tämä ei tarkoita, etteivätkö pedagogiset taidot olisi enää tarpeen. Nykypäivän tietotulvassa näiltä taidoilta vaaditaan entistä enemmän. Oppimisen ohjaajan täytyy kyetä ohjaamaan kutakin opiskelijaansa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisella opintopolulla ja luomaan kykyä tietolähteiden kriittiseen arviointiin, syvällisen ymmärryksen hankkimiseen sekä soveltamiseen. Ny-

kypäivän tietotulvassa ei pidä väheksyä myöskään tehokkaita tiedonhakutaitoja. Kaikki ei ole faktaa, mikä verkosta löytyy. (Kalliala & Toikkanen 2012, 10–13.)

Kallialan ja Toikkasen (2012, 11) mukaan opettajan (ohjaajan) taidoiksi riittää, että hän tuntee tietotekniikan verkkomaailman (web) periaatteet ja tuntee noin kymmenen keskeisintä sosiaalisen median palvelua sieltä. Mikäli jotain palvelua halutaan käyttää opetuksen ja oppimisen tukena, olisi se kuitenkin syytä tuntea hyvin, jotta tekniset ongelmat eivät rasittaisi itse oppimis- ja ohjausprosessia. Opiskelijoiden näkökulmasta yhteen sosiaalisen median välineen käyttöön rajoittuminen ei ole suotavaa, vaan tärkeämpää on omaksua yleiset toimintaperiaatteet. Tämä helpottaa jatkossa uusien työskentely- ja viestintävälineiden käyttöönottoa.

Nykypäivänä tieto vanhenee nopeasti, mutta ajantasainen tieto on yhtä nopeasti saatavilla. Sirpaletietojen ulkoa oppimista tärkeämpää on ymmärtää kokonaisuuksia, kasvattaa tietolähdekritiikkiä sekä kyetä oppimaan ja omaksumaan koko ajan uutta. Oppimisen tavoitteita määriteltäessä Euroopan Unioni pitää taitoja tärkeäimpinä kuin tietoja. Esille on nostettu kielitaidot, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, teknologiset taidot, sosiaaliset taidot, kulttuurinen ilmaisu, yrittäjyys ja oppimistaidot. Näihin panostetaan myös hevostalouden ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tutkinnon perusteiden mukaisesti. Tutkinnon perusteissa puhutaan elinikäisen oppimisen avaintaidoista, jotka sisältyvät ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien ja ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukseen ja arviointikriteereihin. Elinikäisen oppimisen avaintaitoihin kuuluvat: 1) oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2) vuorovaikutus ja yhteisyö, 3) ammattietiikka, 4) terveys, turvallisuus ja toimintakyky, 5) aloitekyky ja yrittäjyys 6) kestävä kehitys, 7) estetiikka, 8) viestintä ja mediaosaaminen, 9) matematiikka ja luonnontieteet, 10) teknologia ja tietotekniikka sekä 11) aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit. (Kalliala & Toikkanen 2012, 12–13; Opetushallitus 2009, 20–23.)

3.2.2 Sosiaalisen median monimuotoisuus

Sosiaalinen media perustuu sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen. Kietzman, Hermkens ja McCarthy (2011, 243) tuovat tutkimuksessaan esille sosiaaliselle medialle määrittämänsä toiminnalliset osatekijät. Niemen ja Sarraksen (toim. 2012, 9-10) mukaan suomennettuna ne ovat seuraavat:

- läsnäolo: tietoisuus muista palvelun käyttäjistä ja heidän paikalla olost
- jakaminen: käyttäjät vaihtavat, jakavat ja vastaanottavat itse tuottamaansa sisältöä (esim. You Tube)
- suhteet: yhteenkuuluvuuden tunne muiden palvelun käyttäjien kanssa
- keskustelut: kommunikaatio muiden käyttäjien kanssa; kommunikaation yleisyys ja laatu (esim. Skype, MSN Messenger, Twitter)
- identiteetti: käyttäjät paljastavat tietoja itsestään ja elämästään rakentaen näin identiteettiään (esim. Facebook)
- maine: käyttäjän mahdollisuus arvioida muiden käyttäjien sosiaalista asemaa ja tuotetun informaation sosiaalista kontekstia
- ryhmät: käyttäjät muodostavat omia yhteisöjään.

Edelleen Niemen ja Sarraksen (toim. 2012, 9) mukaan suomennettuna Kaplan ja Haenlein (2010, 61) määrittelevät sosiaalisen median *”ryhmäksi Internet-pohjaisia sovelluksia, jotka ovat rakentuneet Web 2.0:n ideologiselle perustalle ja mahdollistavat sisällön tuottamisen ja käyttäjien tuottaman sisällön vaihtamisen”*.

Niemi ja Sarras (toim. 2012, 10–11) esittävät Kaplania ja Haenkeina mukailleen (2010, 62) tämänkin kehittämissuhteen näkökulmasta tutkimuksellisesti mielenkiintoisen ja paljon kertovan taulukon (taulukko 3), joka osoittaa sosiaalisen median kentän monimuotoisuuden. Virtuaalimaailmoin voi käyttäjä luoda itseilmaisunsa hahmoja, avattaria. Avattarien pukeutumisella, eleillä, ilmeillä ja jopa äänillä sekä toisten avattarien kanssa kommunikoimalla käyttäjä pääsee ilmaisemaan itseään haluamallaan tavalla. Nuorten suosimat Habbo Hotel ja Second Life ovat kolmiulotteisia, sosiaalisia virtuaalimaailmoja, joissa sekä median välittämän informaation rikkaus että itseilmaisun aste voidaan luokitella suuriksi. Habbo Hotel on suomalaisten Sampo Karjalaisen ja Aapo Kyrölän vuonna 2000 luoma virtuaalimaailma, joka toimii yhä 12 vuotta myöhemmin. Habbo Hotellilla on 10 miljoonaa käyttäjää kuukaudessa 150 maasta. Heistä iältään 13–18-vuotiaita on 90 prosenttia. (Niemi & Sarras (toim.) 2012, 10–15.)

TAULUKKO 3. Sosiaalisen median palvelu- ja sovellustarjonta

		Median välittämän informaation rikkaus		
		Vähäinen	Kohtalainen	Suuri
Itseilmaisun aste	Suuri	Blogit ja mikroblogit (Twitter, Blogger, WordPress)	Yhteisöpalvelut (Facebook, Google+)	Sosiaaliset virtuaalimaailmat (Second Life, Habbo Hotel, Club Penguin)
	Vähäinen	Yhteisölliset projektit (Wikipedia, Quora)	Sisältöyhteisöt (YouTube, Flickr)	Pelilliset virtuaalimaailmat (World of Warcraft, RuneScape, Moshi Monsters)

Yhteisöpalvelin Facebook (www.facebook.com) on tällä hetkellä Suomessa vallitseva ja yhä vahvimmin kasvussa oleva sosiaalisen median toimintamuoto. Näin ollen se kannattaa nostaa vielä esille. Facebook opettaa käyttäjilleen valtavassa laajuudessa sosiaalisen verkkovuorovaikutuksen toimintatapoja. Muut ja mahdollisesti paremmat vaihtoehdot jäävät käytössä vähäiseksi. Internetissä, verkkomaailmassa ja sosiaalisessa mediassa tällaiset mittavalla tavalla määräävät olemassa olevat asemat – kuin myös Googlen ja Microsoftin vastaavat – ovat erityisen huolestuttavia, ja niiden vaikutusta ja kehitystä tulee tarkastella kriittisesti. (Säntti & Säntti 2011, 14–47.)

3.2.3 Sosiaalisen median toimintatavat

Sukupolvien välinen ero on sosiaalisen median ajattelutavoissa ja näin ollen myös palveluiden ja sovellusten käytössä tunnetusti merkittävä. Straussia ja Howeaa (1991) mukaillen Säntti & Säntti (2011) artikkelissaan, joka on julkaistu eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa *Silmät auki sosiaaliseen mediaan* (Aaltonen-Ogbeide, Saastamoinen, Rainio & Vartiainen (toim.) 2011, 14–47), jakavat ikäluokat sosiaalisen median käyttäjinä ryhmiin syntymävuosien perusteella: X (1961–1979), Y (1980–1998) ja Z (1999–2019). (Taulukko 4.)

TAULUKKO 4. Sosiaalisen median ajattelutavan erot sukupolvittain ja kehittämistehävän tekijän oma taso sävytetty keltaisella

Sukupolvi X (1961–1979), Digitaaliset maahanmuuttajat	Sukupolvi Y (1980–1998), Digitaaliset natiivit	Sukupolvi Z (1999–2019), Natiivit
Sosiaalisen median työskentelytapojen omaksuminen edellyttää oman aikaisemman ajattelumallin kyseenalaistamista ja uudelleenarviointia	Työskentely sosiaalisen median välineillä on osa normaalia kanssakäymistä.	Toiminta sosiaalisessa mediassa on integroitunut luonnolliseksi osaksi arki- ja työelämää. Viestintä on riippuvainen tekniikasta.
Haasteita sosiaalisen median tekniikan käytössä ja ymmärtämisessä.	Tottunut nykyiseen tekniikkälähtöiseen sosiaalisen median tekniikkaan. Kiinnittynyt laitteisiin.	Tottunut ihmisen mukaan rakentuneeseen tekniikkaan. Tekniikka on integroitunut huomaamattomaksi osaksi elämää.
Vaikeuksia hahmottaa, mistä merkityksellistä tietoa löytyy ja mikä on sen laatu.	Etsii tietoa eri lähteistä ja vertailee sitä. Hyväksyy tietolähteiden yhteensopimattomuuden. Valitsee ja keskittyy käyttämään näitä.	Lähtökohta oletus on tietolähteiden limittäminen ja tiedon laadun helppo arviointi.
Suhtautuu kriittisesti verkostossa julkaistavaan tietoon. Varovainen omassa sisällöntuotannossaan.	Avoin ja jopa varomaton verkostossa julkaistavan tiedon suhteen.	On tottunut toimimaan verkoissa niiden mahdollisuudet ja riskit tasapainoisesti huomioiden.
Keskittyy tekemään verkossa vain välttämättömän. Käyttää muutamia tuttuja välineitä.	Osallistuu, sanoo mielipiteensä ja vaikuttaa. Kokeilee eri tekniikoita. Muotivirtaukset ohjaavat käyttöä.	Verkostotoiminta ja vaikuttaminen on luonnollinen ja merkittävä osa vuorovaikutusta.
Odottaa saavansa koulutusta, joka tukee työtehtävien hoitamista.	Odottaa osaamisen kehittämistä omien ja työtehtäviensä tarpeiden mukaan. Oppimisen keinot painottuvat edelleen perinteiseen koulutukseen.	Tasapainoilee omien intressien ja työn osaamisvaatimusten välillä. Osaamisen kehittämisen keinot painottuvat verkkoratkaisuihin.
Tottunut ylhäältä alas -johtamismalliin ja toimintaan organisatorisissa silloissa.	Odottaa johtamiselta avoimuutta, tukemista, valmentavaa otetta. Hakee mahdollisuuksia ylhäältä alas ja alhaalta ylös keskusteluun. Opettelee organisatorista verkostokeskustelua.	Saattaa olla valmis organisaation sisäiseen dialogiin. Johtamismallien hidas muutos jarruttaa siirtymistä tähän suuntaan.
Keskustelee työasioista töissä ja kotona. Keskustelu painottuu vaakasuuntaan kollegoiden kanssa. Kunnioittaa yksikkörajoja.	Rakentaa tarve- ja henkilölähtöisiä verkostoja organisaation sisälle ja ulkopuolelle.	On tottunut verkostoitumaan laajasti eri suuntiin. Tuo verkostonsa mukanaan uuteen työhön. Osaa kytkeytyä uusiin verkostoihin.
Työelämä tärkeä, valmis joustamaan työn mukaan.	Oma elämä tärkeä, töissä viihtyminen edellytys työpäikassa pysymiselle, työ joustaa.	Etsii omia arvoja vastaavan työtehtäviä, jotka joustavat oman elämän mukaan. Oman elämän ja työelämän verkostot nivoutuvat aiempaa enemmän yhteen.
Vaihtaa työpaikkaa harkiten.	Työpaikan ja työtehtävän vaihtaminen joustavaa ja melko nopeaa. Kiinnittää huomiota organisaation sosiaalisen median pelisääntöihin.	Sosiaalisen median toimintamalli ja välineet perusoleetus työpaikkaa valitessa. Olettaa, että työtä voi tehdä haluamastaan fyysisestä paikasta käsin.

Taulukossa 4 painotetaan työelämää, mutta hyvin pitkälle samat ajattelutavat pätevät kotiin ja vapaa-ajalle. Tässä opinnäytetyöraportissa kyseessä olevaa kehittämistehtävää ajatellen kannattaa taulukosta 4 tuoda esille sukupolvet X ja Y. Sukupolvesta Y, digitaaliset natiivit, löytyvät tämän hetken ammatillisen peruskoulutuksen työssäopijat. Nykypäivän valtavan nopeassa tekniikan kehitysprosessissa tämä yhden sukupolven 20 vuoden aikajakso tuntuu liian pitkältä. Tietotekniikan ja automaation kehityksessä jopa viiden vuoden aikajakso pitää sisällään isoja mullistuksia ja kehityksen vauhti on yhä nopeutuva.

Toisaalta aktiivinen ja avoimin mielin tehty oman osaamisen kehittäminen sosiaalisen median maailmassakin on mahdollista. Tästä esimerkkinä edellä olevassa taulukossa 4 ovat keltaisella sävytetyt solut, joilla tämän kehittämistehtävän vuonna 1962 syntynyt tutkija/tekijä on merkinnyt oman osaamisensa tason sosiaalisen median maailmassa. Oma mielenkiinto ja motivaatio ovat ratkaisevia. Omaehtoista kouluttautumista tietotekniikkaan vuodesta 1995 lähtien ja sosiaaliseen mediaan vuodesta 2005 lähtien. Kouluttautumismahdollisuuksia löytyy Suomesta paljon. Kieltämättä etu on, että työskentelee koulutusorganisaation opetushenkilöstössä, jolloin koulutuksen tarve, tarjonta ja halu osallistua kohtaavat paremmin toisensa.

Lukuvuoden 2012–2013 alkaessa siirtyivät peruskoulusta toisen asteen ammatilliseen ja lukiokoulutukseen vuonna 1996 syntyneet nuoret. Alamme olla siten jo Y- ja Z-sukupolvien murroksessa. Sosiaalista mediaa ajatellen ero on merkittävä, sillä Z-sukupolvi on elänyt koko elämänsä nopeasti kehittyvä sosiaalisen median maailmassa. Tämän päivän työpaikkaohjaajat yrityksissä sekä opetushenkilöstön edustajat kuuluvat X- ja Y-sukupolveen. Tosin heitä vanhempiakin on vielä runsaasti työelämässä ja sen vaatimuksien edessä.

Säntti & Säntti (2011) painottavat, että Z-sukupolvi on vasta tulevaisuuden työelämän edustajia ja että heidän ajattelutapansa on vasta muotoutumassa. Ikäluokittainen ajattelutavan jako on niin ikään tuotu esille kärjistetysti. Kaikenlaisia suhtautujia mahtuu kaikkiin kolmeen ryhmään. Vuonna 1961 syntyneet ovat vasta viisikymppisiä, joten myös heitä vanhemmat ovat mukana työelämässä ja sen lisäksi kaiken ikäiset – myös vanhukset – käyttävät nykyään sosiaalista mediaa eri muodoin. Heidän ajattelutapansa asiaan on jätetty tässä artikkelissa huomioimatta, koska julkaisu painottuu tulevaisuuden näkymiin. (Aaltonen-Ogbeide, Saastamoinen, Rainio & Vartiainen (toim.) 2011, 14–47.)

3.2.4 Sosiaalisen median mahdollisuudet ja uhat

Purma, Leinonen ja Toikkanen (2011) näkevät tulevaisuuden uhkana yhteiskunnallisen sitoutumisen ja yhteisvastuullisuuden heikkenemisen sekä liittoutumisen yrityksiin ja sosiaalisen median yhteisöihin. Nämä yhteisöt toimivat usein irrallaan muusta yhteiskunnasta tai jopa vastustavat niitä. Esimerkkinä Purma ym. tuovat Suomessa tapahtuneet kouluampumiset, joiden toteuttajat ovat aktiivisesti toimineet sosiaalisen median yhteisöissä muiden samaa ajatusta ihannoivien kanssa, tuoneet vahvasti esille yhteiskuntavastaisia mielipiteitään sekä tarkoituksella eriytyneet normaalista yhteiskunnasta. (Purma, Leinonen & Toikkanen 2011, 148–165.)

Tulevaisuuden mahdollisuutena Purma ym. (2011) tuovat esille sosiaalisen median tarjoamat uudet ja mielekkäät tekemisen muodot ja kohteet. Avoimen oppimisen monimuotoisuutta verkossa voidaan yhä kehittää ja perustaa jopa täysin opiskelijoiden omaan kiinnostukseen. Uuden tiedon hyödyntäminen nopeutuisi ja tehostuisi, kun aiheesta kiinnostuneet kehittäisivät sitä oman halukkuuden kautta eteenpäin. Tätä kautta verkkoympäristöihin voitaisiin kehittää merkittäviä uusia palveluja ja tuotteita. (Purma, Leinonen & Toikkanen (2011) julkaisussa Aaltonen-Ogbeide, Saastamoinen, Rainio & Vartiainen (toim.) 2011, 148–165.)

Merkkeinä edellä olevista Purma ym. (2011) näkevät nyt jo toiminnassa olevat verkko-yhteisöt, jotka tarkoituksella asettavat itsensä valtiollisen hallinnan ulkopuolelle, vapaaseen sivistystyöhön osallistuvien keski-ikäisen kasvun, korkeakoulujen perinteiden, brändin ja laadukkuuden korostamisen, sidosryhmien vähäisen kiinnostuksen sellaisten lakien muuttamiseen, jotka vaikuttaisivat koulutuksen ja avoimen sivistystyön suhteeseen ja toimijoihin, sekä uusien sosiaalisessa mediassa toimivien yritysten synty-
misen. (Purma, Leinonen & Toikkanen (2011) julkaisussa Aaltonen-Ogbeide, Saastamoinen, Rainio & Vartiainen (toim.) 2011, 148–165.)

Taulukossa 5 Bauer ja Venäläinen (2011) ovat luoneet SWOT-kaavion sosiaalisesta mediasta. Purmasta ym. (2011) poiketen he katsovat uhkia ja mahdollisuuksia enemmän tieto- ja viestintäteknologian näkökulmasta. Kaikilla ei ole vielä tasavertaista mahdollisuutta taikka kykyä toimia verkkomaailmassa. Ohjelmia ja laitteistoja ei ole tai niiden käyttöä ei hallita. Tietoturvariskit kasvavat. Palveluiden jatkuvuus on epävarmaa. Toisaalta Bauer ja Venäläinen näkevät samat uhkakuvat verkko-toitumisessa, kun samanmieliset kohtaavat toisensa ja erilaisuuden hyväksyminen vähenee. He pitävät uhkana myös julkisen ja yksityisen tilan hämärtymistä. (Bauer &

Venäläinen (2011) julkaisussa Aaltonen-Ogbeide, Saastamoinen, Rainio & Vartiainen (toim.) 2011, 48–65.)

TAULUKKO 5. SWOT-kaavio sosiaalisesta mediasta (Bauer & Venäläinen 2011)

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkosta on tullut dialoginen paikka kohtaamiselle ja asioiden jakamiselle. • Teknologia on helppokäyttöistä ja lähes ilmaista. • Jokaisella on mahdollisuus ilmaista itseään, ryhmäytyä ja tehdä yhdessä. • Verkko dokumentoi koko prosessin ja mahdollistaa eri näkökulmien avoimen käsittelyn. • Verkossa hankitut sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot tukevat kaikkea vuorovaikutusta ihmisten välillä. • Verkkoteknologia mahdollistaa systeemin ymmärryksen esimerkiksi erilaisten dynaamisten visualisointien avulla. Asioiden voidaan hahmotella tulevaisuudenkuvia ja arvioida eri vaihtoehtojen vaikutusta kokonaisuuteen konkreettisemmin kuin pelkällä puheella. 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikilla ei ole vielä kykyä tai mahdollisuutta käyttää kaikkia verkon tarjoamia mahdollisuuksia, joko puutteellisten tietoteknisten tai kansalaisvalmiuksien vuoksi. • Löyhät sidokset eivät kannattele perinteisiä vaikuttamisen kanavia. • Toimintakulttuuri ei ole vielä mukautunut toimintaympäristön antamiin mahdollisuuksiin. • Usko omiin vaikuttamisen mahdollisuuksiin on heikko ja harva kansalainen tunnistaa itsensä vielä toimijana. • Asioiden läpinäkyvä tiedottaminen ja tiedon jakaminen eivät vielä tee toiminnasta avointa. • Palveluita luodaan ilman rahoitusta tai projektirahoituksella, joka ei takaa palvelun jatkuvuutta. • Osallistavat mallit vaativat myös virkakoneistolta uudenlaista ammattitaitoa ja resursseja.
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskunta kannustaa elinikäiseen oppimiseen. Osaamista arvostetaan. • Uudet kanavat purkavat päätöksenteon näkyviin ja mahdollistavat vaikuttamisen yhteisiin asioihin. • Yhteistyön kautta asiantuntijuus jakautuu uudella tavalla ja päätöstentaustalle saadaan asiantuntijuutta omakohtaisen kokemuksen kautta. • Viisaammat ja pitävämmät päätökset, joihin sitoudutaan ilman valituskierrosta. • Luottamus päätöksentekoon ja -tekijöihin kasvaa. • Verkko avaa avoimet kanavat osallistua ja kokea osallisuutta yhteisiin asioihin. • Avoin keskustelu yhteiskunnallisista asioista ei ole pelkästään päätöksentekoa, vaan se on yhteisöoppimisen prosessi, jossa yksilöt hankkivat syvempää ymmärrystä omasta elinympäristöstään ja onnistuessaan kasvattavat keskinäistä luottamusta, sosiaalista pääomaa, millä on tutkitusti vaikutusta myös ihmisten fyysiseen hyvinvointiin. 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samanmielisten kohtaaminen ja tavoittaminen vähentää monimuotoisuuden kohtaamista sekä kykyä hyväksyä erilaisuutta. • Julkisen ja yksityisen tilan hämärtyminen. • Tietoturvariskit. • Uudet mahdollisuudet ovat neutraaleja, niitä voi käyttää niin hyvään kuin pahaan. Retoriikan ja tarinankerronnan merkitys kasvaa entisestään. Karismaattinen ja sujuva puhuja voi vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen kaikkiin suuntiin. Liika tunnepitoisuus tai matkiminen voi aikaansaada joukon toimimaan järjettömästi.

Bauer ja Venäläinen (2011, taulukko 5) näkevät sosiaalisen median myötä myös yhteiskunnallisen vaikuttamisen kasvumahdollisuudet. Päätöksenteot ovat paremmin nähtävissä ja -tekijät tavoitettavissa. Verkko antaa avoimemmat kanavat osallistua ja vaikuttaa sekä eri näkökulmien avoimemman käsittelyyn. Verkkoteknologia suo monen muotoiset mahdollisuudet asioiden käsittelyyn. Visuaalisuus ei ole pelkkää puhetta, kuvaa ja tekstiä. (Bauer & Venäläinen (2011) julkaisussa Aaltonen-Ogbeide, Saastamoinen, Rainio & Vartiainen (toim.) 2011, 48–65.)

3.2.5 Sosiaalisen median säännöt, käytöstavat ja vastuut

Tekijänoikeus

Monikaan käyttäjä ei tule valitettavasti ajatelleeksi, että verkkomaailmassa ja sosiaalisessa mediassa tuotoksien ja tekstien julkaiseminen ei ole niin sanotusti vapaata kenttää temmeltää mielin määrin. Tuottajalla on vastuu tuotoksestaan. Tekijänoikeuslaki (1961/404) pätee näissäkin tuotoksissa. Jos joku tuotos on suojattu tekijänoikeuslain nojalla, sitä ei ole ilman tekijän lupaa kopioida, julkisesti näyttää, esittää millään välineellä (esim. videotyppi, lausuminen), välittää vaikkapa verkossa tai levittää muuten. (Kalliala & Toikkanen 2012, 97; Tekijänoikeuslaki 1961/404.)

Tekijänoikeuden yhteydessä puhutaan teoskynnyksestä. Teoskynnyksen ylittävät tuotokset (teokset) ovat tekijänoikeuslain nojalla suojattuja. Kallialan ja Toikkasen (2012) mukaan teoskynnyksen ylittävä tuotos on sellainen, jota kukaan muu samaan tehtävään ryhtynyt ei toteuta samalla lopputuloksella. Teoskynnyksen ylittäjiä ovat mm. kaikki valokuvat, äänitallenteet, videotallenteet, esitykset tallenteineen, laajat tietokannat ja luettelot sekä televisio- ja radiosignaalit. Myös ”omaperäiset teokset” luetaan teoskynnyksen ylittäjiin. Jos näitä lähteitä luvalla esitetään, on tekijä aina mainittava. Suoja-aika päättyy teosten osalta 70 vuotta tekijän kuoleman jälkeen ja muissa tuotoksissa vaihdellen 15–50 vuotta valmistumis- tai julkaisuvuodesta. Tekijänsuojan ulkopuolella ovat lait ja julkishallinnon lausunnot. Mikäli teos on julkaistu, sen esittäminen muun muassa opetuksessa on sallittua. Tämän ulkopuolella ovat kuitenkin elokuvat, näytelmät, valokuvat ja videot. Kunhan tuotos ei ole videomuodossa, voit lausua, laulaa, soittaa ja esittää sen vaikka videotykillä suoraan verkosta ilman tekijän lupaa. (Kalliala & Toikkanen 2012, 97–98.)

Yksityisen kopioinnin ja julkisen kopioinnin oikeudet poikkeavat toisistaan. Yksityiskopiointi on sallittua. Täytyy kuitenkin muistaa, ettei tällaisella perusteella otettua ko-

piota saa koskaan tuoda julkisuuteen. Sen voi kuitenkin jakaa muutamalle ystävälle. Opetuskäyttöön kopioiminen ja jakaminen ovat julkista, joten opiskelijoille yksityiskopioksi otettua ei saa jakaa. Pääsääntöisesti oppilaitokset ovat hankkineet itselleen Kopioston sekä valokopio- että digikopioluvan, jolloin aineistoa voidaan kopioida opetus- ja opiskelukäyttöön luvan ehtojen mukaisesti. Digikopioluvan saantimahdollisuus otettiin käyttöön vasta lukuvuodella 2011–2012. (Kalliala & Toikkanen 2012, 98.)

Mikäli tekijä on valmis jakamaan tuotoksiaan vapaasti, hän varustaa sen yleensä CC-lisenssillä (Creative Commons), joka on yleisin avointen sisältöjen lisenssi. CC-lisenssi antaa kaikille mahdollisuuden tuotoksen ja teoksen kopiointiin, muunteluun, välittämiseen, levittämiseen, esittämiseen ja näyttämiseen. CC-lisenssin oikeuksia voidaan rajoittaa neljällä eri ehdolla:

- BY (by attribution): tekijän nimi on mainittava teoksen yhteydessä
- NC (non-commercial): teosta saa kopioida, esittää ja levittää vain epäkaupallisesti
- ND (no derivatives): teosta ei saa muunnella
- SA (share alike): teoksen muunnelmat on julkaistava samalla lisenssillä.

(Kalliala & Toikkanen 2012, 98–99; Creative Commons 2012.)

Tietosuoja

Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen suojaamista. Henkilötietorekisteriä ylläpitävien on pidettävä rekisteri suojattuna. Kaikilla on lainsäädännön mukaan oikeus yksityisyyden suojaan ja tätä valvoo ja ohjaa tietosuojavaltuutettu (Henkilötietolaki 22.4.1999/523). Opettajien näkökulmasta kurssille osallistuvien opiskelijoiden lista on henkilötietorekisteri. Yksityisiä tietoja ovat: henkilöllisyystunnus, opiskelijanumero, kotiosoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite. Jos tulostaa listan, jossa on opiskelijan nimen lisäksi yksikään edellä mainituista, tätä listaa ei saa näyttää muille opiskelijoille tai ulkopuolisille tahoille ilman listassa mainittujen lupaa. (Kalliala & Toikkanen 2012, 100.)

Sähköisellä viestinnällä on oma tietosuojalaki. Laki luotiin turvaamaan sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyydensuojan toteutuminen vilkkaasti kehityvässä sähköisen viestinnän maailmassa. Lailla valvotaan muun muassa sosiaalisen median verkkopalveluja, paikannuspalveluja, suoramarkkinointipalveluja, numerotiedotuspalveluja sekä tilaajaluettelopalveluja. (Sähköisen viestinnän tietosuojalaki 1.9.2004/516.)

Tietoturva

Huijaukset, hakkeroinnit, profiilien kaappaukset, virukset, haittaohjelmat ja roskapostit ovat verkossa liikkuvien uhkana kaikkialla. Mihinkään tuntemattomaan ja epämääräiseen ei kannata luottaa. Tuntemattomien lähettäjien sähköpostien liitteitä ei tule aukaista. Samaten linkit voivat olla yhtä vaarallisia. Roskapostisuodatusta kannattaa käyttää, sillä sen on todettu heittävän 80–99 % roskaposteista suoraan roskakoriin. Esimerkiksi tuntemattoman sähköpostin avattu liite voi saada aikaan kyseisen tietokoneen hallinnan menettämisen jollekin rikolliselle taholle - ja käyttäjän tietämättä. (Kalliala & Toikkanen 2012, 101–103.)

Tällä hetkellä heikoimmin suojattuna web-selaimena pidetään Internet Exploreria, mikä on ainakin julkisella sektorilla edelleen yleisin verkkoselain. Turvallisempina selaimina pidetään Firefoxia, Chromea, Safaria tai Operaa. Windowsin käyttöjärjestelmää turvallisempina pidetään Linuxia tai Applea. Tietoturvaa parannetaan myös seuraavilla toimenpiteillä:

- hankitaan palomuuuri ja pidetään se toiminnassa
- hankitaan ajantasainen virustorjunta ja haittaohjelmien torjuntaohjelma
- ladataan käyttöjärjestelmän omat tietoturvapäivitykset
- pidetään ohjelmapäivitykset ajan tasalla
- käytetään eri selaimia eri palveluille
- huolehditaan salasanojen päivityksistä ja pidetään eri salasanat eri palveluille
- suojataan oma identiteetti ja harkitaan tarkoin, missä sitä jaetaan.

Ennen kaikkea verkon kautta käytettävät pankkipalvelut kannattaa hoitaa eri selaimen kautta kuin esimerkiksi millä liikut Facebookissa ja Google+ palveluissa. Suomalainen Web of Thrust-laajennus selaimessa varoittaa käyttäjää tietoturvallisesti vaarallisille sivuille menemisestä. (Kalliala & Toikkanen 2012, 104–106.)

Palveluiden käyttöehtoja

Ennen kuin kirjautuu jonkun verkkopalvelun käyttäjäksi, on syytä tarkistaa, mihin käyttöehtoihin sitoutuu. Tärkeimpiä kartoitettavia asioita on palvelun tarjoajan kotimaan selvittäminen. Suomen, Euroopan Unionin ja Euroopan talousalueen maiden rekisterissä olevien yritysten yksityisyydensuojaan voi luottaa. Pääsääntöisesti yrityksen kotipaikka löytyy kuitenkin Yhdysvalloista, Kaliforniasta. Niinpä Yhdysvaltain henkilötietolaki suojaa vain Yhdysvaltojen kansalaisia. Tämä tarkoittaa, että ulkomaalaisten henkilötiedot ovat vapaata kauppatavaraa. Euroopan Unionin ja Yhdysvaltojen

välille tehty tästä syystä Safe Harbour-sopimus, johon liittyneet yritykset sitoutuvat huolehtimaan Euroopan Unionin kansalaisten yksityisyydensuojasta. Yksityisen käyttäjän on kuitenkin lähes mahdoton varmistaa, onko kyseinen yritys oikeasti sertifioitu ja voiko Safe Harbour-sopimukseen luottaa. (Kalliala & Toikkanen 2012, 100–101.)

Selvitettävien asioiden listalla on niin ikään, minkä maan lakien mukaan palveluun mahdollisesti liittyvät riitatilanteet hoidetaan. Yleisimmin tämä on palvelua tarjoavan yrityksenkotimaa. Monikansallisen yrityksen kyseessä ollessa voi kyseessä olla myös joku eurooppalainen maa – ei siis välttämättä Aasiassa tai Yhdysvalloissa. (Kalliala & Toikkanen 2012, 100–101.)

Palvelun käyttäjälle määrätty ikäraja tulee myös ottaa selville. Useimmissa verkkopalveluissa raja on 13 vuotta, mikä tulee huomioida myös opetuksessa. Rajoitukset on tehty lasten suojaamiseksi heille haitalliselta sisällöltä. (Kalliala & Toikkanen 2012, 101.)

Käyttäjän tulee myös selvittää kenellä on oikeudet hänen palvelussa tekemiin tuotoksiin. Valokuvienjakopalvelut omaavat ja varaavat varsin laajat oikeudet sisältöön, koska muutoin niiden jakaminen verkossa ei olisi mahdollista. Aina ei ole itsestään selvää, että jako-oikeus lakkaisi samalla, kun käyttäjä poistaa tuotoksensa palvelusta. Näiden selville saaminen on yksityiselle käyttäjälle myös vaikeaa. (Kalliala & Toikkanen 2012, 101.)

Lojaalisuus työnantajaa kohtaan

Työsopimuslaki (26.1.2001/55) velvoittaa työntekijää lojaalisuuteen työnantajaansa kohtaan – myös vapaa-ajalla. Ammattisalaisuuksia ei ole lupa paljastaa eikä työnantaja koskevia asioita muutenkaan laverrella. Toisaalta myös työnantaja on salassapitovelvollinen työntekijänsä asioista. Työsopimuksen perusta on molemminpuolinen luottamus. Nämä asiat tulee muistaa myös sosiaalisessa mediassa liikuttaessa. Henkilökohtaisia mielipiteitä on siellä helppo tuoda julki. (Sanneman 2012, 28–30.)

Mikäli kirjoitettu teksti koetaan työnantajaa ja työyhteisöä vahingoittavaksi, voi seurauksena olla varoitus tai jopa irtisanominen. Halventavan tai vahingoittavan viestin kohdistuminen yksittäiseen ihmiseen voidaan asiaa käsitellä kunnianloukkauksena, jolloin rankaisuperusteena on rikoslaki (19.12.1889/39). Moni tuntee tunteitaan purkanut ei tule ajatelleeksi, että vaikka hän on hetken tai pitemmän ajan päästä poistanut kirjoit-

tamansa sosiaalisen median palvelimelta, on teksti mitä todennäköisimmin kopioitu ja jaettu jo monelle taholle eteenpäin. On selvää, että paineita täytyy päästä jossain purkamaan. Sosiaalinen media ei ole kuitenkaan se ympäristö. (Sanneman 2012, 28–30.)

Työ Terveys Turvallisuus -lehdessä numero 4/2012 haastatellut asianajaja Anu Kaisko asianajotoimisto Castrén & Snellmanilta ja toimitusjohtaja Tarja Jussila viestintätoimisto Hill and Knowltonista toivovat yritysten luovan omat pelisääntönsä nettikäyttäjyymiseen ja sosiaalisessa mediassa toimimiseen sekä ottavan nykyistä enemmän työntekijänsä huomioon näitä sääntöjä laadittaessa. Nämä säännöt voivat säästää tulevaisuudessa monelta ongelmalta ja toimivat ikään kuin vakuutuksena yritykselle, kun pitää ratkoa lojaalisuutta rikkovia tilanteita. (Sanneman 2012, 28–30.)

Työssäoppiminen on varsin harvoin työsopimussuhteista. Edellä esitettyä tulee siitä huolimatta noudattaa myös työssäoppimisessa. Työssäoppiminen on opiskelijalle työelämän pelisääntöjen oppimista. Nuoret ovat sosiaalisen median suurkäyttäjiä. Tulevaisuudessa oikeaoppisen verkkokäyttäjyymisen rooli ja osaaminen tulevat vain korostumaan arkikäytänteissäkin. Yllättävää on ollut huomata pitkällä opetusalan työuralla, että enemmän on joutunut puuttumaan työssäoppimispaikkojen edustajien kirjoitteluun työssäoppijoiden asioista kuin toisin päin.

4 VIRTUAALIKYLÄN ROOLI KEHITTÄMISHANKKEESSA

4.1 Virtuaalikylä-verkosto

Virtuaalikylä (www.virtuaali.info) (kuvio 17) on opetushallituksen hankkeena luonnonvara- ja ympäristöalan koulutukseen tuotettu yhteistyöverkosto- ja oppimisympäristö. Hanketta hallinnoi Hämeen ammatti-instituutti (www.hami.fi) ja hanketta vetää projektikoordinaattori Menna Rantala. Virtuaalikylän Ylläpito on nimenomaan HAMI:n hallussa. Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) on kuitenkin tiiviissä yhteistyössä HAMI:n kanssa ylläpidossa ja sisällön tuottamisessa. Virtuaalikylän ylläpitoa hoitavat Menna Rantalan lisäksi Riitta Lehtinen ja Annika Muurinaho. Virtuaalikylän sisältöä tuottavat myös 44 alan ammatillisen koulutuksen toisen koulutusasteen koulutilaa ympäri Suomen. Jokaisella koulutilalla on vastuhenkilö ja opinnäytetyön tekijä on toiminut Ylä-Savon ammattiopiston Hingunniemen koulutilan sisällöntuottajana koulutilojen verkkosivujen toiminnan alusta vuodesta 2008 alkaen. (Virtuaalikylä 2012.)

KUVIO 17. Virtuaalikylän etusivu [viitattu 30.6.2012]

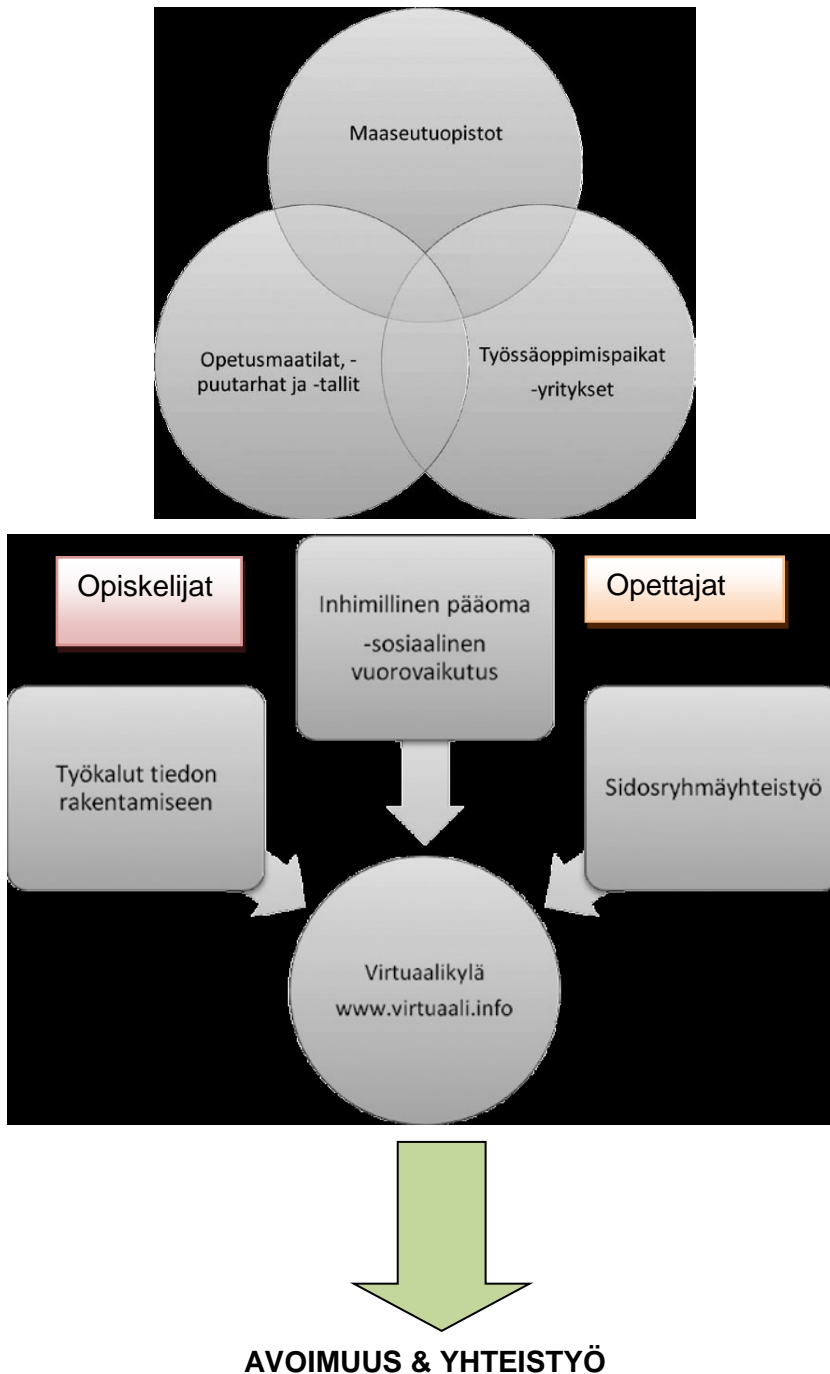
Virtuaalikylän toiminnan käynnistäjä on nykyisen luonnonvara- ja ympäristöalan opetusneuvos Anne Liimataisen edeltäjä opetusneuvos Susanna Tauriainen. Liimatainen (30.1.2011) on tuonut kuitenkin esille, että hän tukee vahvasti ympäristön kehittämistä, ja ettei mitään ”varjoympäristöjä” luotaisi alan koulutuksen oppimisympäristöksi. Virtuaalikylän merkityksestä luonnonvara-alan oppimisympäristönä, sille asetetuista

tavoitteista ja toiminnan alkuvaiheista löytyy enemmän tietoa Tauriaisen opetushallitukselle tekemässä tutkimusjulkaisussa Opetusmaatilat, -puutarhat ja -tallit oppimisympäristöinä (Tauriainen 2010).

4.2 Virtuaalikylä kehittämistehtävän tukiympäristönä

Virtuaalikylän tavoitteena on Susanna Tauriaisen mukaan luoda luonnonvara- ja ympäristöalan toisen asteen koulutusta palveleva virtuaalinen oppimisympäristö, jossa voidaan tutustua erilaisten maatilojen yritystoiminnan arkeen. Sen lisäksi alan oppilaitoksilla on ympäristössä oma sivustonsa, joissa he esittelevät toimintaansa ja tuottavat opiskelumateriaalia yhteiskäyttöön. Tarkoituksena on tehdä tutuksi alan ammatillista toisen asteen koulutusta, ja luoda avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sen toiminnassa kuten kestävän kehityksen vaatimusten toteuttamisessa. Virtuaalikylän materiaalien hyödyntäminen on avoimesti mahdollista niin opettajille, opiskelijoille kuin muillekin asiasta kiinnostuneille. Näin ollen myös työssäoppimispaikat ja alan yritykset ovat tervetulleita ympäristön toimintaan mukaan. Ympäristön toimintaa kehitetään ja laajennetaan koko ajan. (Tauriainen 2008, 5–6.)

Tauriainen viittaa Murtoon, Kaunisto-Laineeseen & Korhoseen (2007, 82) kertoessaan, että tieto- ja viestintätekniiikan hyväksyminen ja omaksuminen sekä käyttötapojen luominen ja kehittäminen ovat sosiaalista innovaatiota. Jotta nämä laajenevat osaksi opetuksen arkikäytäntöjä, tarvitaan uudenlaista oppimista purkamaan totuttuja toimintatapoja ja tuomaan tilalle uusiutumista. Myös Virtuaalikylässä on tarkoituksena, että oppiminen tapahtuu sosiaalisissa verkostoissa ja vuorovaikutteisissa prosesseissa. Toimijoiden tulee vuorovaikutteisesti löytää uudelle opetusteknologialle mielekäs rooli opetuksessa, jotta käytännöt leviävät. Tällöin tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön ottaminen antaa opetettavan asian omaksumiselle lisäarvoa. (Tauriainen 2010, 24.)

KUVIO 18. Maaseutuopistojen toimintamalli Virtuaalikylän ja avoimen vuorovaikutuksen hyödyntämisessä (Tauriainen 2010, 26)

Kuviossa 18 (Tauriainen 2010, 26) kuvataan kuinka luonnonvara- ja ympäristöalan oppilaitokset yhdessä opetusmaailloineen, työssäoppimispaikkoineen ja muine yhteistyöyrityksineen loisivat Virtuaalikylään toimintamallin, jossa jakavat tieto- ja taitopääomaansa, luovat uutta tietoa ja kehittävät työkaluja tiedon rakentamiseen sekä kasvattavat sidosryhmäyhteistyön verkostoa. Opettajilla ja opiskelijoilla olisi hyvät mahdollisuudet isoon rooliin tämän prosessin toteuttamisessa. Tämä luo oppilaitoksi-

en toiminnalle avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, mitä Susanna Tauriainen on muissakin yhteyksissä painottanut. Samaten edellä kuvattu antaa perustan ja tarkoituksen toteuttaa sosiaalisen median mahdollisuuksia hevostalouden työssäoppimisessa kartoittavan kehittämistehtävän Virtuaalikylässä. Virtuaalikylän ylläpidon aktiivisuus ja innokkuus asiaan puolsi tätä ratkaisua myös.

4.3 Kehittämistehtävän tavoite Virtuaalikylässä

Kehittämistehtävän tavoitteena on kehittää uudenlaista ohjaus- ja tukimateriaalia verkkoon soveltamalla uutta tutkimustietoa ja hyödyntämällä verkossa jo olevaa valtakunnallista Virtuaalikylää, joka on opetushallituksen hankkeena tuotettu luonnonvara- ja ympäristöalan virtuaalinen oppimisympäristö. Etenkin hevosala kaipaa uusia innovatiivisia toimintaratkaisuja ja tämä työ tarjoaa yhden mahdollisuuden sillä sektorilla. Sosiaalisen median käyttämistä hevostalouden koulutuksen työssäoppimisen tukena ei ole aikaisemmin selvitetty taikka toteutettu.

Uudenlaiseksi opetusmateriaalin tekee myös se, että aikaisemmin Suomessa ei ole toteutettu hevostalouden ammatillisen perustutkintokoulutuksen työssäoppimisen valtakunnallista tukimateriaalia verkkoympäristössä. Työ rajataan kuitenkin opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen ja sen työssäoppimiseen. Siitä huolimatta sitä on vapaasti mahdollista hyödyntää näyttöperusteisessa alan koulutuksessa soveltuvin osin.

Työn tuotoksena toteutetaan verkko-oppimisympäristö työssäoppimisen tuelle Virtuaalikylään www.virtuaali.info. Tuki kohdistuu nimenomaan hevostalouden koulutukseen huomioiden sen tietyt tutkinnonosat. Nämä alla mainitut tutkinnonosat toimivat osaltaan työn rajaajina.

- 4.1.1 Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen
- 4.1.2 Yrittäminen hevostalouseläällä
- 4.2.1 ja 4.4.16 Tallin ja talliympäristön hoitaminen

Näistä tutkinnonosista kaksi ensimmäistä ovat kaikille hevostalouden koulutusohjelman opiskelijoille pakolliset. Tämä tarkoittaa sitä, että sekä hevostenhoitaja- että ratsastuksenohjaajaopiskelijoiden täytyy suorittaa nämä molemmat 10 opintoviikon laajuiset tutkinnonosat.

On tuotava esille, että tutkinnonosaa 4.1.2 Yrittäminen hevostalouseläällä ei tämän hetken tietojen mukaan toteuteta missään oppilaitoksessa suoranaisesti työssäoppimisessa, vaan oppilaitoksissa opettajajohtoisena opetuksena samoin kuin sen osaamisen osoittavat ammattiosaamisen näytöt. Siitä huolimatta sen rooli työssäoppimisessa on merkittävä, koska sitä kautta opiskelijat ja työssäoppijat saavat konkreettisimman tuntuman alan yrittäjyyteen, mikä ei missään tapauksessa ole mikään itsellinen osa alan toimintaa. Työssäoppimispaikoilla on paljon annettavaa tässä mielessä nuorille työssäoppijoille heidän yrittäjyysosaamistaan ajatellen ja työssäoppiminen tukee kyseistä tutkinnonosaa oikein ohjattuna. Tästä syystä kyseinen tutkinnonosa on sisällytetty tähän opinnäytetyöhön.

Tutkinnonosa Tallin ja talliympäristön hoitaminen on hevostenhoitajaopiskelijoille pakollinen (4.2.1), mutta ratsastuksenohjaajaopiskelijoille valittavissa kaikille valinnaisista tutkinnonosista (4.4.16). Kyseinen tutkinnonosa on myös laajuudeltaan 10 opintoviikkoa. Miksi kyseinen tutkinnonosa valittiin tähän työhön, johtuu siitä, että valinnaisuudestaan huolimatta se on ainakin kuudessa hevostalouseläällä oppilaitoksessa kahdeksasta oppilaitoksen puolesta valittuna myös ratsastuksenohjaajaopiskelijoille. On selvää, että valittavien tutkinnonosien (4.4) laajuudesta huolimatta – tai juuri siitä johtuen – oppilaitoksilla ei ole mahdollista tarjota kaikkia tutkinnonperusteissa olevia tutkinnonosia, vaan valintatarjottimelle on poimitaan oppilaitoksen oman opetus suunnitelman mukaisesti toteutettavissa olevat tarjottavat tutkinnonosat.

Tieto ”kuudessa kahdeksasta” alan oppilaitoksessa perustuu syksyn 2011 Hevostalueläälaitosten yhteistyöpäiviin, joissa oli paikalla kaikki muut koulutuksenjärjestäjät paitsi Axxell Brusaby (Kemiö) ja Koulutuskeskus Salpaus (Asikkala). Kyseisillä yhteistyöpäivillä 6. ja 7. lokakuuta 2011 Ruukin maaseutuopistolla pohdittiin juuri näiden tutkinnonosien ammattiosaamisen näyttöjä ja tutkinnonosien toteuttaminen tuli siellä esille.

Opinnäytetyöni konkreettiset tuotokset tulevat olemaan Virtuaalikäynnin luotava hevostalueläälaitoksen koulutuksen työssäoppimisen tukiympäristö sekä opinnäytteen raportti, jossa käsitellään myös tutkimuskyselyiden tulokset. Tukiympäristön sisältö selviää tarkemmin edellä mainittujen kyselytutkimusten perusteella.

4.4 Virtuaalikylä-hanke

Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä teki keväällä 2012 opetushallitukselle hankehakemuksen, jossa anoi rahoitusta hankkeelle *Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa*. Hankesuunnitelma sai myönteisen päätöksen opetushallitukselta 28.5.2012. Uusi Virtuaalikylä-hanke sai toteuttamisaikaa joulukuun 2013 loppuun saakka. Hankkeen yhteyshenkilönä toimii hankekoordinaattori Menna Rantala. (Virtuaalikylä hankepääätös 2012.)

Kyseisellä hakukierroksella opetushallitukseen tuli 41 valtionavustushakemusta, joista 15 sai myönteisen päätöksen. Hakemuksien kokonaissumma oli 3 032 936 euroa. Virtuaalikylä-hanke sai valtionavustukseen oikeuttavina kokonaismenoina 55 000 euroa, josta valtionavustuksena myönnetään enintään 70 prosenttia eli 38 500 euroa. Koska kyseessä on usean toteuttajan yhteishanke, jota hanketta hakenut kuntayhtymä hallinnoi, opetushallitus hyväksyi koordinaatiomenoina 25 000 euroa, josta valtionavustuksena myönnetään enintään 90 prosenttia eli 22 500 euroa. (Virtuaalikylä hankepääätös 2012.)

Virtuaalikylä-hankkeen tavoitteena on:

- ottaa käyttöön ja hyödyntää ympäristöön kehitettyjä sisällöntuotantovälineitä
- lisätä ja kehittää verkoston toimijoiden osaamista em. työvälineiden käytössä
- jakaa kokemuksia ja toimintatapoja toteuttaa erilaisia opintokokonaisuuksia ympäristöä ja integratiivista pedagogiikka soveltaen
- ympäristössä jo julkaistun materiaalin tehokkaampi käyttöönotto
- tuotetaan uutta materiaalia osana opetusta hyödyntäen toimijaverkostoa
- auttaa opiskelijoiden elinikäisten avaintaitojen oppimista, yleisiä työelämävalmiuksia ja lisätä ammatillista osaamista
- yhdistää oppimistapahtumien kuvaamisissa konkreettinen ammatillinen tekeminen ja sisällön tuottamisen vaatima abstrakti ajattelu
- edistää moniammatillista toteuttamista
- tukea vuorovaikutusta ja yhteistä tiedon ja kokemusten jakamista
- tarjota entistä helppokäyttöisempiä ratkaisuja toteuttaa yhteistyötä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa
- työssäoppimisen tukimateriaalin julkaiseminen hyödyntäen työpaikkaohjaajia ja opiskelijoita
- uusien vuorovaikutusvälineiden käyttöönoton toteuttaminen TOP-yritysten ja -ohjaajien välille

- opetusmaatilojen, MTT:n ja ProAgrian yhteistyön jatkaminen TilaTesti-toiminnan ja KarjaKompassi-palvelun merkeissä
- järjestää verkostolle lisäkoulutusta sisällöntuotantoon ja välineiden käyttöön
- tehdä oppilaitosvierailuja
- jokaiselle oppilaitokselle järjestetään oma Adobe Connect-päivä käyttäjätuen saamiseksi
- mahdollistaa uudistuksilla helppokäyttöisemmät sivuston toiminnot ja ylläpidon sekä päivittämiset
- käyttöön otettavat QR-koodit helpottavat sivuston käyttöä mobiililaitteilla

Hankesuunnitelman mukaan integratiivisen pedagogiikan toteuttamisen osalta olennaista on, että oppimisprosessiin yhdistetään teoriaa ja käytäntöä havainnoiden ja kuvaten työn ja toiminnan kriittisiä vaiheita sekä osaamisen kehittymistä. Oppimisprosessien tulee liittyä vahvasti aitoihin työympäristöihin. (Virtuaalikylä hankesuunnitelma 2012.)

Hankkeen yhteistyötahoina ovat mukana kaikki Virtuaalikylä-verkoston 44 luonnonvara- ja ympäristöalan ammatillista oppilaitosta. Hankkeen osatoteuttajina toimivat kahdeksan (8) verkoston oppilaitosta, joilta hankitaan ostopalveluna koko verkostoon tai sen osaan kohdistuvia kehittämistoimia. Kehittämistoimet ja niitä työstävät oppilaitokset ovat seuraavat:

1. Luonto- ja ympäristöalan toimijoiden tarpeiden kartoittaminen ja yhteistyö luontojaymparistoopetus.fi -portaalin kanssa. Osatoteuttajana Lapin ammatti-opisto, Metsäruusu.
2. Hevosalan oppilaitosten hyvien käytäntöjen levittäminen. Alan TOP-materiaalin levittäminen. Osatoteuttajana Ylä-Savon ammattiopisto, Hingunniemi.
3. Luomutuotannon näkyvyyden parantaminen Virtuaalikylässä. TilaTestin tulosten esitleminen ja Virtuaalikylän Luomu-toimijoiden yhteistyön lisääminen. Osatoteuttajana Ammatti-instituutti Iisakki, Osaran koulutila.
4. Puutarha-alan toimijoiden aktivointi ja hyvien käytäntöjen levittäminen. Osatoteuttajana Axxell, Överby.
5. Pieneläimet ja koirat toimijoiden hyvien käytäntöjen levittäminen. Osatoteuttajana Kainuun ammattiopisto, Seppälä.
6. Metsäalan toimijoiden verkoston luominen. Osatoteuttajana Tampereen ammattiopiston opetus- ja metsätila, Kuru
7. AMK-yhteistyön lisääminen valtakunnantasolla. Osatoteuttajana Koulutuskeskus Sedu, Ilmajoki.

8. Erityisten toimijoiden tarpeiden kartoittaminen eli sellaiset toimijat, joita on vain yksi tai joitain koko maassa: saamelaisinstituutti, meijerioppilaitos, kalatalousinstituutti. Osatoteuttajana Hämeen ammatti-instituutti, Sairion meijerioppilaitos. Hankkeen toimintasuunnitelman aikataulu ilmenee hankesuunnitelmasta. (Virtuaalikylä hankesuunnitelma 2012.)

4.5 Yhteistyö- ja verkostosopimus

Hankesuunnitelman mukaisesti Ylä-Savon ammattiopisto toimii osatoteuttajana opetushallituksen hyväksymässä ja Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän hallinnoimassa hankkeessa *Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa*. Osatoteuttajia on kaikkiaan kahdeksan luvun 4.4 mukaisesti. Koordinoijan puolelta yhteyshenkilönä toimii hankekoordinaattori Menna Rantala ja Ylä-Savon ammattiopiston puolesta koulutuspäällikkö Arja Aalto. Arja Aalto on myös tämän ylemmän ammattikorkeakoulun agrologiopintojen kehittämistehtävän toteuttaja ja opinnäytetyön tekijä. (Liite 3.)

Yhteistyö- ja verkostosopimuksessa osatoteuttaja sitoutuu osallistumaan Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän hankkeeseen *Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa*. Luonnonvara- ja ympäristöalan oppilaitosten ja opetusmaatilojen Virtuaalikyläverkostoa koskevan osuuden lisäksi sopimuskumppanille on varattu erillinen hankesuunnitelmassa kuvattu tehtävä. (Liite 3.)

Ylä-Savon ammattiopiston tehtävä Virtuaalikylä -hankkeessa on otsikoitu seuraavasti: *Hevosalan oppilaitosten hyvien käytäntöjen levittäminen. Alan TOP-materiaalin levittäminen*. Sopimuksen mukainen tehtävä toteutuu tämän kehittämistehtävän toteuttamisen myötä. Aikaa tehtävän toteuttamiselle on vuoden 2013 loppuun saakka, jolloin hankeaika päättyy. (Liite 3.)

Hankesopimukseen (liite 3) on kirjattu Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä/ Hämeen ammatti-instituutti korvaavan työpanosta 1 000 euron arvosta laskua vastaan, mikäli opetushallituksen avustus toteutuu haetun mukaisena. Kuten edellä tuli ilmi, opetushallitus leikkasi rahoitusta 30 prosenttia, joten työpanoksen korvaukseksi jää enintään 700 euroa tämän sopimuksen osalta.

Hankesuunnitelmaan (liite 4) on kirjattu aikataulusuunnitelma, jonka mukaan kaikkien osatoteuttajien toivotaan tehtävänsä toteuttavan. Hevosalan työssäoppimismateriaalin levittämiseksi Virtuaalilylässä on aikaa annettu vuoden 2013 loppuun eli koko hankekauden ajan. Osatoteuttajan itsensä tavoitteena on saada kyseinen materiaali valmiiksi syksyn 2012 ja viimeistään kevättalven 2013 aikana.

5 AMMATILLISEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TUTKIMUSMENETELMÄT

5.1 Tutkimusten yleinen jaottelu

Tutkimukset jaetaan kvantitatiivisiin eli määrällisiin ja kvalitatiivisiin eli laadullisiin tutkimuksiin. Erottelu ei ole kiistatonta ja tällaista karkeaa jaottelua ei pidetä kovin auttavana käytännön tutkimustyössä. Monet nykypäivän tutkijoista haluaisivat poistaa tämän vastakkainasettelun. Termit ovat kuitenkin jo niin laajalle levinneet ja yleisessä käytössä, että niiden muuttamisyrietykset koetaan hyödyttöminä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 135.)

Hirsjärvi ym. tuovat esille, että tutkimuksella on aina jokin tarkoitus, joka ohjaa tutkimusstrategisia valintoja. Tutkimus voi olla kartoittava, selittävä, kuvaileva tai ennustava. Yhteen tutkimukseen voi sisältyä useampiakin tarkoituksia ja toisaalta tarkoitus voi myös muuttua toiseksi tutkimuksen aikana. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 138.)

Kartoittavan tutkimuksen tarkoituksena on ottaa selvälle, mitä tapahtuu, etsiä uusia näkökulmia ja löytää uusia ilmiöitä, selvittää vähän tunnettuja ilmiöitä tai kehittää hypoteeseja. Tutkimuskysymyksenä kartoittavassa tutkimuksessa voi olla: Mitä tapahtuu kyseisessä koulutusohjelmassa? Miten tyypittelyt ovat suhteessa toisiinsa? Mitkä ovat keskeiset teemat? Kartoittavaa tutkimusta käytetään yleisimmin kvalitatiivisissa kenttä- tai tapaustutkimuksissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 138.)

Selittävän tutkimuksen tarkoituksena on etsiä selitystä jollekin tilanteelle tai ongelmalle ja tunnistaa todennäköisiä syy-seurausketjuja. Tutkimuskysymyksenä selittävässä tutkimuksessa voi olla: Mitkä tapahtumat, uskomukset, asenteet ja toiminnat ovat vaikuttaneet tähän ilmiöön? Kuinka nämä tekijät ovat vuorovaikutuksessa keskenään? Selittävää tutkimusta käytetään sekä kvantitatiivisissa että kvalitatiivisissa kenttätutkimuksissa ja on yleinen historiallisten tapahtumien kulkuja selvittäessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 138.)

Kuvailevan tutkimuksen tarkoituksena on esittää tarkkoja kuvauksia henkilöistä, tapahtumista ja tilanteista sekä dokumentoida ilmiöiden olennaisia, kiinnostavia piirteitä. Tutkimuskysymyksenä kuvailevassa tutkimuksessa voi olla: Mitkä ovat tässä ilmiössä esiin tulevat näkyvimmit käyttäytymismuodot, uskomukset, tapahtumat ja prosessit? Selittävää tutkimusta käytetään sekä kvantitatiivisissa että kvalitatiivisissa kenttä- ja Survey-tutkimuksissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 139.)

Ennustavan tutkimuksen tarkoituksena on ennustaa tapahtumia tai ihmisten toimintoja, jotka ovat seurauksena jostakin tietystä ilmiöstä. Tutkimuskysymyksenä ennustavassa tutkimuksessa voi olla: Mikä on tuloksena tästä ilmiöstä? Kehen ilmiön vaikutukset ulottuvat? Ennustavaa tutkimusta käytetään kokeellisissa tutkimuksissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 139.)

5.2 Kvalitatiiviset kyselytutkimukset

Opinnäytetyöhön sisällytetyt kyselytutkimukset (liitteet 4–7) ovat molemmat kvalitatiivisia eli laadullisia. Niiden tehtävänä on toimia nykyisen tilanteen kartoittajina sekä antaa suuntaviivoja tulevaisuuteen, miten hevosalan eri ammattilaiset kokevat sosiaalisen median merkityksen tulevaisuuden ammattilaisten kouluttamisen apuna. Kyselyissä pyritään hieman myös ennustamaan vastaajien halukkuutta sosiaalisen median käyttöön tulevaisuudessa, joten mukana on myös hieman ennustavaa tutkimusta.

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on todellisen elämän kuvaamista. Todellisuus voi olla moninainen, mutta sitä ei voida pirstoa osiin ihan miten tahansa. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kohteen mahdollisimman kokonaisvaltaiseen tiedon hankintaan ja tutkimiseen huomioiden, että tapahtumat vaikuttavat samanaikaisesti toisiinsa. Tutkimusaineiston kokoaminen tapahtuu luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 160–161, 164.)

Hirsjärven ym. mukaan laadullisessa tutkimuksessa on pääasiallisena tavoitteena ennemminkin löytää tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevien (totuus)väittämien todenperäisyyttä. Arvolähtökohdat on huomioitava, koska arvot luovat ymmärryksen tutkittuihin ilmiöihin. Täydellinen objektiivisuus jää myös saavuttamatta, sillä tutkijan oma osaaminen ja jo olemassa oleva tieto eivät voi olla vaikuttamatta toisiinsa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 161.)

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että ihminen itsessään on tiedon keräämisen väline. Tutkijan omat havainnot ja keskustelut tutkittavien kanssa ovat tärkeämpiä kuin erilaisilla mittausvälineillä hankittu tieto. Tiedon keräämisen apuna tarvitaan kuitenkin erilaisia lomakkeita tai testejä. Tutkimuksella saatua aineistoa tulee tarkastella monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti. Lähtökohdan tutkimukselle sanelevat haastattel-

tavien esille tuomat asiat, ei jokin teoria tai olettamus. Tutkittavat määräävät sen, mikä on tärkeää tuoda esille, ei tutkija. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164.)

Laadulliselle tutkimukselle ominaisia toimintatapoja ovat teemahaastattelut, osallistuva havainnointi, ryhmähaastattelut sekä erilaisten dokumenttien ja tekstien kielellisen sisällön analysointi. Olennaista myös on, että kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti eikä käytetä mitään satunnaisotantamenetelmää. Näin on toimittu myös tässä opinnäytetyössä, sillä kyselytutkimukset suunnattiin kaikkiin hevostalouden koulutusohjelmaa toteuttaviin oppilaitoksiin ja niiden työssäoppimispaikoille Suomessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusta toteutetaan joustavasti ja suunnitelmia voidaan muuttaa tilanteiden ja olosuhteiden mukaan. Tutkimussuunnitelma ei siis ole lopullinen, vaan se muotoutuu tutkimuksen edetessä. Tutkimustapauksia ja –aineistoja tulee käsitellä ja tulkita ainutlaatuisina tilanteina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164.)

6 AMMATILLISEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTTAMINEN

6.1 Kyselytutkimusten merkitys kehittämistehtävälle

Opinnäytetyöhön sisällytettiin kaksi eri kyselytutkimusta (liitteet 4–7). Hevostalouden opetushenkilöstölle kautta Suomen toimitettiin sähköpostitse linkki Webropolin sähköiseen kyselyyn. Linkin verkko-osoite oli <http://www.webropolsurveys.com/S/B3C1EC0E469F6C76.par>. Työssäoppimispaikkoja lähestyttiin kirjeitse ja annettiin mahdollisuus sekä paperiseen että sähköiseen vastaamiseen. Tämän kyselyn sähköinen osoite oli <http://www.webropolsurveys.com/S/F7636172AFE5D52F.par>.

Molemmissa kyselyissä aiheena oli sosiaalisen median kiinnostavuus ja hyödynnettävyys hevostalouden ammatillisen perustutkintokoulutuksen työssäoppimisessa. Toinen kysely kohdennettiin työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajille ja toinen hevostalousoppilaitosten opetushenkilöstöille, johon kuuluivat työssäoppimisen kanssa tekemisessä olevat opettajat, tallimestarit ja muut työnohjaajat.

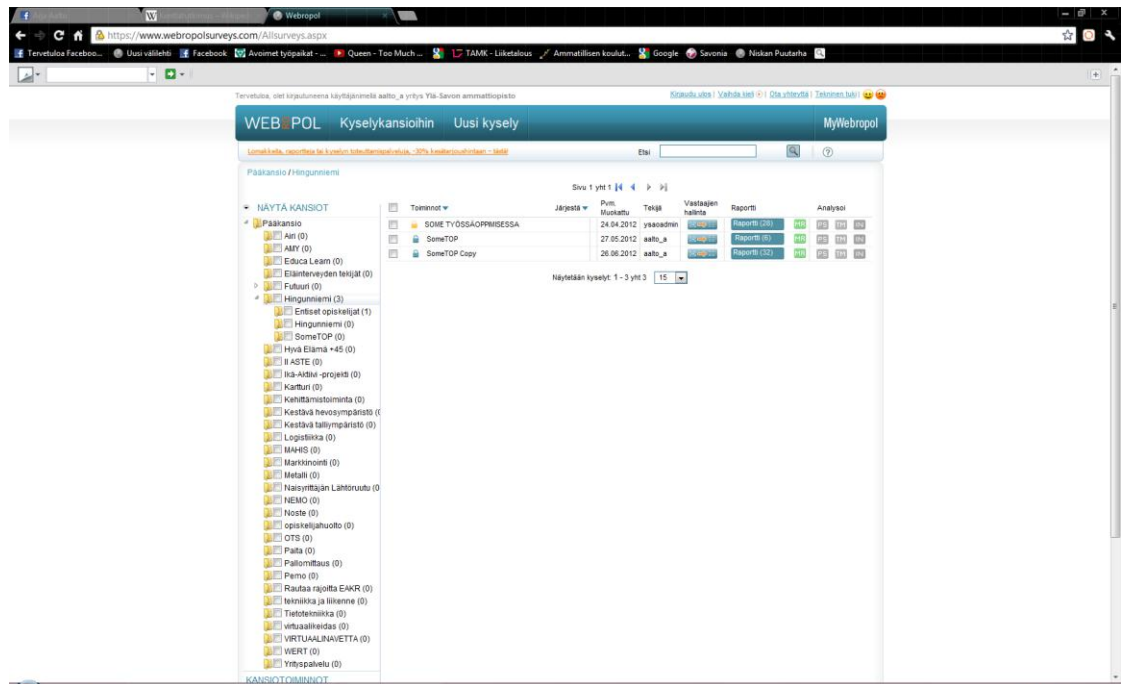
Kyselytutkimusten tavoitteena oli kartoittaa hevostalouden koulutuksen opetushenkilöstön sekä työpaikkaohjaajien nykyistä osaamista ja tulevaisuuden mielenkiintoa sosiaalisen median työvälineiden parissa. Kyselyissä haluttiin myös selvittää puolin ja toisin koettavia ongelmia työssäoppimisen toteuttamisessa.

Tutkijalla itsellään on pitkä työura hevostalouden ammatillisen koulutuksen parissa ja näin ollen oli olemassa jo tietty oletamus hevosalalla toimivien henkilöiden suhtautumisesta sosiaalisen median käyttöön alan käytännön työssäoppimisessa. Kuten kappaleessa 5.2 tuli esille, laadullisessa tutkimuksessa ei ole olennaista se, mitä tutkija ajattelee, vaan mikä on tutkittavien antama sanoma asiassa. Näin ollen oli tärkeää kartoittaa kentällä toimivien ammattilaisten suhtautuminen asiaan mahdollisimman laajalla otannalla. Tässä tapauksessa mahdollisimman laaja otanta tarkoitti sitä, että kyselyt laitettiin Suomessa kaikille niille hevostalouden koulutusohjelman koulutuksenjärjestäjien opetushenkilöstöille ja työssäoppimispaikoille, joiden yhteystiedot (sähköposti ja postiosoite) tavoitettiin.

6.2 Kyselylomakkeiden muotoutuminen

6.2.1 Kyselylomakkeiden ulkoasu

Kyselyt (liitteet 5 ja 7) toteutettiin Webropol 2.0-ohjelmalla, joka toimii niin Savonia ammattikorkeakoulun kuin Ylä-Savon ammattiopiston kyselytutkimustyökaluna. Opin- näytetyöntekijällä eli tutkijalla on työnsä mahdollistamat oikeudet luoda kyselyitä Ylä-Savon ammattiopiston Webropolin Hingunniemen toimintaympäristöön, joten sen valinta puolsi siksi paikkaansa (kuvio 19).

KUVIO 19. Kuvakaappaus tutkijan Webropol-kyselykansioiden etusivusta

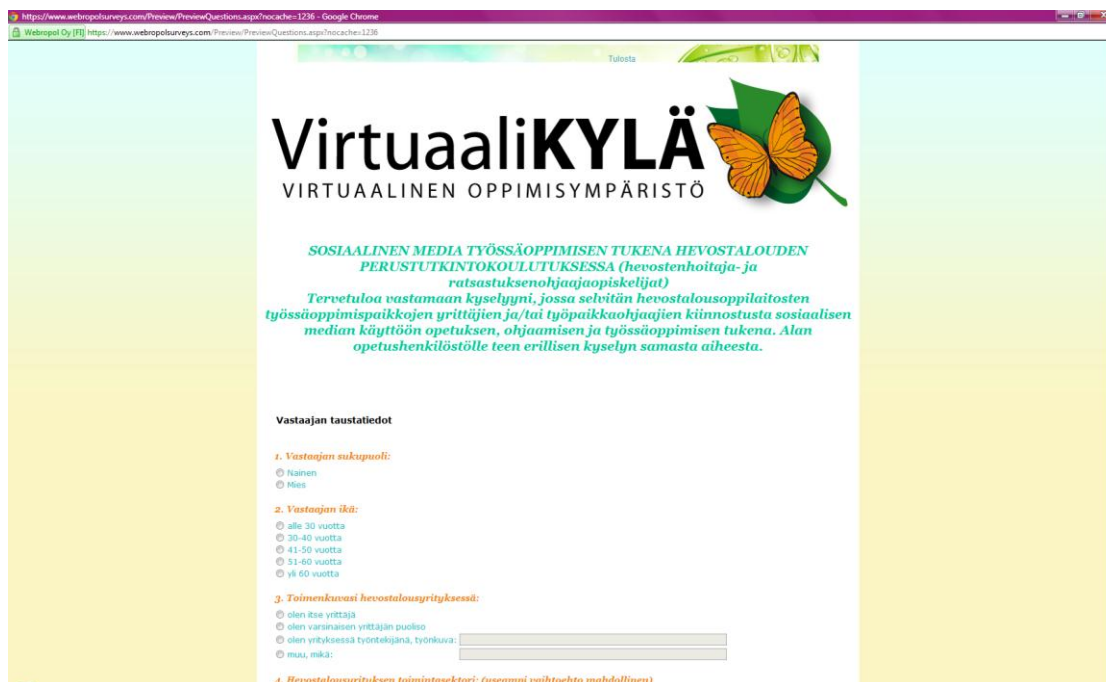
Kyselytyypiksi valittiin molemmissa kyselyissä *peruskysely*. Kyselyiden otsikot olivat SOME TYÖSSÄOPPIMISESSA opetushenkilöstölle ja SomeTOP työssäoppimispaikoille. Lisäksi kyselyn yhteenvetovaiheessa tutkija loi kolmannen kyselyn SomeTOP Copy, jossa hän yhdisti työssäoppimispaikoilta saadut paperiset lomake- ja sähköiset verkkovastaukset yhdeksi tiedostoksi.

Kyselyn ulkoasuksi valittiin molemmissa verkkokyselyissä (liitteet X ja X) kevätkesäinen vihreäsävytteinen *Summer*, jota tutkija muokkasi vielä tausta- ja tekstiväriältään lähtöväreihin paremmin soveltuvaksi (kuviot 20 ja 21). Tällä haluttiin luoda piristystä kyselylle, ettei se olisi perinteisen ankea musta-valkoinen. Webropol osoittautui hie- man kankeaksi muokkaukselle, mutta sillä menttiin, mitä oli saatavissa ohjelmalta.

Esimerkiksi logoja pystyi kyselyyn laittamaan vain yhden, jolloin päädyttiin toimeksiantajan eli Virtuaalikyylä ylläpidon logoon. Mikäli logoja olisi saanut enemmän, olisi laitettu lisäksi yhteistyökumppanin Ylä-Savon ammattiopiston logo kyselylomakkeisiin.

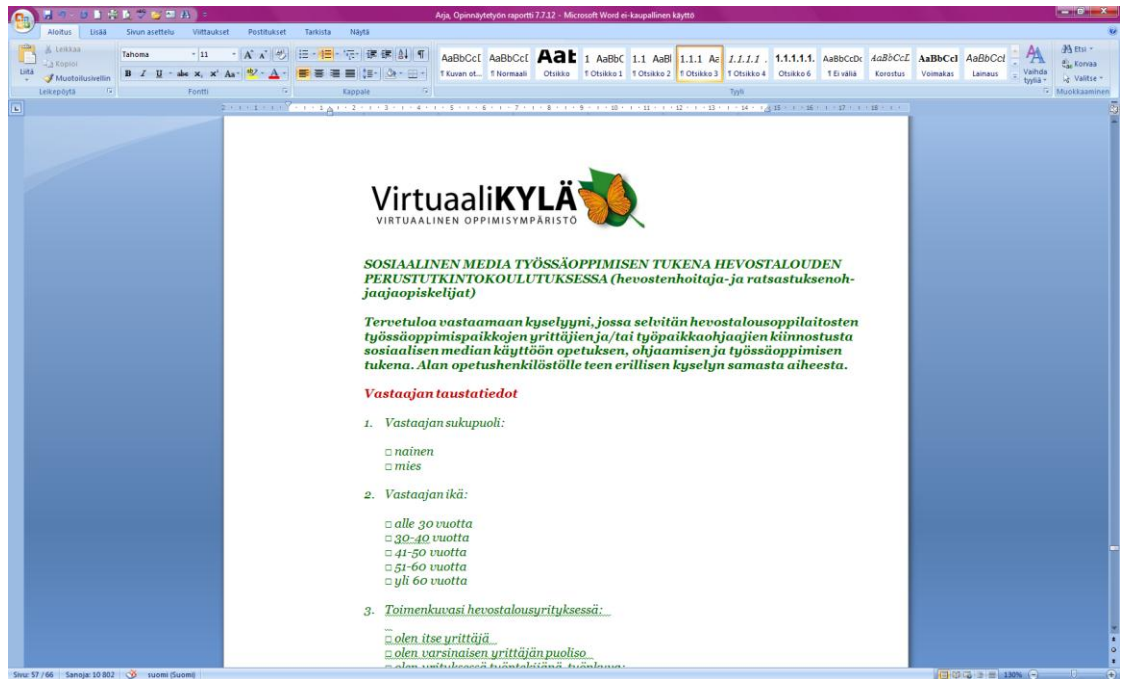

KUVIO 20. Kuvakaappaus opetushenkilöstölle suunnatun verkkokyselyn etusivun näkymästä

KUVIO 21. Kuvakaappaus työssäoppimispaikoille suunnatun verkkokyselyn etusivusta

Työssäoppimispaikoille suunnattu kirjekysely (liite 4) tehtiin Microsoft Wordin tekstinkäsittelyohjelmalla (kuvio 22). Ulkoasu noudatteli mahdollisimman pitkälle sähköisen verkkokyselyn ulkoasua.

KUVIO 22. Kuvakaappaus työssäoppimispaikoille suunnatun kirjekyselyn etusivusta.

Molemmissa kyselyissä kysymykset jakaantuivat kolmeen eri osa-alueeseen:

1. Vastaajan taustatiedot
2. Työssäoppimisen ohjaaminen
3. Virtuaalikyylä työssäoppimisen tukiympäristönä.

Osa-alueiden kysymykset olivat kuitenkin osittain erilaisia.

Kysymysvalinnoissa käytettiin valinta, monivalinta ja avoin kysymys -vaihtoehtoja. Osassa valinta ja monivalinta -kysymyksiä oli mahdollista täydentää valintaa tarkentavalla tekstillä. Kaikki kysymykset olivat vapaaehtoisia vastattavia.

Kaikissa kyselyissä oli mukana saatekirjeet. Työssäoppimispaikoille saatekirje (liite 4) oli kyselyn mukana heille postitetuissa kirjeissä. Opetushenkilöstölle saatekirje (liite 6) luotiin varsinaiselle sähköpostisivulle ja itse kysely oli sähköpostin liitteenä.

6.2.2 Kysymykset työssäoppimispaikoille

Vastaajan taustatiedot

Kyselyn ensimmäisessä osassa, kysymyksissä 1–16, kartoitettiin vastaajan taustatietoja. Vastaajat olivat siis hevostalouden yrityksiä, jotka toimivat samalla hevostalouden oppilaitosten työssäoppimispaikkoina Suomessa. Vastaajilta kysyttiin kysymyksissä 1–2 sukupuolta ja ikää. Ikähaarukkana oli alle 30 vuotta, 30–40 vuotta, 40–50 vuotta, 50–60 vuotta ja yli 60 vuotta. Kysymyksessä 3 vastaajalta haluttiin selvittää hänen toimenkuvansa yrityksessä eli onko hän itse yrittäjä, puoliso, työntekijä vai onko hänellä joku muu rooli yrityksessä. Näissä kysymyksissä oli mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Kolmannessa kysymyksessä oli kuitenkin valittavana myös täydentävä ”muu vaihtoehto” avoimena tekstikenttänä.

Kysymyksessä 4 kysyttiin yrityksen toimintasektoria hevostaloudella: Oliko kyseessä ravitalli (kilpa- ja/tai valmennus-), ratsastuskoulu, ratsujen koulutusta, valmennusta ja /tai kilpailutusta, hevosharrastetalli, hevoskasvatustoimintaa, oriasema ja/tai täysihoitotalli? Vai onko kyseessä maatilayritys, jossa on hevosalan yritystoimintaa? Vai onko yrityksellä jotain muuta hevostalouteen liittyvää toimintaa, jota ei edellä mainittu? Tässä kysymyksessä oli mahdollisuus valita useampi vastausvaihtoehto ja täydentää halutessaan omalla kirjoitetulla vastauksella.

Kyselyn taustatiedoissa kysymyksissä 5–8 kysyttiin yrityksen ikää, toimintapaikkakuntaa, yrityksen työntekijöiden lukumäärä mukaan lukien itse yrittäjä(t) sekä yrityksen hevosten lukumäärää. Nämä kaikki olivat avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat saivat kirjoittaa vastauksensa itse.

Kysymyksissä 9–16 kartoitettiin taustatietoina vastaajien mahdollisuuksia, osaamista ja mielenkiintoa yleensäkin erilaisten tieto- ja viestintätekniikkaan (TVT) liittyvien laitteiden ja ohjelmistojen toimintaan ja käyttöön:

9. Mitä mobiili ja/tai atk-laitteita teillä on käytettävissä yrityksen toiminnassa? (monivalinta vaihtoehdoista pöytäpuhelin, perinteinen matkapuhelin, älypuhelin, miniläppäri, tablet, kannettava tietokone, pöytätietokone tai muu, mikä)
10. Käytätkö Internetiä työssäsi tai vapaa-ajallasi? (kyllä/en -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)
11. Onko sana "sosiaalinen media" tuttu? (kyllä/ei -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)

12. Käytätkö työssäsi tai vapaa-ajallasi jotain sosiaalisen median ympäristöä? (kyllä/en -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)
13. Miten yrityksessäsi (tai yrityksessä, jossa työskentelet) on huomioitu sosiaalisen median hyödynnettävyys toiminnan markkinoinnissa? Onko yrityksellänne omat nettisivut? (avoin vastaus)
14. Onko sana "mobiiliohjaus" ennestään tuttu? (sanaan palataan kysymyksessä 26) (kyllä/ei -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)
15. Onko sinulla kokemusta sähköisistä oppimisympäristöistä omissa opiskeluisasi, työssäsi tai vapaa-ajallasi? (kyllä/ei -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)
16. Onko sinulla ollut missä määrin mahdollista kouluttautua edellä ja alla mainittujen sähköisten ympäristöjen ja välineiden käyttöön(taulukko 6)?

TAULUKKO 6. Kysymys 16, jossa piti laittaa rastit tai täpät sopiviin ruutuihin

	<i>älypuhelin</i>	<i>tabletti</i>	<i>lappari</i>	<i>tietokone yleensä</i>	<i>muu väline, mikä:</i>	<i>Internetin käyttö</i>	<i>sosiaalisen median työkalut</i>	<i>muu ympäristö, mikä:</i>
<i>tarvittaessa</i>								
<i>ei niin paljon kuin haluaisin</i>								
<i>ei kiinnostuta kouluttautua</i>								
<i>kiinnostaa, mutta aika ei riitä</i>								
<i>en tiedä, missä kouluttautua</i>								

Taustatietokysymysten tarkoituksena oli antaa vastauksien ryhmittelymahdollisuuksia hevostalouselämyksen erilaisten muuttuvien tekijöiden suhteessa ja puitteissa. Vaikuttaako TVT-laitteiden ja ohjelmistojen käyttöön sukupuoli, ikä, yritystoiminnan suuntaus, yrityksen ikä ja/tai yrityksen koko?

Työssäoppimisen ohjaaminen

Kyselyn toisessa osassa, kysymyksissä 17–26, kartoitettiin yrityksen toimimista työssäoppimispaikkana ja yhteistyökuvioita oppilaitosten kanssa:

17. Minkä hevostalousoppilaitoksen työssäoppimispaikkana yrityksesi toimii? (monivalinta, jossa mukana kaikki hevostalouden koulutusohjelman kahdeksan koulutuksenjärjestäjän yhdeksän oppilaitosta Suomessa)
18. Miten opettajat ottavat yhteyttä liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen? (monivalinta: vierailut, puhelin, sähköposti, sosiaalinen media, kirjeet, muu/mikä)
19. Missä tilanteissa opettajat ottavat yhteyttä liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen? (avoin vastaus)
20. Oletko saanut mielestäsi riittävästi koulutusta työpaikkaohjaajana toimimiseen? (kyllä/en -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)
21. Koetko, ettet saa riittävästi oppilaitoksista tukea työssäoppijoiden ohjaamiseen? (kyllä/en -valinta)
22. Missä asioissa ja minkälaista tukea kaipaat lisää? (avoin vastaus)
23. Olisitko valmis osallistumaan lähikoulutukseen päiväksi tai kahdeksi? (monivalinta: joku oppilaitos(mikä, muu paikka, oma yritys, en tarvitse, en ennäätä)
24. Miten koet voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta? (kyllä/ei -valinta ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle)
25. Olisiko joku/jotku seuraavista netissä toimivista ympäristöistä sinulle sopiva koulutus- ja tukimuoto työssäoppimisen ohjaamiseen? (monivalinta: Adobe Connect, Skype, Blogi, Wiki, Chat, Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, Flickr, muu/mikä)
26. Miten mielestäsi mobiiliohjausta voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän työpaikkaohjaajien tukemisessa? Mobiililaitteita ovat helposti mukana kuljetettavat kuten peruskännykkä, älypuhelin, tabletti, miniläppäri, kämmentietokone. (avoin vastaus)

Kysymyksissä mainittu tuki ja koulutus tarkoittavat sitä tukea ja koulutusta, mitä hevostalousalan oppilaitokset antavat työssäoppimispaikoilleen. Tämä tuotiin esille myös itse kyselyssä heti osa-alueotsikon jälkeen.

Kyselyn toisen osa-alueen kysymyksillä oli tavoitteena ottaa selville niin nykyiset toimivat ja hyvät käytänteet kuin ennen kaikkea ne ongelmakohdat, jotka hiertävät alan yrittäjiä suhteessa alan ammatilliseen perustutkintokoulutukseen. Hevostalousalan

yrittäjäkentältä tulee välillä varsin kriittistäkin palautetta alan oppilaitoksien toiminnasta kouluttajina sekä alan opiskelijoiden osaamisesta työssäoppimisjaksojen aikana. Palaute tulee esille alan ammattilehtien artikkeleissa ja yleisöpalstoilla, sosiaalisessa mediassa (Facebook, Hevostalli.net), yhteisissä koulutuksen ja yrittäjien ammattifoorumeissa ja -seminaareissa, alan messu- ja kilpailutapahtumissa, suoraan opettajille sekä opiskelijoiden välittämänä. Asioista keskustellaan tilanteissa, joissa alan ammattilaiset kohtaavat toisiaan. Tässä kyselyssä annettiin yrittäjäkentälle Suomen mitta-kaavassa merkittävä mahdollisuus purkaa kokemiaan epäkohtia alan koulutuksen osalta ja tuoda esille korjaavia vaihtoehtoja.

Kyselyssä haluttiin tuoda yrittäjille esille kysymyksen muodossa vahvasti kehittyvä TVT-kenttä sosiaalinen media, jonka monipuolinen käyttö hevostalousalalla on tutkijan kokemuksen mukaan kuitenkin vielä varsin vähäistä. On tärkeää, että alan työssäoppimispaikat tietävät, että tarpeellisiksi koettaville koulutus- ja ohjaustilanteille voidaan luoda muukin ympäristö kuin henkilökohtainen tapaaminen tai perinteinen kahden henkilön välinen puhelinkeskustelu. Akuuteissa neuvontatilanteissa edellä mainitut puoltavat varmasti edelleenkin paikkaansa ja niitä ei saa unohtaa muutenkaan yhteistyökuvioissa, mutta niiden ohelle ja täydennykseksi on jo nykytekniikalla mahdollista luoda erilaisia toimivia toimintaympäristöjä.

Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä

Kolmannen osa-alueen kysymykset 27–32 keskittyivät Virtuaalikylä-oppimisympäristön tutuksi tekemiseen sekä vapaan palautteen antamiseen kyselyn tekijälle ja oppilaitoksille.

27. Onko oppimisympäristö ”Virtuaalikylä” (www.virtuaali.info) sinulle tuttu? Mitä mieltä olit Virtuaalikylästä?
28. Olisitko kiinnostunut käyttämään ja hyödyntämään Virtuaalikylään luotavaa työssäoppimisen tukiympäristöä (työssäoppimispaikat, oppilaitokset – ja myöhemmin myös työssäoppijat)?
29. Minkälaista sisältöä kyseiseen ympäristöön haluaisit?
30. Palautetta kyselyn laatijalle:
31. Vapaa palaute hevostalousalan oppilaitoksille yleensä. Palaute menee perille syksyn 2012 hevostalousoppilaitosten yhteistyöpäivillä.

Ellei Virtuaalikylä ollut ennestään tuttu, vastaaja pyydettiin tutustumaan siihen kyselyyn vastatessaan. Kehittämistehtävän uutena tuotoksena on tarkoitus luoda Virtuaa-

likylään oma ympäristö, jossa hevostalouden työssäoppimispaikat ja oppilaitokset voisivat kohdata toisiaan. Ympäristön tarkoituksena on pitää esillä tuki- ja ohjaus- ja opetusmateriaalia sekä luoda tarpeen mukaan linkityksiä muihin sosiaalisen median ympäristöihin, mikäli ne koetaan pelkkää Virtuaalilylää toimivimmiksi. Kyselyn tehtävänä on antaa suuntaviivaa kyseisen ympäristön sisällölle.

Vapaasta palautteesta kyselyn laatija haluaa vastauksia alan yrittäjiltä kyselyn toteutukselle, tärkeydelle ja merkitykselle. Palaute oppilaitoksille yleensä otetaan myös kehittävänä vastaan ja välitetään kyselyn tekijältä eteenpäin.

6.2.3 Kysymykset opetushenkilöstöille

Vastaajan taustatiedot

Kyselyn ensimmäisessä osassa, kysymyksissä 1–12, kartoitettiin tässäkin kyselyssä vastaajan taustatietoja. Vastaajat olivat hevostalouden ammatillisen perustutkintokoulutuksen opetushenkilöstä. Vastaajilta kysyttiin kysymyksissä 1–2 sukupuolta ja ikää. Ikähaarukkana oli alle 30 vuotta, 30–40 vuotta, 40–50 vuotta, 50–60 vuotta ja yli 60 vuotta. Kysymyksessä 3 vastaajalta haluttiin selvittää hänen asemaansa koulutusorganisaatiossa. Vaihtoehtoina olivat esimies, opettaja/lehtori/aikuiskouluttaja, tallimestari tai hevostenhoitaja. Näissä kysymyksissä oli mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Kolmannessa kysymyksessä oli kuitenkin valittavana myös täydentävä ”muu vaihtoehto” avoimena tekstikenttänä. Kysymyksessä 4 kysyttiin työskenteleekö vastaaja opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa (nuoret opiskelijat), näyttöperusteisessa koulutuksessa (aikuisopiskelijat) vai molemmissa.

Opetushenkilöstölle suunnatussa kyselyssä tutkija jätti tarkoituksella pois kysymyksen, missä oppilaitoksessa vastaaja työskentelee. Poisjättämisellä haluttiin varmistaa vastaajan pysymistä tuntemattomana ja lisätä vastaajalle sitä tunnetta, ettei kyselyssä ole tarkoituksena selvittää asioita yksilö- tai edes oppilaitostasolla, vaan luoda yleiskuva koko hevostalouden opetuksen toimintasektorille. Alan oppilaitoksilla on kuitenkin varsin tiiviit kontaktit keskenään ja henkilöstö tuntee aika hyvin toisiaan.

Kysymyksissä 5–12 kartoitettiin taustatietoina vastaajien mahdollisuuksia, osaamista ja mielenkiintoa erilaisten tieto- ja viestintäteknikkaan (TVT) liittyvien laitteiden, toimintojen ja ohjelmistojen käyttöön:

5. Onko sinulla kokemusta sähköisistä oppimislustoista ja verkko-oppimisympäristöistä (esim. Blackboard, Moodle, Fronter, Optima, Pedanet ja Opit)? (monivalinta: käytän pääsääntöisesti, yhtenä menetelmänä muiden joukossa, muiden tukena, satunnaisesti, omissa opinnoissani tai en ollenkaan)
6. Luettele, mitä sähköisiä oppimislustoja ja/tai verkko-oppimisympäristöjä olet käyttänyt: (avoin vastaus)
7. Kuinka paljon olet käyttänyt Internetistä löytyvää materiaalia opetuksessasi? (valinta: erittäin paljon, paljon, jonkin verran, vähän tai en ollenkaan)
8. Tunnistatko sanan mobiililaitte? (valinta: kyllä ja lisäksi avoin kenttä täydennykselle mitä laitteita, kuullut joskus tai ei mitään käsitystä)
9. Mitä mobiili- ja atk-työvälineitä sinulla on käytettävissä työnantajasi taholta? (monivalinta: perusmatkapuhelin, älypuhelin, tablet, miniläppäri, läppäri, pöytätietokone tai joku muu)
10. Mitä mobiili- ja atk-välineitä sinulla on käytettävissä vapaa-ajallasi? (monivalinta: perusmatkapuhelin, älypuhelin, tablet, miniläppäri, läppäri, pöytätietokone tai joku muu)
11. Minkälaista kokemusta sinulla on sosiaalisesta mediasta ja sen käytöstä opetuksessa ja ohjaamisessa? (valinta: säännöllisesti, satunnaisesti, muutoin työssäni, en käytä tai en tiedä, mitä tarkoittaa)
12. Minkälaista kokemusta sinulla on sosiaalisen median käytöstä vapaa-ajallasi? (valinta: aktiivisesti, satunnaisesti, en käytä tai en tiedä, mitä tarkoittaa)

Taustatietokysymysten tarkoituksena oli antaa vastauksien vastaavanlaiset ryhmittelymahdollisuudet kuin yrittäjille suunnatussa kyselyssäkin. Vaikuttaako TVT-laitteiden ja ohjelmistojen käyttöön sukupuoli, ikä ja/tai toimenkuva? Minkälaiset tekniset mahdollisuudet työnantajilla on tarjota opetushenkilöstölleen? Tässä kyselyssä menttiin sähköiseen viestintämaailmaan syvemmälle kuin yrittäjille suunnatussa, koska nykypäivän opetushenkilöstöllä oletettiin työn vaatimuksena olevan jo jonkunlaisen perusosaamisen näistä asioista.

Työssäoppimisen ohjaaminen

Kyselyn toisessa osassa, kysymyksissä 13–25, kartoitettiin opetushenkilöstön kokemuksia työpaikkaohjaajien tukemisesta työssäoppimisen ohjaajina:

13. Toimitko työssäsi työssäoppimisen parissa? (kyllä/en -valinta ja täydennysmahdollisuus, millä tavalla mahdollisesti toimii)

14. Kuinka paljon työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajat tarvitsevat mielestäsi tukea työssäoppijoiden ohjaamisessaan? (valinta: erittäin paljon, paljon, vaihtelevasti, satunnaisesti, vähän ja erittäin vähän)
15. Onko tuen tarve isompi kuin mitä sinä nykyisin pystyt työssäsi sitä heille tarjoamaan? (kyllä/ei -valinta)
16. Minkälaisissa asioissa työpaikkaohjaajat lähestyvät sinua oppilaitoksen edustajana? (avoin vastaus)
17. Millä tavoin ja milloin työpaikkaohjaajat lähestyvät sinua edellä mainituissa asioissa? (monivalinta: vierailut, muuten tavattaessa, puhelin, sähköposti, verkkoalustat, sosiaalinen media, muu/mikä)
18. Oletko sitä mieltä, että jokin verkko-oppimisympäristö olisi mielekäs ympäristö työpaikkaohjaajan opastamisessa? (kyllä/ei -valinta)
19. Miten koet, voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta? (kyllä/ei -valinta)
20. Oletko itse halukas käyttämään sosiaalisen median työkaluja tässä tarkoituksessa? (kyllä/ei -valinta)
21. Kerro, mitä mobiiliohjaus voi mielestäsi pitää sisällään. Miten sen avulla voidaan tukea työssäoppijaa ja/tai työpaikkaohjaajaa? (avoin vastaus)
22. Oletko itse halukas käyttämään mobiiliohjausta työssäoppimisen tukena? Miten mielestäsi mobiiliohjausta voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän työpaikkaohjaajien tukemisessa? Mobiililaitteita ovat helposti mukana kuljetettavat kuten peruskännykkä, älypuhelin, tabletti, miniläppäri, kämmentietokone. (avoin vastaus)
23. Onko sinulla ollut missä määrin mahdollista kouluttautua sähköisten ympäristöjen ja työvälineiden (älypuhelin, tablet, läppäri, tietokone jne.) käyttöön työtai vapaa-ajallasi? (kyllä/en -valinta)
24. Mikä on käsityksesi työpaikkaohjaajien suhtautumisesta sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjaamisessa? (avoin vastaus)
25. Mikä on käsityksesi työssäoppijoiden suhtautumisesta sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjaamisessa? (avoin vastaus)

Kyselyn toisen osa-alueen kysymyksillä oli tavoitteena ottaa selville vastaavasti opetuspuolen näkökulma työssäoppimisen ohjaamisen olemassa oleviin käytänteisiin sekä ennen kaikkea mikä osaaminen, halukkuus ja mahdollisuus sillä sektorilla on kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksia työssäoppimisen tukemisessa. Vai kevatko opettajat ym., että tällaiselle ohjaamisenmenetelmälle ei ole tarvetta ollenkaan?

Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä

Kolmannen osa-alueen kysymykset 26–30 keskittyivät tässäkin kyselyssä Virtuaalikylä-oppimisympäristön tutuksi tekemiseen sekä vapaan palautteen antamiseen kyselyn tekijälle ja oppilaitoksille.

26. Onko Virtuaalikylä (www.virtuaali.info) sinulle tuttu? (monivalinta: kyllä eri toimintavaihtoehtoin ja ei)
27. Kenelle olet itse esitellyt Virtuaalikylää? (monivalinta: opiskelijoille, kollegoille, työpaikkaohjaajille, ystäville, muille, en kenellekään)
28. Miten koet, voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää Virtuaalikylään luotavan tukiympäristön kautta? (kyllä/ei -valinta)
29. Oletko itse halukas käyttämään Virtuaalikylä-oppimisympäristöä työssäoppimisen tukiympäristönä? (kyllä/ei -valinta)
30. LOPUKSI palautetta kyselyn laatijalle: (avoin vastaus).

Vaikka Virtuaalikylä-oppimisympäristön toimintaa markkinoidaan luonnonvara- ja ympäristöalan oppilaitoksille aktiivisesti ja tavoite on, että kaikki alan oppilaitokset tuottavat sinne materiaalia, ei ympäristö ole vielä tuttu läheskään kaikille hevostalousalan oppilaitoksissa opetuspuolella työskenteleville. Kyselyllä haluttiin omalta osaltaan markkinoida Virtuaalikylän toimintaa lisää sekä kartoittaa, mikä on nykytilanne sen käyttämisen suhteen.

6.3 Kyselytutkimuksen toteuttaminen työssäoppimispaikoille

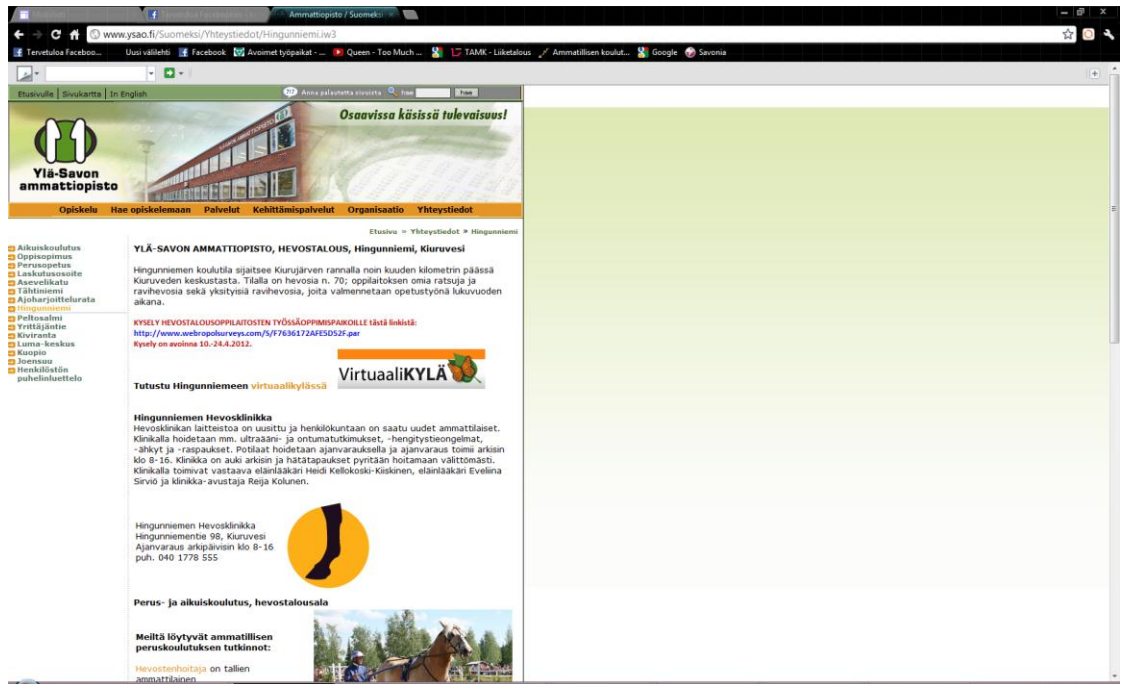
Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyön vaatima uusi tutkimustieto toteutettiin tässä kehittämistehtävässä kahdella erillisellä kyselytutkimuksella. Toinen suunnattiin hevostalouden ammatillisen koulutuksen työssäoppimispaikoille ja niiden työpaikkaohjaajille Suomessa. Nämä työssäoppimispaikat ovat hevostalousalan yrityksiä kuten ravivalmennus- ja kilpatalleja, ratsastuskouluja, oriasemia, hevoskasvatustalleja, hevosharrastetalleja jne. Työssäoppimispaikkoja on myös ulkomailla, mutta tämä kysely suunnattiin vain kotimaassa toimiville alan yrittäjille.

Jo yksistään Ylä-Savon ammattiopistolla on tehty työssäoppimisen puitesopimus yli 80 hevostalouden työssäoppimispaikan kanssa. Tämän lisäksi pyydettiin yhteystiedot kaikilta muilta hevostalousoppilaitoksilta heidän työssäoppimispaikoistaan. Tiedot saatiin Harjun oppimiskeskukselta, Ruukin maaseutuopistolta, sekä KPEDUn (Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä) Kaustisen ja Perhon koulutusyksiköistä.

Kaiken kaikkiaan kotimaisia työssäoppimispaikkoja, joille kysely lopulta lähetettiin, kertyi 186. Nämä työssäoppimispaikat sijaitsevat maantieteellisesti pohjoinen–etelä - sektorilla Kolarista Hankoon. Itäisin työssäoppipaikka löytyy Enosta ja läntisin Vaasasta. Mukana otettiin kaikki tutkimuksen tekijälle ilmoitetut kotimaiset alan työssäoppimispaikat. Mukaan ei otettu kuitenkaan niitä yrityksiä, joiden yrittäjä toimi opettajana tai tallimestarina jossain näistä alan oppilaitoksista. Heidän toivottiin vastaavan opetushenkilöstölle suunnattuun kyselyyn ja heidän kaksoisroolistaan johtuen yhteydenpito oppilaitokseen on muutenkin tiiviimpi kuin muiden yrittäjien. Osa työssäoppimispaikoista on oppilaitosten yhteisiä.

Tällä kyselyllä oli työsuunnitelman mukaisesti tarkoitus selvittää alan yrittäjien ja sitä kautta myös työpaikkaohjaajien kiinnostusta sosiaaliseen mediaan sekä halukkuutta käyttää sitä tukemassa heidän omaa rooliaan työssäoppimisen ohjaajina. Samalla selvitettiin, miten ylipäättensä Internet verkon käyttäminen on kyseisten yrittäjien hallinnassa ja miten tuttuja siihen liittyvät termit ovat. Tämän lisäksi kyselyllä kartoitettiin mobiililyökalujen tunnettavuutta ja yrittäjien kiinnostusta mobiiliohjauksen hyödyntämiseen alalla. Kyselyn sisältöä käytiin läpi opinnäytetyön ohjauskeskusteluissa.

Alkuperäisen työsuunnitelman mukaisesti kyselyt hevostalouden perustutkintokoulutuksen työssäoppimispaikoille toteutettiin sekä perinteisenä kirjeenä (liite 4) että sähköisenä (liite 5) Webropolin kyselyohjelman kautta. Kirjeenä kysely laitettiin kaikille josenkin takia, että sähköpostiosoitteita ei ollut kovin monellekaan saatavissa. Kaiken kaikkiaan tavoitettavuutta pidettiin kirjeenä parhaimpana. Kyselyyn vastaamisen helpottamiseksi kirjeessä oli paperinen kyselylomake saatekirjeineen sekä valmiiksi maksettu ja vastausosoitteella kirjoitettu (Ylä-Savon ammattiopisto / Arja Aalto, Hingunniementie 98, 74700 Kiuruvesi) HELPOSTI-vastauskuori. Saatekirje sisälsi myös webosoitteen Ylä-Savon ammattiopiston Hingunniemen koulutusyksikön sivulle, jossa oli suora linkki Webropol-kyselyyn (kuvio 23).

KUVIO 23. Ylä-Savon ammattiopiston Hingunniemen hevostalouden koulutusyksikön etusivu, jossa oli linkki työssäoppimispaikkojen kyselyyn Virtuaalikyylän logon yläpuolella

Kysely postitettiin 10.4.2012 ja vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa eli 24.4.2012 saakka. Kyselyn tekijältä jäi huomioimatta vastausajan määritysvaiheessa nykyisen ”kakkospostin” hitaus. Kaikki kyselykirjeet (186 kpl) lähtivät liikkeelle Ylä-Savon ammattiopistolta Kiuruvedeltä pääsiäisen jälkeisenä tiistaina 10.4. aamupäivällä lähtevän postin mukana Itellan kuljettamana. Siirto Kuopioon lajitteluun on tapahtunut vasta samana iltana. Lähialueet tavoittivat kirjeensä torstaina 12.4., mutta valtaosa sai sen vasta perjantaina 13.4.2012. Tästä johtuen kaikki 30.4.2012 mennessä tulleet vastauskirjeet huomioitiin. Sen jälkeen kirjeitä ei enää saapunutkaan. Sähköinen vastausmahdollisuus sulkeutui alkuperäisen suunnitelman mukaan 24.4. klo 21:00.

Se, että vastaajille annettiin mahdollisuus vastata joko kirjeitse tai verkon kautta, kertoo omalta osaltaan siitä, mikä halukkuus työpaikkaohjaajilla on Internetin käyttöön. Kysymysten määrän tavoitteena oli 30 ja siinä lähes pysyttiin. Lopulliseksi kysymysten määräksi muotoutui 32 ja ne jakaantuivat kolmeen osa-alueeseen:

1. Vastaajan taustatiedot
2. Työssäoppimisen ohjaaminen
3. Virtuaalikyylä työssäoppimisen tukiympäristönä.

Kysely testattiin ennen lähettämistä kolmella työssäoppimispaikan työpaikkaohjaajalla, joista yksi oli myös hevostalousoppilaitoksessa opettajana.

Kysely lähetettiin Suomessa 186 hevostalouden ammatillisen peruskoulutuksen työssäoppimispaikalle, joten mahdollisuus olisi ollut varsin laajaan kattavuuteen. Kyselyyn saatiin kuitenkin vain 32 vastausta. Vastauksista 29 tuli kirjeitse ja kolme (3) vastasi annetun sähköisen osoitteen kautta suoraan Webropoliin. Peräti 30 kertaa kolmen vastanneen lisäksi oli Webropolissa käyty kuitenkin tämän kyselyn osalta vierailemassa vastaamatta. Lopulliseksi vastausprosentiksi muodostui 17,2. Tämä jäi lähes puoleen tavoitellusta minimistä, mikä oli 30 prosenttia. Toisaalta vastaamattomuuskin kertoo jotain asian kiinnostavuudesta.

6.4 Kyselytutkimuksen toteuttaminen opetushenkilöstölle

Toinen kyselytutkimus suunnattiin hevostalouden opetushenkilöstölle kautta Suomen. Kohteena olivat kaikki hevostalouden koulutuksenjärjestäjät. Opetushenkilöstöön luettiin tässä hevostalouden esimiehet, opettajat, tallimestarit ja muut tallityönohjaajat, mikäli niitä oppilaitoksissa oli. Opettajat olivat pääsääntöisesti ammattiaineiden opettajia. Oppilaitoksittain vaihteli melkoisesti, miten työssäoppimisen ohjaaminen oli järjestetty. Osassa oppilaitoksia tehtävä kuului ryhmänohjaajille. Osassa tehtävä oli keskitetty yhdelle henkilölle, joka hoiti kaikki työssäoppimispaikkakontaktit ja ohjaukset. Osassa oppilaitoksia tehtävä oli jaettu useamman opettajan kesken. Kahdesta hevostalouden oppilaitoksesta ei saatu mitään kontaktia tai palautetta järjestettäviin kyselyihin, joten ne jätettiin kyselyiden toteuttamisen ulkopuolelle. Yhteydenpito oppilaitoksiin hoidettiin sähköpostitse.

Koska oli oletus, että opetushenkilöstöllä täytyy jo koulutuksensa ja työnsä vuoksi olla tietty perusosaaminen verkkotyöskentelyyn, heille suunnattu kysely kohdistettiin enemmän ammatilliseen käyttötarpeeseen. Näkevätkö koulutusalan ammattilaiset tarvetta tällaiselle työssäoppimisen verkkotuella ja jos, niin minkälaista tukea he kokevat yrittäjien tarvitsevan. Opetushenkilöstön täytyy pystyä vastaamaan sähköiseen kyselyyn, joten heille ei paperista versiota lähetetty. Kyselyn sisältöä käytiin läpi opinäytetyön ohjaajien kanssa.

Opetushenkilöstön kyselylomaketta testattiin ennakkoon Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden opettajilla ja tallimestareilla. Palautetta tuli lähinnä kysymysten muotoilusta ja lomaketta korjattiin niiltä osin.

Kyselyn toteuttamisen aikaväli oli sama kuin työssäoppimispaikoille suunnatun kyselynkin eli se avautui 10.4. ja sulkeutui 24.4.2012. Kyselystä ei vastausajan lyhyden

takia jätetty muistutusviestiä. Kysely onnistui teknisesti moitteitta ja toimi niin kuin pitikin.

Vaikka kyselyn tekijällä on vahva verkostotuntemus hevostalouden koulutuksen ammattilaisten kanssa, tuotti oppilaitoskohtaisten sähköpostilistojen laatiminen odottamattomia ongelmia. Yhtä vaille kaikilla yhdeksällä (9) hevostalousoppilaitoksella löytyi henkilöstön nimilista heidän verkkosivuiltaan, mutta pääsääntöisesti ne osoittautuivat enemmän tai vähemmän vanhentuneiksi. Yllättävää oli sekin, ettei tutuilta kontaktihenkilöiltä oppilaitoksissa saanutkaan apua nimilistojen kokoamiseen siinä määrin kuin oli oletus. Virhe tekijältä oli se, ettei heitä tullut lähestyttyä muuta kuin sähköpostitse. Puhelin olisi tuottanut todennäköisesti paremman tuloksen vastaajien määrään.

Tekijän työhistoriasta johtuen Ylä-Savon ammattiopisto ei tuottanut ongelmia. Sen kohderyhmä oli helppo saavuttaa. Kahdesta oppilaitoksesta tuli parissa päivässä korjausviesti henkilöstölistaan. Ansaittu kiitos tästä kuuluu Asikkalaan koulutuspäällikkö Seppo Leppäselle ja Kaustisille opinto-ohjaaja Taru Siekinen-Siljalalle. Tämä oppilaitos, jolta kattava henkilöstölista puuttui verkkosivuiltaan, ei ollut sitä halukas antamaan muutenkaan tietosuojasyistä. Postitus hoidettiin esimiehen nimeämän henkilön kautta. Kaksi oppilaitoksista ei ottanut kyselyyn mitään kontaktia tai kiinnostusta, joten niiden osalta mahdolliset virheet postituslistoissa eivät tulleet selville. Loput kolme jäivät verkkosivuilta poimittujen yhteystietojen varaan, mutta muutoin näistä oppilaitoksista oltiin yhteydessä tutkijaan ainakin yhden henkilön toimesta vastausviestinä sähköpostitse.

Oikean kohderyhmän löytäminen oppilaitoksista tuotti siten melkoisia vaikeuksia ja jäi pääsääntöisesti saavuttamatta sillä tarkkuudella, millä kyselyn tekijä olisi toivonut. Kysely lähti tarpeettoman monelle. Sama postitusongelma oli ilmennyt Riitta Alasalmella agrologi (ylempi amk) opintojen opinnäytetyössään Ammattietiikan opettaminen verkossa – Tuotantoeläinten eettisen hoidon verkkomateriaali Virtuaalikylässä (Alasalmi 2010, 33–34).

Kysymysten määräksi muotoutui 30 ja ne jakaantuivat samaan kolmeen osaluueeseen kuin työpaikkaohjaajille suunnatut kyselyt:

1. Vastaajan taustatiedot
2. Työssäoppimisen ohjaaminen
3. Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä.

Vastausmahdollisuus oli opetushenkilöstöllä vain sähköpostitse saadun linkin kautta Webropolin sähköiseen kyselyyn.

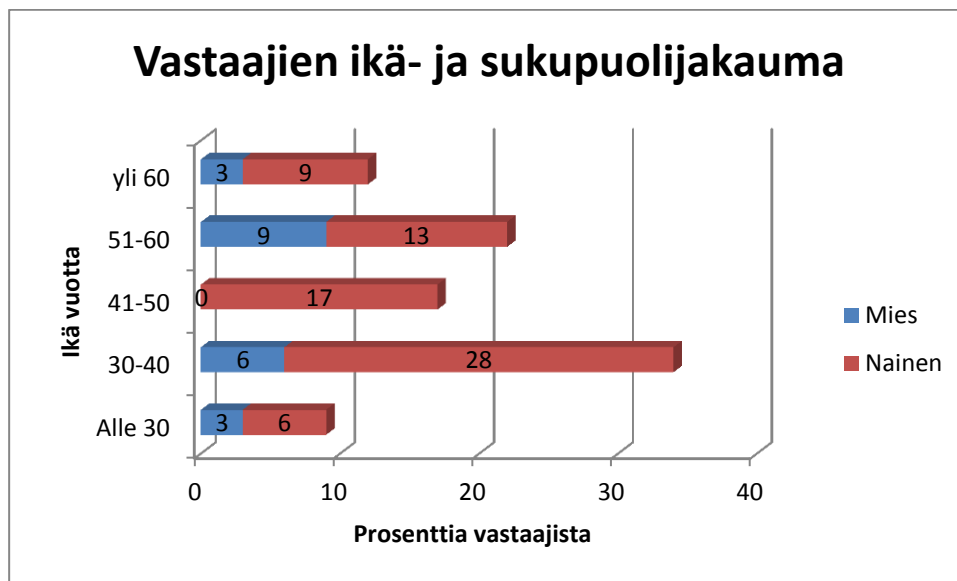
Kysely lähetettiin lopulta 91 hevostalouden opetushenkilöstön edustajalle. Vastauksia tuli 28. Kyselyssä oli vierailtu vastaamatta 18 kertaa. Lopulliseksi vastausprosentiksi saatiin 31. Minimi tavoitteena tässäkin kyselyssä pidettiin 30 prosenttia, joten se kuitenkin saavutettiin.

7 KYSELYTUTKIMUKSIEN KERTOMAA

7.1 Työssäoppimispaikoille toteutetun kyselyn tulokset

7.1.1 Taustatiedot

Kysely lähetettiin 186 työssäoppimispaikalle, joista 32 vastasi. Vastausprosentiksi muodostui 17,2. Taustatietoja kysyttiin kysymyksissä 1–16. Vastaajien taustatiedot ovat esillä taulukossa 10 sivuilla 114–115. Vastaajista 25 (78 %) oli naisia ja 7 (22 %) miehiä. Ikäryhmänsä ilmoitti 32 vastaajasta 31 eli yksi vastaaja jätti tähän vastaamatta. Ikäryhmässä 30–40 vuotta oli eniten vastaajia, joita oli 11 (35 %) henkilöä. Toiseksi suurin ikäryhmä oli vastanneista 50–60 -vuotiaat, joita oli 7 (23 %) henkilöä. Kolmanneksi suurin ikäryhmä oli alle 40–50 -vuotiaat, joita vastasi 6 (19 %). Yli 60 -vuotiaissa oli 4 (13 %) vastaajaa ja alle 30-vuotiaissa oli 3 (10 %) vastaajaa. (Kuvio 24.)

KUVIO 24. Kyselyyn vastanneiden ikä- ja sukupuolijakauma prosentteina (n=32)

Kyselyyn vastanneiden määrä oli valitettavasti toivottua paljonkin pienempi. Tavoitteellinen vastausprosentti olisi ollut vähintään 30. Kuvioista 24 (yllä) on helposti pääteltävissä, että kyselyyn vastanneista suurin osa oli 30–40 -vuotiaita naisia. Miehistä aktiivisimmat vastaajat löytyivät yllättäen ikäryhmästä 51–60 vuotta.

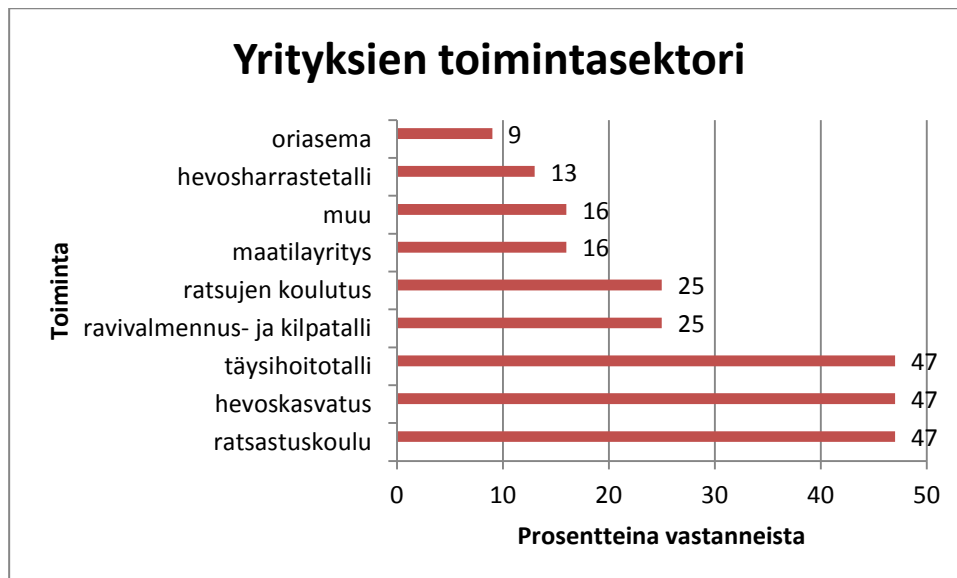
Valtaosa kyselyyn vastanneista olivat itse yrittäjiä (26 henkilöä, 81 %). Yrittäjien puolisoina oli vastanneista kolme henkilöä (13 %). Työntekijöitä oli vastanneista yksi henkilö (3 %) ja hän tarkensi olevansa klinikkaeläinhoitaja. Yksi (3 %) vastanneista ilmoit-

ti muun toimenkuvan yrityksessä ja hän kertoi sen olevan *yrittäjän osakas*. (Kuvio 25.)

KUVIO 25. Kyselyyn vastanneiden toimenkuva yrityksessä prosentteina (n=32)

Yrityksien toiminta-alueita kysyttäessä painottuivat ratsastuskoulu, hevoskasvatus ja täysihoitotalli. Kaikkiaan näitä kolmea harjoitti yritystoimintana 15 yritystä (47 %) vastanneista. Näissä kuten muissakin toiminnoissa oli yleistä, että yhdessä yrityksessä oli useammanlaista hevosalan toimintaa rinnan. Esimerkiksi useassa ratsastuskoulussa oli rinnan hevosten täysihoitopalvelutoimintaa. Kahdeksassa vastanneiden yrityksessä (25 %) oli ravivalmennus- ja kilpailutoimintaa tai toisaalta ratsujen koulutusta. Viidessä (16 %) yrityksessä harjoitettiin maatilayritys- ja/tai muuta toimintaa. Hevosharrastetalli toimi neljässä yrityksessä (13 %) vastanneista. Oriasematoimintaa oli kolmessa yrityksessä (9 %) vastanneista. (Kuvio 26.)

KUVIO 26. Kyselyyn vastanneiden työssäoppimispaikkayrityksien toimintasektori hevostalouseläällä prosentteina (n=32)

Vastaajilta pyydettiin tarkennusta, mitä hevostalouden toimintaa he harjoittivat maatilayrityksessään ja siihen saatiin neljältä vastanneelta seuraavat tiedot:

- *ratsastustuntoiminta*
- *ratsastustuntoiminta*
- *ravi, kasvatus*
- *kts edellä => tällä yrittäjä tarkoitti, että hänellä on maatilayrityksessään ratsastuskoulu, hevoskasvatusta ja täysihoitotalli.*

Kun vastaajia pyydettiin tarkentamaan avoimessa tekstikentässä, mitä nämä muut toiminnot mahdollisesti olivat, saatiin seuraavat vastaukset:

- *hevosvälitys, hevosten saattohoito*
- *ratsujen valmennus- ja kilpatalli, ongelmahavokoulutus*
- *vaellusratsastustalli*
- *Hevosklinikka*
- *ratsujen valmennustalli.*

Vastauksista ja kuvioista 25 ja 26 (yllä) voidaan tulkita, että pääasiassa kyselyyn vastasivat työssäoppimispaikkojen yrittäjät, jotka toimivat jollain muotoa ratsuhevosten ja ratsastuksen kanssa. Ravihevostoiminnan työssäoppimispaikkojen vastaamisen kiinnostus jäi selvästi vähäisemmäksi. Tähän lienee selityksenä se, että raviyritystoiminta on miespainotteista ja miesten kiinnostus vastata tähän kyselyyn on selvästi naisia vähäisempi.

Yrityksen ikä oli kyselyssä mahdollista ilmoittaa avoimessa tekstikentässä. Kysymykseen vastasi 31 henkilöä eli yhden yrityksen ikä jätettiin ilmoittamatta. Avoimen vastauksen johdosta saatiin hyvinkin tarkkoja vastauksia, jotka on lueteltu tässä numerojärjestyksessä nuorimmasta vanhimpaan: 2, 4 (*harrastustoimintana yli 15 vuotta*), 5, 5, 5, 5½, 7, 9, 10, 10, 12, 12, 15, 20, 20, 20, 20, 20, 20, 21, 22, 23, 23, 25, 25, 26, 27, 30, 30, 43 ja 44 vuotta. Alla olevaan taulukkoon X on koottu vastaukset ryhmiteltynä viiden vuoden jaksoille. Vajaa kolmannes (9 henkilöä, 59 %) vastanneista ilmoitti yrityksensä iän ryhmään 20–24 vuotta. Vastanneista kuusi (19 %) ilmoitti yrityksensä iän ryhmään 5-9 vuotta. Vastanneista neljä (13 %) ilmoitti yrityksensä iän ryhmään 25–29 vuotta. Vastanneista kolme (10 %) ilmoitti yrityksensä iän ryhmään 10–14 vuotta, kuin myös ryhmään 40–44 vuotta. Vastanneista kaksi (6,5 %) ilmoitti yrityksensä iän ryhmään alle 5 vuotta, kuin myös ryhmiin 15–19 vuotta ja 30–34 vuotta.

TAULUKKO 7. Vastajien yrityksen iän jakautuminen ikäryhmiin

Kysymys	Taustamuuttujana ikäryhmä	Henkilöä vastaajista	Prosenttia vastaajista
Yrityksen ikä N=31	Alle 5 vuotta	2	6,5
	5–9 vuotta	6	19
	10–14 vuotta	3	10
	15–19 vuotta	2	6,5
	20–24 vuotta	9	29
	25–29 vuotta	4	13
	30–34 vuotta	2	6,5
	35–39 vuotta	0	0
	40–44 vuotta	3	10

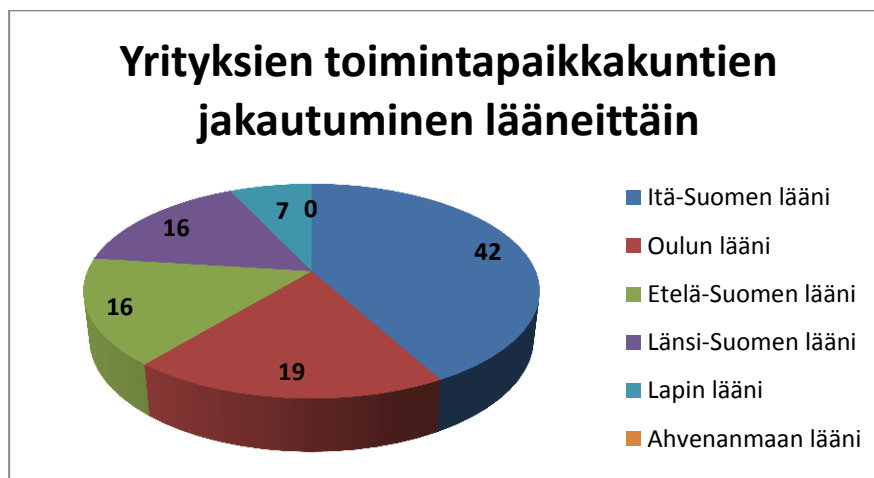
Taulukosta 7 (yllä) voidaan edelleen päätellä, että useimpien kyselyyn vastanneiden työpaikkaohjaajien yritykset olivat 20–30 -vuotiaita (42 %). Alle kymmenen -vuotiaita yrityksiä oli vastanneista neljänneksellä (26 %). Loput jakaantuivat tasaisesti 10–20 vuotiaisiin ja yli 30 -vuotiaisiin yrityksiin.

Yrityksen ikä vaikuttaa lähinnä kokemukseen alalla, millä on merkitystä myös työssäoppimispaikkana toimimiselle. Toki on huomioitava, että vastaajan yrittäjänä toimimisen ura ei välttämättä ole yhtä pitkä kuin itse yrityksen. Sosiaalisen median käyttökokemukseen ei yrityksen iällä tarvitse olla mitään merkitystä. Yrittäjän tai muun vastaajan ikä on tässä asiassa merkittävämpi taustatekijä.

Yrityksien toimintapaikkaa kysyttiin kuntien tarkkuudella. Vastauksiksi saatiin 31 vastaajalta seuraava jaottelu aakkosjärjestykseen laitettuna:

- *Aura*
- *Espoo*
- *Hankasalmi*
- *Hämeenlinna*
- *Ii*
- *Iisalmi*
- *Joensuu*
- *Joroinen*
- *Juuka*
- *Kajaani*
- *Kiiminki*
- *Kirkkonummi*
- *Kiuruvesi (x 3)*
- *Kokkola (x 2)*
- *Kolari (x 2)*
- *Kuopio*
- *Lieksa*
- *Mikkeli*
- *Oulu*
- *Pielavesi*
- *Siikajoki*
- *Siilinjärvi*
- *Tervo*
- *Tuusula*
- *Ylivieska*
- *Virrat*

Kun toimintapaikkakunnat sijoitetaan nykyiseen Suomen läänijakoon, saadaan selkeämpi kuva vastanneiden yritysten sijoittumisesta Suomen alueelle (taulukko X). Valtaosa vastanneista (13 yritystä, 42 %) toimii Itä-Suomen läänin alueella. Toiseksi eniten vastaajien yrityksiä on Oulun läänin alueella (6 yritystä, 19 %). Etelä- ja Länsi-Suomen läänien alueilla toimii molemmissa viisi yritystä (16 %) vastanneista. Lapin läänin alueelta vastasi kyselyyn kaksi yritystä (7 %). Ahvenanmaan läänin alueelta ei tullut vastauksia, koska sen alueelta ei mikään oppilaitos ilmoittanut yhtään työssäoppimispaikkaa. (Kuvio 27.)

KUVIO 27. Vastanneiden yritysten toimintapaikkakuntien jakautuminen Suomen nykyiseen lääniverkostoon prosentteina (n=31)

Taustatietoina kartoitettiin myös yritysten kokoa kysymällä sekä työntekijöiden (mukaan lukien yrittäjä(t) itse) sekä hevosten lukumäärää. Molempiin annettiin mahdollisuus avoimeen vastaukseen vapaana tekstikenttänä. Työntekijöiden määrän ilmoitti 31 yritystä/vastaajaa ja hevosten lukumäärän ilmoitti 30 yritystä/vastaajaa. Työntekijämäärät ovat vastausjärjestyksessä seuraavat: 2-5, 3, 2, 3, 2+2 *viikonlopputyöntekijää*, 1, 5 3½, 1+ *muut harj. tai perheenjäseniä +Tarkoitus palkata syksyllä 2012 työntekijä*, 3, 2, 2, 2, 1, 2, 10, -, 1, 10, 3, 2, 3, 5, 2, 1, 7+ *osa-aikaisia tuntiopettajia* 3, 2 *vakituista*, 15, 4+1, 2, 4, 6.

Kun edellä kerrotut luvut jaetaan ryhmiteltyinä alla olevaan taulukkoon 8, saadaan selkeämpi kuva yritysten työntekijämäärästä. Lähes puolet (14 yritystä, 45 %) vastanneista yrityksistä ilmoitti työntekijämääräkseen 1–2 työntekijää. Tämä voidaan tulkita niin, että yrityksissä työskenteli pääasiassa yrittäjä ja/tai yrittäjäpariskunta itse sekä mahdollisesti yksi palkattu työntekijä. Kolmanneksessa vastanneista (9 yritystä, 29 %) ilmoitti työntekijämääräkseen 3–4 työntekijää. Vastanneista 5–6 työntekijän yrityksiä vastanneista oli neljä (13 %), 9–10 työntekijän yrityksiä oli 2 (7 %), 7–8 työntekijän yrityksiä oli yksi (3 %). Yli kymmenen työntekijän yrityksiä oli myös yksi ja siinä yrityksessä oli peräti 15 työntekijää. Näihin työntekijämääriin sisältyivät ilmoitetut viikonloppu- ja osa-aikaiset työntekijät.

TAULUKKO 8. Yritysten työntekijämäärien ryhmittely (n=31)

Kysymys	Taustamuuttujana työntekijämäärän ryhmittely	Henkilöä vastaajista	Prosenttia vastaajista
Työntekijämäärä N=31	1–2 työntekijää	14	45
	3–4 työntekijää	9	29
	5–6 työntekijää	4	13
	7–8 työntekijää	1	3
	9–10 työntekijää	2	7
	yli 10 työntekijää	1	3

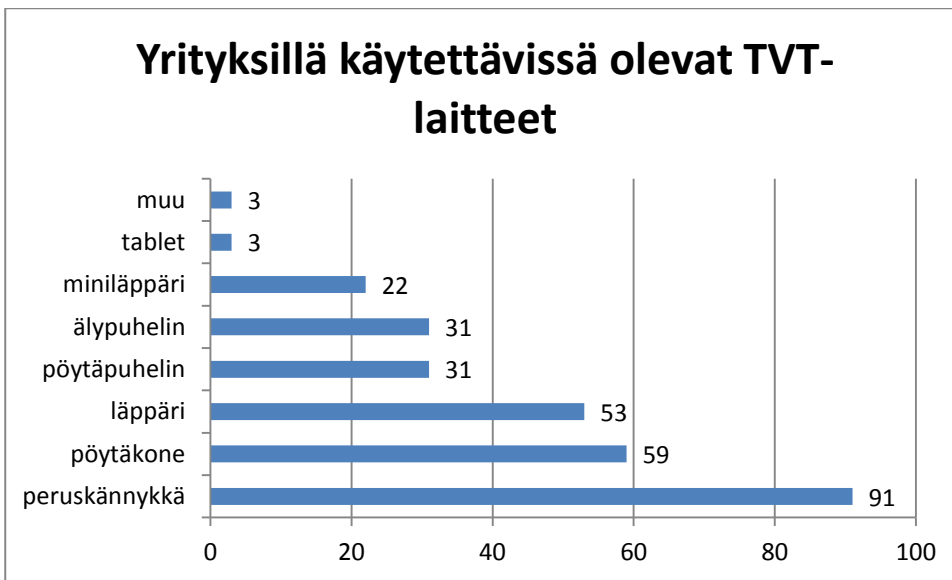
Pääsääntöisesti kyselyyn vastanneista yrityksistä toimivat yrittäjän itsensä ja yhden palkatun työntekijän pyörittäminä. Yhtälaillla on mahdollista, että kyseessä on yrittäjäpariskunta, mikä varsinkin ravihevostoiminnan puolella on yleistä. Hevosalan yritys-toiminta on Suomessa perinteisesti pienyritystoimintaa. Vastauksissa oli kuitenkin mukana hevosalan yritys, jossa työskentelee jopa 15 henkilöä. Vastauksesta ei käynyt ilmi, kuinka paljon yrityksessä oli kokoaikaisia ja osa-aikaisia työntekijöitä.

Yrityksien hevosten lukumääräksi ilmoitettiin kyselyssä seuraavat lukemat: *noin 30, 14–15, n. 24, 28, 16 (22 paikkaa, 7 täysihoitohevosta), 12, 25, 20–26, 9 omia ja 7 yksityistä (=16), 24, 19, 19, 22, 10, 11, 54, 10, 7, -, 22, 21, 34, 18, 35, 20, 25, 58, 20, 18, 24, 30*. Myös tässä selkeyttää tulkintaa, kun hevosten määrät jaetaan ryhmiin alla olevan taulukon 9 mukaisesti. Valtaosa vastanneiden yrityksistä on 16–25 hevosen yrityksiä (17 yritystä, 56 %). Alle 16 hevosen yrityksiä on kuusi (20 %) ja yli 25 hevosen yrityksiä on vastanneista seitsemän (24 %). Jälkimmäiseen ryhmään sisältyvät 54 ja 58 hevosen yritykset ovat Suomen mittakaavassa jo varsin isoja yrityksiä. Molemmat näistä yrityksistä ilmoittivat toimintasektorikseen puhtaasti ratsastuskoulun. Kysymykseen vastasi 30 työpaikkaohjaajaa.

TAULUKKO 9. Yrityksien hevosten lukumäärien ryhmittely (n=30)

Kysymys	Taustamuuttujana hevosten lukumäärän ryhmittely	Henkilöä	Prosenttia vastaajista
Hevosten lukumäärä N=30	1–5 hevosta	0	0
	6–10 hevosta	3	10
	11–15 hevosta	3	10
	16–20 hevosta	7	23
	21–25 hevosta	10	33
	26–30 hevosta	3	10
	31–35 hevosta	2	7
	36–40 hevosta	0	0
	yli 40 hevosta	2	7

Mobiili- ja atk-laitteiden käyttömahdollisuuksia kysyttiin yrityksen toiminnan osalta. Käytännössä yrittäjien itsensä osalta tämä tarkoittaa sekä työelämää että vapaa-aikaa. Valtaosalla vastaajista oli käytettävissään perusmatkapuhelin (29 henkilöä, 91 %) ja pöytätietokone (19 henkilöä, 59 %). Perusmatkapuhelimella tarkoitettiin tässä kännykkää, jolla voi soittaa, tekstailia ja ottaa/lähettää valokuvia. Älypuhelin oli yrityskäytössä kymmenellä vastaajalla (31 %). Kannettava tietokone (lappäri) oli käytössä 17 vastaajalla (53 %) ja minilappäri seitsemällä (22 %) vastaajalla. Yllättävää oli, että kiinteä pöytäpuhelin oli vielä käytössä peräti kymmenessä (31 %) yrityksessä vastanneista. Tablettia eli taulutietokonetta oli yrityskäytössä yhdellä (3 %) vastanneista. Näiden lisäksi muun laitteen ilmoitti yksi henkilö (3 %) ja hän tarkensi sen olevan *Fax*. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki 32 yritystä. (Kuvio 28.)

KUVIO 28. Yrityksillä käytettävissä olevat mobiili ja/tai atk-laitteet (TVT = tieto- ja viestintäteknikka) prosentteina vastanneista (n=32)

Tietokone on käytettävissä selvästi yli puolella kyselyyn vastanneista työssäoppimispaikoista. Se, minkälainen Internet yhteys vastaajilla on, jäi kyselyssä selvittämättä. Tuloksia analysoitaessa tätä voidaan pitää merkittävänä puutteena. Etenkin maaseudulla heikot verkkoyhteydet ovat vielä mahdollisia, vaikka yhteyksiä kehitetäänkin koko ajan. Toisaalta nykypäivän sosiaalisen median käyttö ei vaadi isoja tiedonsiirtomahdollisuuksia, vaan ne hoituvat modeemitikkujenkin kautta. Mobiiliyhteyksiä ajatellen on olennainen puute, että vain kolmasosalla työssäoppimispaikoista on ns. älypuhelimien käyttömahdollisuus. Peruskännykän, mikä tarkoittaa matkapuhelinta puhelu ja viesti (teksti- tai multimedia) mahdollisuuksin, varassa toimii vielä yli 90 prosenttia kyselyyn vastanneista työssäoppimispaikoista.

Kyselyyn vastanneista työssäoppimispaikkojen hevosalan yrityksistä kertoi käyttävänsä Internetiä työssään tai vapaa-ajallaan 31 yritystä (97 %). Vain yhdessä (3 %) vastanneista yrityksistä ei käytetty Internetiä. Kysymykseen vastasi 32 henkilöä. (Kuvio 29.)

KUVIO 29. Internetin käyttö työssä tai vapaa-ajalla prosenttia vastanneista yrityksistä (n=32)

Tieto- ja viestintätekniiikan kehityksestä arkipäivän elämän työkaluna kertoo paljon se, että Internetiä käyttää kuitenkin jo lähes 100 prosenttia tähänkin kyselyyn vastanneista. Vaikka innostusta kaikkeen sen luomiin mahdollisuuksiin ei vielä ole tai aika ei riitä, niin askel tai useampikin on menty eteenpäin hevostalouselämyksen yrityksissä tällä alalla. Tärkeää on, että yrittäjät löytävät sen ympäristön toiminnalleen, missä asiakkaatkin pyörivät.

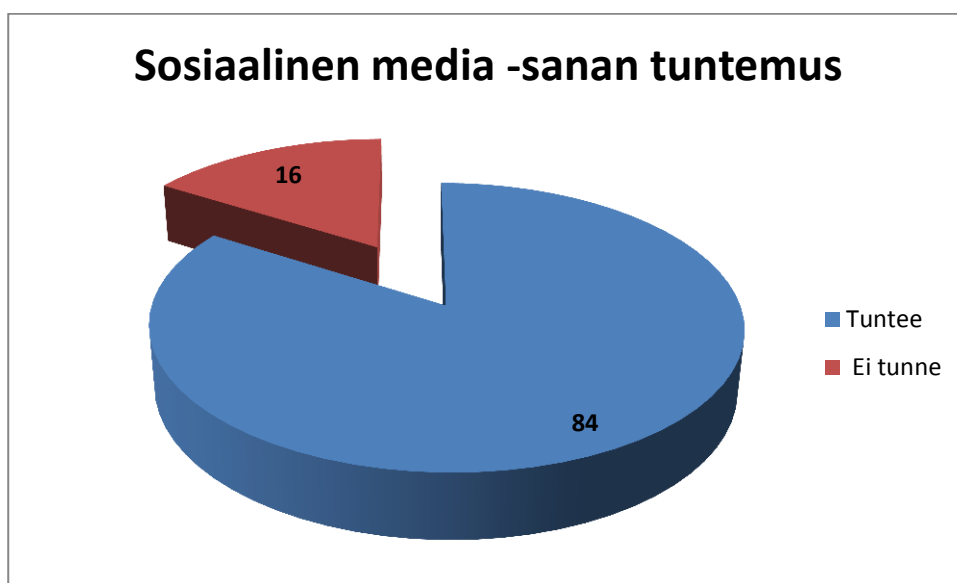
Kun pyydettiin tarkentamaan, missä tarkoituksessa yrityksessä pääasiassa käytettiin Internetiä, saatiin seuraavat avoimet vastaukset:

- *lähtölistat, ravitulokset, hevosten ilmo*
- *yhteydenpito asiakkaisiin, markkinointi*
- *työ & vapaa-aika*
- *sähköposti, laskujen maksu*
- *laskujen maksu*
- *työasiat: pankki, vakuutus, vero*
- *työasiat*
- *kotisivupäiv, laskut, sähköpostit, tiedonhaku, KIPA jne*
- *hevosten hankinta*
- *työ ja huvi*
- *työ ja huvi laskutus, ilmoittaminen raveihin, tiedon etsintä*
- *email, facebook, työasiat ja vapaa-aika*
- *Hippoksen sivusto, ravikilpailutoiminnat (oma talli), sukutiedot ym.*

- *Hallinto- ja talousasioissa*
- *sähköposti, laskujen maksu, uutiset*
- *työssä*
- *hevosasioissa*
- *s-posti, kotisivujen päivitys yms.*
- *laskut, sähköposti*
- *viestintä ja tiedotus (facebook, nettisivut , sähköposti)*
- *laskujen maksu*
- *kaikessa tiedonhankinnassa, sähköposti*
- *sähköposti, tiedon hankinta internetistä*
- *netti-ilmot*
- *laskutus, tiedonhaku*
- *tiedonhaku, sähköposti, hevosten ilmoittaminen.*

Työasiat voi kattaa mitä vaan yritykseen pyörittämiseen liittyvää. Tarkemmista vastauksista saadaan kuitenkin esille, että lähinnä ne pitävät sisällään pankkiasioita, vakuutusasioita, veroasioita, markkinointia, omien nettisivujen ylläpitoa, yhteydenpitoa asiakkaisiin (sähköposti tai Facebook) ja ilmoittautumista kilpailuihin (sekä ravi- että ratsastuskilpailuihin). Tiedonhakua mm. hevosasioissa hoidetaan myös Internetin kautta.

”Sosiaalisen median” tunnisti sanayhdistelmänä 26 (84 %) vastaaja ja viisi (16 %) ilmoitti, ettei tunne sanaa. Kysymykseen vastasi 31 yritystä. (Kuvio 30.)

KUVIO 30. Miten vastaajat tuntevat (prosentteina) sanan sosiaalinen media? (n=31)

Kun pyydettiin tarkennusta, missä muodossa sana on tuttu, saatiin seuraavat avoimet täydennykset:

- *Facebook, hevostalli.net yms.*
- *Facebook*
- *Facebook*
- *Facebook*
- *mm. facebook*
- *fa*
- *facebook, kotisivut*
- *Facebook*
- *fb jne*
- *käytän Facebook-sivustoa*
- *facebook*
- *tarkoittanee naamakirjaa yms.*
- *Facebook, hevosharrastajien nettisivut*
- *Facebook*
- *Facebook, netti*
- *facebook, twitter*
- *huonosti tuttu rajausta (en käytä facebookia)*
- *lähinnä tulee mieleen facebook yms.*
- *Tarkasta Facebook tilini lähes joka päivä.*

KUVIO 31. Sosiaalisen median käyttö työssä tai vapaa-ajalla prosenttia vastanneista yrityksistä (n=27)

Sosiaalisen median joitain toimintaympäristöjä ilmoitti 27 vastanneesta käyttävänsä 18 henkilöä (67 %). Sitä ei käyttänyt yhdeksän (33 %) henkilöä (kuvio 31). Kun pyydettiin tarkennusta, mitä ympäristöä käytti, saatiin seuraavat avoimet täydennykset:

- *Facebook, hevostalli.net*
- *tallinettisivut, keskustelupalstat*
- *?*
- *sähköposti*
- *jonkun verran Fb*
- *facebook*
- *Facebook mm.*
- *fb*
- *Facebook*
- *Facebook*
- *Facebook (vapaa-aika)*
- *Facebook*
- *facebook, yrityksellä oma sivu*
- *Facebook*
- *sähköpostia?*
- *Facebook*
- *facebook.*

Edellä olevan perusteella on pääteltävissä, että tarkoituksen mukaisin sosiaalisen median käyttöympäristö myös työssäoppimisen tukemisessa on Facebook. Siellä pyöritään muutenkin, joten jos halutaan luoda alku aihealueen yhteiselle toiminnalle, kannattaisi se kyselyn perusteella aloittaa Facebook-ympäristönä.

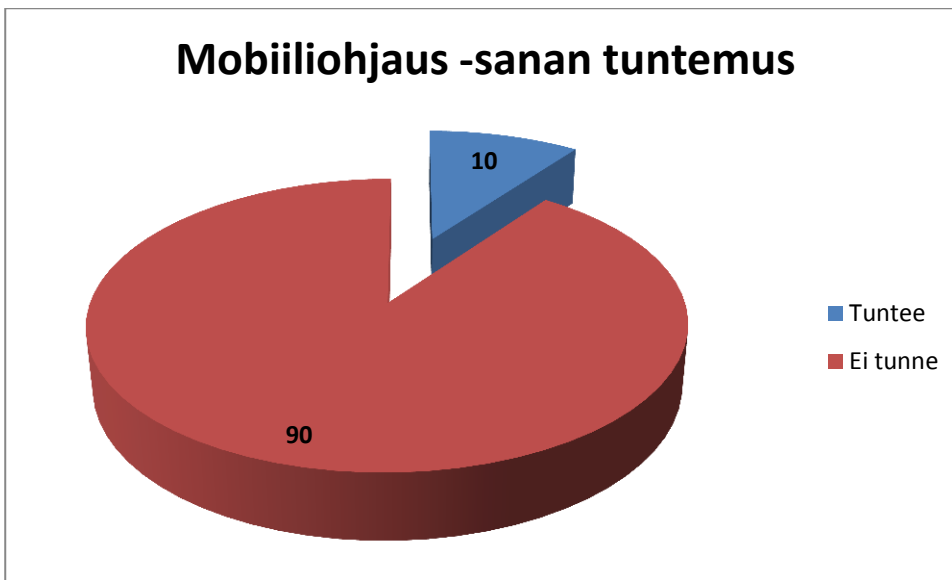
Tutkimuksessa haluttiin selvittää myös, miten yritykset ovat huomioineet ja hyödyntäneet sosiaalisen median käyttömahdollisuudet toimintansa markkinoinnissa. Kysyttiin myös, onko yrityksellä omat nettisivut. Avoimeen kysymykseen saatiin 30 vastausta ja ne olivat seuraavanlaisia:

- *Yritykseemme on tulossa uudet nettisivut lähiaikoina, yrityksellä on facebook-profiili*
- *Ei ole käytetty / hyödynnetty. Tällä hetkellä ei ole omia nettisivuja, ne on tekeillä.*
- *talli nettisivut*
- *Ratsastuskoululla on nettisivut ja olemme facebookissa.*
- *Yrityksellä sähköposti ja pienet "nettisivut"*
- *On sivut ja nettikauppa*

- *Nettisivut on + facebookissa sivu + tallin ja seuran yhteisistä asioista ilmoitetaan seuran fb-sivuilla*
- *Omat kotisivut (uudet tulossa). Facebookiin pitäisi tehdä parempi profiili yritykselle.*
- *On + facebook*
- *Facebook, kotisivut, markkinointi netissä*
- *Ei ole nettisivuja. Ei ole hyödynnetty yritystoimintaan.*
- *On nettisivut, olemme facesa, tiedotus, pääasiassa näiden avulla*
- *Kotisivut on olemassa.*
- *On nettisivut*
- *Omat nettisivut. Sivut Facebookissa.*
- *Nettisivut on, ei muuta markkinointia*
- *Yrityksellämme on olemassa nettisivut.*
- *Omat nettisivut*
- *Facebookissa yrityksellä oma profiili. On omat nettisivut.*
- *On nettisivut. Pääasiallinen markkinointikanava.*
- *On facebook sivu ja nettisivut. Ajankohtaisten asioiden ilmoittaminen on siirretty facebookiin, koska siellä tieto välittyy tehokkaasti. Samoin valokuvagalleria on fb:ssä: näin asiakkaatkin voivat osallistua paremmin jakamalla omia kuviaan hevosistamme.*
- *Omat XX-tallin nettisivut. Blogi. FB-uutisia.*
- *Nettisivut on.*
- *Omat nettisivut, linkityksiä vähän*
- *On nettisivut*
- *nettisivut, fb*
- *XXX kotisivut*
- *Nettisivut on, muuten emme hyödynnä sosiaalista mediaa.*
- *Emme ole hyödyntäneet sosiaalista mediaa, mutta näkisin sen hyödyntämisen harkitsemisen arvoisena toimenpiteenä. Yrityksellämme ei ole nettisivuja.*
- *on.*

Kysymykseen vastanneista 27:llä on olemassa omat nettisivut. Yhdellätoista vastanneista on myös oma yritysprofiili Facebookissa. Valtaosa vastanneista hyödyntää siten jo verkkoympäristöä oman yrityksensä toiminnassa.

Sana ”mobiiliohjaus” osoittautui tuntemattomaksi 26 (90 %) vastaajalle. Vain kolme (10 %) ilmoitti tuntevansa sanan. Kysymykseen vastasi 29 henkilöä. (Kuvio 32.)

KUVIO 32. Miten vastaajat tuntevat (prosentteina) sanan mobiiliohjaus? (n=29)

Mobiili-sanon käyttö alkaa yleistyä, joten kysymyksellä haluttiin kartoittaa, miten työ-
sääoppimispaikat osaavat yhdistää sanan nykypäivän työvälineisiin ja -toimintaan.
Mobiililaitteet tarkoittavat mukana kuljetettavia tieto- ja viestintäteknian välineitä.
Mobiiliohjauksella tarkoitetaan näiden välineiden avulla annettua ohjausta. Kuitenkin
kyselyyn vastanneista kolmanneksella oli jo älypuhelin ja neljänneksellä miniläppäri
tai tablet. Läppäri eli kannettava tietokone oli reilulla puolella kyselyyn vastanneista,
mutta sen pitäminen mobiililaitteena alkaa olla jo siinä ja siinä. Nykypäivän mobiililait-
teeksi läppärin koko luokka on jo turhan suuri. Näin ollen kuitenkin mobiililaitteen ja –
ohjauksen yhdistäminen ei ollut vielä vastaajille tuttua.

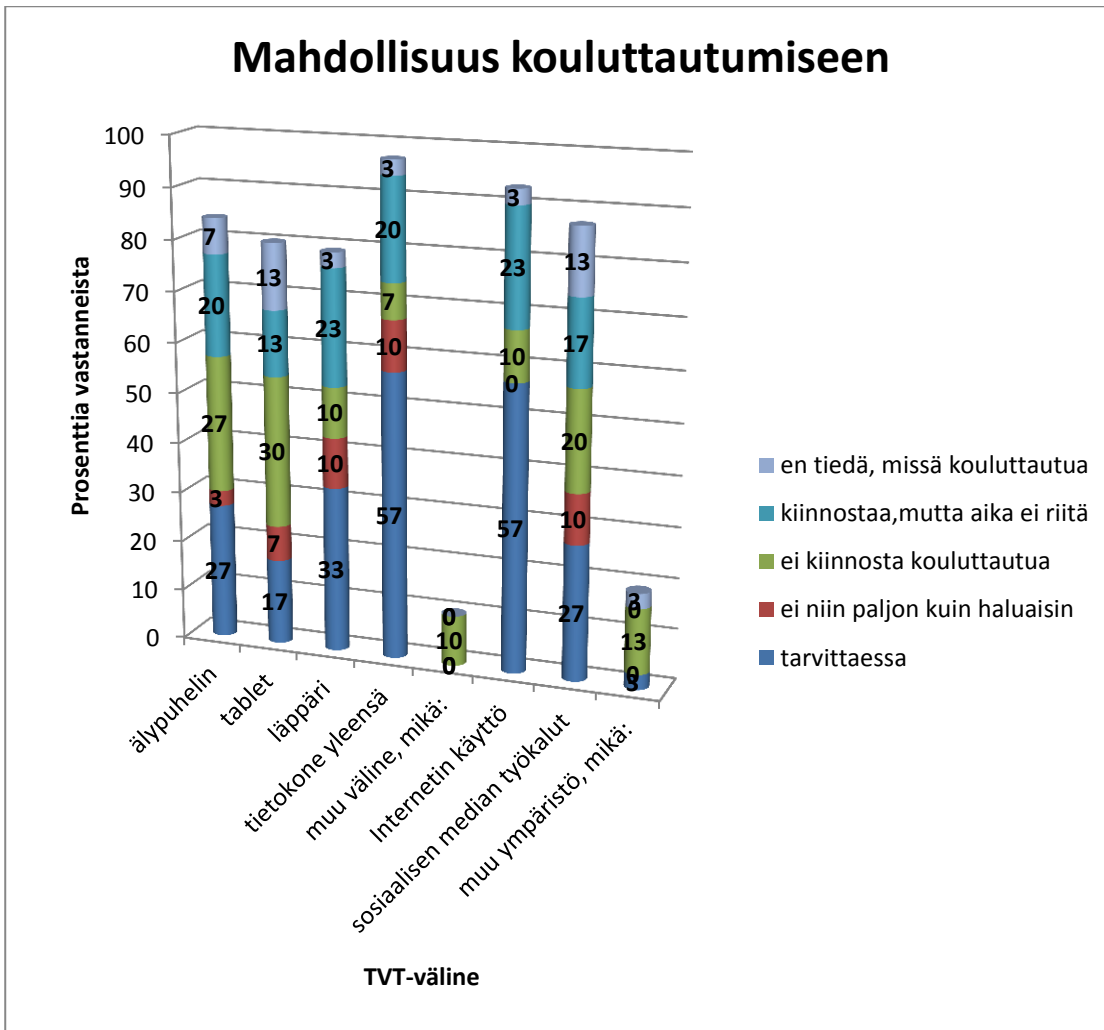
Sähköisistä oppimisympäristöistä esim. omissa opiskeluissaan tai työssäoppijoiden
ohjaamisessa oli kokemusta 12 (41 %) vastanneella. Loput 17 (59 %) ilmoittivat, ett-
eivät ole käyttäneet niitä. Pyydettyäessä tarkentamaan, missä tilanteissa ja minkälaisia
ympäristöjä ovat käyttäneet, saatiin alla olevat vastaukset:

- *Tallimestarien EAT:ssä käytin paljon Moodlea yms.*
- *nettikursseja yms.*
- *yliopistossa oli joku tuollainen, joka ei toiminut (vuosina 1997–2001)*
- *AMK:n Moodle -ympäristö*
- *Jonkun tentin teko netin kautta*
- *Kursseja ohjelmien käytöstä.*
- *Oppisop.työntekijämme arvioinnit tehdään sähk. ymp. Moodle Wilma.*
- *Yliopisto-opiskeluissa käytetään sähköisiä oppimisympäristöjä.*

Moodleen voidaan luoda hyvinkin erilaisia oppimisalustoja, joihin on myös mahdollista saada oppilaitoksen ulkopuoliset, kuten työpaikkaohjaajat, mukaan. Käytön aktiivisuus on ennen kaikkea kiinni kyseisen opettajan halukkuudesta käyttää Moodlea ja ohjata opiskelijoita sekä työpaikkaohjaajia sen käyttöön. Moodle ei ole ainut verkkooppimisalusta, mutta lienee tällä hetkellä varsin yleinen toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa.

Wilma puolestaan on opiskelijahallinto-ohjelma, joka keskustelee Primus-ohjelman kanssa. Wilma on työkalu, jonka avulla voidaan pitää yhteyttä opiskelijan, huoltajan, työssäoppimispaikan ja koulutuksenjärjestäjän kesken. Primus on oppilaitosten käytössä oleva opiskelijahallintojärjestelmä, joka ylläpitää opiskelijarekisteriä kaikkineen tarpeineen, mitä Suomessa edellytetään toisen asteen koulutuksessa (ammatilliset oppilaitokset ja lukiot). Primuksen käyttöön annetaan harkitut ja rajoitetut oikeudet, mutta Wilman käyttö on jälleen kiinni koulutuksenjärjestäjän panostuksesta ohjelmaan ja henkilöstönsä kouluttamisesta sen käyttöön.

Taustatietojen viimeisessä kysymyksessä haluttiin tietää, missä määrin vastaajalla on ollut mahdollista kouluttautua kuviossa 33 olevien sähköisten atk-välineiden käyttöön. Valtaosa vastanneista koki, että heillä on mahdollista kouluttautua haluamansa laitteen ja/tai ympäristön toimintaan tarpeen mukaan (esim. tietokone ja Internet 57 %). Tabletin osalta tämä päti vain 27 prosenttiin, sillä 30 % ilmoitti, ettei kiinnosta kouluttautua. Laitetta pidettäneen vielä varsin erikoisena uutuutena, eikä sen mahdollisuuksia ymmärretä. Tablet on myös vielä melko kallis verrattuna esim. miniläppäriin. Aika merkittävä osa vastauksista kertoi, että kouluttautuminen kiinnostaisi, mutta aika ei riitä (tietokone yleensä 20 % ja Internet 23 %). Tietokoneen yleensä, läppäriin ja sosiaalisen median osalta kymmenen prosenttia vastanneista ilmoitti, että kouluttautumiseen ei ole niin paljon mahdollisuutta kuin he haluaisivat.

KUVIO 33. Kyselyyn vastanneiden mahdollisuus kouluttautua sähköisten tieto- ja viestintäteknikka välineiden käyttöön (n=30)

Kysymyksen ”muu väline” ja ”muu ympäristö” kohtiin annettiin avoimessa laatikossa seuraava vastaus: *ei kiinnosta kouluttautua mihinkään, kun aika ei riitä.*

TAULUKKO 10. Kyselyn vastaajien taustatiedot taulukoksi koottuina

Kysymys	Taustamuuttuja	Henkilöä	Prosenttia vastaajista
Sukupuoli N=32	Nainen	25	78
	Mies	7	22
Ikä N=31	Alle 30 vuotta	3	10
	30–40 vuotta	11	35
	40–50 vuotta	6	19
	50–60 vuotta	7	23

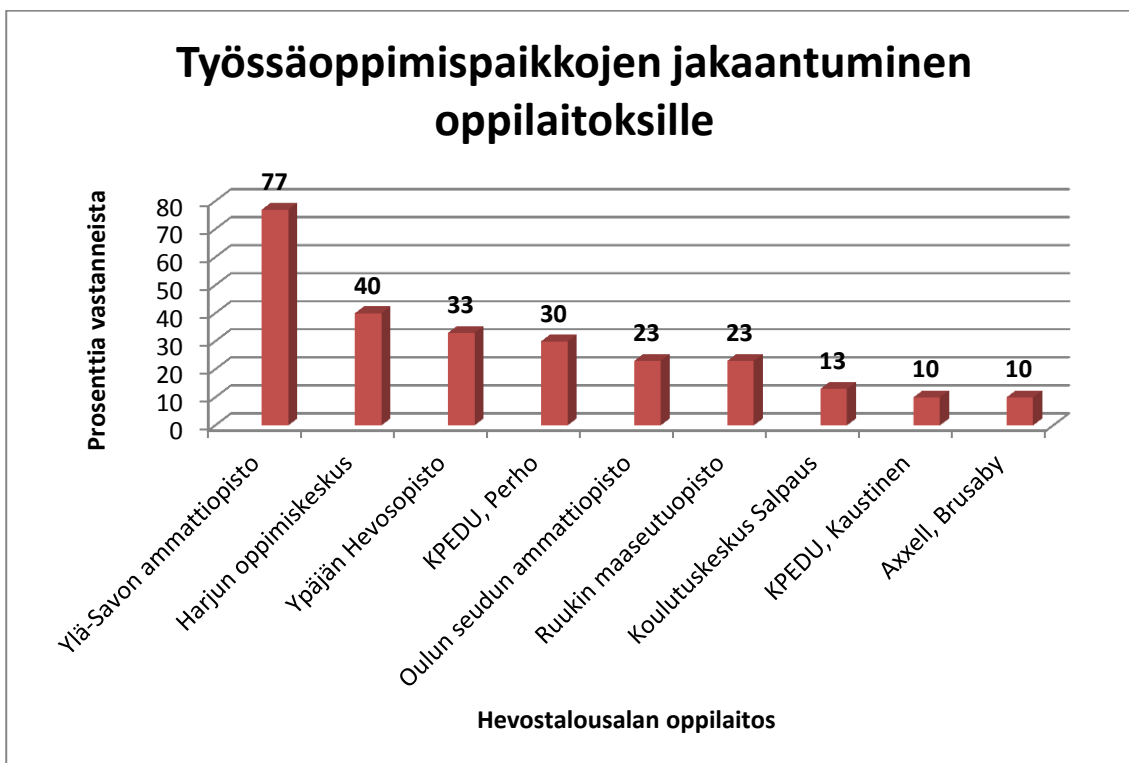
	Yli 60 vuotta	4	13
Asema yrityksessä N=32	Yrittäjä	26	81
	Yrittäjän puoliso	4	13
	Työntekijä	1	3
	Muu	1	3
Toimintasektori N=32	Ravi-, valmennus- ja kilpatalli	8	25
	Ratsastuskoulu	15	47
	Ratsujen koulutus	8	25
	Hevosharrastetalli	4	13
	Oriasema	3	9
	Hevoskasvatus	15	47
	Täysihoitotalli	15	47
	Maatilayritys, jossa hevostoi- mintaa	5	16
	Muu	5	16
Yrityksessä käytettävissä olevat mobiililaitteet ja atk-välineet N=32	Pöytäpuhelin	10	31
	Perusmatkapuhelin	29	91
	Älypuhelin (pääsy Internettiin, sähköpostiin jne.)	10	31
	Miniläppäri	7	22
	Tablet	1	3
	Kannettava tietokone	17	53
	Pöytätietokone	19	59
	Muu	1	3
Internetin käyttö N=32	Kyllä	31	97
	Ei	1	3
Sosiaalinen media- sanon tunnistaminen N=31	Kyllä	26	84
	Ei	5	16
Sosiaalisen median käyttö N=27	Kyllä	18	67
	En	9	33
Mobiiliohjaus-sanon tunnistaminen N=29	Kyllä	3	10
	Ei	26	90
Kokemus sähköisistä oppimisympäristöistä N=29	Kyllä	12	41
	Ei	17	59

7.1.2 Työssäoppimisen ohjaaminen

Työssäoppimisen ohjaamista käsiteltiin kysymyksissä 17–25. Työssäoppimispaikka voi toimia useamman eri oppilaitoksen työssäoppimispaikkana. Kysyttäessä tätä asiaa kyselyssä 30 työssäoppimispaikalta saatiin vastauksena:

- Ylä-Savon ammattiopisto, Kiuruvesi, 23 vastaajaa, 77 %
- Harjun oppimiskeskus, Virolahti, 12 vastaajaa, 40 %
- Ypäjän Hevosopisto, Ypäjä, 10 vastaajaa, 33 %
- Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto, Perho, 9 vastaajaa, 30 %
- Oulun seudun ammattiopisto, Pudasjärvi, 7 vastaajaa, 23 %
- Ruukin maaseutuopisto, Siikajoki, 7 vastaajaa, 23 %
- Koulutuskeskus Salpaus, Asikkala, 4 vastaajaa, 13 %
- Axxell, Brusaby, Kemiö, 3 vastaajaa, 10 %
- Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto, Kaustinen, 3 vastaajaa, 10 %.

Näin ollen kaikkia kahdeksaa hevostalouden perustutkintokoulutuksen järjestäjää ja yhdeksää hevostalouden ammatillista oppilaitosta edustettiin vastaajina kyselyssä. (Kuvio 34.)

KUVIO 34. Kyselyyn vastanneiden työssäoppimispaikkojen jakaantuminen hevostalouden perustutkintoa järjestäville oppilaitoksille (n=30)

Täydennyksenä tähän kysymykseen ilmoitettiin yhdessä vastauksessa:

- *Ei rastia minkään hevostalousoppilaitoksen kohdalla, vaan lisätty Haapajärven ammattiopisto (?)*

Tämä hieman ihmetytti, sillä kaikki työssäoppimispaikkatiedot saatiin aikaisemmin mainittujen hevostalouden koulutuksenjärjestäjien ilmoittamista rekistereistä. Epäselväksi jäi, eikä ollut tarpeenkaan selvittää, minkä oppilaitoksen rekisterissä kyseinen työssäoppimispaikka oli.

Monivalinta-kysymykseen, miten opettajat ottavat yhteyttä opiskelijoiden työssäoppimisasioissa (taulukko 11), antoivat työssäoppimispaikat pääasiallisena vastauksena (28 vastaajaa, 90 %) yhteydenoton tapahtuvan *puhelimitse*. Tarkennettaessa määriä vuodessa saatiin seuraavat avoimet vastaukset: 2-5, 4-5, 1-2, 4, 8-10, 4, 2-3, 3-5, 1, 6-7, 6-12, 1-2, 2-3, 1, *tarvittaessa, pari*, 5-10, 8, 2-3, 1-2, 3-4, *usein*, 3-4, 1-2 ja 2-3. Vieraillemalla yrityksessä tapahtui yhteydenotto 23 työssäoppimispaikan (74 %) osalta ja nämä vierailut tapahtuivat vuodessa: 2-3, 2, 3-4, 3-4, *n. 3*, 0-1, 1-2, 1, 2-3, 1-5, 1-2, 1-2, 1, 2-4, 4, 2-3, 1-2, 2-3, 1, 1 ja 1-2 kertaa. Kirjeitse yhteydenotto tapahtui 16 vastaajan (52 %) osalta: 1-2, 2-3, 1-2, 1-2, 2-3, 2-5, 1, 1-4, *tarvittaessa*, 3, 2-3, *usein* ja 1 kertaa vuodessa. Sähköpostitse yhteyttä otti opetushenkilöstö työssäoppimispaikkaan 13 vastaajan osalta (39 %): *n. 2*, 2, 2-3, 5-6, 6-12, 1, *tarvittaessa, jonkin verran*, 10, 2-3, 3-4, 3-4 ja 1-2 kertaa vuodessa. Sosiaalisen median kautta otti opetushenkilöstö yhteyttä kahteen (7 %) työssäoppimispaikkaan: 6-12 ja 1 kertaa vuodessa. Muulla tavoin yhteydenoton suoritti neljä henkilöä (13 %). Tarkennettaessa yhteydenottotapaa työssäoppimispaikat ilmoittivat:

- *opiskelijoiden kautta kirjeitse*
- *Ei minuun mitenkään, opiskelijat kertovat*
- *kun opiskelijoita on yrityksessä*
- *vain vähän yhteyksiä.*

TAULUKKO 11. Opettajien yhteydenotto työssäoppimispaikoille.

Kysymys	Taustamuuttuja	Henkilöä vastaajista	Prosenttia vastaajista
Yhteydenotto opettajiin N=31	Vierailu yrityksessä	23	74
	Puhelimitse	28	90
	Sähköpostitse	13	39
	Sosiaalisen median kautta	2	7
	Kirjeitse	16	52
	Muu	4	13

Perinteinen puhelinsoitto on siis edelleen kyselyyn vastanneiden osalta yleisin tapa, millä opettajat ottavat yhteyttä heihin opiskelijaan liittyvissä asioissa. Se ei ole huono vaihtoehto, koska luo reaaliaikaisen kontaktin puolin ja toisin, ja vastaa pitkälle kasvokkain tapahtuvaa keskustelua. Ongelman muodostanee se, että ollaanko juuri samalla hetkellä tavoitettavissa puhelimitse. Opettajia sitoo viikon lukujärjestys sekä osittain virka-aika ja yrittäjiä omat työnsä. Hyvänä kakkosena tuli opettajien vierailu yrityksessä ja se on varmasti kaikkein parhain kommunikointitapa. Vierailut onnistuvat kuitenkin matkasta ja ajankäytöstä johtuen tarpeettoman harvoin. Sosiaalisen median antamat mahdollisuudet ovat tämän kyselyn perusteella asiassa vielä varsin suppeat.

Kysyttäessä, missä tilanteissa opettajat ottavat yhteyttä työssäoppimispaikkoihin, saatiin seuraavat vastaukset:

- *työssäoppimisen arviointiin, työssäoppijan työmenestykseen liittyvissä asioissa*
- *Kyselevät sujuuko työssäoppiminen, onko ongelmia. Väli- tai loppuarviointien yhteydessä.*
- *työssäoppimisen alussa, aikana ja päättyessä*
- *Harjoittelun aikana käydään puhelimitse läpi, missä mennään sekä opettaja käy keskustelemassa paikan päällä*
- *Kun sovitaan opiskelijan työssäoppimisjaksosta. Opettajan käynti työssäoppimispaikassa*
- *Sovittaessa työssäoppimisesta ja arviointikäynneistä.*
- *kyselevät kuulumisia - näyttötilanteisiin liittyen - tapaamisista*
- *Sopivat paikan. Käyvät kerran keskustelemassa / harjoittelija.*
- *Kysyessä paikka, sopiessa pelisääntöjä, keskustelutilanteessa, palautekeskustelussa yms.*
- *Arviointiin liittyvissä. Kun tarjoavat opiskelijoita työssäoppimaan.*
- *Sopivat paikkoja opiskelijoille, näytöt*
- *Jos tilalle on tulossa opiskelija. 1-2 kertaa harjoittelujakson aikana.*
- *Työssäoppimisjaksoista. Oppilaan ongelmassa.*
- *Meille on vasta tulossa opiskelija, joten siihen liittyen on oltu yhteyksissä.*
- *Selvittävät oppilaan menestymistä harjoittelussa. Majoitus, harjoittelun tavoitteet yms.*
- *paikkoja hakiessa*
- *Käyvät tallilla katsomassa miten oppilaat pärjäävät ja loppulausuntoja annettaessa.*

- *sopimus, ja arviointitilanteet*
- *Työpaikkakohtainen tapaaminen ja sopimusten teko.*
- *Kyselevät, miten on mennyt.*
- *Yleensä näyttöjen yhteydessä.*
- *Kun etsivät paikkaa oppilaille.*
- *lähettävät oppilaan / oppilaita -kerran jakson aikana -arviointiin / näyttöjen yhteydessä*
- *Paikkoja sopiessa sekä työssäoppimisen aikana.*
- *kun haetaan työssäoppijoita paikkaan.*
- *Saisivat olla enemmän yhteydessä.*
- *Työssäoppimisjaksosta sovittaessa. Tarvittaessa työssäoppimisjakson aikana.*
- *Näyttöjen sopiminen ym tavoite keskustelut.*

Yleisimmät yhteydenotot tapahtuvat vastauksien mukaan työssäoppimisjaksosta sovittaessa, ammattiosaamisen näyttöjen ja arviointien yhteydessä sekä kun ilmenee ongelmia opiskelijan kanssa. Vastauksista ilmenee myös se, että työssäoppimispaikalla käydään pääasiassa kerran kunkin opiskelijan työssäoppimisjakson aikana. Tämä on jo hyvä, sillä tämän enempään ei oppilaitoksilla yleensä ole edes resursseja (aika, kustannukset), koska työssäoppimispaikat sijaitsevat eripuolilla Suomea ja välimatkat voivat olla pitkiäkin.

KUVIO 35. Kyselyyn vastanneiden kokemus riittävän koulutuksen saamisesta oppilaitoksilta työpaikkaohjaajana toimimiselle (n=31)

Mielestään riittävästi koulutusta työpaikkaohjaajana toimimiseen oli saanut 31 vastanneesta 24 vastaajaa (77 %). Seitsemän vastaajaa (23 %) oli sitä mieltä, ettei koulutus ole ollut riittävä (kuvio 35). Pyydettyä tarkentamaan, mitä ja miten koulutusta on saanut, kertoivat vastaajat seuraavaa:

- *aina on parantamisen varaa, mutta riittävästi kirjallista informaatiota on tullut postitse*
- *Olen Saksassa hyväksytty ammattioppilaiden kouluttaja. 8 vuotta. ReitleherFN*
- *Harjussa on järjestetty koulutuspäiviä*
- *Olen käynyt työpaikkaohjaajakoulutuksen.*
- *oman varsinaisen työn työssäoppimiskoulutuksessa*
- *Opson kautta. (Opso = oppisopimus)*
- *Käynyt työpaikkaohjaajakoulutuksen. Tosin kertauskurssi olisi kiva:)*
- *Koulutuspäivä Hiniemessä 2007, perehtymällä opisk tuomiin materiaaleihin*
- *kirjallinen materiaali, tapaamiset opettajien kanssa*
- *sähköpostitse materiaalia*
- *Olen toiminut ennen yritystä opettajana.*
- *Olen toiminut opettajan työllisyyskursseilla.*
- *hyvät kirjalliset ohjeet*
- *keskustelemalla opettajien kanssa, ottamalla vastaan näyttöjä*
- *kokemus ja 2 koulutusta suoraan oppilaitoksessa .*
- *Oppinut työpaikkaohjaajana toimimiseen kokemuksen kautta, ei ole koulutettu.*

KUVIO 36. Kyselyyn vastanneiden kokemus riittävän tuen saamisesta oppilaitoksilta työpaikkaohjaajana toimimiselle (n=28)

Vähän yli puolet vastanneista (15 vastaajaa, 54 %) koki, ettei saa riittävästi tukea oppilaitoksista työssäoppimisen ohjaamiseen. Vastanneista 13 (46 %) koki saamansa tuen riittäväksi. Kysymykseen vastasi 28 henkilöä (kuvio 36). Tukea oppilaitoksilta kaivattiin lisää työssäoppimispaikoille seuraavissa asioissa:

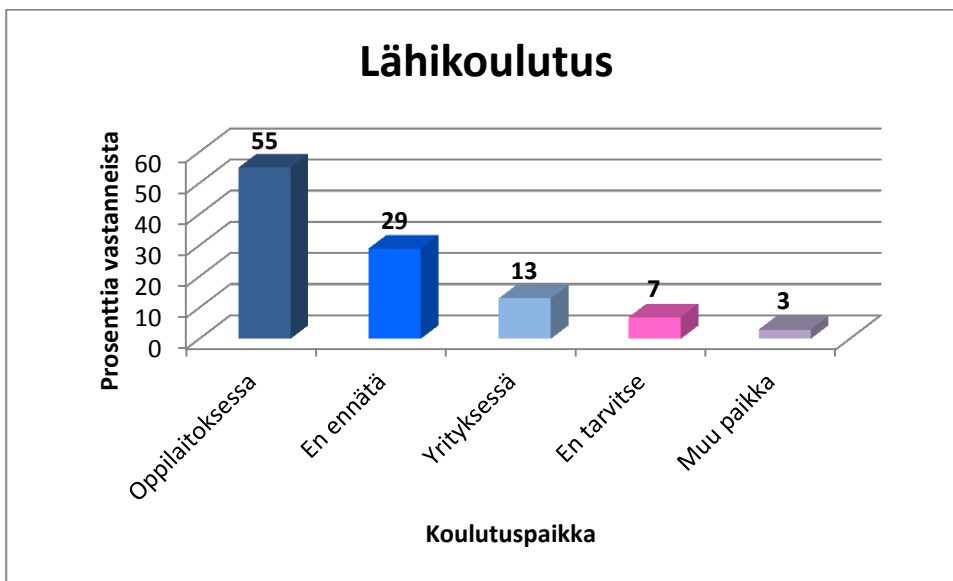
- *Näyttöjen järjestämiseen voisi olla selkeämmät ohjeet.*
- *Jos opiskelijalla on oppimisvaikeuksia => mukautettu opiskelu.*
- *Mitkä ovat opiskelun tavoitteet. Miten tukisin oppilasta.*
- *Olisi kiva, jos opiskelijoiden ongelmista tietäisi etukäteen.*
- *Eryteisesti näytöppapereihin liittyen, hankala arvioida 1-3 sekä tavoitteista jakson aikana.*
- *Arvioinnin muuttuessa oli vaikeaa hahmottaa numeroiden antoa. Uusi koulutusohjelma on minusta aika vaikeaselkoinen.*
- *Jos opiskelijan kanssa on jotain erityisen tuen tarvetta, voisi lisäkeskustelut olla tarpeen.*
- *Oppilaan ongelmista etukäteen, jotta osaa ottaa ne huomioon to-jaksolla.*
- *Opetussuunnitelmien selkeyttäminen / vastuut opetuksesta!*
- *Olisi hyvä käydä läpi työssäoppimisen tavoitteet oppilaitoksen kanssa jo ennen työssäoppimisjakson alkua. Oppilaat ovat hyvin eritasoisia, olisi myös hyvä saada oppilaasta vähän perustietoa jotta olisi helpompi hyödyntää oppilaan vahvuuksia ja toisaalta antaa tukea niissä asioissa joissa oppilaalla on vaikeaa. Yleensä yhteine sävel löytyy vasta työssäoppimisjakson päätteeksi. Toki sekin ajaa asiansa omalla tavallaan.*

Kysyttäessä olisiko työpaikkaohjaaja valmis osallistumaan lähikoulutukseen päiväksi tai kahdeksi vastasi tähän 31 henkilöä. Kysymykseen oli mahdollista antaa useampi vastausvaihtoehto. Eniten toivottiin lähikoulutusta johonkin oppilaitokseen (17 henkilöä, 55 %). Tarkennettaessa oppilaitosvaihtoehtoja saatiin seuraavat ehdotukset:

- *esim. Kiuruvesi, Ypäjä*
- *Perho, Pudasjärvi, Kiuruvesi*
- *Harju*
- *Hingunniemi*
- *Kiuruvesi*
- *Kiuruvesi*
- *Kiuruvesi*
- *Kiuruvesi*
- *Hingunniemi*
- *Pudasjärvi osao*

- *Asikkala, Ypäjä*
- *Etelä-Suomessa*
- *mihin vaan*
- *esim. Ypäjä.*

Yhdeksän vastaajista (29 %) ilmoitti, ettei ennätä lähikoulutukseen. Neljä vastaajista (13 %) halusi koulutuksen omaan yritykseensä ja kaksi vastanneista (7 %) koki, ettei tarvitse koulutusta. Yksi vastaajista (3 %) halusi koulutuksen johonkin muuhun paikkaan, mutta ei tarkentanut, että mihin. (Kuvio 37.)

KUVIO 37. Vastaajien halukkuus osallistua työssäoppimisen lähikoulutukseen (n=31)

Yllättävää oli, että vain seitsemän prosenttia koki, ettei tarvitse koulutusta työssäoppimisen ohjaamiseen. Kuin myös se, että jopa yli puolet vastanneista oli valmis tulemaan koulutukseen oppilaitokseen. Neljästätoista koulutuspaikan tarkentaneesta yhdeksälle koulutuspaikaksi kävi Ylä-Savon ammattiopiston Kiuruveden hevostalouden koulutusyksikkö. Tämä korreloi sen kanssa, että kyselyyn vastanneista työssäoppimispaikoista sijaitsi 42 prosenttia Itä-Suomen läänin alueella ja 77 prosenttia oli Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden perustutkintokoulutuksen työssäoppimispaikkoja. Ristiriita tulee siinä, että vuonna 2009 keväällä Ylä-Savon ammattiopisto järjesti lisäsalissa työpaikkaohjaajakoulutuksen ja vain yksi hevostalouden työssäoppimispaikka ilmoittautui ja tuli koulutukseen. Todennäköisesti tiedotus ei tuolloin kohdannut tarvetta ja/tai useamman ammatillisen koulutusalan koulutustilaisuutta ei pidetty oikeana.

Kyselyyn vastanneista 20 (74 %) oli sitä mieltä, että työssäoppimista voidaan tukea ja kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta. Seitsemän (26 %) mielestä vastanneista tämä ei ole mahdollista. Kysymykseen vastasi 27 henkilöä. (Kuvio 38.)

KUVIO 38. Vastaajien kokemus prosentteina, onko sosiaalisen median kautta mahdollista kehittää työssäoppimisen tukemista

Pyydettyäessä tarkentamaan avoimella vastauksella, miten tämä tukeminen ja kehittäminen olisi mahdollista, vastasivat työpaikkaohjaajat seuraavaa:

- *en osaa sanoa*
- *Esim. sähköpostilla opiskelijan edistyksestä.*
- *tiedotus, palautteet, kaikki yhteydenpito helpottuisi*
- *En osaa sanoa.*
- *En osaa sanoa.*
- *kokemusten vaihdossa esim. muiden opiskelijoiden kanssa*
- *EOS*
- *Mahdollistaa tiiviimmän keskustelun "pika-avun".*
- *En osaa sanoa.*
- *vaikea selittää*
- *loput tekstistä kirjattu täydennykseen*
- *Informaation lisääminen / vuorovaikutus oppilaitoksen ja muiden harjoittelu- paikkojen välillä*
- *uskoen, että mahdollista, koska en tunne asiaa, en osaa sanoa miten*

- *Esim oppisopimusopiskelijoiden / momujen jne. omat yhteiset joihin heidät liitetään automaattisesti, voisivat jakaa kokemuksia; mitä tekevät työssäoppimispaikoissaan jne.*

Lähes 75 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että sosiaalista mediaa voitaisiin hyödyntää työssäoppimisen tukemisessa. Tarkemmin he eivät kuitenkaan osanneet selittää, mitä tämä apu voisi olla. Tavoitteena sillä olisi kuitenkin vastauksien perusteella tiivis, reaaliaikainen ja vuorovaikutteinen keskustelu. Yhteydenpito tulisi olla nykyistä helpompaa.

Tiedusteltaessa, mikä tai mitkä Internetissä toimivat ympäristöt olisivat työpaikkaohjaajalle sopivia tuki- ja koulutusmuotoja, vastasi kysymykseen 21 työpaikkaohjaajaa seuraavasti alla olevan taulukon 12 mukaisesti. Facebook koettiin sopivimmaksi (11 vastaajaa, 52 %). Vaihtoehto ”Muu” tuli selkeästi toisena (11 vastaajaa, 43 %) ja kun pyydettiin tarkentamaan, mitä tämä ”Muu” tarkoittaa, annettiin seuraavat täydennykset:

- *En käytä tietokonetta.*
- *Puhelin aina mukana ja mahtuu taskuun:)*
- *en osaa sanoa, en käytä mitään edellä mainituista*
- *En käytä.*
- *sähköposti*
- *Moodlen tyyppinen oppilaitoksen ympäristö?*
- *periaatteessa mikä vain, kun joku perehdyttää*
- *ei mikään*
- *jos osaisi ylläolevia käyttää.*

TAULUKKO 12. Kyselyyn vastanneille sopivat Internet ympäristöt tukeen ja koulutukseen

Kysymys	Muuttuja	Henkilöä	Prosenttia vastajista
Työssäoppimisen tuki- ja koulutusympäristö netissä N= 21	Adope Connect	2	10
	Skype	4	19
	Blogi	2	10
	Wiki	3	14
	Chat	4	19
	Facebook	11	52

	Twitter	0	0
	YouTube	2	10
	LinkedIn	2	10
	Flickr	1	5
	Muu	9	43

Seuraavaksi kysyttiin työpaikkaohjaajilta, miten he kokevat mobiiliohjauksen hyödyntämisen heidän ohjaamisensa kehittämisessä. Samalla kerrottiin vastaajille, että mobiililaitteita ovat helposti mukana kuljetettavat viestimet kuten peruskännykkä, älypuhelin, tabletti, miniläppäri ja kämmentietokone. Vastaukset kysymykseen olivat:

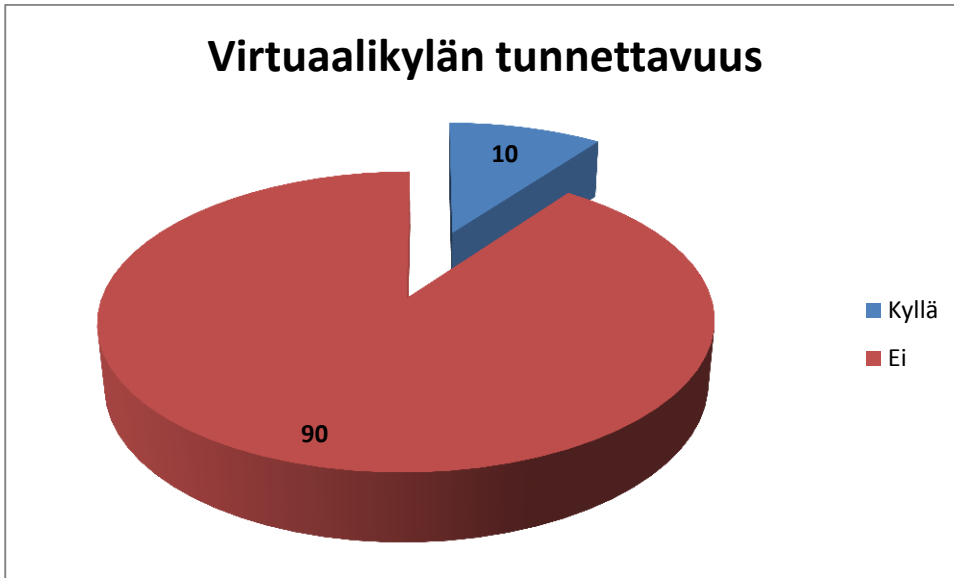
- *Oppilaitokset voisivat mahdollisesti tulevaisuudessa antaa työpaikkaohjaajille työssäoppimisen ajaksi laitteen, millä voisi informaatiota ja oppimista/tukemista lisätä*
- *Puhelimitse on asiat saatu hyvin hoidettua.*
- *En osaa sanoa.*
- *Kännykkä, miniläppäri ehkä*
- *Työajanseurannassa.*
- *Vaikea sanoa.*
- *Ehkä reaaliaikaisiin ongelmiin vastaus??*
- *?*
- *Esim. päivittäisen työn kirjaaminen suoraan tietokantaan, työssäoppimisjakosn arvostelut, mahdolliset ongelmatilanteet*
- *Mielestäni mobiiliohjaus ei ole tarpeellista työpaikka-ohjaajien tukemisessa. Puhelinkeskustelu tai työpaikkavierailu ovat parhaat yhteydenpitomuodot.*

Puhelinkeskustelu oli näissä vastauksissa esille noussut tapa hoitaa yhteys ja ohjaus mobiililaitteella. Kysymys oli vastaajille kaiketi turhan vaikea hahmottaa. Kiitettävää oli, että näinkin moni vastanneista mietti asiaan kirjallista vastausta.

7.1.3 Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä

Virtuaalikylää työssäoppimisen tukiympäristönä käsiteltiin kysymyksissä 27–30, ja kysymyksissä 31–32 pyydettiin palautetta kyselyn laatijalle ja hevostalousalan oppilaitoksille. Koska palautetta tuli varsin runsaasti, on se purettu erikseen lukuun 7.1.4.

Virtuaalikylän tunti 30 kysymykseen vastanneesta vain kolme (10 %). Vastanneista 27 (90 %) ilmoitti, ettei tunne Virtuaalikylä-oppimisympäristöä (www.virtuaali.info). (Kuvio 39.)

KUVIO 39. Kyselyyn vastanneiden tuntemus Virtuaalikylä-oppimisympäristöstä (n=30)

Ympäristön tuntevia pyydettiin tarkentamaan, mistä/milloin saivat siitä ensimmäisen kerran tietoa ja vastauksina olivat:

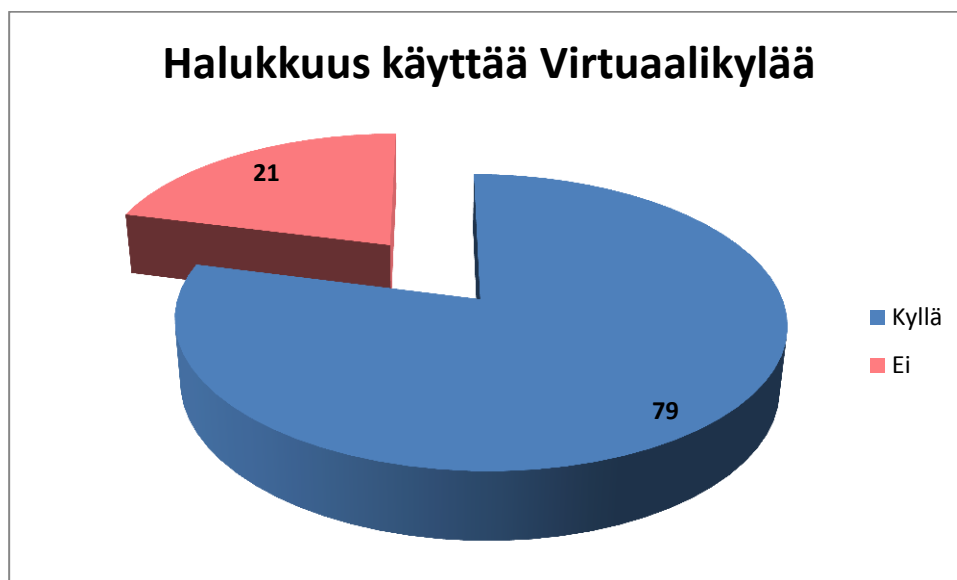
- 2007
- kotisivuilta
- 2010.

Ne, jotka eivät tunteneet Virtuaalikylää ennestään, pyydettiin siihen tutustumaan. Tämän jälkeen kysyttiin vastaajien mielipidettä ympäristöstä:

- *Vaikuttaa mielenkiintoiselta, asiaa tuntuu olevan paljon, joka on hyvä asia! Täytyy ajan kanssa tutustua paremmin.*
- *Ihan tutustumisen arvoinen juttu, lisäsin "suosikkeihin" :)*
- *ok.*
- *Hyvä.*
- *En osannut ihan käyttää, kun kysyi salasanaa + tunnusta. Mutta varmaan hyvä työkalu tulevaisuudessa.*
- *Hyvä!*
- *Hyvä esittely oppilaitoksesta.*
- *Hyvä!!*
- *OK.*
- *Selkeä, värikäs, mielenkiintoinen*
- *Tutustun siihen.*
- *Paljon informaatiota, varmaan hyvä työkalu.*

- *Ihan hyvä tietopaketti.*
- *Ainakin mukavasti löytyi perustietoja kouluista. Sekä mukavasti oli linkkejä tiedon hakuun (helpottaa varmasti oppilaita).*
- *Ei huono idea.*
- *Oikein mielenkiintoinen*
- *Kiva*
- *Näytti selkeältä. Onkohan liian yksinkertaista infoa nyt?*
- *Sivut ovat aika sekavat. En löytänyt helposti etsimääni.*
- *Asiallisen näköiset sivut.*

Vastanneista 19 (79 %) olisi kiinnostunut käyttämään ja hyödyntämään Virtuaalikylään luotavaa työssäoppimisen tukiympäristöä. Viisi vastanneista (21 %) ei ollut tähän kiinnostunut. Kysymykseen vastasi 24 henkilöä. (Kuvio 40.)

KUVIO 40. Vastaajien halukkuus (prosentteissa) käyttää Virtuaalikylään luotavaa työssäoppimisen tukiympäristöä (n=24)

Työpaikkaohjaajat toivoivat kyselyssä Virtuaalikylään perustettavaan ympäristöön seuraavanlaista sisältöä:

- *En osaa vielä sanoa, kunhan tutustun paremmin.*
- *Vaikka tässä on itsekkin alalle valmistunut niin siitä on aikaa (ROK-97) joten tärkeää pysyä mukana siinä, minkälaisia asioita harjoitteluissa pitää painottaa ja mitä opiskelijoilta vaaditaan. Päivitystä näistä asioista.*
- *En osaa sanoa. Satunnaisesti voisin käyttää*

- *Tietoa työssäoppimisjaksoista, -paikoista, to-paikkojen yrittäjille "vertaistukea" yms.*
- *Tietoa työssäoppimispaikoista sekä harjoittelijoiden työkuvasta.*
- *Tiedotteita eri asioiden sisällöistä kuten keväällä ähkysiaa, varsomista jne.*
- *Suljettuja ryhmiä päiväkirjanomaiseen keskusteluun? Mahdollisuus sopivien harjoittelupaikkojen ja opiskelijoiden kohtaamiseen?*
- *Esim. ohjelma mitä ja miten työssäoppimisjakso tulisi oppilaan kannalta hyödyntää.*
- *Yritykset, jotka voivat tarjota opiskelijoille työssäoppimispaikkoja, voisivat kertoa yrityksestään ja toiminnastaan - ja voisi olla myös entisten työssäoppijoiden kertomuksia kyseisistä paikoista.*
- *Mitä koulussa opittu <=> oli oppilaitosten erilaiset sisällöt vaikka sama ops*
- *Täytyy ensin tutustua ympäristöön.*
- *Olen kiinnostunut käyttämään Virtuaalikylää, mikäli käytölle löytyy konkreettinen tarve.*

Virtuaalikylää onkin tähän mennessä ”markkinoitu” vasta luonnonvara- ja ympäristöalan opetuksen sisäiseen käyttöön. Ehkä onkin ajankohtaista tuoda sitä julki myös varsinaisen koulutussektorin ulkopuolelle. Työpaikkaohjaajat voisivat olla luonteva yhteistyöalue jatkossa. Kyselyssä saatujen vastauksien mukaan sinne haluttiin tässä vaiheessa tietoja työssäoppimispaikkaverkostoista, vertaistukea, suljettuja ryhmiä, tietoa opiskelijoilta työssäoppimisessa vaadittavista asioista, ajankohtaista substanssitietoa alaan liittyen ja faktaa työpaikkaohjaajien ja työssäoppijoiden kokemuksista.

Aikaisemmin tuli jo ilmi, että työpaikkaohjaajat kokevat työssäoppimisen ohjaamisen tueksi oppilaitoksilta saamansa tiedon liian vaikeaselkoiseksi ymmärtää niin opettavien vaatimusten kuin arvioinnin perusteidenkin osalta. Kyselyyn vastanneet halusivat myös tarkempaa informaatiota siitä, mitä koulussa on asiasta jo opetettu. Vastajat kokevat ristiriitaisena sen, että vaikka heidän eri oppilaitosten työssäoppijoillaan on sama opetussuunnitelma, oppilaitoksilla on erilaiset toteuttamisohjeet. Selvästikään työpaikkaohjaajilla – ainakaan kaikilla – ei ole selvillä, että tutkinnon perusteet ovat samat, mutta koulutuksenjärjestäjät (oppilaitokset) tekevät oman opetussuunnitelman näiden perusteiden toteuttamiseksi. Tätäkin asiaa kannattanee tuoda selvemmin esille Virtuaalikylän tukiympäristössä.

7.1.4 Palaute kyselyn laatijalle ja opetushenkilöstölle

Työssäoppimispaikoilta saatu palaute kyselyn laatijalle:

- *Hyvä ja tulevaisuuteen tähtäävä kysely.*
- *On hienoa että tietoa on helposti saatavilla ja mukavaa että harjoittelupaikoille tarjotaan tällaista tietokanavaa. Tällaisen pienen yrityksen yrittäjällä tänä päivänä tuntuu suurimpana haasteena olevan ajan käytön hallinta. Sosiaalinen media on todellinen aikasyöppö ja en ole tästä syystä ja ihan tarkoituksella sinne niinkään laittanut aikaa. Tällä alalla jossa kaikki tapahtuu konkreettisesti tekemällä, ei oikein ymmärrä, miten sosiaalinen media voisi auttaa. Puhelimessa asiat saa parhaiten selvitettyä ja puhelin on aina mukana.*
- *Iloista kevättä!*
- *Monipuolinen kysely. Hyvä että tämä asia kiinnostaa ja siihen halutaan panostaa!! Hevosalaa ei opis kirjoista vaan tekemällä!!*
- *Aihe on hyvin kiinni ajassa ja suuntaa tulevaisuuteen!*
- *Nykyään ongelma ei ole tiedonsaanti, vaan ennemmin käytännön kokemattomuus. Talikkoon on tutustuttava myös liveinä. Jos olet kiinnostunut, voin laittaa liveinä sähköpostitse asioita, joista vaellustallin työntekijältä toivoisimme opiskelussa tulevamme esiin. Terv. x.x@xxxx.fi*
- *Hevosihmisille tietokonemaailma ei ole ehkä tutuin ympäristö toimia.*
- *Tsemppiä opinnäytetyön urakointiin, hyvä aihe! :)*
- *Onnea!*
- *Hyvä kysymysten asettelu, harvinaista että tämäntyyppiseen kyselyyn viitsii vastata.*

Vaikeasta aiheesta huolimatta kysely koettiin positiivisena annettujen palautteiden perusteella. Näissä vastauksissa kyselyä pidettiin onnistuneena ja kysymysten asetelua hyvänä. Esille tuli kuitenkin sekin puoli, mitä tutkija ounasteli kyselyä laatiessaan: hevosalan yrittäjinä toimiville tietokoneen parissa työskenteleminen ei ole vielä ihan arkipäivää. Ala on lujasti kiinni fyysisessä työssä ja päivät ovat pitkiä. Aika tietotekniikan hyödyntämiseen ei riitä, vaikka halua olisikin. Tämä selittää ainakin osittain senkin, että kyselyyn jätti niin moni työssäoppimispaikka vastaamatta.

Työssäoppimispaikoilta saatu palaute hevostalouden oppilaitoksille:

- *Itse en käytä tietokonetta, eikä ole aikaa perehtyä siihen. Yrityksessä esim. vaimolla on tietokone käytettävissä, joten informaatio sieltä kulkee.*
- *Olen ollut varsin tyytyväinen harjoittelijoihin, joita meillä on ollut. Onneksi haavereita sattuu harvemmin, mutta kuitenkin sattuu ja usein tuntuu, että opiskeli-*

jaa saa todella ihan kädestä pitäen neuvoa tekemään esim. betadine-kääre, kaviohaude tms. Tarvitsevat kokemusta myös havainnoimaan, milloin joku vamma tarvitsee eläinlääkärin hoitoa ja miten ensiapu tehdään. Meille ammatillisillekin EA-koulutus parin vuoden välein on paikallaan ja hyvä niin. Käytäntö on kuitenkin aina eri kuin teoria ja varmasti hyödyllistä harjoitella haavojen sitomista, arviointia ja tietysti tallimestari on vastuussa -> kenelle ilmoitetaan tms.

- *Ns. "erityis"opiskelijoista paremmin tietoa heidän tullessaan työssäoppimisjaksolle. Voisi ottaa paremmin huomioon mm. heidän mahd. sairaus tms.*
- *To-jaksoista ja opiskelijoiden tulemisesta harjoitteluun tietoa mahdollisimman ajoissa. Opiskelijoiden tasosta, ongelmista ja taidoista oikeaa tietoa ennen harjoittelun alkua.*
- *Minusta koulujen lähtötasoon pitäisi puuttua rankemmalla kädellä! Kouluun hakee niitä, joilla ei mitään halua / motivaatiota alalle tosissaan. Lähtötaitotaso tulisi nostaa. Varsinkin työssäoppijat ensimmäisenä vuonna ovat todella avuttomia aika ajoin. Minusta aikaisempi harrastuspohja pitäisi ollaitsestään selvyys ennen kouluun menoa. Ja sellainen maalaisjärjen opettaminen pitäisi huomioida (peruslinjat!!) :)*
- *Panostaa oppilaille oma-aloitteisuutta sekä vastuun kantoa.*
- *Mahdollisesti pitempiä työssäoppimisjaksoja.*
- *Olisi hyvä, jos oppilaitoksilla olisi käytössä esim. jonkinlainen "tallirekisteri", jossa olisi talleja, joissa oppilaat suorittavat työssäoppimisiaan, ja joihin otetaan mielellään työssäoppijoita. Tallit voisivat ilmoittaa jotenkin helposti (nettilomake tms.) koska olisi vapaita paikkoja ja millaista työtä työssäoppimispaikassa juuri tuolloin olisi tarjolla - ja myös työssäoppimisjakost ovisi koittaa sovittaa sellaisille ajankohdille, kun työssäoppijoille on mahdollisimman monipuolista tekemistä.*
- *Työssäoppijoita ottaisimme vastaan ympäri vuoden. Nyt on aikoja, jolloin hakukkaat eivät mahdu samaan aikaan.*
- *Kannattaisi miettiä tavoitteiden kirjaamisra arviointikriteereihin. Osa opiskelijoista ei kunnolla ymmärrä selkokieltäkään kirjoitettuna, mutta ovat ihan ok "suorittajina". Unohtuiko uudistuksissa että tuli näyttö - kilpistyykö kuitenkin arviointikeskusteluksi ?!*
- *Uskon että työssäoppimisjaksot ovat hyvinkin opettavaisia oppilaille. Oppivat näin ymmärtämään mitä ihan tavallinen työ hevostyen kanssa on. Vaikka päivään sisältyy paljon rutiineja on jokaine päivä omanlainen tavallaan. Aina on oltava valppaana, vahinko sattuu yleensä kunsitä vähiten odottaa. Oma-aloitteisuus on asia mitä ei voi liikaa painottaa, samoin sosiaaliset taidot "live-*

nä". Myös lyhyet työssäoppimisjaksot ovat suotavia. Tämän tyyppinen jakso voisi sisältää jonkin teeman, esim tallin yleissiisteys, kilpahevosen laitto (hieronta, klippaus, harjan nyppiminen varuteden hoito, kisapakkaaminen...) talliympäristön hoito esim tarhat kuntoon, varsominen, asiakaspalvelu, Ja perustallityöt ovat kyllä välttämätön paha, siihenkään ei pidä suhtautua välinpitämättömästi.. Jokainen harjottelija on talliyrittäjälle arvokas ja heidän työpanoksensa on tärkeä. Se että harjoittelijan työ mahdollisesti vapauttaa yrittäjän tekemään jotain muuta kuin sitä päivittäistä välttämättömyyttä ei tarkoita sitä että hyödynnetään ilmaista työvoimaa!

- *Annan palautetta yleisesti hevostaluousoppilaitosten toimintaan liittyen. Mielestäni opiskelijoiden oppimisen kannalta tärkeintä on runsas käytännönharjoittelu. Tämä harjoittelu tulisi tapahtua ennen kaikkea koulun ulkopuolisilla talleilla, koska ainoastaan koulun ulkopuolisilla talleilla päästään lähimmäksi todellisia työolosuhteita, jotka opiskelijat kohtaavat koulusta valmistuttuaan. Koulun omilla talleilla yhden opiskelijan vastuulla on vain pieni hevospäärä ja/tai työskentelyjaksot ovat lyhyitä. Tällaisella harjoittelutavalla opiskelijaa on vaikea opettaa vastuulliseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Opiskelijoiden tulisi suorittaa korkeintaan ensimmäinen harjoittelu koulun omilla talleilla ja sen jälkeen opiskelijat tulisi ohjata yksityisille talleille. Toinen epäkohta työssäoppimiseen liittyen on useiden työssäoppimispaikkojen soveltumattomuus työssäoppimiseen. Työssäoppiminen tulisi tapahtua talleilla, joilla on myös tarvetta palkallisille hevosenhoitajille. Muutaman hevosen pikkutallit eivät ole harjoitteluun soveltuavia paikkoja, koska näillä talleilla opiskelijat eivät saa oikeaa kuvaa hevosenhoitajan ammatista. On erittäin huolestuttavaa mikäli yksittäinen opiskelija suorittaa kaikki harjoittelunsa koulun omilla talleilla ja pienillä yksityistalleilla. Totuus hevosenhoitajan ammatista saattaa paljastua vasta ensimmäisessä oikeassa työpaikassa ja opiskelija saattaa huomata, että hevosenhoitajan ammatti ei olekaan sitä mitä hän on kuvitellut. Opiskelijaan on siinä vaiheessa uhrattu valtavat määrät yhteiskunnan varoja ja nuoren opiskelijan aikaa on uhrattu tarpeettomaan opiskeluun. Hevostaluousoppilaitosten täytyy tuntea vastuunsa harjoituspaikkojen valinnassa. Opiskelijoiden ei pidä antaa valita harjoittelupaikkoja vapaasti, vaan oppilaitosten täytyy ohjata opiskelijat sellaisiin harjoittelupaikkoihin, joissa on mahdollista tutustua hevosenhoitajan todellisiin työtehtäviin. Terveisin, xxxxx.*

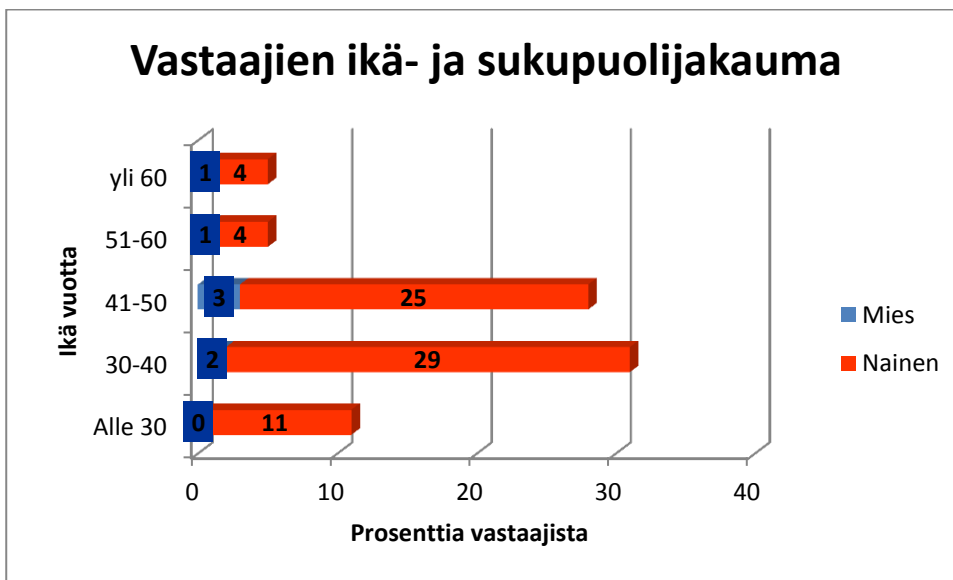
Koska tässä kysymyksessä annettu palaute koskee koko hevostalouden ammatillisen koulutuksen järjestäjäkenttää Suomessa, on tarkoitus, että sisältö tuodaan esille kyselyssä luvatus mukaisesti hevostaluousoppilaitosten yhteistyöpäivillä. Seuraavat ovat

syyskuun 2012 lopulla Koulutuskeskus Salpauksessa, Asikkalassa. Mikäli asia otetaan siellä ohjelmaan mukaan, niin palautteita käsitellään jo siellä. Ellei aikataulu anna myöten, niin purku on viimeistään kevään 2013 yhteistyöpäivillä Ylä-Savon ammattiopistolla, Kiuruvedellä. Näin ollen näitä palautteita ei syvällisemmin käsitellä pelkästään tämän kehittämistehtävän tekijän toimesta.

7.2 Opetushenkilöstöille toteutetun kyselyn tulokset

7.2.1 Taustatiedot

Kysely lähetettiin 91 henkilölle, joista 28 vastasi. Vastausprosentiksi muodostui 30,8. Vastaajien taustatietoja käsiteltiin kysymyksissä 1–12. Vastaajien taustatiedot ovat esillä taulukossa 13 sivuilla 142–144 Vastaajista 21 (75 %) oli naisia ja 7 (25 %) miehiä. Ikäryhmänsä ilmoitti 28 vastaajasta 27 eli yksi vastaaja jätti tähän vastaamatta. Ikäryhmissä 30–40 vuotta ja 40–50 vuotta oli eniten vastaajia, joita molemmissa ryhmissä oli 10 (37 %). Kolmanneksi suurin ikäryhmä oli alle 30-vuotiaat, joita vastasi 3 (11 %). Sekä 50–60-vuotiaissa että yli 60-vuotiaissa oli molemmissa 2 (7,5 %) vastaajaa. (Kuvio 41.)

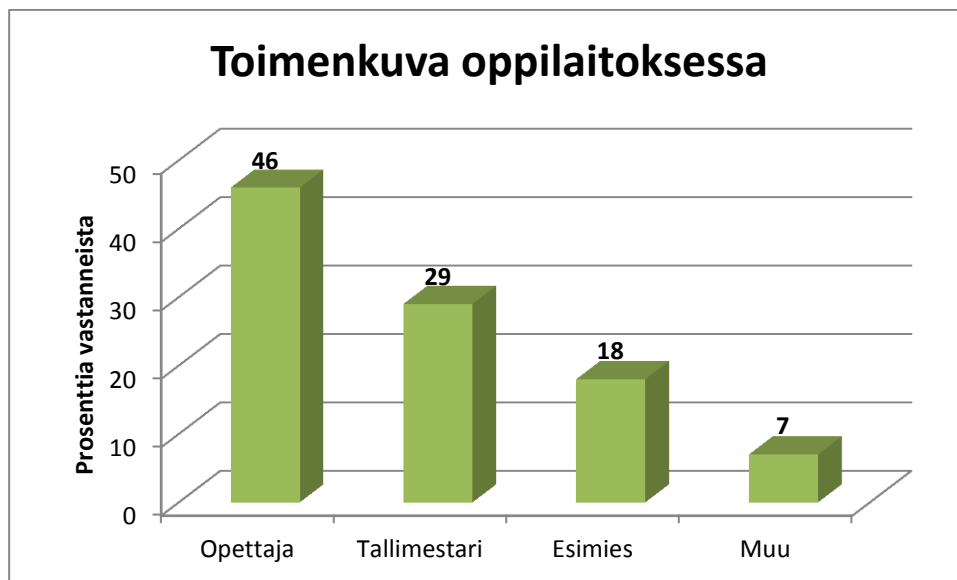

KUVIO 41. Kyselyyn vastanneiden ikä- ja sukupuolijakauma prosentteina (n=28)

Kyselyyn vastanneiden määrä oli odotettua pienempi. Vastausprosentin minimitaloite 30 prosenttia kuitenkin saavutettiin. Kuvioista 41 (yllä) on helposti pääteltävissä, että kyselyyn vastanneista suurin osa oli 30–40 -vuotiaita naisia. Ikäryhmän 41–50 vuoti-

aat naiset eivät kuitenkaan jääneet kauaksi edustukseltaan. Miehistä aktiivisimmat vastaajat löytyivät ikäryhmästä 41–50 vuotta. Kuten työssäpaikkaohjaajille suunnatun kyselyn vastaajat myös opetushenkilöstön kyselyn vastaajat olivat pääsääntöisesti naisia.

Vastaajat jakaantuivat koulutusorganisaatioissa esimiehiin (rehtori, koulutusjohtaja, yksikönjohtaja, koulutuspäällikkö jne.) 5 henkilöä (18 %), opettajiin (opettaja, lehtori, aikuiskouluttaja) 13 henkilöä (46 %), tallimestareihin 8 henkilöä (29 %) ja muihin 2 henkilöä (7 %). Nämä muut tarkensivat sanallisessa vastauskentässä olevansa *ratsastuskoulun vastaava ohjaaja* ja *opinto-ohjaaja*. Myös hevostenhoitaja oli muuttuja vaihtoehtona, mutta sitä nimikettä ei valinnut kukaan vastaajista. Miehiä oli vastanneista esimiehistä 1 (20 % esimiehistä), opettajista 4 (31 % opettajista) ja tallimestareista 2 (25 % tallimestareista). Kaikki muut vastanneista olivat naisia. (Kuvio 42.)

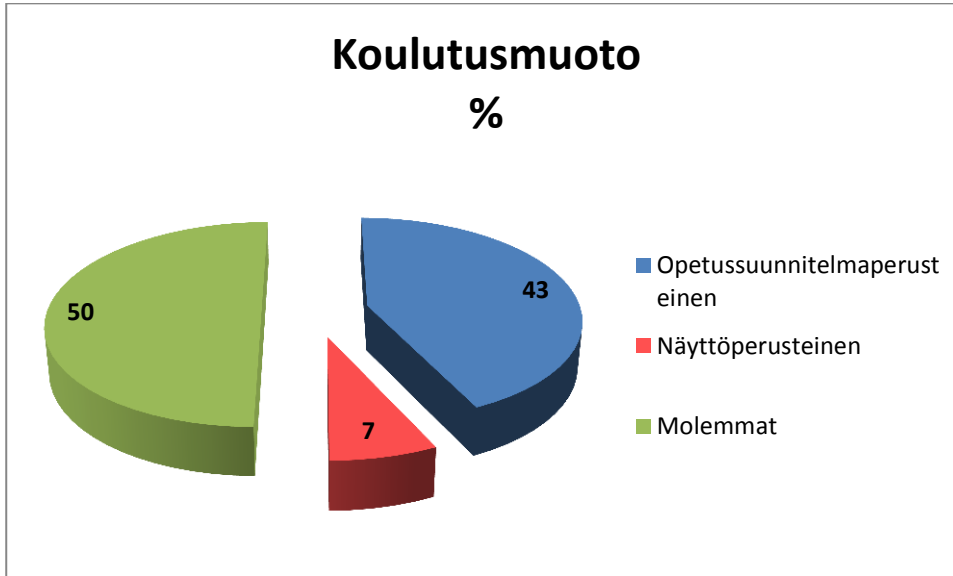

KUVIO 42. Kyselyyn vastanneiden toimenkuva oppilaitoksessa (n=28)

Positiivisesti yllättävää oli, että näinkin moni tallimestari ja esimies vastasivat kyselyyn. Odotettua olikin, että enemmistö vastaajista olisi varsinaisia opettajia.

Vastaajista puolet (14 henkilöä) ilmoittivat työskentelevänsä sekä opetussuunnitelmaperusteisessa että näyttöperusteisessa koulutuksessa. Pelkästään opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa ilmoittivat työskentelevänsä 13 henkilöä (43 %) ja pelkästään näyttöperusteisessa koulutuksessa työskenteli 2 (7 %) vastaajaa. Opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa työssäoppimisen rooli on tarkoin määritelty jo tutkinnon perusteissa. Kuitenkin aikuisopiskelijat suorittavat hevostalouden perustutkintoa yleisimmin näyttöperusteisena koulutuksena

niin sanotussa monimuotokoulutuksessa ja sielläkin osaamisen kehittäminen tapahtuu etäopiskelujaksojen aikana työssäoppimisessa henkilökohtaistamisen perusteella. Näin ollen myös aikuisopettajien tulee osata työssäoppimiseen liittyvät asiat. (Kuvio 43.)

KUVIO 43. Kyselyyn vastanneiden opetushenkilöiden työnkuva koulutusmuodoittain (n=28)

Koska hevostalouden perustutkinnossa (hevostenhoitaja, ratsastuksenohjaaja) työssäoppiminen painottuu opetussuunnitelma-perusteiseen perustutkintokoulutukseen, on kyselyn tavoitteiden saavuttamisen kannalta hyvä, että vastanneista kaikkiaan 93 % toimii opetussuunnitelma-perusteisen koulutuksen parissa. Nämä henkilöt tietävät oman kokemisen kautta, mistä kyselyssä kerrotaan. Näyttöperusteisessa hevostalouden perustutkintokoulutuksessa on myös työssäoppimista ns. monimuotokoulutuksessa, jossa opiskelijat ovat valtaosin aikuisia. Monimuotokoulutuksessa lähiopiskelupäivien määrä on huomattavasti pienempi kuin nuorisokoulutuksen päiväopiskelijoilla. Opiskelu painottuu etäoppimisjaksoilla oppimiseen oppimistehtävien ja työssäoppimisen kautta. Monimuotokoulutuksessa opiskelijamäärät oppilaitoksittain ovat selvästi pienemmät kuin opetussuunnitelma-perusteisessa koulutuksessa.

Valtaosalle, 16 henkilölle (57 %), vastanneista sähköiset oppimisalustat ja verkko-oppimisympäristöt olivat tuttuja omien opiskeluiden kautta. Omassa opetuksessaan ja ohjaamisessaan 6 henkilöä (21 %) piti sähköisten oppimisympäristöjen käyttöä työmenetelminä muiden joukossa. Perinteisen lähiopetuksen tukena niitä käytti 4 henkilöä (14 %) vastanneista. Satunnaisesti opetustyössä niitä käytti 5 henkilöä (18 %) vastanneista. Samaten viidellä henkilöllä (18 %) ei ollut kokemusta sähköisten oppi-

misympäristöjen käytöstä. Kukaan vastanneista ei käyttänyt niitä pääasiallisena oppimis- ja opetusympäristöinä. (Kuvio 44.)

KUVIO 44. Kyselyyn vastanneiden osalta sähköisten oppimisolustojen ja verkko-oppimisympäristöjen käyttö opetuksessa (n=28)

Vastauksista voidaan tulkita, että valtaosa opetushenkilöstöstä eli 53 prosenttia käyttää jollain muotoa sähköisiä oppimisympäristöjä työssään. Omissa opinnoissaan niihin on kuitenkin tutustunut kaikkiaan 57 prosenttia kyselyyn vastanneista. Kaikkiaan työkäyttöään kommentoi vain 53 prosenttia (pääasiallinen 0 %, muiden joukossa 21 %, perinteisen tukena 14 %, satunnaisesti 18 % ja ei kokemusta 18 %) eli 47 prosenttia jätti ilmoittamatta kantansa siihen, miten käyttää sähköisiä ympäristöjä työssään. Tässä vaiheessa tulkittuna voidaan pitää kysymyksen muotoilua huonona. Sähköisten ympäristöjen käyttö omissa opinnoissa olisi pitänyt muodostaa omaksi kysymykseksi.

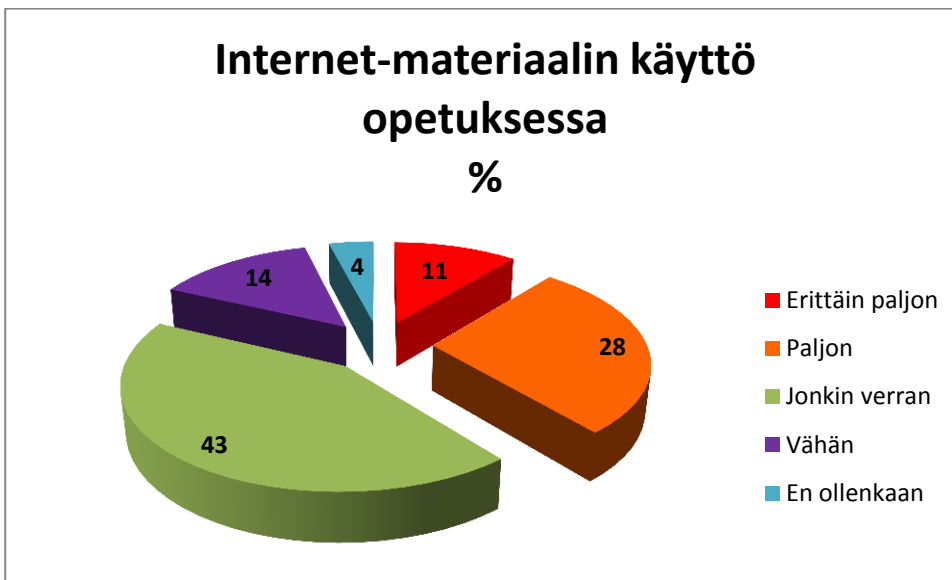
Kun vastaajia pyydettiin tarkentamaan, mitä sähköisiä oppimisolustoja ja/tai verkko-oppimisympäristöjä he ovat käyttäneet, tulivat esille seuraavat ympäristöt:

- *Moodle* (20 henkilöä)
- *Optima* (6 henkilöä)
- *Wilma* (3 henkilöä)

- *Pedanet ja Facebook* (2 henkilöä kumpaakin)
- *R5, blogi, wiki, Kurre ja Vinha-Wille* (kutakin 1 henkilö)

Tähän kysymykseen vastasi kaikkiaan 22 henkilöä eli 6 jätti vastaamatta. Tästä joukosta viisi vastaaja oli niitä, joilla ei ole kokemusta sähköisten ympäristöjen käytöstä. Avoimesta vastauksesta käy ilmi, että kyselyyn vastanneiden osalta Moodle on selvästi yleisimmin käytetty oppimisolusta hevostalouden oppilaitoksissa.

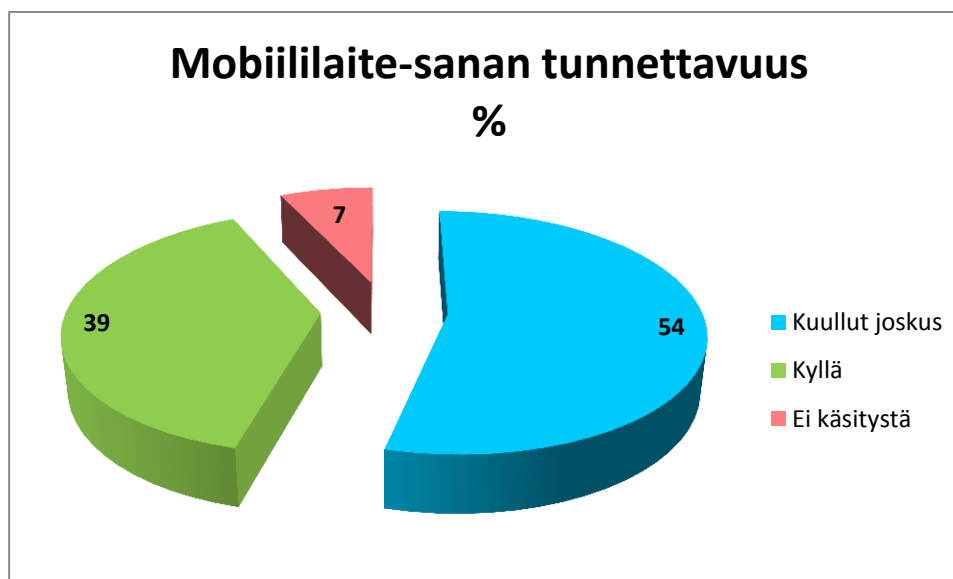
Internetiä käytettiin opetuksessa pääsääntöisesti jonkin verran (12 henkilöä, 43 %) vastaajista. Paljon ja erittäin paljon käytti opetuksessa kaikkiaan 11 henkilöä (39 %) vastaajista. Vähän Internetiä käytti vastanneista 4 henkilöä (14 %) ja ei ollenkaan 1 henkilö (4 %) vastanneista. (Kuvio 45.)

KUVIO 45. Vastaajien ilmoittama Internetin käyttö opetuksessa (n=28)

Se, miten kukin vastaaja tulkitsee, mikä on erittäin paljon, paljon, jonkin verran tai vähän Internetin käyttöä, jää tässä kysymyksessä kunkin vastaajan omaksi arvioitavaksi. Useimmat varmaankin peilaavat sitä kaiken muun opetusmateriaalinsa käyttöön. Näin ollen vastaukset eivät välttämättä ole suoraan toisiinsa verrattavia. Joka tapauksessa vastauksien perusteella on tulkittavissa, että 82 prosenttia vastaajista käyttää jollain muotoa Internet-materiaalia opetuksensa tukena. Tätä voidaan pitää ihan hyvänä käyttötasona.

Kun vastaajilta kysyttiin, tunnistavatko he sanan ”mobiililaite”, yleisin vastaus oli (15 henkilöä, 54 % vastaajista) *kuullut joskus*. Vastaajista 11 henkilöä (39 %) ilmoitti tuntevansa sanan ja vain 1 henkilö (7 %) ilmoitti, ettei mitään käsitystä. (Kuvio 46.)

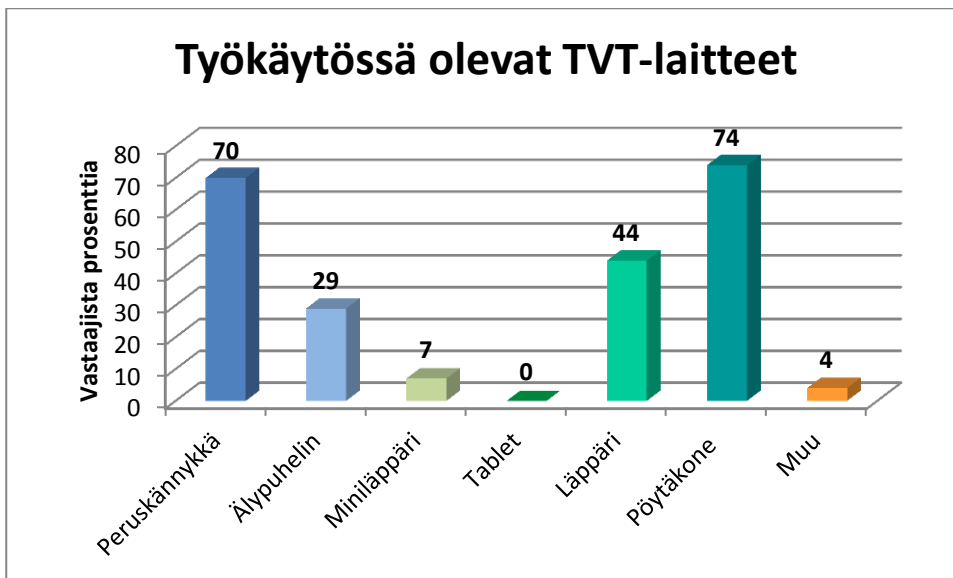
KUVIO 46. Kyselyyn vastanneiden tuntemus sanasta mobiililaite (n=28)

Kun vastaaja pyydettiin täydentämään tekstikenttään tuntemiaan mobiililaitteita, tulivat seuraavat vastaukset:

- *kannettava tietokone, iPad*
- *älypuhelin*
- *kännykkä*
- *puhelin, tablettitietokone*
- *Puhelin*
- *tietokone, puhelin*
- *iPad, kännykät jne.*
- *tablet, webbikännykät,*
- *kännykkä*
- *kännykkä? kannettava tietokone?*
- *Mobiililaitteet ovat periaatteessa kaikki mukana kulkevat tieto- ja viestintätekniiikan laitteet, kuten matkapuhelimet, PDA:t, paikantimet, kannettavat tietokoneet (esim. miniläppärit) jne. Usein mobiililaitteista käytetään rajatumpaa englanninkielistä määritelmää, hand-held-devices, eli kädessä kulkevat laitteet.*

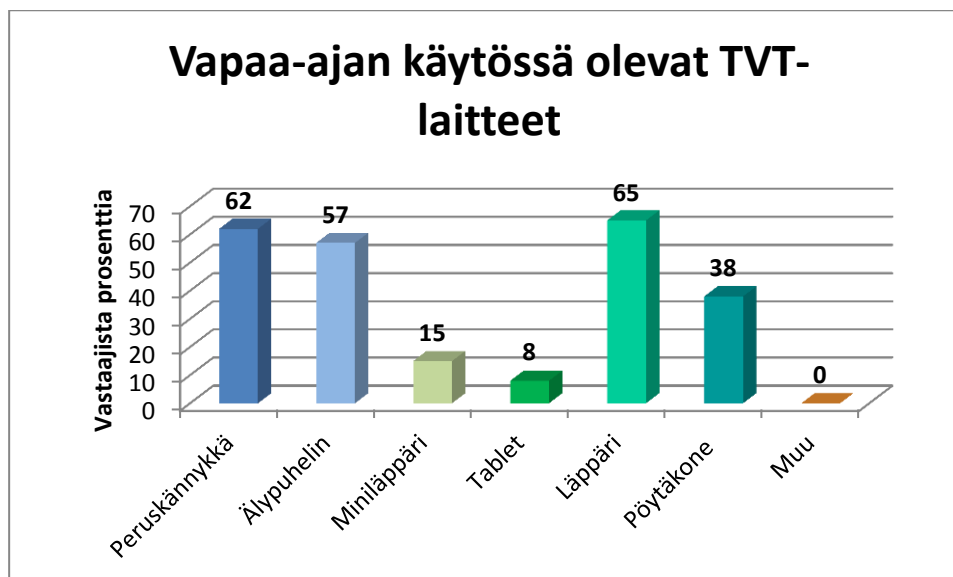
Kyselyyn vastanneiden osalta mobiililaitetuntemusta voidaan pitää kohtalaisen hyvänä. Avoimessa täydennyksessä annetut esimerkit mobiililaitteista olivat yhtä vaille kaikki oikeita. Pelkkää tietokonetta ei voida pitää vielä mobiililaitteena, koska se kattaa myös pöytätietokoneen, jota ei voida kuljettaa mukana.

Mobiili- ja atk-laitteiden käyttömahdollisuuksia kysyttiin sekä työelämän että vapaa-ajan osalta. Työssään valtaosalla vastaajista oli käytettävissään perusmatkapuhelin (19 henkilöä, 70 %) ja pöytätietokone (20 henkilöä, 74 %). Perusmatkapuhelimella tarkoitettiin tässä kännykkää, jolla voi soittaa, tekstaila ja ottaa/lähettää valokuvia. Älypuhelin oli työkäytössä kahdeksalla vastaajalla (29 %). Kahdella vastaajalla oli pääsy sähköpostiin ja kalenteriin, ja loput kuusi pääsivät myös Internetiin. Kannettava tietokone (lappari) oli käytössä 12 vastaajalla (44 %) ja minilappari kahdella (7 %) vastaajalla. Tablettia eli taulutietokonetta ei ollut työkäytössä vielä kenelläkään vastanneista. Näiden lisäksi muun laitteen ilmoitti yksi henkilö (4 %) ja hän tarkensi sen *dataprojektoriksi*. Tähän kysymykseen vastasi 27 henkilöä ja yksi jätti vastaamatta. (Kuvio 47.)

KUVIO 47. Kyselyyn vastanneella opetushenkilöstöllä työkäytössä olevat mobiili- ja atk-välineet (n=27)

Kysyttäessä samaa laitteiden käyttömahdollisuutta vapaa-ajalla vastaajilla oli pääsääntöisesti käytössään kannettava tietokone (17 henkilöä, 65 %) ja perusmatkapuhelin (16 henkilöä, 62 %). Älypuhelin oli käytettävissä kaikkiaan 15 henkilöllä (57 %) vastaajista. Pöytätietokone oli 10 henkilöllä (38 %), minilappari neljällä (15 %) ja tablet kahdella henkilöllä (8 %) vastaajista. Tähän kysymykseen vastasi 26 henkilöä ja kaksi jätti vastaamatta. (Kuvio 48.)

KUVIO 48. Kyselyyn vastanneella opetushenkilöstöllä vapaa-ajan käytössä olevat mobiili- ja atk-välineet (n=26)

Verrattaessa opetushenkilöstön työssä ja vapaa-ajallaan käyttämiä mobiili- ja atk-laitteita voidaan vastauksista tulkita, että omat laitteet ovat jo monipuolisempia kuin hevostalousoppilaitoksien työntekijöilleen hankkimat laitteet. Läppäreitä (mini ja tavallinen kannettava tietokone), jotka antavat käyttäjälleen liikkumisvapauden mukana kulkemalla, on vastanneista käytössään työssään 51 prosentilla, mutta vastaavasti vapaa-ajalla jo 80 prosentilla. Ero on aika merkittävä. Älypuhelimien vastaava ero vastanneiden osalta on työkäyttö 29 prosenttia ja vapaa-ajan käyttö 57 prosenttia. Tabletit eli taulutietokoneet tekevät vasta tuloaan ja hintojen laskiessa niidenkin käyttö kasvaa varmasti ainakin vapaa-ajan käytössä.

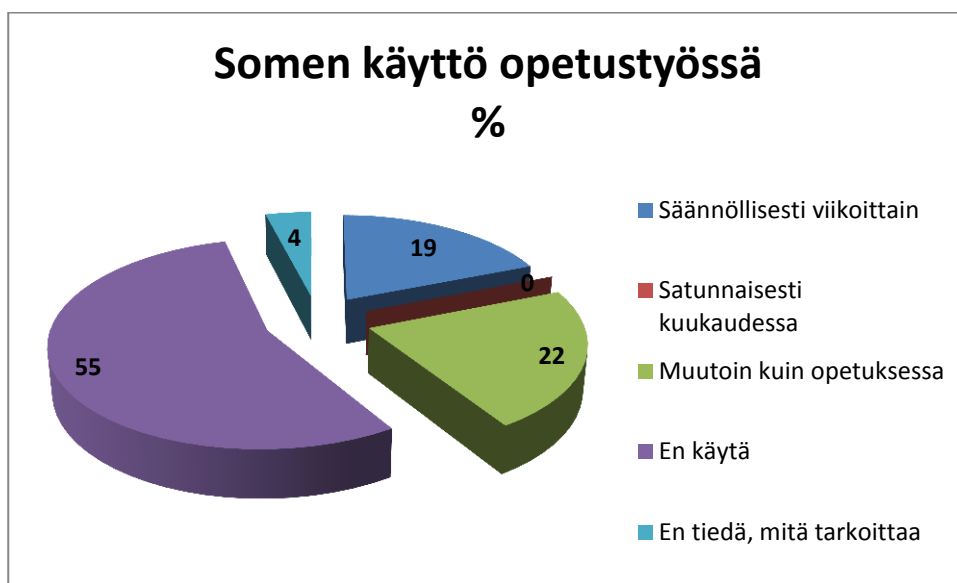
Sosiaalisen median käyttäminen opetuksessa on kyselyn mukaan vielä harvinaista. Vain viisi (19 %) vastanneista ilmoitti käyttävänsä säännöllisesti viikoittain. Kun vastaajia pyydettiin tarkentamaan, mitä mediaa käyttävät, saatiin seuraavat vastaukset:

- moodle
- facebook
- facebook, moodle
- Facebook –sivu opiskelijoiden kesken, ilmoitusasioita
- Myös Moodle luetellaan sosiaaliseen mediaan, facebook.

Vastaajista kuusi henkilöä (22 %) ilmoitti käyttävänsä sosiaalista mediaa työssään muutoin kuin opetuksessa. Kun vastaajia pyydettiin tarkentamaan, missä työssä ja mitä mediaa, niin saatiin seuraavat vastaukset:

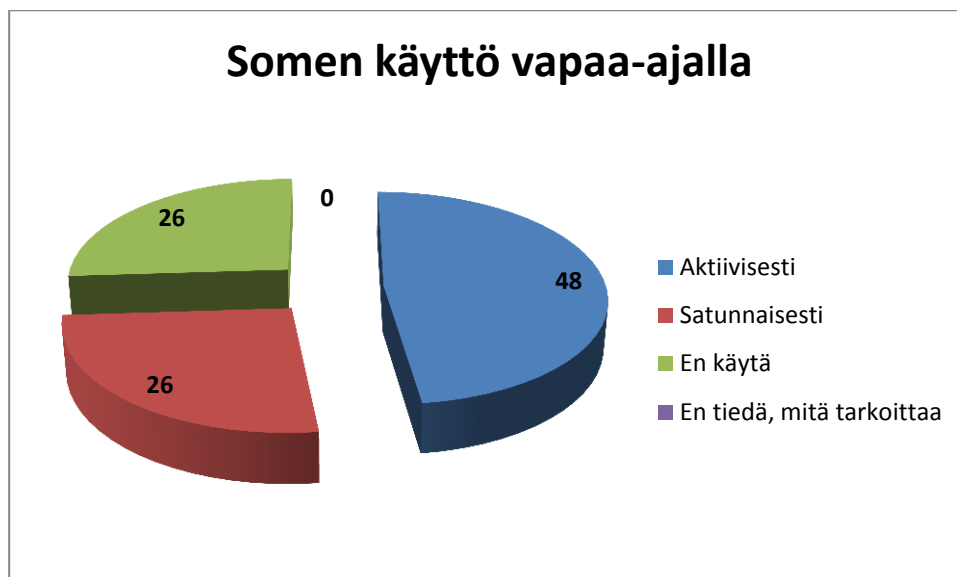
- *facebook (tiedottaminen), virtuaalikylä*
- *Informaatio lähteenä Facebook*
- *wilma, tiedon välitykseen*
- *Oppilaitoksen facebook sivustojen toinen ylläpitäjä*
- *Tiedotus, Facebook.*

Vastaajista 15 henkilöä (55 %) ilmoitti, ettei käytä sosiaalista mediaa työssään lainkaan ja 1 henkilö (4 %) toi esille, ettei tiedä, mitä sosiaalinen media tarkoittaa. Kuukaan vastanneista ei ilmoittanut käyttävänsä sosiaalista mediaa satunnaisesti kuukaudessa tai harvemmin, mikä oli yksi vastausvaihtoehdoista. Tähän kysymykseen vastasi 27 henkilöä eli yksi jätti vastaamatta. (Kuvio 49.)

KUVIO 49. Kyselyyn vastanneen opetushenkilöstön sosiaalisen median käyttöaktiivisuus opetuksessa (n=27)

Kun vielä tiedusteltiin sosiaalisen median käyttökokemuksista vastaajien vapaaajalta, heistä 13 henkilöä (48 %) ilmoitti käyttävänsä sitä aktiivisesti. Kun avoimeen tekstikenttään sai täydentää, mitä mediaa käyttää, tulivat esille seuraavat: *Facebook* 13 kertaa, *Twitter* kaksi kertaa ja kerran *blogi*. Vastaajista seitsemän henkilöä (26 %) kertoi käyttävänsä sitä satunnaisesti. Tämän kohdan tarkennukseen tulivat seuraavat sosiaalisen median ympäristöt: *Facebook* kuusi kertaa, *keskustelupalstoja* kerran ja *YouTube* kerran. Toiset seitsemän henkilöä (26 %) ilmoitti, ettei käytä sosiaalista mediaa vapaa-ajallaan. Kysymykseen vastasi 27 henkilöä. (Kuvio 50.)

KUVIO 50. Kyselyyn vastanneen opetushenkilöstön sosiaalisen median käyttöaktiivisuus vapaa-ajalla (n=27)

Kyselyyn vastanneiden opetushenkilöstön edustajien osalta sosiaalisen median käyttö vapaa-ajalla on selvästi yleisempää kuin työssä, mikä tietenkin on ymmärrettävää, kun yleisimmäksi sosiaalisen median ympäristöksi ilmoitettiin Facebook. Onhan sosiaalisen median pääkäyttötarkoitus vuorovaikutteinen yhteydenpito kavereihin ja Facebook hoitaa tätä tehtävää ainakin Suomessa sosiaalisen median verkostoista aktiivisimmin. Työssään sosiaalista mediaa ei käytä 55 prosenttia ja vastaavan lukeman vapaa-ajalle ilmoitti 26 prosenttia.

TAULUKKO 13. Kyselyn vastaajien taustatiedot taulukoksi koottuina

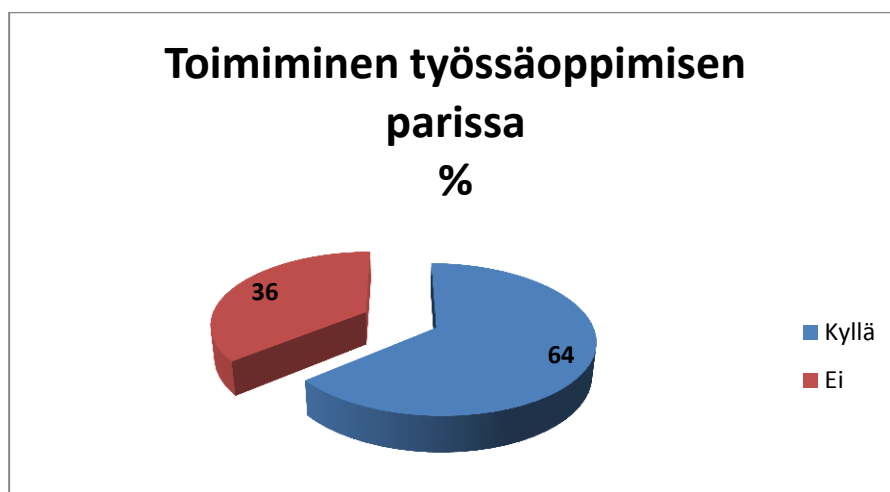
Kysymys	Taustamuuttuja	Henkilöä	Prosenttia vastaajista
Sukupuoli N=28	Nainen	21	75
	Mies	7	25
Ikä N=27	Alle 30 vuotta	3	11
	30–40 vuotta	10	37
	40–50 vuotta	10	37
	50–60 vuotta	2	7,5
	Yli 60 vuotta	2	7,5
Asema koulutusorganisaatiossa N=28	Esimies	5	18
	Opettaja	13	46
	Tallimestari	8	29

	Hevostenhoitaja	0	0
	Muu	2	7
Työkenttä N=28	Opetussuunnitelmaperusteinen koulutus	12	43
	Näyttöperusteinen koulutus	2	7
	Molemmat	14	50
Kokemus sähköisistä oppimisalustoista tai verkko- oppimisympäristöistä N=28	Opetus painottuu näihin	0	0
	Työmenetelmiä muiden jou- kossa	6	21
	Perinteisen lähiopetuksen tu- kena	4	14
	Satunnainen käyttö	5	18
	Omien opintojen kautta	16	57
	Ei kokemusta	5	18
Internetin käyttö ope- tuksessa N=28	Erittäin paljon	3	11
	Paljon	8	28,5
	Jonkin verran	12	43
	Vähän	4	14
	En ollenkaan	1	3,5
Mobiililaitte-sanatun- nistaminen N=28	Kyllä	11	39
	Kuullut joskus	15	54
	Ei mitään käsitystä	1	7
Työssä käytettävissä olevat mobiililaitteet ja atk-välineet N=27	Perusmatkapuhelin	19	70
	Älypuhelin (pääsy sähköpos- tiin, kalenteriin)	2	7
	Älypuhelin (pääsy myös Inter- nettiin)	6	22
	Miniläppäri	2	7
	Tablet	0	0
	Kannettava tietokone	12	44
	Pöytätietokone	20	74
	Muu	1	4
Työssä käytettävissä olevat mobiililaitteet ja atk-välineet N=26	Perusmatkapuhelin	16	62
	Älypuhelin (pääsy sähköpos- tiin, kalenteriin)	5	19
	Älypuhelin (pääsy myös Inter- nettiin)	10	38
	Miniläppäri	4	15

	Tablet	2	8
	Kannettava tietokone	17	65
	Pöytätietokone	10	38
	Muu	0	0
Sosiaalisen median käyttö opetuksessa N=27	Säännöllisesti viikoittain	5	19
	Satunnaisesti kuukaudessa tai harvemmin	0	0
	Käytän muutoin työssäni kuin opetuksessa	6	22
	En käytä	15	55
	En tiedä, mitä sana tarkoittaa	1	4
Sosiaalisen median käyttö vapaa-ajalla N=27	Aktiivisesti	13	48
	Satunnaisesti	7	26
	En käytä	7	26
	En tiedä, mitä sana tarkoittaa	0	0

7.2.2 Työssäoppimisen ohjaaminen

Työssäoppimisen ohjaamista käsiteltiin opetushenkilöstölle suunnatuissa kysymyksissä 13–25. Vastanneista työssäoppimisen parissa työskenteli 18 henkilöä (64 %) ja 10 henkilöä (36 %) ilmoitti, ettei toimi työssäoppimisen parissa. (Kuvio 51.)

KUVIO 51. Kyselyyn vastanneiden toiminta työssään työssäoppimisen parissa (n=28) Kun pyydettiin täydentämään avoimella vastauksella, millä tavalla vastaaja toimii työssäoppimisen parissa, saatiin seuraavat vastaukset:

- *Työssäoppimisen ohjaavana opettajana*

- *to-valvojana*
- *työssäoppimisten valvojana*
- *Työssäoppimisenohjaajana*
- *omien ryhmien ohjaavana opettajana, näyttöjen vastaanottaja*
- *Tallimestarina koulun tallissa*
- *ryhmänohjaajana, tallivierailut*
- *Työpaikkaohjaaja*
- *to-ohjaaja*
- *Meillä on myös työssäoppijoita tallissa.*
- *ryhmäni työssäoppimisen järjestäminen*
- *Opinto-ohjaajana ohjaan ja perehdytän työssäoppimiseen. Ylläpidän to-rekisteriä.*
- *työssäoppimisen ohjaajana*
- *ohjaan opettajia*
- *ohjaus*
- *Valvon ja suunnittelen*
- *Ryhmänohjaan muodossa ja aikuiskoulutuksessa.*

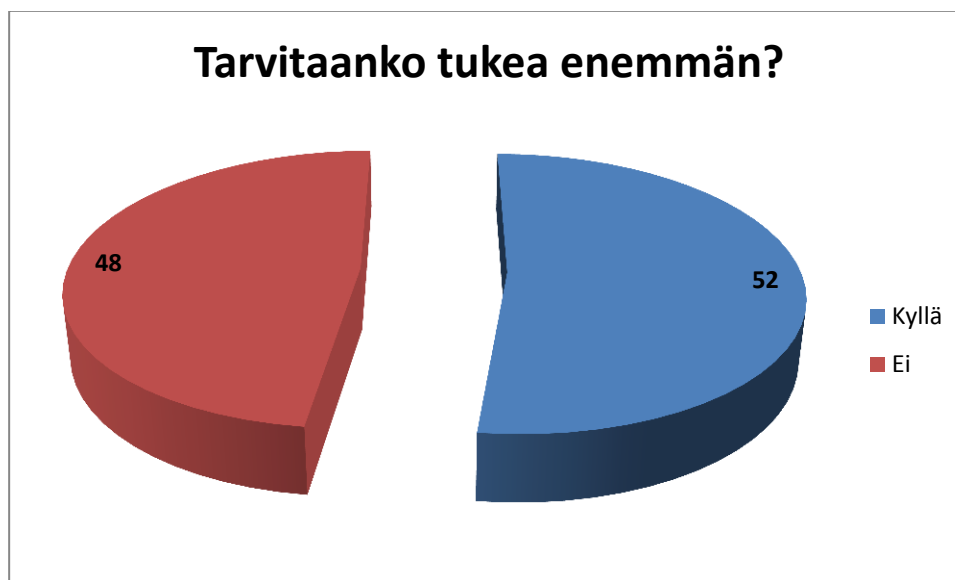
Selvästi yli puolet vastanneista toimi työssäoppimisen parissa tavalla tai toisella. Avoimen vastauksen mukaan valtaosa vastanneista toimi joko työssäoppimisen valvojana. Työssäoppimisen ohjaajan tehtävä voidaan ymmärtää joko niin, että tällä henkilöllä on omaa talliyritystoimintaa, jossa hänellä on työssäoppijoita, tai että vastaaja mieltää valvojan ja ohjaajan roolin samaksi. Puhekielessä tämä ainakin on mahdollista. On myös yleistä, että hevostalouselämän oppilaitoksen opetushenkilöllä on oma talliyritystoiminta varsinaisen päivätyönsä ohessa. Tämä on jopa suotavaa antamalla kosketuksen alan perustyökenttään. Mediassa on tullut esille, että ammatillisen oppilaitoksen opettajat tahtovat erkaantua alasta, elleivät pääse välillä konkreettisesti olemaan mukana työssä alan yrityksissä.

Kysyttäessä, miten opetushenkilöstö kokee työpaikkaohjaajien tuen tarpeen, 19 vastaajaa (73 %) kertoi sen olevan vaihtelevaa (taulukko 14). Tuen tarvetta paljon tai erittäin paljon piti yhteensä viisi henkilöä (19 %). Loput kaksi henkilöä (8 %) piti sitä satunnaisena. Kukaan vastanneista ei pitänyt tuen tarvetta vähäisenä tai erittäin vähäisenä. Kysymykseen vastasi 26 henkilöä. (Taulukko 14.)

TAULUKKO 14. Työpaikkaohjaajien tuen tarve opetushenkilöstön näkökulmasta

Kysymys	Muuttuja	Henkilöä	Prosenttia vastaajista
Työpaikkaohjaajan tuen tarve N=26	Erittäin paljon	2	8
	Paljon	3	11
	Vaihtelevasti	19	73
	Satunnaisesti	2	8
	Vähän	0	0
	Erittäin vähän	0	0

Kysyttäessä, onko tuen tarve isompi kuin vastaaja pystyi sitä nykyisin työssään tarjoamaan, 25 vastanneesta kolmetoista (52 %) piti sitä isompana ja kaksitoista (48 %) piti sitä pienempänä (kuvio 52).

KUVIO 52. Kyselyyn vastanneen opetushenkilöstön mielipide (prosentteina) tarvitaanko työssäoppimispaikoille tukea enemmän kuin he pystyvät sitä antamaan (n=25)

Vastauksien perusteella on tuljittavissa, että 92 prosenttia kyselyyn vastanneista kokee työpaikkaohjaajien tarvitsevan ylipäättänsä opetushenkilöstön tukea. Tämä on ymmärrettävää, sillä hevostalouden perustutkinnon tutkinnonperusteisiin perehtyminen vaatii opetusalan ammattilaisen apua. Yli puolet vastanneista kokee tuen tarpeen isommaksi kuin heidän työnantajan suomat resurssit antavat siihen mahdollisuuden. Tämäkin on ymmärrettävää, sillä näitä resursseja kiristetään ja tiukennetaan koko

ajan. Ei ole ihme, että opettaja kokee riittämättömyyden tunteen yrittäessään toimia niin työntajansa, työssäoppijan kuin työpaikkaohjaajankin parhaaksi.

Kyselyyn vastanneiden mukaan työpaikkaohjaajat lähestyvät oppilaitoksien edustajia seuraavissa asioissa:

- *Arviointiin liittyvissä asioissa sekä työaikaan liittyvissä asioissa. Joskus opiskelijan toimintaan liittyviä juttuja.*
- *Arvioinnin haasteissa*
- *Haluavat työssäoppijoita omaan talliinsa/yritykseensä*
- *Hyvin monenlaisissa asioissa. Työaika, ruokailu yms asioissa. Ohjaamiseen liittyvissä asioissa.*
- *opetus suunnitelmaan liittyvissä tavoitetason saavuttamisessa, ja osakokonaisuuksien ssovittamisessa työssäoppimisen suunnittelussa.*
- *esim. poissaolot ja niiden korvaaminen, mitä opiskelijoiden tulisi "päästä" tekemään työssäoppimispaikassa*
- *Kysyvät työharjoittelijoita*
- *Eivät lähesty minua, vaan työssäoppimisen vastuuhenkilöitä.*
- *Työajat, arviointi, ohjaus*
- *Kyselevät työssäoppijoita töihin ei muuten.*
- *Ongelmatilanteissa, opiskelija ei paikalla tms.*
- *Kyselevät heille haluavista opiskelijoista ja heidän opintojen tilasta.*
- *Jos opiskelijasta ei kuulu mitään, on sattunut jokin haaveri tms.*
- *Kyselevät työssäoppijoita tai haluaisivat päästä uudeksi TO-paikaksi*
- *Opiskelijoiden sosiaalisissa ongelmissa, työajan noudattamatta jättäminen,*
- *Vaihtelevissa asioissa, opiskelijaan tai itse työssäoppimiseen liittyvissä asioissa*
- *Yleensä silloin jos on jotakin ongelmia tai kysyttävää arvioinnista.*

Vastauksista voidaan päätellä, että uusien työssäoppijoiden saaminen, nykyisten työssäoppijoiden poissaolot ja arviointi ovat yleisimmät asiat, missä työssäoppimispaikat lähestyvät opetushenkilöstöä. Työssäoppijoiden poissaolot työssäoppimisesta liittyvät usein tämän henkilökohtaisiin ongelmiin, joiden purkamiseen tarvitaan alaikäisillä myös huoltajan panostusta. Syyt voivat olla varsin moninaiset ja ovat ehdottomasti puolin ja toisin salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia asioita. Oppilaitoksissa ryhmänohjaajan tai muun työssäoppimisen valvojan tukena on usein opiskelija-huoltoryhmä, johon voi kuulua opinto-ohjaaja, kuraattori, kasvatusohjaaja, asuntolanhoitaja ja terveydenhoitaja.

Pyydettyessä tarkennusta millä tavoin ja milloin työpaikkaohjaajat lähestyvät opetushenkilöstön edustajaa edellä mainituissa asioissa, valtaosa vastanneista (19 henkilöä, 91 %) ilmoitti sen tapahtuvan puhelimitse. Seuraavaksi eniten käytettiin sähköpostia (13 vastaajaa, 62 %) ja lähes yhtä tasoissa oli tapaaminen työpaikkakäyntien yhteydessä (12 vastaajaa, 58 %). Viisi vastaajista (24 %) ilmoittivat lähestymisen tapahtuvan tavattaessa muissa merkeissä ja vastaajien mukaan ne ovat:

- *Tavatessa vapaa-ajalla*
- *vierailuilla*
- *Oppilaitoksessa paikanpäällä*
- *raveissa*
- *ravit.*

Sosiaalisen median kautta ilmoitti yhteyttä pidettävän yksi vastaaja (5 %). Kyseistä sosiaalisen median ympäristöä ei vastaaja tarkentanut sen enempää. Yksi vastaaja ilmoitti lähestymisalueeksi ”muu” ympäristö ja tarkennuksessa hän kertoi sen olevan *Raveissa*. Kukaan vastanneista ei kertonut työpaikkaohjaajien lähestyvän häntä minäkään verkkoalustan (esim. Moodle tai Wilma) kautta. Kysymykseen vastasi 21 henkilöä. (Kuvio 53.)

KUVIO 53. Vastaajien kokemus siitä, miten työpaikkaohjaajat lähestyvät heitä (n=21)

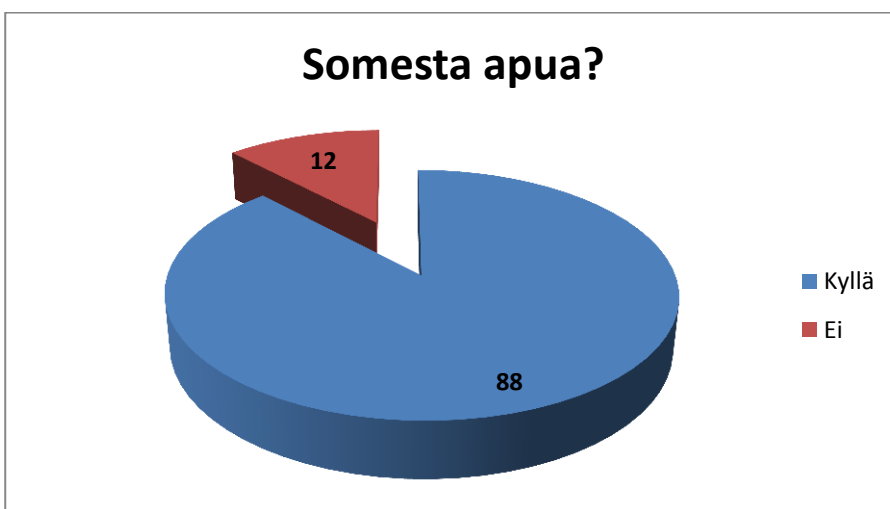
Puhelut, sähköposti ja vierailut yrityksessä koettiin luontevimmiksi tavoiksi, joilla työpaikkaohjaajat lähestyvät opetushenkilöstöä. Verkkoalustaa kuten Moodlea ei käyttänyt kukaan vastaajista. Sosiaalisen median (some) käyttöosuus oli 20 vastaajan ilmoittamana vain viisi prosenttia.

Jotakin verkko-oppimisympäristöä piti mielekkäänä ympäristönä työpaikkaohjaajien opastamisessa 19 vastaajaa (79 %) ja ei-mielekkäänä viisi vastaajaa (21 %). Kysymykseen vastasi 24 henkilöä. (Kuvio 54.)

KUVIO 54. Vastaajien mielipide (prosenttia) siitä, voidaanko työssäoppimista tukea jonkin verkko-oppimisympäristön kautta (n=24)

Työssäoppimisen tukemista ja kehittämistä sosiaalisen median kautta piti mahdollisena 22 vastaajaa (88 %). Kolme vastaajaa (12 %) ei kokenut sitä mahdolliseksi. Kysyttäessä, oliko vastaaja itse halukas käyttämään sosiaalisen median työkaluja tässä tarkoituksessa, saatiin samat vastausmäärät ja -prosentit. Molempiin kysymyksiin vastasi 25 henkilöä. (Kuvio 55.)

KUVIO 55. Vastaajien mielipide (prosenttia) siitä, voidaanko työssäoppimista tukea sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta (n=25)

Kaikesta huolimatta reilusti yli 75 prosenttia vastaajista piti mahdollisena, että erilaisia verkko-oppimisympäristöjä ja sosiaalista mediaa voitaisiin hyödyntää apuna työssäoppimisen tukemisessa. Tämä on hyvä lähtökohta käyttäjäystävällisten ympäristöjen luomisessa. Käyttäjäystävällisyydellä tarkoitetaan tässä sitä, että ne ovat helppo käyttää ja nivoutuvat hyvin alalla toimivien nykyiseen Internetin toimintaympäristöön. Aikaisempiin vastauksiin verrattaessa tämä tarkoittaa lähinnä jotain Facebookiin luotavaa ympäristöä.

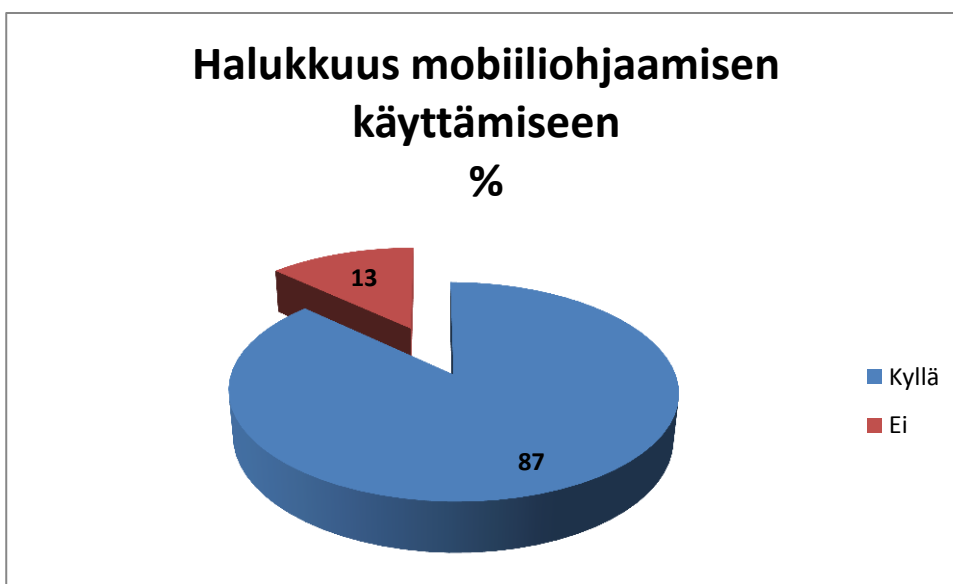
Avoimeen kysymykseen, mitä mobiiliohjaus voi pitää sisällään ja miten sen avulla voidaan tukea työpaikkaohjaajaa, kyselyyn vastanneet antoivat seuraavat vastaukset:

- *Voidaan antaa ohjausta viikoittain esille tuleviin kysymyksiin ilman puhelinpäivystystä, tms. Nuorten voi olla helpompi kirjoittaa ajatuksiaan koneelle, mutta siinä piilee vaarakin: voi tulla rikottua vaitiolovelvollisuutta.*
- *Vastata kysymyksiin*
- *Työssäoppimispäiväkirjat sähköiseen blogimuotoon.*
- *Työpaikkaohjaajaan voisi ottaa yhteyttä esim Facebookin suljetun ryhmän kautta. Nuoret ovat paljon Facebookissa joten sieltä käsin yhteydenpito olisi helppoa. Mielestäni Moodlen kautta vaikumapaa koska Moodlessa ei olla yhtään sen enempää kuin on pakko.*
- *Riittävien tietopankkien saamisen reaaliajassa, silloin kun on aikaa isathtaa koneen ääreen. Myös materiaalin ja yhteyksien päivittäjän resurssien huomiointi, aineistojen, yhteydenottojen vastausten saaminen melko reaaliajassa.*
- *Muistutuksia asioista esimerkiksi.*
- *työssäoppimispaikan velvollisuudet lueteltuina, samoin opiskelijan suoritettavat asiat ja tehtävät. Koulu voi tarkistaa näitä asioita verkossa, kun opiskelija ja ohjaaja merkitsevät niitä suoritetuiksi/tehdyiksi.*
- *Olen käyttänyt moisia niin vähän että vaikea sanoa. Olisin kyllä valmiskäyttämään jos minut niihin perehdytettäisiin.*
- *Yleisiä asioita. Suorat henkilökohtaiset kontaktit parempia asina perinnemenon varmistamiseksi.*
- *Työssäoppijaan voisi olla helpompi ja monipuolisempi pitää yhteyttä ja ehkä yhteydenpito olisi tiiviimpää, esim facebookin kautta kun nuoret pyörivät siellä muutenkin päivittäin.*
- *esim. to:sta raportointi blogin avulla tai facebookissa.*
- *Perinteinen on tietenkin normaali puhelu ja sitä kautta ohjaaminen. Mobiililaitteen avulla päästään myös laajempiin verkkoympäristöihin, jota kautta ohjaus*

voi toimia. Samoin vertausohjaus to-paikkojen kesken. Opiskelijathan on jo verkossa lähes koko ajan.

- *esim. Kuulumisten kyselyt*
- *Sillä on tarkoitus varmistaa, että oppiminen autenttisessa ympäristössä on pedagogisesti jäsennettyä ja strukturoitua. Ohjaukseen mobiilit tuovat aikaan ja paikkaan sitomattoman avun*

Kysyttäessä, oliko vastaaja itse halukas käyttämään mobiiliohjausta työssäoppimisen tukena, 20 vastaajaa (87 %) vastasi olevansa halukas ja kolme vastaajaa (13 %) ei ollut tähän halukas. Kysymykseen vastasi 23 henkilöä. (Kuvio 56.)

KUVIO 56. Vastaajien halukkuus käyttää mobiiliohjausta työssäoppimisen tukena (n=23)

Mobiiliohjaukselta toivottiin juuri sitä, mihin se parhaimmillaan pystyy. Sen toivottiin olevan aikaan ja paikkaan sitoutumatonta reaaliaikaista tukea työssäoppimispaikoille. Toimintamuotoina tuotiin esille Facebook ja blogi. Vertaisohjausta työssäoppimispaikkojen kesken toivottiin myös. Perinteisiä puheluita ei toivottu myöskään unohdettavan. Halukkuus mobiiliohjauksen käyttöön oli laajaa.

Kysyttäessä avoimena vastauksena opetushenkilöstön mahdollisuuksia sähköisten ympäristöjen käyttöön työ- tai vapaa-ajalla saatiin 21 vastaajalta seuraavat vastaukset:

- *ei ole ollut*
- *Melko vähän ajan puutteen ja osin kiinnostuksen puutteenkin vuoksi.*

- *Vapaa-ajalla mahdollista kouluttautua*
- *On jossain määrin*
- *Oman aktiivisuuden takia on ollut mahdollisuus hyvin. Tosin työpaikan kautta on vaikea saada "verkkotikkua", että olisi mahdollisuus päästä oppilaitoksen verkkoon.*
- *Työpaikan puolesta jotain koulutusta mutta aika ei kyllä tahdo riittää millään. Näihin jää usein menemättä.*
- *hieman, mitä kiinnostus omiin tarpeisiin on ollut.*
- *on töissä järjestetty koulutusta esim. tietokoneen käytössä*
- *Olen jo tietotekniikan insinööri ja olen yrittänyt kouluttautua aina, kun sopivia koulutusia on ollut. Opetusta on kyllä niin paljon, ettei aina ehdi. Nyt lähdössä keväällä verkkopedagogiikkakoulutukseen.*
- *Ei vanhoja kouluteta. Itseopiskelua, jos aikaa ja kiinnostusta on.*
- *vapaa-ajalla itseopiskellen*
- *Kyllä jonkin verran.*
- *vähän*
- *Työ-aikana kyllä.*
- *Riittävästi. Omaan mielestäni jo nyt riittävät taidot.*
- *Itseoppien on edetty...*
- *Heikko, aikapula.*
- *eipä juuri*
- *Työssäni hyvin ja olen kouluttautunutkin. Vapaa-ajalla olen perehtynyt sosiaalisen median kiemuroihin.*
- *jonkin verran*
- *Koulutusten yhteydessä olen oppinut sekä itse opiskellen ja kokeillen, neuvoa kysellen.*

Yhteenvetona voidaan koota, ettei kouluttautumista koeta kovinkaan helppona. Mahdollisuuksia kouluttautumiseen työajan puitteissa pidetään vähäisenä lähinnä ajan riittämättömyyden takia. Vastaukset antavat olettaa, että melko moni kouluttautuu omalla ajallaan itse opiskellen. Muutamassa vastauksessa tulee esille sekkin, että kaiketi mahdollisuuksia on ollut työantajan järjestämänä, mutta oma halukkuus osallistua ei ole ollut riittävä.

Edelleen avoimena vastauksena kysyttiin opetushenkilöstöltä työpaikkaohjaajien suhtautumisesta sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjaamisessa ja yhteensä 22 henkilöä vastasi kysymykseen alla olevan mukaisesti:

- *Osa työpaikkaohjaajista varmasti voisi innostua aiheesta, mutta osalla on "muutakin tekemistä". Muutama voi suhtautua varauksella myös opiskelijan ohjaamiseen sosiaalisessa mediassa juuri vaitiolovelvollisuuden rikkomisen pelossa tai ajatella, että opiskelija ei sitten enää tee muita töitä vaan roikkuu koneella koko päivän, mikäli ohjaus tapahtuu työajalla ja työpaikalla.*
- *positiivinen*
- *Ei käsitystä*
- *Nuoremmat TO-ohjaajat hyväksyvät, käyttävät muutenkin työssään / siviilissä sosiaalista mediaa. Eiryttisesti ratutallit, heillä markkinointi yms. on jo paljolti nettissä läkkäämmät TO-ohjaajat ja erityisesti ravitallit ovat todennäköisesti hallittomampia / osaamattomampia käyttämään sosiaalista mediaa. Jopa sähköpostiosoite puuttuu suurimmalta osalta ravivalmentajia!*
- *Jos työpaikassa ei ole nuori/ nuorekas työpaikkaohjaaja, niin voi olla hankaluuksia.*
- *Positiivinen. Ulkomaan to-paikoissa kuitenkin vähemmän käyttäjiä ja käyttömahdollisuuksia. Mielikuvani on että Suomessa olemme edelläkävijöitä. Muut Euroopan maat tulevat perässä. Esim Ranska vielä aika takapajula.*
- *positiivinen*
- *Jos osaa niitä käyttää niin hyvä, mutta jos ei osaa, niin ei ole välttämättä haluja opetellakkaan esim. vanhemmat ihmiset*
- *Ohjaajat eivät ole sinuja tietokoneiden kanssa, siksi voi olla vaikeaa*
- *Varmaan vaihtelevaa, nuorille yrittäjille ei varmaan ongelma.*
- *ei tietoa*
- *Mielipiteet varmasti vaihtelevat. Osa on halukas kokeilemaan, osa ei varmasti koe tarpeelliseksi.*
- *suhtautuvat epäilevästi*
- *Hieman vanhanaikainen*
- *Osa varmaan kiinnostuu ja innostuu. Osa kokee sen vievän työaikaa.*
- *En usko alan työpaikkaohjaajien juurikaan käyttävän sosiaalista mediaa. Aika ei riitä, eikä ehkä kiinnostustkaan. ala niin käytäntöpainoinen, että kun asiaa tulee, soitetaan mieluiten, jotta asian saa hoidettua suoraan sillä hetkellä.*
- *Todennäköisesti vaihteleva, toiset ei osaa eikä käytä konetta ollenkaan mutta osa voisi innostuakkin.*
- *varmaan hiukan nihkeää. ovat käytännöihmisiä, joiden päivä kuluu ulkona hevosten ja asiakkaiden kanssa. Näitä on kenties vähän hankalaa saada koneen ääreen.*

- *Voisin kuvitella että se on mahdollista mutta käytännössä olen huomannut että useille alan ihmisille tietokoneen käyttö ei ole välttämättä vielä rutiinia, saattikka sitten sitä kautta käytettävät ohjelmat. On paikkoja joissa osataan mutta sitten on ihan ääripäitä, joissa jopa sähköpostin käyttö on vielä vaiheessa. Mutta eiköhän tämäkin asia ajan kanssa muutu.*
- *Varmaankin varsin vaihteleva. Jotka käyttävät sitä muutenkin, ovat varmasti innostuneita kokeilemaan tätäkin. Joille se on vieras, kynnys käyttää on varmasti liian korkea.*
- *Eivöt ehkä kovin innokkaita*
- *vahhat hevosmiehet eivät iunnostu, uusi sukupolvi kyllä*

Opetushenkilöstöltä kysyttiin myös heidän käsitystään työssäoppijoiden eli opiskelijoiden suhtautumisesta sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjauksessa ja tähän heiltä saatiin seuraavat avoimet vastaukset:

- *Suurin osa varmasti suhtautuu positiivisesti, koska he hyödyntävät sitä vapaaajallaankin.*
- *erittäin positiivinen*
- *Työssäoppijat lähes kaikki käyttäjiä*
- *Todennäköisesti suhtautuvat erittäin hyvin, sosiaalinen media on jo nyt osa heidän jokapäiväistä elämäänsä. Ja ainakin sitä kautta opiskelijat saa hyvin kiinni!*
- *Työssäoppijat varmasti pitävät - edellyttää omaa kannettavaa.*
- *Positiivinen.*
- *hyvä, positiivinen*
- *Jos oppivat, voi varmasti hyödyntää.*
- *Varmaan toivovat sitä 90%.*
- *ei tietoa, nuoret opiskelijat käyttävät paljon muutenkin sosiaalista mediaa. Luulisin, että on heille helppoa.*
- *Työssäoppijat voisivat saada siitä apua hyvin.*
- *myönteisemmin kuin ohjaajat*
- *Hyvä.*
- *Varmaan sopii heille. Opiskelijat käyttävät konetta paljon muutenkin.*
- *Nuorille sosiaalinen media on arkipäivää, he voisivat sitä varmaan hyödyntää. Toisaalta kaikilla ei ole kannettavaa tietsikkaa ja to-paikoilla ei aina ole mahdollisuutta käyttää nettiä 7 sosiaalista mediaa.*
- *Nuorten koulutuksessa todennäköisesti toimiva työkalu.*

- *näillä on yleensä hyvät taidot em. asiasta ja välineet ja ajankäyttö mahdollistavat*
- *Työssäoppijat ovat sitä ikäluokkaa, joka käyttää sosiaalisia medioita päivittäin. He ovat kykeneviä ainakin konkreettisilta taidoiltaan, mutta henkistä valmiutta tehdä "töitä" verkossa en osaa sanoa, riippuu paljon yksilöstä.*
- *Heille se alkaa olla arkipäivää ja varmaankin aika ongelmaton.*
- *Tykkäävät*
- *Uskoisin, että suhtautuminen on positiivista.*

Kysymykseen vastasi 21 opetushenkilöä.

Ristiriitaisin tuntein ja kokemuksiin suhtautuivat opettajat ja muu opetushenkilöstö työssäoppimispaikkojen halukkuuteen sosiaalisen median käyttämiseen työssäoppimisen tukena. Työpaikkaohjaajan ikä, aika ja oma halukkuus nähtiin yleisimpinä kulmakivinä asiaan. Opiskelijoiden eli itse työssäoppijoiden osalta näkemys sosiaalisen median mahdollisuuksiin oli paljon avoimempi ja valoisampi. Vastauksista oli luettavissa, että nuorethan ovat muutenkin siellä, joten ympäristöä olisi hyvä hyödyntää tässäkin asiassa.

7.2.3 Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä

Virtuaalikylää työssäoppimisen tukiympäristönä käsiteltiin kysymyksissä 26–29, ja kysymyksessä 30 pyydettiin palautetta kyselyn laatijalle. Taulukossa 15 ilmenee, miten kyselyyn vastannut opetushenkilöstö tuntee Virtuaalikylä-oppimisympäristön (www.virtuaali.info). Vastaajista 12 henkilöä (43 %) on tutustunut ympäristöön itse ja seitsemän (25 %) oli nähnyt ympäristön esittelyn jossakin tilaisuudessa. Viisi vastaajaa (18 %) ei tuntenut Virtuaalikylää lainkaan. Vastaajista neljä henkilöä (14 %) on sekä tuottanut ympäristöön opetusmateriaalia, käyttänyt sen materiaali opetuksessa ja/tai käyttänyt sen materiaalia muussa kuin opetustyössä. Vastaajista kolme (11 %) on päivittänyt oppilaitoksensa Virtuaalikylä sivuja. Kysymys oli monivalinta eli siihen oli mahdollista antaa useampi vastausvaihtoehto. Kysymykseen vastasivat kaikki 28 kyselyyn vastaajaa.

TAULUKKO 15. Virtuaalikylä-oppimisympäristön tunnettavuus hevostalouden opetushenkilöstön keskuudessa

Kysymys	Muuttuja	Henkilöä vastaajista	Prosenttia vastaajista
Virtuaalikylän tunnettavuus N=28	Tuottanut opetusmateriaalia	4	14
	Päivittänyt oppilaitoksen sivuja	3	11
	Käyttänyt opetuksessa	4	14
	Käyttänyt muussa työssä	4	14
	Tutustunut itse	12	43
	Nähnyt esittelyn	7	25
	Ei ole tuttu	5	18

Kyselyyn vastaajista 18 (67 %) ei ollut esitellyt Virtuaalikylä-oppimisympäristöä kenellekään. Vastaajista seitsemän (26 %) on esitellyt sitä opiskelijoille ja neljä (15 %) kollegoille. Ystäville Virtuaalikylää on esitellyt kolme (11 %) vastaajaa ja yksi vastaaja (4 %) on esitellyt sitä ”muille”, joka tarkentui: *Opiskelukavereille*. Kukaan vastaajista ei ole esitellyt Virtuaalikylää työpaikkaohjaajille. Kysymykseen vastasi 27 henkilöä ja se oli monivalinta-kysymys. (Taulukko 16.)

TAULUKKO 16. Kenelle vastaaja on esitellyt Virtuaalikylää?

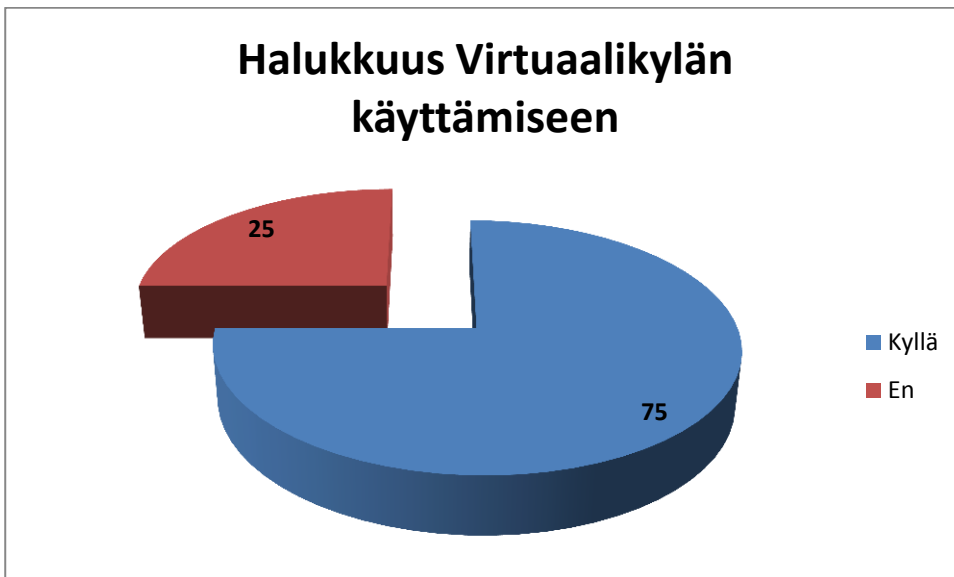
Kysymys	Muuttuja	Henkilöä vastajista	Prosenttia vastaajista
Kenelle esitellyt Virtuaalikylää N=27	Opiskelijoille	7	26
	Kollegoille	4	15
	Työpaikkaohjaajille	0	0
	Ystäville	3	11
	Muille	1	4
	Ei kenellekään	18	67

Työssäoppimisen tukemista ja kehittämistä Virtuaalikylään luotavan tukiympäristön kautta piti mahdollisena 25 vastaajasta 21 (84 %). Neljä vastaajaa (16 %) ei pitänyt sitä mahdollisena. Kysymykseen vastasi 25 henkilöä. (Kuvio 57.)

KUVIO 57. Vastaajien kokemus siitä (%), voidaanko Virtuaalikylään luotavan tukiympäristön kautta kehittää ja tukea työssäoppimista (n=25)

Kyselyyn vastanneista 18 henkilöä (75 %) olisi itse halukas käyttämään Virtuaalikylää työssäoppimisen tukiympäristönä. Kuusi vastaajista (25 %) ei ollut tähän halukas. Kysymykseen vastasi 24 henkilöä. (Kuvio 58.)

KUVIO 58. Vastaajien oma halukkuus (%) käyttää Virtuaalikylää työssäoppimisen tukemisessa (n=24)

Hevostalouden oppilaitoksien opetushenkilöstön edustajista varsin pieni osa (alle 15 %) oli tutustunut Virtuaalikylään tuottamalla sinne opetusmateriaalia, työstämällä oman oppilaitoksensa sivuja tai hyödyntämällä siellä jo valmiina olevaa materiaalia. Kuitenkin lähes puolet vastaajista oli tutustunut ympäristöön itse. Valtaosa ei ollut kuitenkaan esitellyt Virtuaalikylää eteenpäin kenellekään. Tässä on vielä työnsarkaa Virtuaalikylän ylläpitäjille ympäristön tunnettavuuden edistämiseksi. Halukkuutta ympäristön käyttämiseen työssäoppimisen tukiympäristönä löytyi 75 prosentin osalta ja samalla toivottiin tukiympäristön luomista Virtuaalikylä-oppimisympäristöön.

7.2.4 Palaute kyselyn laatijalle

Kyselyn laatija pyysi kyselynsä lopuksi palautetta opetushenkilöstöltä ja sitä antoi yhdeksän vastaajaa:

- *Kyllä/ei- vastausta vaativissa kysymyksissä olisi ollut hyvä olla en tiedä-vaihtoehto, sillä nyt ei tule aivan totuudenmukaista kuvaa ajatusmaailmasta. Minä en esimerkiksi aivan varmasti tiedä olisinko halukas käyttämään sosiaalista mediaa tai virtuaalikylää ainakaan näillä tiedoilla ja taidoilla (liian vähän käsitystä mahdollisuuksista), mutta nyt tuli vastattua positiivisesti. Myös jos kysytään tunnistaako sanan mobiililaitte ja siihen vastaa ettei tunnista, niin olisi hyvä, että seuraavassa olisi kunnon selitys sanalle ennen jatkokysymyksiä. Asiasta tietämätön jatkaa seuraaviin kysymyksiin yhä epätietoisena aiheesta.*
- *Asiasi on tärkeä ja nykyaikaa*
- *Tärkeä ja kehitettävä aihe - kiitos :-)*
- *Virtuaalikylä juttu ei ole kyllä auennut minulle ollenkaan. Onko se todella käytökelpoinen juttu opetuksessa. Epäilen.*
- *virtuaali kylä käytännössä on tuntunut hankalalta ja hieman "jäykältä" paikalta toimia. Kokemukseni mukaan oppimisalustona moodle, wilma esim ovat olleet melko toimivia. Nykynuorison ja miksei vanhempiekin opiskelijoiden innostus sosiaaliseen mediaan on melkoinen ja on vaikeaa löytää henkilö joka ei kuulu johonkin sosiaaliseen media ryhmään. Helppo tiedonsiirto siellä missä jo kiinnostus on, mielestäni helpottaa oppimista ja tiedonhakua, mielenkiinnon ylläpitäjänä.*
- *Hyvää jatkoa ja iloa työn tekoon!*
- *Zemppiä!*
- *Go Arja go!*
- *Haastava aihe saada porukka kiinnostumaan. Muutoin kyllä tulevaisuutta varmaan tälläkin toiminta-alueella.*

Haastava on aihe totta tosiaan. Näin kokee kyselyn laatijakin. Sosiaalinen media ei varmasti hevosalalla ole se ykkösjuttu, mikä tulee ammatillista kehittymistä pohdittaessa mieleen. *En tiedä*-vaihtoehdon jätti kyselyn tekijä tarkoituksella pois, jotta helposti vastattavaan valintaan ei laitettaisi automaattisesti kannanottoa, vaan asiaa yritettäisiin miettiä syvällisemmin. Tästä voidaan olla varmastikin vähintään kahta mieltä, eli oliko oikein vai väärin arvioitu. Virtuaalikylää pidettiin myös vaikeasti hyödynnettävänä ja tulkittavana ympäristönä parissa vastauksessa. Kaikesta huolimatta aihe koettiin tulevaisuuteen tähtääväksi.

8 TYÖSSÄOPPIMISEN TUKIMATERIAALI VIRTUAALIKYLÄSSÄ

8.1 Tukimateriaalin tarve

Hevostalousoppilaitosten opetushenkilöstöille ja näiden oppilaitosten työssäoppimispaikoille suunnattujen kyselyiden vastausprosentit osoittautuivat toivottuja pienemmäksi, mikä voidaan myös tulkita myös kiinnostamattomuutena aiheeseen. Todellisia syitä vastaamattomuuteen ei voida tietää. Kyselyyn vastanneiden osalta voidaan aiheetta kuitenkin pitää tarpeellisena tulevaisuutta ajatellen ja tuloksista on tulkittavissa kannustus sosiaalisen median työkalujen hyödyntämiseen hevostalouden ammatillisten perustutkintojen työssäoppimisen tukemisessa.

Kehittämistehtävän suunnitelmavaiheessa oletuksena pidettiin, että Virtuaalikyylään luodaan pääasiassa opetusmateriaalia, joka olisi ennen kaikkea työpaikkaohjaajien apuna työssäoppijoiden ohjaamisessa. Työn edetessä ja kyselyvastauksia tulkittaessa enenevässä määrin nousi esille tuen tarpeen painottuminen. Mikään ei estä luomasta ympäristöön aikanaan myös opetusmateriaalia ja toisaalta suunniteltu tukimateriaali toimii osaltaan myös opetusmateriaalina, mutta tässä vaiheessa on tarpeellisempaa lähteä liikkeelle painotetun tukiympäristön luomisesta. Tukiympäristön tehtävänä on selventää työssäoppimisen käsitettä, niin että opetushenkilöstö ja työpaikkaohjaajat puhuisivat ”samaa kieltä”. Tutkinnon perusteet sellaisenaan ovat vaikeasti ymmärrettävää kieltä osin alan opetuksen ammattilaisillekin, joten varmasti näin ollen työpaikkaohjaajien voi olla vaikea ymmärtää kaikkea siihen kirjoitettua. Myös kirjoitetun toteuttaminen käytännössä on varmasti haastavaa huomioiden erilaiset oppijat.

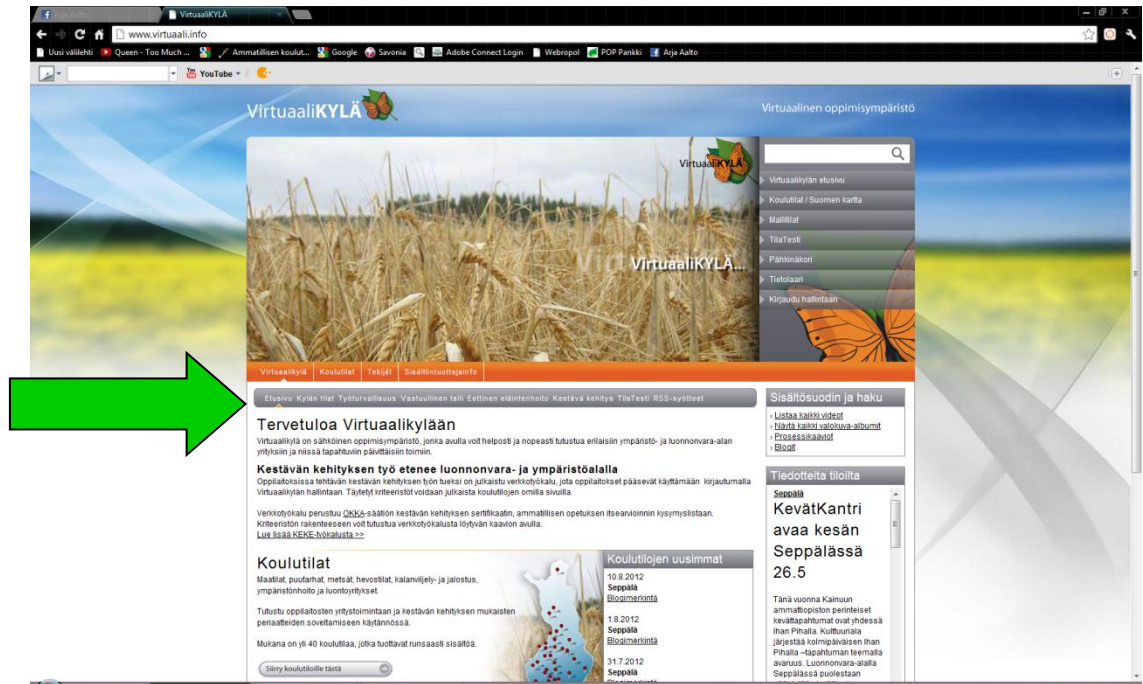
Sosiaalinen media ei hevostalouden käytännönläheisillä aloilla voi millään korvata henkilökohtaisia tapaamisia, jotka mahdollistavat myös opetushenkilöstön tutustumisen kunkin yrityksen käytännön arkeen havainnoimalla. Sosiaalisella medially on kuitenkin mahdollisuus antaa uusia vaihtoehtoisia työtapoja yhteydenpidon helpottamiseen ja ennen kaikkea vuorovaikutteiseen keskusteluun ja ajatusten vaihtoon alalla toimijoiden kesken ajasta ja paikasta riippumatta. Tauriais (2010, 31) mukaan Virtuaalikyylän tavoitteena on toimia vuorovaikutteisena oppimisympäristönä, mitä tavoitetta sosiaalisen median työkalujen mukaan tuominen varmasti kehittää. Kyselyn vastauksia tulkittaessa voidaan sanoa, että tarvetta kehittää vuorovaikutteisuutta sosiaalisen median kautta on myös opetushenkilöstöllä.

Virtuaalikyylän kautta valtakunnallisesti pilotoimalla tätä tukiympäristöä toimitaan opetushallituksen luoman virallisen luonnonvara- ja ympäristöalan oppimisympäristön

sisällä. Suomessa ei vastaavaa tutkimusta ole aikaisemmin tehty kuin tässä kehittämistehtävässä. Opetushallituksen 28.5.2012 hyväksymä hanke *Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa* antaa siihen toimintamahdollisuudet sopimuksen (liite 3) mukaisine resursseineen. Hankkeen osatoteuttajana Ylä-Savon ammattiopisto tuottaa koulutuspäällikkö Arja Aallon suunnittelemana ja pääsääntöisin myös toteuttamana tehtävän: *Hevosalan oppilaitosten hyvien käytäntöjen levittäminen. Alan TOP-materiaalin levittäminen*. Pienestä lähdetään liikkeelle ja tehdään tunnettavaksi niin Virtuaalikylää kuin sosiaalisen median mahdollisuuksia. Opiskelijoita itseään ei tässä kyselyssä huomioitu kyselytasolla, mutta nykypäivän nuorisolle sosiaalisen median maailmassa eläminen on jo arkipäivää.

8.2 Tukimateriaalin sijainti

Virtuaalikylästä hankkeena ja oppimisympäristöstä on kerrottu tarkemmin luvussa 4 Virtuaalikylän rooli kehittämishankkeessa. Virtuaalikylän ylläpidon kanssa on käyty opinnäytetyön tuotoksen puitteissa useita verkkopalavereita Adobe Connectilla. Heinäkuussa 12.7.2012 pidetyssä palaverissa opinnäytetyöntekijän, Menna Rantalan ja Riitta Lehtisen kanssa sovittiin tarkemmin tukiympäristön sisällön toteuttamisesta. *Työssäoppiminen* -ympäristö luodaan heti Virtuaalikylän etusivulla olevaan harmaaseen palkkiin (kuvio 59, vihreä nuoli). Etusivulle siksi, että se on myös työssäoppimispaikkojen helpoiten löydettävissä. Luonnollisin sijainti olisi ollut koulutilojen alle, mutta sijaintipolku muodostuisi heti monimutkaisemmaksi. Kuten sekä oletuksena että kyselyiden tuloksena on selvinnyt, on hevosostalouden sektorilla toimivilla vielä varsin korkea kynnyks käyttää verkkotyökaluja johtuen niin osaamisesta, halusta kuin ajastakin.

KUVIO 59. Virtuaalikylän etusivu [viitattu 12.8.2012]

Tarkoitus on, että tulevaisuudessa Työssäoppiminen-otsakkeen alle voidaan lisätä muutakin työssäoppimiseen liittyvää materiaalia tämän hankeyhteistyön ja opinnäytetyön tuotoksen lisäksi. Kun klikataan sisään työssäoppiminen sivustolle, avautuu tässä vaiheessa työssäoppimisen yleinen etusivu, josta tulee olemaan linkit niin tämän opinnäytetyön kirjalliseen raporttiin kuin sen tuotoksena tehtävään verkkomateriaaliin.

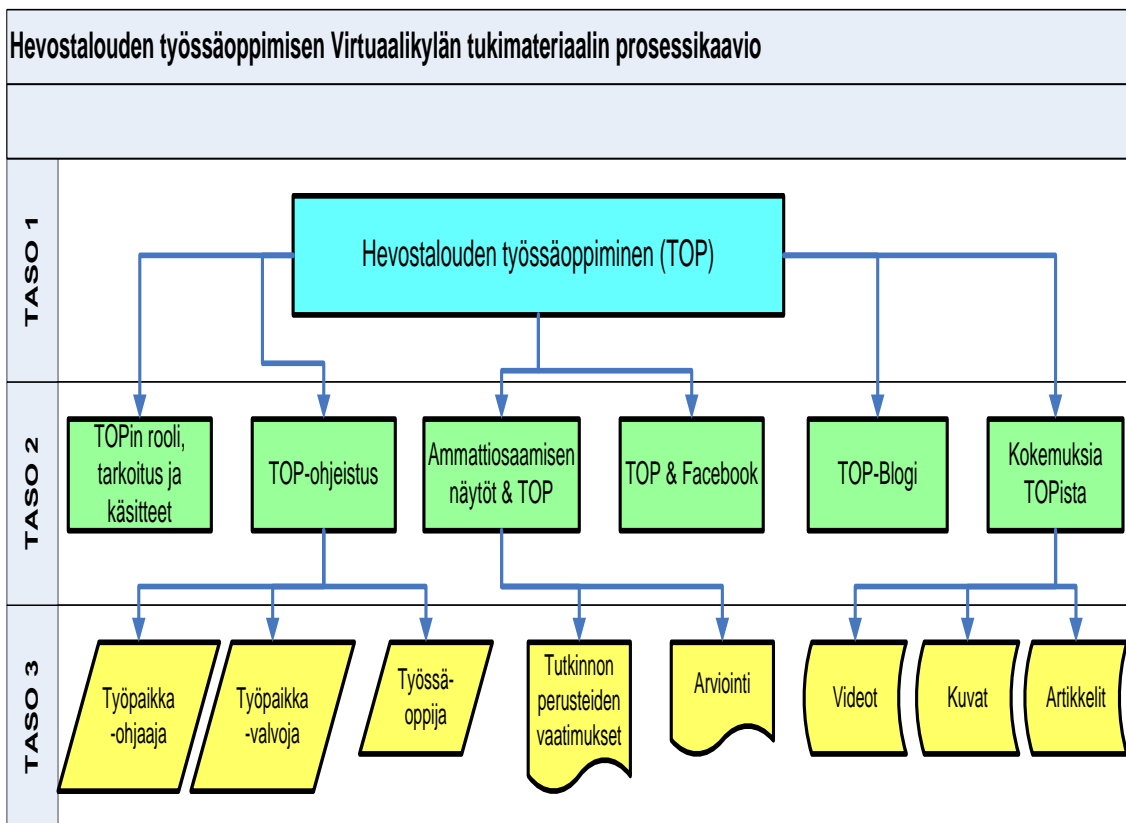
Virtuaalikylä-hankkeen päättyessä vasta vuoden 2013 lopussa ei kaikkea tuotokseen liittyvää verkkomateriaalia saada valmiiksi lopulliseen muotoon opinnäytetyön valmistumisen aikana. Ohjauskeskustelussa (Viitala & Aalto 2012) todettiin riittävän, että opinnäytetyön raporttiin on kirjattu suunnitelma tuotoksen sisällön toteuttamiseksi. Tavoitteena kehittämistehtävän toteuttajalle kuitenkin on, että suunniteltu materiaali olisi Virtuaalikylässä pääosin jo loppuvuoden 2012 aikana tai viimeistään kevättalvella 2013. Hevostalouden työssäoppimisen verkko- eli tukimateriaali avautuu Virtuaalikylässä omaan palkkiin, josta koko sisältö on helposti havainnoitavissa.

8.3 Tukimateriaalin sisältö

Virtuaalikylä-oppimisympäristössä olevan hevostalouden ammatillisen perustutkintokoulutuksen työssäoppimisen tukimateriaalin sisältöä suunniteltiin toimeksiantajan ja ohjaajan kanssa pitkin opinnäytetyön etenemistä. Sisällön suunnittelussa pyrittiin

selkeisiin, helppokäyttöisiin ja mahdollisimman vähän päivitystä vaativiin valintoihin. Sisältö toiveissa huomioitiin niin opetushenkilöstö kuin ennen kaikkea työpaikkaohjaajat, joille asia on kaikin puolin vieraampaa tässä ammatillisen opetuksen tarkoin määräyksiin ohjeistetussa maailmassa. Ohjaus- ja yhteistyökeskustelussa toimeksiantajan eli Virtuaalikulun ylläpidon edustajien kanssa (Rantala, Lehtinen & Aalto, 12.7.2012) päädyttiin kuvion 60 kaavion mukaiseen aiheisiin. Sisällön otsikointi ja toteuttaminen ovat tekijän omaa suunnittelua. Samat värit (turkoosi, vihreä, keltainen) kuvaavat aina keskenään saman tason luokittelua.

Kyselystä saatujen tulosten perusteella Virtuaalikulun haluttiin tässä vaiheessa tietoja työssäoppimispaikkaverkostoista, vertaistukea, suljettuja ryhmiä, tietoa opiskelijoilta työssäoppimisessa vaadittavista asioista, ajankohtaista substanssietoa alaan liittyen ja faktaa työpaikkaohjaajien sekä työssäoppijoiden kokemuksista.

KUVIO 60. Porrastettu kaavio tukimateriaalin sisällöstä

Tämän kehittämistehtävän raportti *Sosiaalinen media työssäoppimisen tukena – Hevostalouden perustutkinnon työssäoppimisen tuki Virtuaalikulussa* tulee löytymään linkin kautta ylimmän portaan palkista Hevostalouden työssäoppiminen (TOP) (kuvio 60).

TOP-käsite on valtakunnallinen lyhennys työssäoppimisesta. Palkista TOPin rooli, tarkoitus ja käsitteet löytyy ennen kaikkea työpaikkaohjaajia ajatellen selkeytetty teksti ja terminologia siitä, mistä hevostalouden työssäoppimisesta on kyse. Työssäoppiminen ei enää ole oppilaitoksessa opitun harjoittelua, vaan osa tutkinnon perusteiden osaamisvaatimuksista opiskelijan tulee oppia ja omaksua työssäoppimisessaan niin, että hän työssäoppimisjaksonsa lopuksi pystyy tämän osaamisensa osoittamaan ammattiosaamisen näytöissä tällä samalla työssäoppimispaikalla. Ei ollenkaan pieni vaatimus työpaikkaohjaajalle. Täytyy kuitenkin huomioida, että työpaikkavalvojan (opetushenkilöstön edustaja opiskelijan työssäoppimisjaksolla) velvollisuuksiin kuuluu opastaa ja tukea työssäoppijan lisäksi myös työpaikkaohjaajaa ja antaa ammatillinen apunsa kaiken edellä mainitun suorittamiseen. (Kuvio 60.)

Kehittämistehtävän rajaamiseksi luvussa 2 Työssäoppiminen hevostalouden ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tuli esille, että Virtuaalikulman työssäoppimisen tukimateriaalissa käsitellään sisällöllisesti tarkemmin seuraavat tutkinnon osat:

- 4.1.1 Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen, 10 ov
- 4.1.2 Yrittäminen hevostalousalalla, 10 ov
- 4.2.1 / 4.4.16 Tallin ja talliympäristön hoitaminen, 10 ov.

Näiden tutkinnon osien tarkempi selonteko sisällöistä, osaamisen tavoitteista ja osaamisen arvioinneista huomioiden ammattiosaamisen näytöt tuodaan esille palkin TOP-ohjeistus alla. Palkki TOP-ohjeistus on jaettu omiksi alalajeiksi työpaikkaohjaajaa ja työpaikkavalvojaa sekä työssäoppijaa ajatellen. Tämä selkeyttää ennen kaikkea työpaikkaohjaajan tarvitseman tiedon etsintää. Palkit avautuvat kuitenkin vapaasti kaikille käyttäjille. Näin ollen kaikki sisältö on kaikkien käytettävissä. (Kuvio 60.)

TOP-ohjeistukseen puretaan auki edellä mainitut tutkinnon osat mahdollisimman selkeästi työpaikkaohjaajan näkökulmalta. Luvusta 2 tuli esille, että useassa oppilaitoksessa tutkinnon osa 4.1.2 Yrittäminen hevostalousalalla toteutetaan alusta loppuun eli opettamisesta ammattiosaamisen näyttöjen suorittamista myöten oppilaitoslähtöisesti opintojen loppupuoliskolla. Kuitenkin työssäoppimispaikka on valtaosalle perustutkinnon suorittajia se ensimmäinen kokemus yrittäjyydestä hevostalousalalla ja toimimisesta työntekijänä alan yrittäjällä – vaikkakin työssäoppimis- eikä työ sopimuksella. Tämän johdosta kyseisen tutkinnon osan vaatimusten merkitys ja toteuttaminen on tärkeää tuoda esille myös työpaikkaohjaajille. TOP-ohjeistukseen linkitetään edellisen lisäksi opetushallituksen tuottamaa tai muuten julkista ohje- ja opasmateriaalia. Oppilaitosten oma ohjeistusmateriaali on myös julkista, joten jos sitä on tarjolla, linkityksiä voidaan tehdä oppilaitoksien omille www-sivuille. (Kuvio 60.)

Ammattiosaamisen näytöt & TOP palkissa pohditaan työssäoppimiseen liittyvää asiaa ammattiosaamisen näyttöjen vaatimusten ja arvioinnin näkökulmasta ja edelleen perehtyen aikaisemmin mainittuun kolmeen tutkinnon osaan:

- 4.1.1 Hevostenhoito ja hyvinvoinnista huolehtiminen, 10 ov
- 4.1.2 Yrittäminen hevostalousalalla, 10 ov
- 4.2.1 / 4.4.16 Tallin ja talliympäristön hoitaminen, 10 ov.

Arvioinnin kiemurat vaativat ennen kaikkea tarkempaa julkituomista työpaikkaohjaajille. Yksityiskohtaisiin ohjeisiin ei tässä vaiheessa voida mennä, sillä ammattiosaamisen näyttötehtävät vaihtelevat oppilaitoksittain. (Kuvio 60.)

Virtuaalikylä toimii jo Facebookissa ja Twitterissä. Se on siis jo aktiivisesti mukana sosiaalisen elämän verkostoissa näidenkin sovellusten kautta. TOP & Facebook-palkki tulee sisältämään linkin Facebookissa toimivaan suljettuun ryhmään työpaikkaohjaajille. Tämä täyttää työpaikkaohjaajien toivoman vertaistukimahdollisuuden muiden työpaikkaohjaajien kanssa. (Kuvio 60.)

Top-Blogi sisältää blogi-ympäristön hevostalouden työssäoppimiseen liittyen. Sen ylläpitäjiksi toivotaan edustajaa tai useampiakin kaikista kolmesta työssäoppimisen osapuolesta: 1) työpaikkaohjaaja, 2) työssäoppija ja 3) työpaikkavalvoja eli opettaja. Mielenkiintoista olisi nähdä sama työssäoppimisjakso blogi-muodossa kaikkien kolmen omasta näkökulmasta. Wikin toimivuutta tästä näkökulmasta voisi myös kehittää Virtuaalikylässä. Mikäli se onnistuu, yhdistetään se samaan palkkiin TOP-Blogin kanssa. (Kuvio 60.)

Käytännön kokemuksia TOPista palkki tulee sisältämään luvallista video-, kuva- ja tekstimateriaalia työssäoppimisesta. Sisältöä voivat tuottaa kaikki osapuolet, mutta sen tallentamisen koordinointi tapahtuu hankkeen ajan kehittämistehtävän toteuttajan toimesta. Videohaastattelun kohteina tulevat olemaan muun muassa Top-Blogia kirjoittavat työpaikkaohjaaja, työpaikkavalvoja ja työssäoppija. Valokuvamateriaalin työssäoppimisen eri tilanteista uskotaan olevan mielenkiintoisia ja paljon havainnoivia. Artikkelit voivat olla esimerkiksi työssäoppijoiden työssäoppimispäiväkirjaan kirjaamiaan otteita. (Kuvio 60.)

Tukimateriaali työstetään Virtuaalikylään hankesuunnitelman mukaisesti vuoden 2013 aikana. Pääasiassa sisällön tuottaminen tapahtuu kevään 2013 kuluessa. Sisällön tuottamisesta vastaa Arja Aalto ja tuottamisessa avustavat Ylä-Savon ammattiotiston hevostalouden perustutkinto-opiskelijat. Sisällön teknisessä työstämisessä

tukevat ja avustavat Virtuaalikylän ylläpidosta Menna Rantala, Annika Muurinaho ja Hämeen ammatti-instituutin media-alan työssäoppijat sekä Dataseed Oy:stä it-suunnittelija Teemu Miettinen.

Tukimateriaalin toteuttaminen sekä myöhempi testaaminen eivät näin ollen ajallisesti ennätä tämän kehittämistehtävän raportointiin. Sisällön toimivuutta tullaan kuitenkin seuraamaan Virtuaalikylän kehittämistyön aikana ja sisältöä on mahdollista muokata tarpeiden mukaan.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän kehittämistehtävän tavoitteena oli kahden eri kyselytutkimuksen pohjalta selvittää tämän päivän sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia hevostalouden perustutkinnon työssäoppimisen tukemisessa. Toinen kysely suunnattiin hevostalousoppilaitosten opetushenkilöstölle ja toinen hevostalousoppilaitosten työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajille. Hevostalouden perustutkinnon työssäoppijat eli opiskelijat jätettiin tarkoituksella tämän kehittämistehtävän ulkopuolelle. Perusteena olivat kehittämistehtävän rajaaminen sekä perusteltu oletus, että he ovat kuitenkin se ”osaavin lenkki ketjussa”, kun puhutaan hevostalouden työssäoppimisen ja sosiaalisen median yhteisistä toimintakuvioista.

Löytyikö sellaisia sosiaalisen median työtapoja ja -välineitä, joita sekä työpaikkaohjaajat että alan opetushenkilöstö olisivat valmiita käyttämään ja joista olisi todellista hyötyä sekä heille että työssäoppijoille osaamisen kehittämisen prosessissa? Ovatko nämä tavat ja välineet sellaisia, että niitä voidaan toteuttaa ja hyödyntää Virtuaalikyläoppimisympäristössä? Kehittämistehtävän tuotoksena suunniteltiin hevostalouden perustutkintokoulutuksen työssäoppimisen tukiympäristö Virtuaalikylään sosiaalista mediaa hyödyntäen. Tukiympäristön sisällön painotuksena olivat ensisijaisesti työpaikkaohjaajien ja opetushenkilöstön tarpeet.

Huomioiden mikä oli ajallinen työmäärä kyselyiden laadinnassa, vastaajien osoitteiden kokoamisessa kuin itse postittamisessakin, oli vastaajien vähäisyys harmittavaa. Opetushenkilöstön puolella päästiin tyydyttävään minimitavoitteeseen vajaaseen 31 prosenttiin, mutta työssäoppimispaikkojen osalta vain reiluun 17 prosenttiin. Kysely laitettiin kuitenkin Suomessa 186 hevostalouden työssäoppimispaikalle kirjeenä, jossa oli mukana valmiiksi maksettu ja tekijälle osoitettu vastauskuori. Lisäksi kirjeessä oli linkki sähköiseen vastauslomakkeeseen, mikäli ei halunnut täyttää paperista. He, jotka vastasivat, vastasivat pääsääntöisesti huolella ja asioita pohtien. Vaikka vastauksia ei vähäisyyden takia voida pitää vallitsevana kannanottona, on ne käsitelty kuitenkin suuntaa antavina.

Kyselyyn vastanneista työpaikkaohjaajista 74 prosenttia näki sosiaalisen median antamia tukimahdollisuuksia hyvänä ja kannatettavana kehittämismuotona työssäoppimisen ohjaamisessa ja 80 % vastanneista näki Virtuaalikylän sopivana tukiympäristönä. Työpaikkaohjaajat toivoivat tukiympäristöltä nimenomaan päivitettyä tietoa työssäoppijoiden työnkuvasta, osaamisvaatimuksista ja -tavoitteista, tietoa työssäoppimisjaksoista ja -paikoista, vertaistukea työpaikkaohjaajille, tiedotteita ajankohtais-

ta hevosasioista, suljettuja ryhmiä blogi- tai wiki-tyyppiseen keskusteluun, mahdollisuuksia sopivien työssäoppimispaikkojen ja opiskelijoiden kohtaamiseen, alan yritys- ja työssäoppimispaikkaesittelyjä, työssäoppijoiden esittelyjä työssäoppimispaikoistaan, opastusta työssäoppimisjakson parhaaseen mahdolliseen hyödyntämiseen opiskelijan kannalta sekä selontekoa siitä, mitä on jo oppilaitoksissa opittu sekä oppilaitosten toisistaan poikkeavista opetussuunnitelmien sisällöistä ja toteutustavoista.

Kyselyyn vastanneista opetushenkilöstön edustajista 88 prosenttia piti sosiaalisen median tarjoamia tukimahdollisuuksia käyttökelpoisina ja 84 prosenttia vastanneista piti Virtuaalikylää sopivana tämän tukiympäristön toimintapiirinä. Opetushenkilöstö esitti ja toivoi puhelinpäivystyksen tilalle ohjausta Facebookissa tai vastaavassa suljetussa ympäristössä, työssäoppimispäiväkirjaa blogimuotoon, reaaliaikaista tietopankkia työssäoppimiseen liittyvän materiaalin, aineiston ja yhteydenottojen jakamiseen, muistutustyökalua ajankohtaisista asioista, seurantatyökalua työssäoppijan suorituksista sekä ohjeistusta työssäoppimispaikan velvoitteista.

Luvussa 8.3 kuvatun kaavion mukaisesti lähes kaikki näistä edellä mainituista toiveista saatiin toteutettua tukiympäristön suunnitelmassa ainakin jollakin tasolla. Eniten tarvetta tuntui olevan työssäoppimisen blogi-päiväkirjalle sekä erilaisille suljetuille Facebook-ympäristöille. Facebookin luontevuus on esillä, koska useimmat ovat siellä muutenkin. Virtuaalikylään tullaan tekemään esimerkkinä avoin työssäoppimisen blogi-ympäristö, jota sovitut henkilöt ylläpitävät, mutta kaikille vapaata blogi-työkalua ei tämä palvelu pysty järjestämään ainakaan tässä vaiheessa. Yleinen ohjeistus blogin ylläpidosta vaikkapa Facebookissa voidaan kuitenkin Virtuaalikylään laatia. Tämän jälkeen suljetun blogin luominen jää luontevimmin opettajan vastuulle. Blogi voidaan luoda opiskelija- tai ryhmäkohtaisesti.

Työssäoppimispaikkojen suljettu vertaistukiympäristö Facebookiin on edellistä helpompi luoda. Linkkiosoite voidaan tehdä Virtuaalikylään, jota kautta voi ympäristöön kirjautua. Ympäristön ylläpitovastuu jää sinne kirjautuneille ja jokainen vastaa itse kirjoittamastaan tekstistä. Vertaistukiympäristö voi olla muuallakin kuin Facebookissa, mutta tällä hetkellä se on varmasti yleisin ja tunnetuin yhteisöverkosto Suomessa.

Erilaisia työssäoppimisen verkostotietoja toivottiin myös Virtuaalikylään. Niiden ylläpitäminen on Virtuaalikylän puitteissa vielä varsin vaikeaa ja työllistävää. Kaikki työssäoppimispaikat kattavaa rekisteriä on mahdoton ylläpitää Virtuaalikylän ylläpidon taholta. Yritystiedot ovat Suomessa julkisia, mutta henkilötiedot eivät tietosuojan puitteissa. Toteuttaminen ja ylläpito pitäisi tapahtua ilman henkilötietoja oppilaitoksista

käsin ja yrittäjien suostumuksella. Ajantasaisen päivittämisen kanssa tulisi varmasti ongelmia. Paras toimintatapa tässäkin olisi Facebook-tyyppinen ympäristö, johon itse kukin työssäoppimispaikka kirjautuisi omasta halustaan ja ylläpitäisi haluamansa tiedot tai linkittäisi ympäristöön omat kotisivunsa. Kotisivujen linkitykset suoraan Virtuaalikylään ovat tässä vaiheessa vielä selvityksen alla.

Tukiympäristön luomisen lisäksi olennaista kehittämistehtävälle oli tuoda tutuksi hevosalan koulutuksen parissa toimijoille edellä esille tulleita käsitteitä kuten sosiaalista mediaa, mobiiliohjausta sekä Virtuaalikylää. Tässä toivon mukaan onnistuttiin ainakin niiden osalta, jotka tutustuivat ja vastasivat kyselyyn. On menty ainakin yksi askel eteenpäin näiden tunnettavuuden lisäämisessä.

Kehittämistehtävän raportin johtopäätöksenä on esitettävissä, että sosiaalinen media pystyy tarjoamaan helppokäyttöisiä työkaluja, joita hevostalouden opetushenkilöstö ja työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajat voivat käyttää ja hyödyntää työssäoppimisen prosessissa. Myös niitä työkaluja löytyy, jotka ovat käytettävissä Virtuaalikyläoppimisympäristössä suoraan tai sieltä kautta linkitettyinä johonkin toiseen foorumiin kuten Facebookiin. Tältä osin kehittämistehtävän tavoite on saavutettu.

Sosiaalisen median todellinen hyöty hevostalouden perustutkintokoulutuksen työssäoppimisen ohjaamisessa selviää vasta ajan kanssa. Mikäli tukiympäristö otetaan omakseen ja käyttäjiä sille löytyy, tapahtuu nimenomaan sitä vuorovaikutteista verkkoviestintää, joka on sosiaalisen median perusajatus. Jotta kynnyks lähteä mukaan, pysyisi matalana, kannattaa tässä vaiheessa panostaa tunnettuihin ja helppoihin toimintakuvioihin. Mitä enemmän on käyttäjiä ja mitä enemmän vuoropuhelua ja viestitelyä tapahtuu, sitä enemmän jokainen osapuoli hyötyy tukiympäristön olemassa olosta. Lisäksi on huomioitava, että työssäoppimisen tukiympäristössä on myös tietosisioita, joita voi hyödyntää ilman vuorovaikutteisuutta.

Virtuaalikylän tunnettavuus tulevaisuudessa vaikuttaa osaltaan kehittämistehtävälle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Ei saa unohtaa, että valtaosa kyselyiden kohteista jätti niihin vastaamatta. Mikä on heidän suhtautuminen työssäoppimiseen, sosiaaliseen mediaan ja Virtuaalikylään, jää vaille vastauksia. Miten heidät tavoitetaan Virtuaalikylässä olevan ympäristön käyttäjiksi? Joka tapauksessa se tulee vieämään aikaa, vaikka Virtuaalikylän markkinointia tehostetaankin.

Vaikka kehittämistehtävässä on vahvasti painotettu verkkoviestintämaailman toimintatapoja ja mahdollisuuksia, ei saa unohtaa todellista perinteistä kanssakäymistä

henkilökohtaisine tapaamisineen. Ei ole tarkoitus, että sosiaalinen media korvaisi kaiken yhteydenpidon työssäoppimisen eri tahoilla, vaan sen tulisi tukea ja auttaa omilla mahdollisuuksillaan tilanteiden mukaan. On tärkeää, että opettaja käy henkilökohtaisesti työssäoppimispaikalla keskustelemassa työpaikkaohjaajan ja työssäoppijan kanssa ja tutustuu samalla yrityksen toimintaan. Omin silmin havainnoimalla saa paljon tietoa, mikä ei välity teknisten viestimien kautta.

10 POHDINTA

Ylemmän ammattikorkeakoulun agrologitutkinnon opinnäytetyön aiheen täytyy olla uutta tietoa tuottava, työelämälähtöinen ja työelämää kehittävä sekä mielellään lii-
tyvä konkreettisesti tekijänsä omaan työhön. Aiheen tulee lisäksi linkittyä oman *Maa-
seutuelinkeinojen kehittämisen koulutusohjelman* osaamistavoitteisiin ja ammatillisen
toisen asteen *Hevostalouden koulutusohjelma* on osa – ja tällä hetkellä yhä kasvava
ja kehittyvä osa – luonnonvara-alan koulutusta Suomessa. Tältä pohjalta lähdin et-
simään aihetta, mikä toisi jotain uutta hevostalouden ammattilaisten toimintaan ja
samalla tukisi hevostalouden koulutussektoria, jolla itsekin elämäntyötäni teen.

Vaiheikkaan pohdinnan kautta aiheeksi kehittyi hevostalouden perustutkintokoulutuk-
sen työssäoppiminen ja sosiaalisen median hyödyntäminen työssäoppimisen tukemi-
sessa ja ohjaamisessa. Näkökulmaksi valitsin työssäoppimispaikkojen työpaikkaoh-
jaajat kuin myös alan opetushenkilöstön. Vaikka kyselyihini vastanneilta sain ajatuk-
sella ja huolella kirjoitettuja vastauksia, joista oli helppo työstää tukimateriaalin sisäl-
töä, jäi mielen pohjalle kuitenkin päätelmäksi – ennalta oletettunakin – ettei vielä ai-
nakaan ole aika tällaisen tuen läpimurrolle hevosalan toimijoiden parissa. Tätä ei tar-
vinnut lukea rivien välistä, vaan suoraan heikonpuoleisista vastausprosentista.

Kehittämistehtävän raportoinnissa tulee pohtia niin tutkimuksen kuin toiminnallisen
osion reliabiliteettia ja validiteettia. Reliabiliteetti osoittaa työn luotettavuutta, pysy-
vyyttä, täsmällisyyttä, tarkkuutta ja johdonmukaisuutta. Validiteetti merkitsee puoles-
taan pätevyyttä eli onko tutkimuksessa mitattu tarkoitettua asiaa ja vastaavatko joh-
topäätökset todellisuutta.

Kehittämistehtäväni julkistamisvaiheessa toiminnallinen osio on vasta raportissa to-
teuttamissuunnitelmana. Tutkimuksen ja sen raportoinnin reliabiliteettia osoittavat
tarkat ja yksityiskohtaiset kyselyt, joilla on pyritty mahdollisimman tarkasti kartoitta-
maan vastaajien näkemykset niin työssäoppimisesta kuin sosiaalisesta mediasta.
Kyselyiden tulokset käytiin raportissa kysymyskohtaisesti läpi ja kunkin kysymyksen
kohdalla raportointiin, kuinka moni kaikkiaan kyselyihin vastanneista vastasi juuri sii-
hen kysymykseen. Vastauksien luotettavuutta heikentävät kuitenkin pienet vastaus-
prosentit. Näin ollen vastauksia pidettiin suuntaa antavina. Joka tapauksessa kehit-
tämistehtävässä hyödynnettiin kyselyihin vastanneiden toiveet työssäoppimisen verk-
kotuen muodosta ja huomioitiin, että vastanneista valtaosa piti hyvänä ratkaisuna
sosiaalisen median tukiympäristöä Virtuaalikylässä.

Tutkimuksen ja raportoinnin validiteettia voidaan arvioida sillä, että molempiin kyselyihin vastanneiden näkemykset työssäoppimisen tuesta sosiaalisen median keinoin vastasivat toisiaan. Mielenpitoet olivat varsin yhtenevät niin työpaikkaohjaajien kuin opetushenkilöstön osalta kutakuinkin samassa suhteessa niiden kysymyksien osalta, jotka vastasivat toisiaan. Halua sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen tukena olisi, jos osaaminen ja aika vain riittäisivät.

Koska todellinen tukiympäristö toteutuu suunnitelman mukaisena vasta vuoden 2013 kuluessa, vasta aika näyttää, mikä todellinen käytännön hyöty siitä saadaan. Vuosikymmen vierähtää myös niin nopeasti, että ei tule menemään enää montakaan vuotta, kun viimeksi vuonna 2009 uudistetut hevostalouden perustutkinnon uudistetut tutkinnonperusteet laitetaan uuden uudistamisen kohteeksi. Edelliset olivat voimassa vuodet 2001–2008.

Hevostalouden koulutuksen ala on siitä poikkeava ammatillisen koulutuksen sektori, että sen koulutuksenjärjestäjät kokoontuvat erilaisissa foorumeissa useamman kerran vuodessa. Opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen painottuva Hevostalouskoulutuksen yhteistyöpäivät kokoontuvat kaksi kertaa vuodessa syksyisin ja keväisin kaksipäiväiseen seminaariin noin kolmenkymmenen hengen volyyymilla vuorollaan alan eri oppilaitoksissa. Pääsääntöisesti kaikkien alan ammatillisen koulutuksenjärjestäjien edustajia on paikalla useamman hengen voimin. Kaksi kertaa vuodessa kokoontuu myös hevostalouden tutkintotoimikunnan koolle kutsuma osallistujakaarti Ypäjän hevosopistolla pohtimaan näyttöperusteisen ammatillisen koulutuksen ajankohtaisia asioita ja kehitysnäkymiä. Näissä kaksipäiväisissä tilaisuuksissa on mukana koulutuksenjärjestäjien edustajien lisäksi tutkintosuoritusten näyttöjen arvioijia työnantajista ja työntekijöistä. Kokonaisuosallistujamäärä on 60–80 hengen luokkaa. Lisäksi ovat vuosittaiset Opetusmaatilapäivät, joissa hevostalousalan oppilaitokset ovat myös mukana.

Hevostalouden koulutussektori alan yrittäjiin pitää siten tiiviisti yhteyttä keskenään ja toimijat tuntevat toisensa. Ravi- ja ratsastuskilpailuissa, Taitaja-SM-kilpailuissa (hevostenhoito), Suomen Hippoksen jalostuspäivillä, ori-, tamma- ja varsanäyttelyissä sekä alan messuilla ja muissa tapahtumissa liikutaan aktiivisesti. Koulutuksen ja työelämän edustajat kohtaavat siten säännöllisesti toisiaan. Pieni maa ja pieni yritysala antavat mahdollisuudet tuntea kentän henkilökohtaisella tasolla. Tämä helpottaa varmasti kanssakäymistä verkkoviestimissä – tulevaisuudessakin.

SÄÄDÖKSET JA MÄÄRÄYKSET

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 6.11.1998/811.

Asetus 41/EEO/2006. Maa- ja metsätalousministeriön asetus hevosten keinosiemen-
nysaseman toimintaa koskevista vaatimuksista.

Eläinkuljetusasetus 32005R0001. Euroopan Unionin eläinkuljetusasetus. Neuvoston
asetus (EY) N:o 1/2005.

Henkilötietolaki 22.4.1999/523.

Hevostalouslaki 20.8.1993/796.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630.

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 15.7.2005/601

Laki eläinten kuljetuksesta 29.12.2006/1429.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 20.12.1996/1231

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki 1.9.2004/516.

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.

Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

TAUSTA-AINEISTOT

Kopiraitti 2012. Kopioston ja opetus- ja kulttuuriministeriön tekijänoikeusopas [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.kopiraitti.fi/>.

Netikettiopas 2012. Netiketin internetopas [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.internetopas.com/netiketti>.

Operight 2012. Opettajien tekijänoikeuksien tietopankki [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.operight.fi>.

Opettajan opas ja oppituntiaihiot tietoturvasta 2012. Tietoturvakoulun www-sivusto [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.tietoturvakoulu.fi/ope.htm>.

Opettajan tekijänoikeusopas 2012. Opettajan tekijänoikeusoppaan www-sivusto [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.opettajantekijanoikeus.fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekijänoikeussivusto 2012. [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Tekijanoikeus/>.

Puurunen, A. & Kyrönviita, E. 2012. *Hingunniemestä työelämään; Hingunniemen opiskelijoiden työllistyminen ja jatkokouluttautuminen opintojen päätyttyä*. Iisalmi: Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö [viitattu 5.9.2012]. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39083/Kyronviita_Elina%20ja%20Puurunen_Annu.pdf?sequence=1.

Suhonen, P. & Tenkama, P. 2010. *Raportointiohjeet*. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2012. Tietosuojavaltuutetun www-sivusto [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.tietosuoja.fi>.

Tietoturvaopas 2012. Tietoturvaoppaan www-sivusto [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.tietoturvaopas.fi/tietoturvaopas>.

Voutilainen, U., Jokinen, P., Kopeli, M., Pöllänen, E., Rissanen, R. & Tenkama, P. 2007. *Opinnäytetyöopas. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot*. Koukero: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Web of Trust-palvelu 2012. Epäilyttävistä sivuista varoittava tietoturvapalvelu [viitattu 1.10.2012]. Saatavissa: <http://www.mywot.com/>.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Aaltonen-Ogbeide, T., Saastamoinen, P., Rainio, H: & Vartiainen, T. (toim.) 2011. *Silmät auki sosiaaliseen mediaan*. 2. painos. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2011. Helsinki: Eduskunnan monistamo [viitattu 25.8.2012]. Saatavissa: http://www.ttlry.fi/sites/ttl.ttlry.mearra.com/files/file-uploads/Arkisto_2011/Silmat_auki/Silm%C3%A4t%20auki%20sosiaaliseen%20mediaan%20%20painos%20PDF.pdf

Bauer, S. & Venäläinen, V. 2011. *Omistajuudesta uusi osallisuus. Verkko saa kansalaisen äänen kuulumaan*. Teoksessa Aaltonen-Ogbeide, T., Saastamoinen, P., Rainio, H: & Vartiainen, T. (toim.) 2011. *Silmät auki sosiaaliseen mediaan*. 2. painos. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu, 48–65.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. *Tutki ja kirjoita*. 15.–16. painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kalliala, E. & Toikkanen, T. 2012. *Sosiaalinen media opetuksessa*. 2. uudistettu painos. Helsinki: Finn Lectura.

Kaplan, A. & Haenlein, M. 2010. *Users of the World, unite! The Challenges and Opportunities of Social Media*. Business Horizons.

Kiezmann, J.H., Hermkens, K. & McCarthy, I.P. 2011. *Social Media? Get Serious! Understanding the functional building-blocks of social media*.

Matikainen, J. 2011. *Sosiaalisen median motiivit ja arvot: Miksi ihmiset käyttävät sosiaalista mediaa?* Teoksessa Aaltonen-Ogbeide, T., Saastamoinen, P., Rainio, H: & Vartiainen, T. (toim.) 2011. *Silmät auki sosiaaliseen mediaan*. 2. painos. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu, 66–79.

Niemi, H. & Sarras, R. (toim.). 2012. *Tykkää tästä! Opettajan ammattietiikka sosiaalisen median ajassa*. Bookwell Oy: Juva.

Opetushallitus 2009. *Hevostalouden perustutkinto. Ammatillisen perustutkinnon perusteet*. Määräys 24/011/2009. Opetushallitus: Vaasa.

Purma, J., Leinonen, T. & Toikkanen, T. 2011. *Sosiaalinen media ja oppiminen. Avoimen oppimisen neljä tulevaisuutta sosiaalisessa mediassa*. Teoksessa Aaltonen-Ogbeide, T., Saatamoinen, P., Rainio, H: & Vartiainen, T. (toim.) 2011. *Silmät auki sosiaaliseen mediaan*. 2. painos. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu, 148–165.

Pussinen, S., Korhonen, J., Pölönen, I. & Varkia, R. 2007. *Kasvava hevosala. Hevosalan kehitysnäkymiä Suomessa*. Helsinki: Edita Prima Oy. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 19.

Pussinen, S. & Thuneberg, T. 2010. *Katsaus hevosalan yritystoimintaan – raportti hevosyrittäjyys 2009-kyselystä*. Tampere: Domus Print. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisu 1/2009.

Sanneman, R.-L. 2012. *Älä lavertele netissä työnantajasta*. Työ Terveys Turvallisuus nro 4/2012.

Säntti, R. & Säntti, P. 2011. *Organisaatio ja sosiaalisen median ajattelutapa: Tiedosta, määrittele ja hyödynnä*. Teoksessa Aaltonen-Ogbeide, T., Saatamoinen, P., Rainio, H: & Vartiainen, T. (toim.) 2011. *Silmät auki sosiaaliseen mediaan*. 2. painos. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu, 14–47.

Taloudellinen tiedotustoimisto (TAT), Opetushallitus & Euroopan sosiaalirahasto. *Työssäoppimisen opas työpaikalle*. 9. uudistettu painos. Verkostoitumalla työssäoppimiseen laatua ja vaikuttavuutta (VETOLAVA 3) –projekti.

Tauriainen, S. 2010. *Opetusmaatilat, -puutarhat ja -tallit oppimisympäristöinä*. Opetushallitukset raportit ja selvitykset 2010:6. Vammalan Kirjapaino Oy: Sastamala [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/125705_Opetusmaatilat_-_puutarhat_ja_-tallit_oppimisymparistoina_UUSI_korjattu.pdf.

Tauriainen, S. 2008. *Opetusmaatilat ja kestävä kehitys*. Opetushallitus. [viitattu 15.3.2012]. Saatavissa: <http://www.edu.fi/attachment.asp?path=498,529,1192,1195>.

Tuorila, H. 2009. *Terveyspalvelut ja potilaan voimaantuminen. Mitä potilaan voimaantuminen tarkoittaa?* Teoksessa Kuluttajatutkimuskeskuksen vuosikirja 2009, 104–106. [viitattu 28.8.2012]. Saatavissa: http://www.kuluttajatutkimuskeskus.fi/files/5403/04_tuorila_terveyspalvelut.pdf.

Virtuaalikylä hankepäättös 2012. Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa. Opetushallituksen päätös 41 / 530/2012. Helsinki 28.5.2012.

Painamattomat lähteet

Alasalmi, R. 2010. *Ammattietiikan opettaminen verkossa. Tuotantoeläinten eettisen hoidon verkkomateriaali Virtuaalikylässä*. Iisalmi: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Opinnäytetyö [viitattu 19.11.2011]. Saatavissa:

<https://publications.theseus.fi/browse?value=Alasalmi%2C+Riitta&type=author>.

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 6.11.1998/811. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 26.11.2011]. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980811>.

Asetus 41/EEO/2006. Maa- ja metsätalousministeriön asetus hevosten keinosiemennysaseman toimintaa koskevista vaatimuksista. Maa- ja metsätalousministeriö. Lainsäädäntö [viitattu 15.9.2012]. Saatavissa:

<http://wwwb.mmm.fi/el/laki/g/Keinosiemennysasemaa%20koskevat%20vaatimukset.pdf>.

Brandsegg, J. 2012. Lukion liikunnanopettaja. Videregående skole. Hamar. Norge. 9.9.2012. Facebook-keskustelu.

Creative Commons 2012. Tietoa avoimista lisensseistä ja sisällöistä suomeksi. Creative Commons Suomi sivu [viitattu 1.9.2012]. Saatavissa: <http://creativecommons.fi/>.

Fintoto 2012. Fintoton www-sivu [viitattu 10.10.2012]. Saatavissa:

<https://www.fintoto.fi/>.

Flyinge 2012. Flyingen hevosalan koulutuskeskuksen verkkosivu [viitattu 12.9.2012].

Saatavissa: <http://flyinge.se>.

Eläinkuljetusasetus 32005R0001. Euroopan Unionin eläinkuljetusasetus. Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005. [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005R0001:FI:HTML>.

Eskola, N. 2011. Kouluttaja. Pirkanmaan koulutus konsernikuntayhtymä. Työssäoppimisen oppimisympäristöt – koulutus. Tampere, Juvenus koulutuskeskus 29.11.2011. Luento.

Evira 2012. Elintarviketurvallisuusviraston www-sivu. Kaupalliset kuljetukset. [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainsuojelu_kuljetuk_sissa/.

Green Care Finland ry 2012. Suomen Green Care-toiminnan jäsenyhdistyksen www-sivu [viitattu 5.10.2012]. Saatavissa: <http://www.gcfinland.fi/>.

Heino, P. 2010. Pilvipalvelut [viitattu 8.10.2010]. Saatavissa: <http://www.talentumshop.fi/webshopdata/prod/foreword/978-952-14-1524-1.pdf>.

Heinämasterit 2012. Heinämasterien www-sivu. [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.heinamestarit.fi/>.

Heiskanen, M-L. 2012. Johtaja. Hevostietokeskus ry. Kuopio 3.9.2012. Sähköpostikeskustelu.

Henkilötietolaki 22.4.1999/523. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 6.10.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantas/1999/19990523>.

Hevosklusteri-hanke 2011. Suomalaisen hevosalan katsaus 2011. Hippolis. [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: http://hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Hevosalan_katsaus_uusin.pdf.

Hevostalouslaki 20.8.1993/796. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu 15.9.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930796>.

Hevostietokeskus ry 2012. Hevostietokeskuksen www-sivu. [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=556>.

Hustad, K. 2011. Tiedottaja. Norsk Hestesenter. Starum 29.4.2011. Vierailun muistiinpanot.

Hämeen ammattikorkeakoulu 2011a. Hämeen ammattikorkeakoulun www-sivu [viitattu 18.11.2011]. Saatavissa: <http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK>.

Hämeen ammattikorkeakoulu 2011b. Hämeen ammattikorkeakoulun www-sivu [viitattu 5.12.2011]. Saatavissa: http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/Ylempi_AMK_tutkinto/kudos/lahtokohdat/tieteellisen_tutkimuksen_eettisyys.

Jordbruksverket 2012. Ruotsin maatalousviraston www-sivu. [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.jordbruksverket.se/formedier/nyheter/nyheter2011/antaletstaisverigeuppskattestil362700.5.510b667f2d3729f91d80007251.html>.

Kainulainen, M. 2012. Opintosihteerin. Ylä-Savon ammattiopisto. Kiuruvesi, Hingunniemi 14.8.2012. Keskustelu.

Kainuun ammattiopisto 2011. Kainuun ammattiopiston luonnonvara-alan koulutuksen www-sivu [viitattu 19.11.2011]. Saatavissa: <http://www.kao.fi/fi/info/koulutusalat/luonnonvara-ala>.

Kansaneläkelaitos 2012. Opiskelijan tuet. Kansaneläkelaitoksen (Kela) www-sivu [viitattu 1.9.2012]. Saatavissa: <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/040601104658IL?OpenDocument>.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 26.11.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>.

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 15.7.2005/601. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050601>.

Laki eläinten kuljetuksesta 29.12.2006/1429. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061429>.

LeMill.net. Oppimateriaalivaranto ja sosiaalinen verkosto –sivusto [viitattu 27.4.2012]. Saatavissa: <http://lemill.net/>.

Liimatainen, Anne 2011. Opetusneuvos. Opetushallitus. Maaseutuopetuksen kehittämispäivät luonnonvara-alan koulutusjohtajille. Tampere, Ahlman 30.11.2011. Luento.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 20.12.1996/1231. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/1961231>.

Mobiilikeskoulu 2012. Mobiilikeskoulun www-sivu [viitattu 10.10.2012]. Saatavissa: <http://www.mobiilikeskoulu.com/>.

Mobiiliopas 2010. Mobiilioppaan www-sivu [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: <https://sites.google.com/site/avomobiiliopas/>.

Mobiilisti-hanke 2011. Mobiilisti –hankkeen www-sivu [viitattu 19.11.2011]. Saatavissa: www.mobiilisti.com.

Norges Utdanningsdirektoratet 2012a. Videregående skole og eksamen. Norjan opetushallituksen toisen asteen koulutuksen www-sivu [viitattu 5.10.2012]. Saatavissa: <http://www.udir.no/Vurdering/Eksamen-videregaende/>.

Norges Utdanningsdirektoratet 2012b. Curriculum for Equestrian VG3 / In Service Training at A Training Establishment. Norjan hevostalouden toisen asteen koulutuksen tutkinnon perusteet englanniksi [viitattu 5.10.2012]. Saatavissa: <http://www.udir.no/Stottemeny/English/Curriculum-in-English/english/Upper-secondary-education-/#yfaq>.

Opetushallitus 2009. Hevostalouden perustutkinto. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Opetushallituksen www-sivu [viitattu 18.11.2011]. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/ ammatilliset_ perustutkinnot/luonnonvara_ ja_ ymparistoala.

Opetushallitus 2012. Näyttötutkintojen uudistaminen. Opetushallituksen www-sivu [viitattu 1.9.2012]. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/ nayttotutkintojen_ uudistaminen.

Opetushallitus 2011a. Koulutusnetti. Opetushallituksen www-sivu [viitattu 26.11.2011]. Saatavissa: <http://www.koulutusnetti.fi/>.

Opetushallitus 2011b. Opetushallituksen työssäoppimisen tietopalvelun www-sivu [viitattu 2.12.2011]. Saatavissa: <http://www03.edu.fi/aineistot/tonet/>.

Opetushallitus 2011c. Opetushallituksen työssäoppimisen www-sivu [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/tyossaoppiminen.

Opetushallitus 2011d. Opetushallituksen sosiaalisen median www-sivu [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: http://www.edu.fi/materiaaleja_ ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ ihmeen_sosiaalinen_media

Opetushallitus 2011a. Koulutusnetti. Opetushallituksen www-sivu [viitattu 26.11.2011]. Saatavissa: <http://www.koulutusnetti.fi/>.

Opetushallitus 2011b. Opetushallituksen työssäoppimisen tietopalvelun www-sivu [viitattu 2.12.2011]. Saatavissa: <http://www03.edu.fi/aineistot/tonet/>.

Opetushallitus 2011c. Opetushallituksen työssäoppimisen www-sivu [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/tyossaoppiminen.

Opetushallitus 2011d. Opetushallituksen sosiaalisen median www-sivu [viitattu 4.12.2011]. Saatavissa: http://www.edu.fi/materiaaleja_ ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ ihmeen_sosiaalinen_media

ProAgria Oulu 2012. ProAgrian Oulun toiminta-alueen www-sivut. [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.proagriaoulu.fi/fi/hevostalous/>.

Rantala, M. & Aalto, A. 2011. AdobeConnectPro-neuvottelu Hingunniemi-Mustiala 3.11.2011.

Rantala, M., Lehtinen, R & Aalto, A. 2012. AdobeConnectPro-neuvottelu Hingunniemi-Mustiala 12.07.2012.

Rikoslaki 19.12.1889/39. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 10.10.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>.

Savonia ammattikorkeakoulu 2012. Eläinterveydentekijät-hankkeen verkkosivu [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://elte.savonia.fi/>.

Senni-hanke 2012. Sosiaalialan yrittäjyys- ja tuotekehitysprojekti Green Care-menetelmin. Hankkeen www-sivu [viitattu 5.10.2012]. Saatavissa: <http://www.uef.fi/senni>.

Suomen Hippos ry 2012. Suomen Hippoksen www-sivu [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: <http://www.hippos.fi>.

Suomen kengityssepät ry 2012. Suomen kengitysseppien www-sivu [viitattu 15.9.2012]. Saatavissa: <http://www.suomenkengityssepat.fi/>.

Suomen Ratsastajainliitto ry 2012. Suomen Ratsastajainliiton www-sivu [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: <http://www.ratsastus.fi/>.

Suomen ratsastusterapeutit ry 2012. Suomen ratsastusterapeuttien www-sivu [viitattu 30.9.2012.] Saatavissa: <http://www.suomenratsastusterapeutit.net/>.

Suomen sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry 2012. Suomen sosiaalipedagogisen Hevostoimintayhdistyksen www-sivu [viitattu 30.9.2012.] Saatavissa: <http://www.hevostoiminta.net/>.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki 1.9.2004/516. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 6.10.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantas/2004/20040156>.

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 1.9.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantas/1961/19610404>.

Työsopimuslaki 26.1.2001/55. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö [viitattu 10.10.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>.

Työsuojeluhallinto 2012. Työsuojeluhallinnon www-sivu [viitattu 1.9.2012]. Saatavissa: <http://www.tyosuojelu.fi/fi/>.

Viitala, H. & Aalto, A. 2012. Ohjauskeskustelu. Savonia-ammattikorkeakoulu. Iisalmi 11.5.2012.

Virtuaalikylä 2011. Virtuaalikylän www-sivu [viitattu 18.11.2011]. Saatavissa: <http://www.virtuaali.info/>.

Virtuaalikylä hankesuunnitelma 2012. Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa. Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä. Hankehakemus 15.3.2012. Hämeenlinna.

Ylä-Savon ammattiopisto 2012a. Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuksen www-sivu [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: http://www.ysao.fi/Suomeksi/Opiskelu/Aikuisopiskelu/Koulutustarjonta/Maa_ ja_ hevostal_ous_seka_elaintenhoito/Kengityssepan_ammattitutkinto.iw3.

Ylä-Savon ammattiopisto 2012b. Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuksen www-sivu [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: http://www.ysao.fi/Suomeksi/Opiskelu/Aikuisopiskelu/Koulutustarjonta/Maa_ ja_ hevostal_ous_seka_elaintenhoito/Kengityksen_alkeiskurssi.iw3. sekä http://www.ysao.fi/Suomeksi/Opiskelu/Aikuisopiskelu/Koulutustarjonta/Maa_ ja_ hevostal_ous_seka_elaintenhoito/Kengityksen_peruskurssi.iw3.

Ylä-Savon ammattiopisto 2012c. Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuksen www-sivu [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: http://www.ysao.fi/Suomeksi/Opiskelu/Aikuisopiskelu/Koulutustarjonta/Maa_ ja_ hevostal_ous_seka_elaintenhoito/Sosiaalipedagoginen_hevostoiminta.iw3.

Ylä-Savon ammattiopisto 2012d. Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuksen www-sivu [viitattu 30.9.2012]. Saatavissa: <http://www.ysao.fi/Suomeksi/Kehittamispalvelut/Elainterveydentekijat.iw3>.

Ypäjän Hevosopisto 2011. Ypäjän Hevosopiston hevostalouden koulutuksen www-sivu [viitattu 2.12.2011]. Saatavissa: <http://www.hevosopisto.fi/>.

Ypäjän Hevosopisto 2012. Ypäjän Hevosopiston hevostalouden koulutuksen www-sivu [viitattu 14.9.2012]. Saatavissa: <http://www.hevosopisto.fi/>.

YLÄ-SAVON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
Ylä-Savon ammattiopisto, Asevelikatu
PL 30 (Asevelikatu 4)

PUITESOPIMUS YHTEISTYÖSTÄ
työssäoppimisen ja /tai näyttöjen järjestämisestä työpaikalla

74101 IISALMI
0400 827251

Tämä sopimus koskee

- työssäoppimista
 ammattiosaamisen näyttöjä
 näyttötutkintoja

SOPIJAOSAPUOLET

Yrityksen tai muun työpaikan nimi	Koulutuksen järjestäjän nimi
	Ylä-Savon ammattiopisto, Asevelikatu
Postiosoite	Postiosoite
	PL 30 (Asevelikatu 4)
Postitoimipaikka	Postitoimipaikka
	74101 IISALMI
Yhteyshenkilön nimi	Yhteyshenkilö
Yhteyshenkilön puhelin	Yhteyshenkilön puhelin
Sähköposti	Sähköposti

KOULUTUSALAT JA TUTKINNOT

Koulutusalat, joita sopimus koskee	Tutkinto/tutkinnot, joita sopimus koskee

TYÖJÄRJESTELYT

Työpaikalla järjestettävät työssäoppimisjaksot ja näytöt	
Niiden tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, kestosta ja ajoituksesta, ohjauksesta ja arvioinnista sekä työturvallisuudessa huomioon otettavista asioista sovitaan opetussuunnitelman tai näyttötutkinnon perusteiden määräykset huomioon ottaen, kunkin opiskelijan osalta erikseen.	
Maksettava korvaukset	
Työssäoppimisesta ja/tai näyttöjen järjestämisestä ei makseta korvauksia kummallekaan osapuolelle.	
Vakuutukset	
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä on vakuuttanut opiskelijan:	
☐	Työpaikalla on voimassa oleva vastuuvakuutus, joka kattaa myös opiskelijat
Suostumukset	
☐	Työssäoppimispaikka tekee tarvittaessa lain ja asetuksen mukaisen ilmoituksen nuorista työntekijöistä työsuojelupiiriin.
☐	Työssäoppimispaikka voidaan merkitä opiskelijan todistukseen
☐	Työssäoppimispaikkaa koskevat tiedot saa tallentaa Ylä-Savon ammattiopiston työssäoppimispaikkarekisteriin
Muut sovitut asiat	

VOIMASSAOLOAIKA

Tämä sopimus on voimassa (sopimuksella on kahden kuukauden irtisanomisaika puolin ja toisin)	
☐	Toistaiseksi
☐	Määräaikaisesti ajalla ___ / ___ 20___ - ___ / ___ 20___

ALLEKIRJOITUKSET

Paikka ja aika	
___ / ___ 20___	
Työnantajan edustaja	Rehtori/koulutusalaohjaaja
Nimen selvennys	Nimen selvennys

YLEISET SOPIMUSEHDOT

Työssäoppimisen ja näyttöjä koskevat säädökset

Työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä säätelevät laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta muutoksineen (L 630/1998, L 479/2003, L 601/2005, A 811/1998, A 603/2005) sekä opetussuunnitelmien perusteet. Näyttötutkintoja säädellään lailla ja asetuksella ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (L 631/1998, A 812/1998). Kaikki säädökset löytyvät valtion säädöstietopankista www.finlex.fi.

Työssäoppimisen ja näyttöjen järjestämistä säätelevät lisäksi mm. keskusjärjestöjen suositukses ja kannanotot sekä alakohtaiset työehtosopimukset, työaika- ja työsopimuslait, työturvallisuuslaki, laki nuorista työntekijöistä ja asetus nuorten työntekijöiden suojelusta, työministeriön päätökset nuorille sopivista kevyistä töistä ja nuorille työntekijöille vaarallisista töistä, vahingonkorvaus- ja tapaturmavakuutuslait sekä opintotukilaki.

Yhteistyö

Työpaikan edustaja ja opiskelijaa ohjaava opettaja sopivat työssäoppimisen ja/tai näytön järjestämisestä tarkemmin opiskelijakohtaisissa suunnitelmissa ja tiedottavat toisilleen niitä koskevista muutoksista. Oppilaitos päättää etukäteen, hyväksytäänkö työsuhteen aika työssäoppimiseksi. Oppilaitos järjestää sovittaessa työpaikkaohjaajille soveltuvaa koulutusta.

Työssäoppimisen ja näyttöjen tavoitteet ja sisältö

Tavoitteena on, että opiskelija oppii osan tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta ja opetussuunnitelman tavoitteista todellisessa työympäristössä ja sen säännöllillä. Työpaikalla tapahtuva opiskelu on suunnitelmallista, ohjattua ja arvioitua. Siinä otetaan huomioon sekä koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma että opiskelijan henkilökohtainen opetussuunnitelma. Kunkin työssäoppimisjakson ja näytön tavoitteet ja sisältö täsmennetään opettaja, työpaikan edustajan ja opiskelijan yhteistyönä.

Opiskelijan asema ja velvollisuudet

Opiskelija ei ole työsuhteessa työnantajaan, eikä hänelle makseta palkkaa, ellei työsuhteesta ole erikseen sovittu työopimuksella.

Opiskelija on velvollinen noudattamaan työpaikan järjestystä sekä työstä ja turvallisuudesta annettuja ohjeita ja määräyksiä. Opiskelijalla ei ole lupa kertoa kolmannelle osapuolelle liikesalaisuuksia tai muita salassa pidettäviä tietoja.

Opiskelija on velvollinen pitämään oppimispäiväkirjaa ja tekemään oppimistehtäviä oppilaitoksen ohjeiden mukaan.

Oppilaitoksen tehtävät ja vastuut

Oppilaitos nimeää opiskelijaa ohjaavan opettajan ja tukee työpaikkaa työssäoppimisen ja näyttöjen toteuttamisessa. Ohjaava opettaja selvittää työpaikan soveltuvuuden työssäoppimiseen ja näyttöihin sekä antaa työpaikalle tarpeelliset tiedot opiskelijan saamasta opetuksesta ja työvalmiuksista. Oppilaitos valmentaa opiskelijaa työpaikkaa varten ja huolehtii osaltaan siitä, että opiskelija tietää velvollisuuksistaan noudattaa työpaikan järjestystä sekä työstä ja turvallisuudesta annettuja ohjeita ja määräyksiä.

Työpaikan tehtävät ja vastuut

Työpaikka nimeää työpaikkaohjaajan, jolla on riittävät valmiudet tämän tehtävän hoitamiseen ja joka toimii työpaikan edustajana työssäoppimisen ja näyttöjen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Työpaikka antaa oppilaitokselle tarpeelliset tiedot työhön ja työympäristöön liittyvistä olosuhteista, työtehtävistä ja työvälineistä. Työpaikka huolehtii siitä, että työpaikkaohjaaja ja työpaikan henkilöstö ovat riittävässä määrin tietoisia tästä sopimuksesta sekä opiskelijan työssäoppimiseen ja/tai näyttöön liittyvistä suunnitelmista ja työtehtävistä.

Työturvallisuus

Työpaikka vastaa opiskelijan työturvallisuudesta työssäoppimisjakson ja näytön aikana työturvallisuus-lainsäädännön ja nuorista työntekijöistä annetun lain edellyttämällä tavalla. Työssäoppija on perehdytettävä työpaikan olosuhteisiin sekä työ- ja tuotantomenetelmiin. Hänelle on neuvottava työvälineiden käyttö ja turvalliset työtavat. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ohjaukseen ja valvontaan.

Työpaikka vastaa työskentelyolosuhteista, laitteista, koneista sekä opastuksesta ja valvonnan järjestämisestä. Työpaikan tehtäviin kuuluu myös viime kädessä valvoa, että opiskelijalla on työssä tarvittavat suojaimet ja että he myös käyttävät niitä.

Työturvallisuudessa erityisesti huomioon otettavat asiat kirjataan opiskelijan työssäoppimis- ja/tai näyttösuunnitelmaan.

Alle 18-vuotias työssäoppija on erityissuojelun piirissä (Laki nuorista työntekijöistä ja asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista tai vaarallisista töistä ja työturvallisuuslaki). Vähintään 16-vuotias saa kuitenkin tehdä työministeriön luetteloimia töitä työpaikkaa valvovalle työsuojelupiirille tehdyn ilmoituksen jälkeen edellyttäen, että vaara on torjuttu suojelutoimenpitein.

Opiskelijan vakuutusturva työssäoppimisessa

1) Työtaturmat

Opiskelija kuuluu oppilaitoksen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin myös palkattoman työharjoittelun ja työssäoppimisjakson aikana.

Vakuutus on voimassa käytännön työharjoittelun aikana sekä siirtyäessä välittömästi oppilaitoksesta tai asunnolta koulutuksen järjestäjän osoittamaan työharjoittelun- tai työssäoppimispaikkaan oppilaitoksen ulkopuolelle ja takaisin.

Jos opiskelija saa palkkaa työharjoittelun ajalta, syntyy työsuhde ja opiskelija kuuluu harjoittelupaikan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin.

2. Ulkopuoliselle aiheutetut ahingot

Opiskelija toimii työharjoittelussa ollessaan tavallisesti harjoittelupaikan työnjohdon ja valvonnan alaisena. Harjoitteluyönantajalla on siis oikeus määrätä miten työtä tehdään ja harjoittelupaikka saa hyödyn opiskelijan tekemästä työstä.

Niinpä harjoitteluyönantaja on ensisijaisesti vastuussa opiskelijan ulkopuoliselle työsuorituksen yhteydessä työaikana aiheutetusta vahingosta silloinkin, kun harjoittelualjalta ei makseta palkkaa eikä työsuhdetta opiskelijan ja harjoittelupaikan välillä synny. Opiskelijalle voi myös syntyä henkilökohtainen korvausvelvollisuus mikäli hän on aiheuttanut vahingon lievää suuremmalla tuottamuksella samalla tavalla kuin jos kyseessä olisi yrityksen oma työntekijä.

3) Harjoittelupaikan omaisuudelle aiheutuneet vahingot

Kuten edellä opiskelija rinnastetaan harjoittelupaikan omiin työntekijöihin ja harjoittelupaikan ottamat vakuutukset ovat ensisijaisia.

Samoin opiskelijalle voi syntyä myös henkilökohtainen korvausvelvollisuus kuten edellä.

Työharjoittelijavakuutus

Kuntayhtymällä on voimassa palkatonta työharjoittelua Suomessa koskeva vastuuvakuutuksen laajennus, joka on toissijainen harjoittelupaikan omiin vakuutuksiin nähden.

Korvausta maksetaan työharjoittelussa olevan opiskelijan tuottamuksellaan (esim. huolimattomuudellaan tai laiminlyönnillään) aiheuttamasta ulkopuoliselle aiheutuneesta henkilö- tai esinevahingosta (siltä osin kuin harjoittelupaikan vastuuvakuutus ei vahinkoa l harjoittelupaikan omaisuusvakuutus ei vahinkoa korvaa).

Seurannaisvahinkoja tai moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä ajoneuvolle aiheutuneita vahinkoja ei korvata. Korvausta ei myöskään makseta, jos vahingon syytä on se, että opiskelija ei ole saanut riittävää perehdytystä tai työnopastusta työtehtäviin tai jos syytä on ollut työnjohdon tai valvonnan puute.

Kuntayhtymä ei korvaa vastuuvakuutuksen ulkopuolelle jääviä vahinkoja. Kuntayhtymä vastaa työssäoppimisen yhteydessä aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta vain edellä mainitun vakuutuksen mukaisesti, ei laajemmin.

Työjärjestelyt ja työaika

Päivittäinen ja viikoittainen työaika määräytyy kunkin alan sopimuksen mukaan. Jos alalla on käytössä työvuorolista, opiskelija merkitään työvuorolistaan kuten muutkin työntekijät.

Työssäoppiminen on opiskelua, joten oppimistavoitteet ovat ensisijaisia. Pääsääntönä on, että ilman työsopimussuhdetta työpaikalla opiskeluvien työajat eivät ylitä työaikain ja nuorista työntekijöistä annetun lain säännöksissä määriteltyä.

Poissaolot

Poissaoloissa toimitaan työpaikan toimintamallien mukaisesti. Poissaolojen korvaamisesta sovitaan opiskelijan kanssa, mikäli jaksolle asetettuja tavoitteita ei saavuteta.

Työmatkat ja ruokailu

Opiskelija on työssäoppimisen ja näyttöjen aikana opintososiaalisten etujen piirissä siten, kuin on säädetty.

Mikäli työpaikka ei tarjoa opiskelijalle ruokailua, oppilaitos maksaa opiskelijalle kulloinkin voimassaolevan opiskelija-ateriahinnan ateriakorvauslomakkeen perusteella. Mikäli aterian hinta ylittää opiskelija-aterian hinnan, vastaa opiskelija yli menevästä osasta itse.

Mikäli työpaikka ei tarjoa opiskelijalle ruokailua, oppilaitos maksaa opiskelijalle kulloinkin voimassaolevan opiskelija-ateriahinnan ateriakorvauslomakkeen perusteella. Mikäli aterian hinta ylittää opiskelija-aterian hinnan, vastaa opiskelija yli menevästä osasta itse.

Työvaatetus, suojavälineet ja työvälineet

Mikäli työpaikalla ei ole mahdollisuutta järjestää tarvittavaa työvaatetusta tai suojavälineitä, opiskelija käyttää omaa tai oppilaitoksen vaatetusta työssäoppimisen aikana. Jos opiskelijan edellytetään käyttävän henkilökohtaisia omia työvälineitä, siitä mainitaan opiskelijakohtaisessa työssäoppimisen ja/tai näytön suunnitelmassa.

Arviointi

Työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöä arvioivat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja kolmikantaperiaatteella. Opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida myös annettujen oppimistehtävien ja oppimispäiväkirjan avulla.

Muut sovitut asiat

Työnantaja päättää työpaikalle valittavista opiskelijoista.

Työpaikka voi keskeyttää työssäoppimisjakson, mikäli opiskelija ei kykene sovituihin työtehtäviin, hän jättää noudattamatta sääntöjä ja turvallisuusmääräyksiä tai aiheuttaa tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella vahinkoa työpaikan omaisuudelle, henkilöstölle tai asiakkaille. Työpaikan edustajan tulee olla yhteydessä ohjaavaan oppettajaan, mikäli on päättämässä työssäoppimisjakson ennenaikaisesti.

Työtaistelutilanteessa oppilaitoksella on oikeus siirtää opiskelija välittömästi toiseen työpaikkaan.

Sopimuksen voimassaolo

Määräaikainen sopimus päättyy ilman irtisanomista sopimuskauden lopussa.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus on voimassa kolme vuotta allekirjoituksesta ja jatkuu automaattisesti vuoden kerrallaan, mikäli sitä ei irtisanota viimeistään kaksi (2) kuukautta ennen :

Sopimuksen tulkinnat

Sopimusta koskevat tulkintaerimielisyydet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan sopimuksen tekijöiden keskinäisissä neuvotteluissa. Mikäli yhteisymmärrykseen ei päästä, ryhdytään välimiesmenettelyyn. Välimieheksi pyydetään sopijaosapuolten hyväksymä henkilö.

Paikka _____ Pvm ___/___ 201__

Allekirjoitukset

Yrityksen/työssäoppimispaikan yhteyshenkilö

Ylä-Savon ammattiopiston yhteyshenkilö/opettaja

OPISKELIJAN SOPIMUS TYÖSSÄOPPIMISESTA

Olemme sopineet työpaikalla tapahtuvan työssäoppimisen tavoitteista, kestosta, ajoituksesta ja järjestämisestä sekä opiskelija-arvioinnin menettelytavoista. Mikäli työssäoppiminen tapahtuu työsuhteessa, tehdään tämän lisäksi työsopimus.

OPISKELIJA

Nimi _____ Syntymäaika _____
 Osoite _____
 Matkapuhelin _____
 Sähköposti _____ Kotikunta _____

Tutkinto tai tutkintonimike _____

OPPILAITOS

Oppilaitos Ylä-Savon ammattiopisto, Asevelikatu _____

Ohjaava opettaja _____ Puhelin _____

Sähköposti _____ Matkapuh. _____

TYÖNANTAJA

Työnantaja _____

Osoite _____ Puhelin _____

Yhteyshenkilö _____ Matkapuh. _____

Työpaikkaohjaaja _____

Sähköposti _____

TYÖSSÄOPPIMINEN

Työssäoppimisen aika _____ - _____ 0 _____ työpäivää

Työaika _____ 0 _____ h/vko

Päivittäinen työaika _____ 0 _____ h/pv

Työssäoppimisen ehdot ilman työsuhdetta työsuhteessa

Työtehtävät _____

Muuta huomioitavaa _____

TYÖJÄRJESTELYT

Ruokajärjestelyt: _____

Työmatkajärjestelyt: _____

Työvaatetus: _____

Vakuutukset: _____

TYÖTURVALLISUUS

Työturvallisuuden kannalta erityisesti huomioitavaa: _____

Opiskelijana olen tietoinen oppilaitoksen ja työnantajan välisestä sopimuksesta ja noudatan siinä ja tässä suunnitelmassa sovittuja periaatteita.

Työssäoppimisen arviointiin osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Opiskelija pitää tehtävistään oppimispäiväkirjaa. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan itsearviointiin.

Työpaikkaohjaajana vastaan opiskelijan ohjauksesta ja arvioinnista työnantajan ja oppilaitoksen välisessä sopimuksessa sekä tässä suunnitelmassa sovitulla tavalla.

Opiskelijana osallistun työnantajan ja oppilaitoksen väliseen ja tämän suunnitelman mukaiseen opiskelijan työssäoppimisen ohjaukseen ja arviointiin

ALLEKIRJOITUKSET

Tätä suunnitelmaa on tehty kolme samansisältöistä kappaletta, yksi kullekin osapuolelle.

Paikka ja aika _____ 10.10.2012

Opiskelija _____

Työpaikkaohjaaja _____

Työssäoppimisen vastuupettaja _____

OPISKELIJAN VAKUUTUSTURVA TYÖSSÄOPPIMISESSA

1. TYÖTAPATURMAT

Opiskelija kuuluu oppilaitoksen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin myös palkattoman työharjoittelu- tai työssäoppimisjakson aikana.

Vakuutus on voimassa käytännön työharjoittelun aikana sekä siirryttäessä välittömästi oppilaitoksesta tai asunnolta koulutuksen järjestäjän osoittamaan työharjoittelu tai työssäoppimispaikkaan oppilaitoksen ulkopuolelle ja takaisin.

Jos opiskelija saa palkkaa työharjoittelun ajalta, syntyy työsuhde ja opiskelija kuuluu harjoittelupaikan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin.

2. ULKOPUOLISELLE AIHEUTETUT VAHINGOT

Opiskelija toimii työharjoittelussa ollessaan tavallisesti harjoittelupaikan työnjohdon ja valvonnan alaisena.

Harjoittelutyönantajalla on siis oikeus määrätä miten työtä tehdään ja harjoittelupaikka myös saa hyödyn opiskelijan tekemästä työstä.

Niinpä harjoittelutyönantaja on ensijaisesti vastuussa opiskelijan ulkopuoliselle työsuorituksen yhteydessä työaikana aiheutetusta vahingosta silloinkin kun harjoitteluajalta ei makseta palkkaa eikä työsuhdetta opiskelijan ja harjoittelupaikan välille synny.

Opiskelijalle voi myös syntyä henkilökohtainen korvausvelvollisuus mikäli hän on aiheuttanut vahingon lievää suuremmalla tuottamuksella samalla tavalla kuin jos kyseessä olisi yrityksen oma työntekijä.

3. HARJOITTELUPAIKAN OMAISUUDELLE AIHEUTUNEET VAHINGOT

Kuten edellä opiskelija rinnastetaan harjoittelupaikan omiin työntekijöihin ja harjoittelupaikan ottamat vakuutukset ovat ensijaisia.

Samoin opiskelijalle voi syntyä myös henkilökohtainen korvausvelvollisuus kuten edellä.

TYÖHARJOITTELIJAVAKUUTUS

Kuntayhtymällä on voimassa palkatonta työharjoittelua Suomessa koskeva vastuuvakuutuksen laajennus, joka on toissijainen harjoittelupaikan omiin vakuutuksiin nähden.

Korvausta maksetaan työharjoittelussa olevan opiskelijan tuottamuksellaan (esim. huolimattomuudellaan tai laiminlyönnillään) aiheuttamasta ulkopuoliselle aiheutuneesta henkilö- tai esinevahingosta (siltä osin kuin harjoittelupaikan vastuuvakuutus ei vahinkoa korvaa) ja harjoittelupaikan omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta (siltä osin kuin harjoittelupaikan omaisuusvakuutus ei vahinkoa korvaa).

Seurannaisvahinkoja tai moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä ajoneuvolle aiheutuneita vahinkoja ei korvata. Korvausta ei myöskään makseta, jos vahingon syynä on se, että opiskelija ei ole saanut riittävää perehdytystä tai työnopastusta työtehtäviin tai jos syynä on ollut työnjohdon tai valvonnan puute.

Kuntayhtymä ei korvaa vastuuvakuutuksen ulkopuolelle jääviä vahinkoja.

Paikka _____ Pvm ___/___/200

Allekirjoitukset

Yrityksen/työssäoppimispaikan yhteyshenkilö

Ylä-Savon ammattiopiston yhteyshenkilö/opettaja

Liite 3: Yhteistyö- ja verkostosopimus: HAMI & YSAO

Yhteistyösopimus:

Osapuolet :

Avustuksen hakija Hämeen ammatti-instituutti

Mustialantie 105, 31310 Mustiala

puh 03-646 5519

yhteyshenkilö: Menna Rantala

sp. menna.rantala@hamk.fi

puh. 040 352 9913

Sopimuskumppani:

Ylä-Savon ammattiopisto, Hingunniemi

yhteyshenkilö: Arja Aalto, koulutuspäällikkö, 0400 792 802

Sopimuskumppani osallistuu Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän (avustuksen hakija oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen) hankkeeseen

Virtuaalikylä – oppimista tukevien toimintamallien jakaminen aktiivisessa toimijaverkostossa.

Koko verkostoa koskevan osuuden lisäksi sopimuskumppanille on varattu erillinen hankesuunnitelmassa kuvattu tehtävä. Tämän tehtävän hoitamisesta Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä/ Hämeen ammatti-instituutti korvaa työpanosta 1 000 e:n arvosta laskua vastaan, mikäli OPH:n avustus toteutuu haetun mukaisena. Hankeaika päättyy 31.12.2013.

Sopimuskumppanin tehtävä. Hevosalan oppilaitosten hyvien käytäntöjen levittäminen. Alan TOP-materiaalin levittäminen.

Paikka ja aika: lisämessä 12.3.2012

Niina Puumalainen

kehitysjohtaja

Ylä-Savon ammattiopisto

Ari Mikkola

rehtori

Hämeen ammatti-instituutti

Liite 4: Työpaikkaohjaajien kirjeksely

KYSELY HEVOSTALOUS KOULUTUKSEN TYÖSSÄOPPIMISPAIKOILLE – kysely on laitettu 186 hevosalan työssäoppimispaikalle ympäri Suomen.

Hyvä työpaikkaohjaaja!

Toimin Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuspäällikkönä Hingunniemessä. Työni ohessa suoritan ylempää amk-agrologitutkintoa Savonia-ammattikorkeakoulussa. Tutkinnon suorittamiseen sisältyy 30 opintopisteen laajuinen opinnäytetyö eli ammatillinen kehittämistehtävä, jonka työnimenä minulla on **Sosiaalinen media työssäoppimisen tukena – Hevostalouden perustutkinto-opiskelijoiden työssäoppimisen ohjaus Virtuaalikyylässä.**

Sosiaalinen media, joka tarkoittaa vuorovaikutteista sähköistä viestintää, tekee vahvaa tuloaan alalle kuin alalle. Opinnäytetyössäni pyrin kartoittamaan sen mahdollisuuksia opiskelijoiden työssäoppimisen ohjaamisen tukena Teille työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajille.

Virtuaalikyylä (www.virtuaali.info) on opetushallituksen hanketuella tehty luonnonvara-alojen sähköinen oppimisympäristö. Sieltä löytyy mm. mallitiloja eri maatalousyrityksille sekä kaikki Suomen koulutilat esittelevät siellä toimintojaan. Kannattaa tutustua! Hingunniemikin löytyy sieltä, kuten kaikki muutkin alan oppilaitokset Suomessa.

Opinnäytetyössäni luon Virtuaalikyylään työssäoppimisen tukiympäristön, jonka sisältö perustuu osaltaan Teille työpaikkaohjaajille sekä hevostalousoppilaitosten opetushenkilöstölle tehtyjen kyselyiden tuloksiin. Tämä ympäristö tulee olemaan osa opetushallituksen opetuksen kehittämishanketta, jossa **Ylä-Savon ammattiopisto** toimii yhteistyökumppanina hanketta hallinnoivien Hämeen ammattikorkeakoulun ja Hämeen ammatti-instituutin kanssa.

Toivon, että Teiltä löytyy hetki aikaa vastata kyselyyni. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksella. Niiden avulla saamme koko Suomen hevostalouden koulutukseemme kallisarvoista tietoa siitä, mihin suuntaan työssäoppimista tulisi kehittää ja miten alan oppilaitokset ja työssäoppimispaikat ovat valmiita sosiaalisen median hyödyntämiseen ohjaamisen tukena.

Palauttakaa vastauksenne mukana tulevassa kuoressa, jonka postimaksu on maksettu valmiiksi. Jos haluatte vastata sähköisesti netin kautta, kyselyn linkki Webropoliin löytyy osoitteesta: <http://www.ysao.fi/Suomeksi/Yhteystiedot/Hingunniemi.iw3> .

Kiuruvedellä 10. huhtikuuta 2012

Kiittäen,

Arja Aalto
hevostalouden koulutuspäällikkö

puh. 0400 792 802
arja.aalto@ysao.fi

Ylä-Savon ammattiopisto
Hingunniementie 98
74700 Kiuruvesi

SOSIAALINEN MEDIA TYÖSSÄOPPIMISEN TUKENA HEVOSTALOUDEN PERUSTUTKINTOKOULUTUKSESSA (hevostenhoitaja- ja ratsastuksenohjaajaopiskelijat)

Tervetuloa vastaamaan kyselyyni, jossa selvitän hevostalousoppilaitosten työssäoppimispaikkojen yrittäjien ja/tai työpaikkaohjaajien kiinnostusta sosiaalisen median käyttöön opetuksen, ohjaamisen ja työssäoppimisen tukena. Alan opetushenkilöstölle teen erillisen kyselyn samasta aiheesta.

Vastaajan taustatiedot

1. Vastaajan sukupuoli:

- nainen
- mies

2. Vastaajan ikä:

- alle 30 vuotta
- 30–40 vuotta
- 41–50 vuotta
- 51–60 vuotta
- yli 60 vuotta

3. Toimenkuvasi hevostalousyrityksessä:

- olen itse yrittäjä
- olen varsinaisen yrittäjän puoliso
- olen yrityksessä työntekijänä, työnkuva: _____
- muu, mikä: _____

4. Hevostalousyrityksen toimintasektori: (useampi vaihtoehto mahdollinen)

- ravi, valmennus- ja kilpatalli
- ratsastuskoulu
- ratsujen koulutus
- hevosharrastetalli
- oriasema
- hevokasvatus
- täysihoidotalli
- maatilayritys, jossa hevosalan toimintaa, mitä: _____
- muu, mikä: _____

5. Yrityksen ikä: _____ vuotta

6. Yrityksen toimintapaikkakunta: _____

7. Yrityksen työntekijöiden lukumäärä (yrittäjä(t) mukaan lukien): _____

8. Yrityksen hevosten lukumäärä: _____

9. Mitä mobiili- ja/tai atk-laitteita teillä on käytettävissä yrityksen toiminnassa?

- ns. pöytäpuhelin
- perinteinen matkapuhelin
- ns. älypuhelin (pääsy Internettiin, sähköpostiin jne.)
- miniläppäri
- tablet (taulutietokone)
- kannettava tietokone (läppäri)
- pöytätietokone
- muu, mikä: _____

10. Käytätkö Internetiä työssäsi tai vapaa-ajallasi?

- Kyllä, missä tarkoituksessa pääasiassa: _____
- En

11. Onko sana ”sosiaalinen media” tuttu?

- Kyllä, missä muodossa: _____
- Ei

12. Käytätkö työssäsi tai vapaa-ajallasi jotain sosiaalisen median ympäristöä?

- Kyllä, mitä: _____
- En

13. Miten yrityksessäsi (tai yrityksessä, jossa työskentelet) on huomioitu sosiaalisen median hyödynnettävyys toiminnan markkinoinnissa? Onko yrityksellänne omat nettisivut?

14. Onko sana ”mobiiliohjaus” ennestään tuttu? (sanaan palataan kysymyksessä 26)

- Kyllä
- Ei

15. Onko sinulla kokemusta sähköisistä oppimisympäristöistä omissa opiskeluissasi, työssäsi tai vapaa-ajallasi?

- Kyllä, kuten: _____
- Ei

16. Onko sinulla ollut missä määrin mahdollista kouluttautua edellä ja alla mainittujen sähköisten ympäristöjen ja välineiden käyttöön? (rastit sopiviin ruutuihin)

	älypuheli n	table t	läppär i	tietokon e yleensä	muu väline , mikä:	Interneti n käyttö	sosiaalise n median työkalut	muu ympäristö , mikä:
tarvittaessa								
ei niin paljon kuin haluaisin								
ei kiinnosta kouluttautu a								
kiinnostaa, mutta aika ei riitä								
en tiedä, missä kouluttautu a								

Työssäoppimisen ohjaaminen - Tässä tarkoitetaan sitä tukea ja koulutusta, mitä oppilaitokset antavat työssäoppimispaikoille

17. Minkä hevostalousoppilaitoksen työssäoppimispaikkana yrityksesi toimii? (rasti ruutuun, useampi vaihtoehto mahdollinen)

- Axxell, Brusaby, Kemiönsaari, <http://www.axxell.fi/>
- Harjun oppimiskeskus, Virolahti, <http://www.harjunopk.fi/>
- Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto, Kaustinen, <http://www.kpedu.fi/kaustinen>
- Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto, Perhon yksikkö, <http://www.kpedu.fi/perho>
- Koulutuskeskus Salpaus, Asikkala, <http://www.salpaus.fi/>
- Oulun seudun ammattiopisto, Pudasjärvi, <http://www.osao.fi/>
- Ruukin maaseutuopisto, Siikajoki, <http://www.rmo.fi>
- Ylä-Savon ammattiopisto, Kiuruvesi, <http://www.ysao.fi/>
- Ypäjän Hevosopisto, Ypäjä, <http://www.hevosopisto.fi/>

18. Miten opettajat ottavat yhteyttä liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen? (useampi vaihtoehto mahdollinen)

- vierailevat yrityksessä, _____ kertaa vuodessa
- puhelimitse, _____ kertaa vuodessa
- sähköpostitse, _____ kertaa vuodessa
- sosiaalisen median (esim. facebook) kautta, _____ kertaa vuodessa
- kirjeitse, _____ kertaa vuodessa
- muu, mikä: _____

19. Missä tilanteissa opettajat ottavat yhteyttä liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen?

20. Oletko saanut mielestäsi riittävästi koulutusta työpaikkaohjaajana toimimiseen?

- Kyllä, mitä ja miten: _____
 En

21. Koetko, ettet saa riittävästi oppilaitoksista tukea työssäoppijoiden ohjaamiseen?

- Kyllä
 En

22. Missä asioissa ja minkälaista tukea kaipaat lisää?

23. Olisitko valmis osallistumaan lähikoulutukseen päiväksi tai kahdeksi? Rastita itsellesi sopivin vaihtoehto.

- ___ Kyllä, oppilaitokseen, mihin: _____
 ___ Kyllä, johonkin muuhun paikkaan, mihin: _____
 ___ Kyllä, mutta haluan koulutuksen yritykseeni
 ___ En tarvitse lähikoulutusta
 ___ En ennäätä lähikoulutukseen

24. Miten koet voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta?

- Kyllä, miten: _____
 Ei

25. Olisiko joku/jotku seuraavista netissä toimivista ympäristöistä sinulle sopiva koulutus- ja tukimuoto työssäoppimisen ohjaamiseen?

- Adobe Connect (tai vastaava verkkokeskustelu-ympäristö)
 Skype (näköpuhelut verkossa)
 Blogi (esim. Bloggeri Googlessa)
 Wiki (verkkosivusto, jonka sisältöä käyttäjät itse voivat muokata)
 Chat (reaaliaikainen verkkokeskustelu)
 Facebook (yhteisöpalvelu netissä, käyttäjille ilmainen)
 Twitter (lyhyet viestit)
 YouTube (videoklipit)
 LinkedIn (ammattillinen verkostoituminen, rekrytointi, työnhaku ja asiantuntijuuden jakaminen)
 Flickr (Valokuvien ja videoiden tallennuspalvelu)
 Muu(t), mitkä: _____

26. Miten mielestäsi mobiiliohjausta voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän työpaikkaohjaajien tukemisessa? Mobiililaitteita ovat helposti mukana kuljetettavat kuten peruskännykkä, älypuhelin, tabletti, miniläppäri, kämmentietokone.

Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä

27. Onko oppimisympäristö ”Virtuaalikylä” sinulle tuttu (www.virtuaali.info)?

- Kyllä, sain siitä ensimmäisen kerran tietoa: _____
- Ei

Ellet ole jo käynyt, niin toivon että kävisit tässä vaiheessa tutustumassa Virtuaalikylään osoitteessa www.virtuaali.info. Sieltä löytyvät myös kaikki hevostalouden oppilaitokset.

28. Mitä mieltä olit Virtuaalikylästä?

29. Olisitko kiinnostunut käyttämään ja hyödyntämään Virtuaalikylään luotavaa työssäoppimisen tukiympäristöä (työssäoppimispaikat, oppilaitokset – ja myöhemmin myös työssäoppijat)?

- Kyllä
- En

30. Minkälaista sisältöä kyseiseen ympäristöön haluaisit?

31. Palautetta kyselyn laatijalle:

32. Vapaa palaute hevostalouden oppilaitoksille yleensä. Palaute menee perille syksyn 2012 hevostalouden oppilaitosten yhteistyöpäivillä. Voit jatkaa kääntöpuolelle....

Kiittäen yhteistyöstä! Yhdessä teemme työtä Suomen hevostalouden jatkuvuuden eteen ja tuotamme hevosalalle uusia ammattilaisia. Arja Aalto

VirtuaaliKYLÄ

VIRTUAALINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

*SOSIAALINEN MEDIA TYÖSSÄOPPIMISEN TUKENA HEVOSTALOUDEN
PERUSTUTKINTOKOULUTUKSESSA (hevostenhoitaja- ja
ratsastuksenohjaajaopiskelijat)*

*Tervetuloa vastamaan kyselyyni, jossa selvitän hevostalousoppilaitosten
työssäoppimipaikkojen yrittäjien ja/tai työpaikkaohjaajien kiinnostusta sosiaalisen
median käyttöön opetuksen, ohjaamisen ja työssäoppimisen tukena. Alan
opetushenkilöstölle teen erillisen kyselyn samasta aiheesta.*

Vastaajan taustatiedot

1. Vastaajan sukupuoli:

Nainen

Mies

2. Vastaajan ikä:

alle 30 vuotta

30-40 vuotta

41-50 vuotta

51-60 vuotta

yli 60 vuotta

3. Toimenkuvasi hevostalousyrityksessä:

olen itse yrittäjä

olen varsinaisen yrittäjän puoliso

olen yrityksessä työntekijänä, työnkuva:

muu, mikä:

4. Hevostaloustyöryhtyksen toimintasektori: (useampi vaihtoehto mahdollinen)

- ravitalli, kilpatalli
- ravitalli, valmennustalli
- ravi, valmennus- ja kilpatalli
- ratsastuskoulu
- ratsujen koulutus
- hevosharrastetalli
- oriasema
- hevoskasvatus
- täysihoitotalli
- maatilayritys, jossa hevosalan toimintaa, mitä:
- muu, mikä:

5. Yrityksen ikä, vuotta:

 5
 6

6. Yrityksen toimintapaikkakunta:

 5
 6

7. Yrityksen työntekijöiden lukumäärä yrittäjä(t) mukaan kukien:

 5
 6

8. Yrityksen hevosten lukumäärä:

 5
 6

9. Mitä mobiili ja/tai atk-laitteita teillä on käytettävissä yrityksen toiminnassa?

- ns. pöytäpuhelin
- perinteinen matkapuhelin
- ns. älypuhelin (pääsy Internettiin, sähköpostiin jne.)
- miniläppäri
- tablet
- kannettava tietokone
- pöytätietokone
- muu, mikä:

Jn Kyllä, missä tarkoituksessa
pääasiassa:

Jn En

11. Onko sana "sosiaalinen media" tuttu?

Jn Kyllä, missä muodossa:

Jn Ei

12. Käytätkö työssäsi tai vapaa-ajallasi jotain sosiaalisen median ympäristöä?

Jn Kyllä,
mitä:

Jn En

13. Miten olet huomionnut sosiaalisen median hyödynnettävyyden oman yritystoimintasi markkinoinnissa?

14. Onko sana "mobiiliohjaus" ennestään tuttu?

Jn Kyllä

Jn Ei

15. Onko sinulla kokemusta sähköisistä oppimisalustoista ja/tai oppimisympäristöistä omista opintuissasi, työssäsi tai vapaa-ajallasi?

Jn Kyllä,
kuten:

Jn Ei

16. Onko sinulla ollut missä määrin mahdollista kouluttautua edellä ja alla mainittujen sähköisten ympäristöjen ja välineiden käyttöön? (rastit sopiviin ruutuihin)

	älypuhelin	tablet	lappari	pöytätietokone	muu, mikä?	Internet	sosiaalinen media	muu, mikä?
tarvittaessa	€	€	€	€	€	€	€	€
ei niin paljon kuin haluaisin	€	€	€	€	€	€	€	€
ei kiinnostusta kouluttautua	€	€	€	€	€	€	€	€
kiinnostaa, mutta aika ei riitä	€	€	€	€	€	€	€	€
en tiedä, missä kouluttautua	€	€	€	€	€	€	€	€

17. Minkä hevosalousoppilaitoksen työssäoppimispaikkana yrityksesi toimii? (rasti ruutuun, useampi vaihtoehto mahdollinen)

- Axxell Utbildning Ab, oppilaitos: Axxell, Brusaby, Kemionsaari, <http://www.axxell.fi/>
- Harjun Oppimiskeskus Oy, oppilaitos: Harjun oppimiskeskus, Virolahti, <http://www.harjunopk.fi/>
- Hevosopisto Oy, oppilaitos: Ypäjän Hevosopisto, Ypäjä, <http://www.hevosopisto.fi/>
- Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Keski-Pohjanmaan maaseu-tuopisto, Kaustinen (Kaustisen Raviopisto), <http://www.kpedu.fi/kaustinen> ja
- Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Keski-Pohjanmaan maaseu-tuopisto, Perhon yksikkö, <http://www.kpedu.fi/perho>
- Päijät-Hämeen koulutus konserni, oppilaitos: Koulutuskeskus Salpaus, Asikkala, <http://www.salpaus.fi/>
- Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Oulun seudun ammattiopisto, Pudasjärvi, <http://www.osao.fi/>
- Raahen koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Ruukin maaseutupisto, Siikajoki, <http://www.rmo.fi>
- Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, oppilaitos: Ylä-Savon ammattiopisto, Kiuruvesi, <http://www.ysao.fi/>

18. Miten opettajat ottavat yhteyttä liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen? (useampi vaihtoehto mahdollinen)

- vierailevat yrityksessä, kertaa vuodessa:
- puhelimitse, kertaa vuodessa:
- sähköpostitse, kertaa vuodessa:
- sosiaalisen median (esim. facebook) kautta, kertaa vuodessa:
- kirjeitse, kertaa vuodessa:
- muu, mikä:

19. Missä tilanteissa opettajat ottavat yhteyttä liittyen opiskelijoiden työssäoppimiseen?

20. Oletko saanut mielestäsi riittävästi koulutusta työpaikkaohjaajana toimimiseen?

- Kyllä, mitä ja miten:
- En

21. Koetko, ettet saa riittävästi oppilaitoksista tukea työssäoppijoiden ohjaamiseen?

- Kyllä
- En

22. Missä asioissa ja minkälaista tukea kaipaavat lisää?

23. Olisitko valmis osallistumaan lähikoulutukseen päiväksi tai kahdeksi? Rastita itsellesi sopivin vaihtoehto.

- Kyllä, oppilaitokseen, mihin:
- Kyllä, johonkin muuhun paikkaan, mihin:
- Kyllä, mutta haluan koulutuksen yritykseeni
- En tarvitse lähikoulutusta
- En ennätä lähikoulutukseen

24. Miten koet voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta?

- Kyllä, miten:
- Ei

25. Olisiko joku/jotku seuraavista netissä toimivista ympäristöistä sinulle sopiva koulutus- ja tukimuoto työssäoppimisen ohjaamiseen?

- Adope Connet (tai vastaava verkkokeskusteluympäristö)
- Skype (näköpuhelut verkossa)
- Blogi (esim. Googlen blogi)
- Wiki
- Chat
- Facebook
- Twitter (lyhyet viestit)
- You Tube (videoklipit)
- LinkedIn (Ammatillinen verkostoituminen, rekrytointi, työnhaku ja asiantuntijuuden jakaminen)
- Flickr (Valokuvien ja videoiden tallennuspalvelu)
- Muu(t), mitkä:

26. Miten mielestäsi mobiiliohjausta voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän työpaikka-ohjaajien tukemisessa? Mobiililaitteita ovat helposti mukana kuljetettavat kuten peruskännykkä, älypuhelin, tabletti, miniläppäri, kämmentietokone.

27. Onko oppimisympäristö "Virtuaalikylä" sinulle tuttu (www.virtuaali.info)?

Liite 5 (6/7)

Jn Kyllä, sain siitä ensimmäisen kerran tietoa:

Jn Ei

Ellet ole jo käynyt, niin toivon että kävisit tässä vaiheessa tutustumassa Virtualikylään osoitteessa www.virtuaali.info. Sieltä löytyvät myös kaikki hevostalouselämän oppilaitokset.

28. Mitä mieltä olit Virtuaalikylästä?

29. Olisitko kiinnostunut käyttämään ja hyödyntämään Virtuaalikylään luotavaa työ-säoppimisen tukiympäristöä (työssäoppimispaikat, oppilaitokset – ja myöhemmin myös työssäoppijat)?

Jn Kyllä

Jn En

30. Minkälaista sisältöä kyseiseen ympäristöön haluaisit?

31. Palautetta kyselyn laatijalle:

32. Vapaa palaute hevostalouselämän oppilaitoksille yleensä. Palaute menee perille syksyn 2012 hevostalouselämäyhteistyöpäivillä.

Kiittäen yhteistyöstä! Yhdessä teemme työtä Suomen hevostalouden jatku-vuuden eteen ja tuotamme hevosalalle uusia ammattilaisia. Arja Aalto

Lähetä

Hyvä hevostalousoppilaitoksen opetushenkilöstön edustaja!

*Toimin Ylä-Savon ammattiopiston hevostalouden koulutuspäällikkönä Hingunniemessä. Työni ohessa suoritan ylempää amk-agrologitutkintoa Savonia-ammattikorkeakoulussa. Tutkinnon suorittamiseen sisältyy 30 opintopisteen laajuinen opinnäytetyö eli ammatillinen kehittämistehtävä, jonka työnimenä minulla on **Sosiaalinen media työssäoppimisen tukena – Hevostalouden perustutkinto-opiskelijoiden työssäoppimisen ohjaus Virtuaalikylässä**.*

Sosiaalinen media, joka tarkoittaa vuorovaikutteista sähköistä viestintää, tekee vahvaa tuloaan alalle kuin alalle. Opinnäytetyössäni pyrin kartoittamaan sen mahdollisuuksia hevostalouden perustutkinto-opiskelijoiden työssäoppimisen ohjaamisen tukena.

Virtuaalikylä (www.virtuaali.info) on opetushallituksen hanketuella tehty luonnonvara-alojen sähköinen oppimisympäristö. Sieltä löytyy mm. mallitiloja eri maatalousyrityksille sekä kaikki Suomen koulutilat esittelevät siellä toimintojaan. Kannattaa tutustua!

*Opinnäytetyössäni luon Virtuaalikylään työssäoppimisen tukiympäristön, jonka sisältö perustuu osaltaan työpaikkaohjaajille ja hevostalousoppilaitosten opetushenkilöstöille tehtyjen kyselyiden tuloksiin. Tämä ympäristö tulee olemaan osa opetushallituksen opetuksen kehittämishanketta, jossa **Ylä-Savon ammattiopisto** toimii yhteistyökumppanina hanketta hallinnoivien Hämeen ammattikorkeakoulun ja Hämeen ammatti-instituutin kanssa.*

Toivon, että Teiltä löytyy hetki aikaa vastata kyselyyni. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksella. Niiden avulla saamme koko Suomen hevostalouden koulutukseemme kallisarvoista tietoa siitä, mihin suuntaan työssäoppimista tulisi kehittää ja miten alan oppilaitokset ja työssäoppimispaikat ovat valmiita sosiaalisen median hyödyntämiseen ohjaamisen tukena.

Kyselyn linkki Webropoliin löytyy osoitteesta: <https://www.webropol.com/>
Kysely on avoinna 2 viikkoa lähetyspäivästä.

Kiuruvedellä 10. huhtikuuta 2012

Kiittäen,

Arja Aalto

Koulutuspäällikkö (hevostalous),

Ylä-Savon ammattiopisto
Hingunniementie 98
74700 Kiuruvesi
puh. 0400 792 802
e-mail: arja.aalto@ysao.fi

VirtuaaliKYLÄ

VIRTUAALINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

SOSIAALINEN MEDIA TYÖSSÄOPPIMISEN TUKENA HEVOSTALOUDEN PERUSTUTKINTOKOULUTUKSESSA

Tervetuloa vastaamaan kyselyyni, jossa selvitän hevostalousoppilaitosten opetushenkilöstön kiinnostusta sosiaalisen median käyttöön opetuksen, ohjaamisen ja työssäoppimisen tukena. Työssäoppimisyritysten työpaikkaohjaajille toteutan erillisen kyselyn samasta aiheesta. Kysymyksiä on 30.

Arja Aalto

Vastaajan taustatiedot

1. Vastaajan sukupuoli:

Nainen

Mies

2. Vastaajan ikä:

Alle 30 vuotta

30-40 vuotta

41-50 vuotta

51-60 vuotta

Yli 60 vuotta

3. Asema koulutusorganisaatiossasi:

Esimies (rehtori, koulutusjohtaja, yksikönjohtaja, koulutuspäällikkö, jne.)

Lehtori / opettaja / aikuiskouluttaja

Tallimestari

Hevostenhoitaja

Muu (mikä):

4. Työskenteletkö:

Opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa (nuoret)

Näyttöperusteisessa koulutuksessa (aikuiset)

Molemmissa

5. Onko sinulla kokemusta sähköisistä oppimisolustoista ja verkko-oppimisympäristöistä (esim. Blackboard, Moodle, Fronter, Optima, Pedanet ja Opit)?

Kyllä, opetukseni ja ohjaamisen painottuu sähköisiin oppimisolustoihin ja -ympäristöihin

Kyllä, sähköiset oppimisolustat ja -ympäristöt ovat työmenetelminäni muiden joukossa

Kyllä, käytän sähköisiä oppimisolustoja ja -ympäristöjä perinteisen lähiopetuksen tukena

Kyllä, käytän sähköisiä oppimisolustoja ja -ympäristöjä satunnaisesti opetus- ja ohjaustyössäni

Kyllä, olen itse opiskellut verkkokurssilla tai muussa sähköisessä oppimisympäristössä

Ei, minulla ei ole kokemusta sähköisistä oppimisympäristöistä

6. Luettele, mitä sähköisiä oppimisolustoja ja/tai verkko-oppimisympäristöjä olet käyttänyt:

7. Kuinka paljon olet käyttänyt Internetistä löytyvää materiaalia opetuksessasi?

Erittäin paljon

Paljon

Jonkin verran

Vähän

En ollenkaan

8. Tunnistatko sanan mobiililaite?

Kyllä, sellaisia ovat esimerkiksi:

Kuullut joskus

Ei mitään käsitystä

9. Mitä mobiili- ja atk-työvälineitä sinulla on käytettävissä työnantajasi taholta? (useampi vaihtoehto mahdollinen)

Perusmatkapuhelin

- € Älypuhelin (pääsy sähköpostiin ja kalenteriin)
- € Älypuhelin (pääsy myös Internettiin)
- € Miniläppäri
- € Tablet
- € Kannettava tietokone
- € Pöytätietokone
- € Muu, mikä:

10. Mitä mobiili- ja atk-välineitä sinulla on käytettävissä vapaa-ajallasi? (useampi vaihtoehto mahdollinen)

- € Perusmatkapuhelin
- € Älypuhelin (pääsy sähköpostiin ja kalenteriin)
- € Älypuhelin (pääsy myös Internettiin)
- € Miniläppäri
- € Tablet
- € Kannettava tietokone
- € Pöytätietokone
- € Muu, mikä:

11. Minkälaista kokemusta sinulla on sosiaalisesta mediasta ja sen käytöstä opetuksessa ja ohjaamisessa?

- Käytän sosiaalista mediaa säännöllisesti viikoittain opetustyössäni. Mitä:
- Käytän sosiaalista mediaa satunnaisesti kuukaudessa tai harvemmin opetustyössäni Mitä
- Käytän sosiaalista mediaa muutoin työssäni kuin opetuksessa. Missä työssä ja mitä:
- En käytä sosiaalista mediaa työssäni.
- En tiedä mitä sosiaalinen media tarkoittaa.

12. Minkälaista kokemusta sinulla on sosiaalisen median käytöstä vapaa-ajallasi?

- Käytän sosiaalista mediaa aktiivisesti vapaa-ajallani. Mitä:
- Käytän sosiaalista mediaa satunnaisesti vapaa-ajallani. Mitä:
- En käytä sosiaalista mediaa vapaa-ajallani.
- En tiedä mitä sosiaalinen media tarkoittaa.

Työssäoppimisen ohjaaminen

13. Toimitko työssäsi työssäoppimisen parissa?

- Kyllä. Millä tavalla:

14. Kuinka paljon työssäoppimispaikkojen työpaikkaohjaajat tarvitsevat mielestäsi tukea työssäoppijoiden ohjaamisessaan?

jn Erittäin paljon

jn Paljon

jn Vaihtelevasti

jn Satunnaisesti

jn Vähän

jn Erittäin vähän

15. Onko tuen tarve isompi kuin mitä sinä nykyisin pystyt työssäsi sitä heille tarjoamaan?

jn Kyllä

jn Ei

16. Minkälaisissa asioissa työpaikkaohjaajat lähestyvät sinua oppilaitoksen edustajana?

17. Millä tavoin ja milloin työpaikkaohjaajat lähestyvät sinua edellämainituissa asioissa? (useampi vaihtoehto mahdollinen)

€ Työpaikkakäyntien yhteydessä

€ Tavattaessa muissa merkeissä. Missä?

€ Puhelimella

€ Sähköpostitse

€ Verkkoalustan kautta (Wilma,Moodle...) Mikä:

€ Sosiaalisen median kautta (Facebook...) Mikä:

€ Muu. Mikä:

18. Oletko sitä mieltä, että jokin verkko-oppimisympäristö olisi mielekäs ympäristö työpaikkaohjaajan opastamisessa?

jn Kyllä

jn Ei

19. Miten koet, voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää sosiaalisen median mahdollisuuksien kautta?

jn Kyllä

20. Oletko itse halukas käyttämään sosiaalisen median työkaluja tässä tarkoituksessa?

jn Kyllä

jn Ei

21. Kerro, mitä mobiiliohjaus voi mielestäsi pitää sisällään. Miten sen avulla voidaan tukea työssäoppijaa ja/tai työpaikkaohjaajaa?

A large empty rectangular text box with a thin black border. It contains two small square icons in the top right and bottom right corners, each with a number '5' inside.

22. Oletko itse halukas käyttämään mobiiliohjausta työssäoppimisen tukena?

jn Kyllä

jn En

23. Onko sinulla ollut missä määrin mahdollista kouluttautua sähköisten ympäristöjen ja työvälineiden (älypuhelin, tablet, läppäri, tietokone jne.) käyttöön työ- tai vapaa-ajallasi?

A large empty rectangular text box with a thin black border. It contains two small square icons in the top right and bottom right corners, each with a number '5' inside.

24. Mikä on käsityksesi työpaikkaohjaajien suhtautumisesta sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjaamisessa?

A large empty rectangular text box with a thin black border. It contains two small square icons in the top right and bottom right corners, each with a number '5' inside.

25. Mikä on käsityksesi työssäoppijoiden suhtautumisesta sosiaalisen median hyödyntämiseen työssäoppimisen ohjaamisessa?

Virtuaalikylä työssäoppimisen tukiympäristönä

26. Onko Virtuaalikylä (www.virtuaali.info) sinulle tuttu? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Kyllä, olen kehittänyt sen toimintaa tuottamalla opetusmateriaalia
- Kyllä, olen päivittänyt oppilaitoksemme sivuja
- Kyllä, olen käyttänyt sen materiaalia opetuksessani
- Kyllä, olen käyttänyt sen materiaalia muussa työssäni
- Kyllä, olen tutustunut siihen itse
- Kyllä, olen nähnyt sen esittelyn
- Ei, Virtuaalikylä ei ole minulle tuttu

27. Kenelle olet itse esitellyt Virtuaalikylää?

- Opiskelijoille
- Kollegoille
- Työpaikkaohjaajille
- Ystäville
- Muille, kenelle?
- En kenellekään

28. Miten koet, voidaanko alan työssäoppimista tukea ja kehittää Virtuaalikylään luotavan tukiympäristön kautta?

- Kyllä
- Ei

29. Oletko itse halukas käyttämään Virtuaalikylä-oppimisympäristöä työssäoppimisen tukiympäristönä?

- Kyllä

30. LOPUKSI palautetta kyselyn laatijalle:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for providing feedback. It has small icons in the top-right and bottom-right corners, likely for zooming or scrolling.

Kiitos vastauksistanne ja mukavaa kesän odotusta! Opinnäytetyöni tavoitteena on valmistua jouluksi 2012. Saatte sähköpostitse linkin Theseus tietokantaan, kun raporttini on sinne tallennettu. Työni esitellään syksyn Virtuaalikäyläseminaarissa 2012. Arja Aalto

Lähetä

